

Національна спілка краєзнавців України

Вінницька обласна організація
Національної спілки краєзнавців України

З ЛЮБОВ'Ю ДО МАЛОЇ БАТЬКІВЩИНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ
КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ
(2010 – 2015 рр.)
(ЗАПИСКИ З ЩОДЕННИКА)**

Вінниця
2016

УДК 398 (477.440)
ББК 82.3 (4УКР-4ВІН)я2
Г 17

Загальна редакція **О. П. Рєєнта**, голови Національної спілки краєзнавців України, члена-кореспондента НАН України, доктора історичних наук, професора, заступника директора Інституту історії України НАН України.

З любов'ю до малої батьківщини: діяльність Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України (2010 – 2015 рр.) (Записки з щоденника) / Автор-упорядник **С. Д. Гальчак**. – Вінниця: ТОВ Меркьюрі-Поділля, 2016. – 284 с.

У книзі йдеться про діяльність Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, краєзнавців області в 2010 – 2015 рр.

Для широкого кола читачів.

На знімках, розміщених на першій сторінці обкладинки: (вгорі) Голова Національної спілки краєзнавців України, Герой України, академік П. Т. Тронько та голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, (внизу) відзначення у Вінницькому музеї-садибі Михайла Коцюбинського творчих здобутків краєзнавця І. С. Волошенюка; на останній сторінці обкладинки: відкриття в с. Уланові Хмельницького району пам'ятників Т. Г. Шевченку (вгорі) та визволителям Поділля від золотоординського іга (внизу).

ISBN 978-611-530-029-7

© Гальчак С. Д., 2016.

© ПП Балюк І. Б., 2016.

ВІД АВТОРА-УПОРЯДНИКА

Розбудовуючи власну державу, ми все глибше усвідомлюємо, що поруч зі створенням розвиненої, динамічної економіки має йти піднесення національної самосвідомості, відродження духовності й культури. Виняткова роль у розв'язанні цього завдання належить краєзнавству, яке з раннього дитинства зв'язує нас із рідною землею, служить своєрідним містком між минулим і майбутнім. Адже не можна уявити повноцінного духовного життя без історії наших міст, селищ, сіл, вікових традицій народу, його неповторних фольклорно-етнографічних пам'яток, унікальних творів архітектури і мистецтва.

Тому зовсім не випадково фундатор вітчизняного краєзнавства Герой України, академік П. Т. Тронько неодноразово наголошував, що саме воно є безцінною скарбницею збереження історичного досвіду багатьох поколінь, всього того найкращого, що витримало випробування часом у сфері матеріальної і духовної культури, завжди було міцним фундаментом історичної пам'яті, формою залучення широких кіл громадськості до пізнання рідного краю як складової частини багатовікової історії Батьківщини, проявом активності мас у виявленні, збереженні і примноженні історико-культурної спадщини народу, що саме через творче натхнення, безкорисливий пошук ентузіастів найбільше виявляється духовна потреба людей – інтерес до історії рідного краю, котра виховує і примножує патріотичні почуття. Тому плекати історію своєї малої батьківщини – завжди почесно і відповідально.

У такій же мірі почесно та відповідально повідувати про її творців – відомих і маловідомих уродженців чи мешканців численних населених пунктів, як існуючих, так і тих, що вже чи не назавжди відійшли в минуле, людей, які своєю невтомною працею, творчістю, талантом, сумлінням, мужністю, героїзмом, повсякденними добрими справами в найрізноманітніших сферах діяльності вписували чи вписують власні рядки у сторінки вітчизняного літопису.

Чимало полум'яних шанувальників малої батьківщини живе на Вінниччині – уславлений подвигами, багатий на непересічні події минувшини, благословенній мальовничій землі, краї високої культури і духовності. Впродовж десятиліть вони об'єднувалися, співпрацювали у різних науково-краєзнавчих інституціях, громадських організаціях, із 4 жовтня 2007 р. – у Вінницькій обласній організації Всеукраїнської спілки краєзнавців України, а з 28 квітня 2010 року – в лавах обласного осередку професійної творчої організації – Національної спілки краєзнавців України, в «Положенні...» якої сказано:

«Вінницька обласна організація Національної спілки краєзнавців України є добровільним об'єднанням професійних дослідників і літописців рідного краю...

Співробітничає з державними органами, науково-дослідними установами, закладами культури і освіти, політичними партіями та громадськими організаціями, зацікавленими в розвитку краєзнавства, збереженні безцінної національної історико-культурної спадщини українського народу, його унікальних природних скарбів.

Основною метою діяльності... є розвиток національної культури та краєзнавчого руху в органічному поєднанні всіх його державних, громадських і шкільних форм, використання досвіду, здобутого в цій галузі в Україні та за кордоном, створення та оприлюднення документально-публіцистичних та науково-популярних творів з історії та культури краю».

Саме про роботу та здобутки краєзнавців Східного Поділля в 2010 – 2015 рр. йдеться у щоденникових записах діяльності Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, котрі пропонуються увазі широкого читачького загалу...

2010 р.

12 січня 2010 р.

Відбулася установча конференція по створенню Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України (НСКУ). На конференції затверджено положення Вінницької обласної організації НСКУ, обрано правління обласної організації у складі 27 чол.: Бакальця Олексія Андрійовича (м. Бар), Верховлюка Володимира Михайловича (м. Вінниця), Висоцької Катерини Іванівни (м. Вінниця), Вільчинської Зої Володимирівни (м. Козятин), Войтовича Валерія Васильовича (м. Могилів-Подільський), Гальчака Сергія Дмитровича (м. Вінниця), Гедза Миколи Сергійовича (с. Нова Гребля Калинівського району), Давиденка Віталія Володимировича (м. Вінниця), Дана Олександра Юрійовича (м. Вінниця), Денисика Григорія Івановича (м. Вінниця), Дороша Миколи Никифоровича (с. Воронівці Хмельницького району), Завальнюка Костянтина Вікторовича (м. Вінниця), Зінька Юрія Анатолійовича (м. Вінниця), Козюка Володимира Євгенійовича (с. Чеснівка Хмельницького району), Легуна Юрія Вікторовича (м. Вінниця), Морозової Наталії Іванівни (м. Вінниця), Нагребецького Анатолія Никифоровича (с. Плебанівка Шаргородського району), Огородніка Василя Тимофійовича (сmt Оратів), Петренка Володимира Івановича (м. Вінниця), Подолинного Анатолія Мусійовича (м. Вінниця), Рекрута Валерія Пилиповича (м. Вінниця), Рогового Олександра Івановича (сmt Липовець), Творун Світлани Олександрівни (м. Вінниця), Ткаченка Івана Петровича (с. Губник Гайсинського району), Цвігун Тетяни Омелянівни (м. Вінниця), Шевчука Федора Харитоновича (м. Бершадь), Яковенко Тетяни Василівни (м. Вінниця).

Головою правління обрано С. Д. Гальчака.

Обрано ревізійну комісію у складі 7 чол.: Вдовцова Михайла Леонтійовича (м. Вінниця), Гоцуляк Марії Василівни (м. Могилів-Подільський), Йолтуховського Миколи Павловича (м. Бар), Калитка Сергія Леонідовича (м. Вінниця), Макарович Лілії Павлівни (м.

Козятин), Паламарчука Василя Миколайовича (м. Вінниця), Секрет Ганни Василівни (м. Вінниця).

Головою ревізійної комісії обрано В. М. Паламарчука.

Розглянуто питання про подання засновницьких документів на державну реєстрацію.

13 – 15 квітня 2010 р.

Відбулася звітна наукова конференція викладачів і студентів Інституту філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак виступив із науково-краєзнавчими повідомленнями «Визволення Вінниччини від нацистських загарбників (до 65-річчя Великої Перемоги)» та «Преса Вінниччини періоду Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.».

27 квітня 2010 р.

У м. Києві відбулася міжнародна наукова конференція «Україна у Другій світовій війні: джерела та інтерпретації (до 65-річчя Великої Перемоги)». У ній взяв участь голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, який виступив із доповіддю «Нацистський геноцид на Вінниччині».

29 квітня 2010 р.

Головним управлінням юстиції у Вінницькій області **зарєстровано Вінницьку обласну організацію Національної спілки краєзнавців України** (наказ № 180 від 29 квітня 2010 р.). Цим же наказом затверджено «Положення про Вінницьку обласну організацію Національної спілки краєзнавців України».

1 травня 2010 р.

За значний внесок у розвиток краєзнавчого руху, збереження національної історико-культурної спадщини України та у зв'язку із 70-річчям від дня народження нагороджено **грамотою** Національної спілки краєзнавців України члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України

Подолинного Анатолія Мусійовича.

(ПОДОЛИННИЙ Анатолій Мусійович

(01.05.1940, с. Шипинки Барського району Вінницької області) – літературознавець, письменник, краєзнавець. Кандидат філологічних наук (з 1981 р.), професор (з 1998 р.). У 1966 р. закінчив філологічний факультет Вінницького державного педагогічного інституту. Учителював у с. Ялтушкові Барського району (1966 – 1971 рр.), працював в обласній організації Товариства охорони пам'яток історії та культури (1971 – 1976 рр.). З 1976 р. – на кафедрі української літератури Вінницького державного педагогічного інституту (з 1998 р. – педагогічного університету ім. М. Коцюбинського). Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Досліджує творчість письменників Вінниччини, займається вивченням історії, фольклору Поділля. Автор статей у пресі, енциклопедіях, ряду путівників, упорядник, головний редактор і основний автор книги “З-над Божої ріки: Літературний словник Вінниччини”, упорядник видання “Подільські криниці: Хрестоматія з літератури рідного краю”: у 3 томах, до якої увійшли нариси про фольклористів, етнографів, письменників-земляків, а також їхні твори, головний редактор і співавтор книги “Вінниця: Історичний нарис”. Учасник регіональних історико-краєзнавчих конференцій. Заслужений працівник культури України.

Тв.: Місто Бар: Путівник. – Одеса: Маяк, 1974 (2-е видання – 1990); Пам'ять землі подільської: Путівник. – Одеса: Маяк, 1976 (у співавтор.); Вінниця: Фотонарис. – Одеса: Маяк, 1978; Музеї Вінниччини: Путівник. – Одеса: Маяк, 1979 (у співавтор.); Капітан дитячої літератури: До 80-річчя від дня народження Миколи Трублаїні. – К.: Знання, 1987; Сергій Смеречинський: справа № 826 // Слово. – 1993. – № 11. – С. 8; Подільські криниці: Хрестоматія з літератури рідного краю. – Вінниця. – Т. 1. – 1994. – Т. 2. – 2001 (упорядкування, вступне слово, біографічні довідки, матеріали до літературної критики); З-над Божої ріки: Літературний

словник Вінниччини. – Вінниця, 1998 (2-е видання, доповнене – 2001); Письменники Вінниччини: До 30-річчя обласної організації Національної спілки письменників України. – Вінниця, 2001 (упорядкування і загальна редакція); Останній гайдамака: Легенди, перекази, пісні, прислів'я та приказки про Устима Кармалюка. Записи В. Вовкодава. – Вінниця, 2001 (упорядкування, загальна редакція і передмова); Стоголосья: Поетична антологія Вінниччини ХХ ст. – Вінниця, 2002 (2-е видання у Києві – 2003; упорядкування, вступне слово, біографічні довідки); 3 любов'ю в серці: Поетичний альманах освітян Вінниччини. – Вінниця, 2003 (упорядкування, у співавтор.); Правда очі коле: Записи В. Вовкодава. – Вінниця, 2003 (упорядкування, загальна редакція, передмова і біографічне есе); “До колгоспників відносився погано”, або вінницька справа Бориса Антоненка-Давидовича // Реабілітовані історією. Вінницька область... – Кн. 1. – Вінниця: ДП “ДКФ”, 2006. – С. 724 – 728; Вінниця: Історичний нарис. – Вінниця: Книга-Вега, 2007. – 304 с. (гол. редактор); Духовна скарбниця Вінниччини // Українська художня книга ХІХ – поч. ХХ ст.: Бібліографічний покажчик / Уклад. Л. Б. Сенік, С. І. Мумро; Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. – Вінниця, 2007. – С. 5 – 7; Жити Україною. Статті, рецензії, есе. – Вінниця: ПП «Едельвейс», 2007. – 306 с.; Вінницькі сторінки в науці про мову // Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону... – Вінниця, 2008. – С. 101 – 103; “Сей період життя найбільш для мене важний...” Місто Бар у житті М. Коцюбинського // Подільське перевесло: Літературно-мистецький альманах. – Вип. 1. – Вінниця: ДП “Державна картографічна фабрика”, 2008. – С. 102, 103; Духовна скарбниця // Пульсуючі джерела. – 2008. – 24 липня.

Літ.: Дятчук В. По музеях Вінниччини // Народна творчість і етнографія. – 1980. – № 1; Мовчанюк Г. Від краєзнавця до майстра літератури // Вінниччина. – 2002. – 28 квітня; Бортняк А. Усе про літераторів, причетних до Поділля // Вінницька газета. – 2001. – 12 квітня; А. М. Подолинний. Бібліографічний покажчик. – Вінниця: Континент-ПРИМ, 2001. – 28 с. (Укладач Н. С. Кравець); Левчук О. Вінниччина як джерело поезії // Літературна Україна. – 2001. – 29 листопада; Письменники Вінниччини. – Вінниця: Континент-ПРИМ, 2001. – С. 99; Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців... – С. 319, 320; Кимак Л. Духовна вікнина Поділля // Панорама. – 1995. – 18 березня; Пойда О. А. Подолинний Анатолій Мусійович // З-над Божої ріки... – С. 238, 239; Гальчак С. Д. Подолинний Анатолій Мусійович // Краєзнавці України: сучасні дослідники рідного краю... – С. 175; Хоменко Б. Три музи Анатолія Подолинного // Вінницький альбом: Літературно-художній та історико-краєзнавчий альманах. – 3-й випуск. – Вінниця: Тезис, 2005. – С.

98 – 103; Гальчак С. Д. *Краєзнавці Вінниччини...* – С. 149, 150; Гальчак С. Д. *Краєзнавство Східного Поділля...* – С. 121).

3 травня 2010 р.

У м. Вінниці в приміщенні обласної універсальної наукової бібліотеки імені К. Тімірязєва відбулася презентація карти «Вінниччина у роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.», підготовленої групою краєзнавців та науковців області.

5 травня 2010 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги С. Д. Гальчака «Герої Поділля: Герої Радянського Союзу – уродженці Вінницької, Тернопільської, Хмельницької областей» та монографічних праць «Визволення Вінниччини від нацистських загарбників», «Украинские оstarбайтеры Подольского региона», «На узбіччі суспільства».

25 травня 2010 р.

25 травня 2010 року в актовій залі Національної Академії Наук України відбулося урочисте засідання пленуму Національної спілки краєзнавців України, присвячене відзначенню 85-ї річниці організованого краєзнавчого руху, який очолив обраний на з'їзді наприкінці травня 1925 р. у Харкові Український Комітет краєзнавства, правонаступником якого нині є НСКУ.

У роботі пленуму взяли участь члени правління НСКУ, делегації обласних організацій України, депутати Верховної Ради України, представники Кабінету Міністрів України, Національної Академії Наук України, інших наукових установ, товариств і організацій, ветерани краєзнавчого руху. Головував на пленумі перший заступник голови правління, член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, заступник директора Інституту історії України НАН України О. П. Реєнт.

З доповіддю виступив Герой України, голова НСКУ, академік НАН України П. Т. Тронько, в якій окреслено пройдений шлях розвитку та здобутки краєзнавчого руху в Україні за 85 років по-

ступу, розглянуто діяльність Національної спілки краєзнавців України на тлі сучасного реформування і трансформації. В обговоренні доповіді взяли участь представники Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та низки міністерств, університетів, наукових закладів, керівники обласних організацій НСКУ та інші, які деталізували доповідь П. Т. Тронька за змістовними фактами, набутим досвідом та подальшими перспективами в краєзнавчому русі, нагороджували подвижників краєзнавства (найбільше відзнак отримав П. Т. Тронько) медалями, дипломами, грамотами, ювілейними адресами, цінними подарунками, квітами, що підкреслювало святковість роботи пленуму.

Пленум рекомендував поширити відзначення 85-річчя НСКУ в обласні, міські та районні осередки спілки краєзнавців.

У роботі пленуму від Вінницької обласної організації НКСУ взяв участь голова її правління С. Д. Гальчак.

25 травня 2010 р.

За значний внесок у розвиток краєзнавчого руху, збереження національної історико-культурної спадщини України, організацію та проведення ряду науково-краєзнавчих конференцій, видання монографічних праць, що знайшли схвальний відгук серед широкого кола наукової та краєзнавчої громадськості рішенням правління Національної спілки краєзнавців України присвоєно звання **«Почесний краєзнавець України»** члену правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, голові обласного комітету профспілки працівників споживчої кооперації Вінниччини, кандидату історичних наук **Рекруту Валерію Пилиповичу**, членам Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України голові правління Вінницької облспоживспілки, кандидату історичних наук **Подольну Василю Васильовичу**, старшому науковому співробітнику Вінницького обласного краєзнавчого музею **Колесник Вікторії Василівні**.

За значний внесок у розвиток краєзнавчого руху, збереження національної історико-культурної спадщини України, організацію та проведення трьох Могилів-Подільських краєзнавчих конференцій та у зв'язку із 60-річчям від дня народження нагороджено **гра-**

мотою Національної спілки краєзнавців України члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України **Войтовича Валерія Васильовича**.

(ПОДОЛЯН Василь Васильович

(07.01.1957, смт Кирнасівка Тульчинського району Вінницької області) – кооператор, краєзнавець, меценат. У 1980 р. закінчив Могилів-Подільський технікум радянської торгівлі, у 1987 р. – Київський торгово-економічний інститут. Працював заступником голови правління Кирнасівського радгоспробкоопу, директором Кирнасівського комбінату громадського харчування, головою правління Тульчинської райспоживспілки. З 1997 р. – голова правління Вінницької облспоживспілки. Кандидат історичних наук (2009 р.). Член Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України. Досліджує кооперативний рух на Поділлі, творчі здобутки його подвижників, надає меценатську допомогу у виданні краєзнавчих видань Вінниччини.

Тв.: Йоахим Волошиновський у становленні кооперативного руху (1897 – 1939 рр.). – Вінниця, 2005. – 456 с. (у співавтор. з В. П. Рекрутом); Участь Й. Волошиновського у поширенні кооперативної освіти серед населення Поділля на початку ХХ століття // Освіта, наука і культура на Поділлі. Збірник наукових праць. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006. – Т. 7: Матеріали третього круглого столу “Культура, освіта і просвітницький рух на Поділлі у ХVІІІ – на початку ХХІ ст.” – С. 134 – 144; Формування кооперативних поглядів Й. А. Волошиновського // Наукові записки. Історія / ВДПУ ім. М. Коцюбинського. – Вип. ХІ: За матеріалами ІІ Міжнародної наукової конференції “Національна інтелігенція в історії та культурі України у ХІХ – ХХІ століттях”. – Вінниця, 2006. – С. 220 – 223; Ідея кооперативного соціалізму в ранніх працях Й. Волошиновського // Матеріали ХІІ Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. – Т. 2. – С. 49 – 56; Споживча кооперація Вінниччини в умовах тоталітарного більшовицького режиму кінця 20-х – початку 30-х років ХХ ст. // Вісті... Діловий випуск. – 2007. – 29 червня. – С. 1 – 24; – 2007. – 29 червня. – С. 1 – 24 (у співавтор. з В. П. Рекрутом); Діяльність Й. Волошиновського по пропаганді ідей розвитку кооперації на сторінках часопису “Dziennik Kijowski” (“Київський щоденник”) // Наукові записки. Історія / ВДПУ ім. М. Коцюбинського. – Вип. ХІІ. – Вінниця, 2007. – С. 362 – 367; Особливості кадрової політики більшовиків та підготовка спеціалістів масових професій для споживчої кооперації Вінниччини у 1928 – 1933 рр. // Віннич-

чина: минуле та сьогодення. *Краєзнавчі дослідження*. – Вінниця, 2007. – С. 265 – 273 (у співавтор. з В. П. Рекрутом); *Особливості діяльності споживчої кооперації Вінниччини в умовах Голодомору 30-х років XX століття*. – Вінниця: ПП Балук, 2008. – 420 с. (у співавтор. з В. П. Рекрутом).

РЕКРУТ Валерій Пилипович

(07.01.1948, м. Баку Азербайджанської РСР) – кооператор, педагог, краєзнавець. Трудову діяльність розпочав у 1971 р. слюсарем промкомбінату Гайсинської райспоживспілки. Обіймав посади механіка, головного інженера, директора цього ж підприємства, а також директора міжрайонної заготівельно-збутової бази, голови правління Гайсинської райспоживспілки. З 1998 р. – заступник голови правління Вінницької облспоживспілки. В 2000 р. обраний головою обласного комітету працівників споживчої кооперації. Викладач Вінницького кооперативного інституту. Кандидат історичних наук (2009 р.). Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, член Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України. Досліджує кооперативний рух на Поділлі, творчий здобуток його діячів та подвижників.

Тв.: *Споживча кооперація Вінниччини: через століття до майбутнього* // *Вісті... Діловий випуск* (м. Київ). – № 9. – 2004. – 27 лютого. – С. 1 – 24; – № 10. – 2004. – 5 березня. – С. 3 – 24; – № 11. – 2004. – 12 березня. – С. 7 – 24; Дмитро Маркович: “...Житиму на користь милої, безцінної України” // *Вісті... Діловий випуск*. – № 39. – 2004. – 24 вересня. – С. 1 – 24; Йоахим Волошиновський у становленні українського кооперативного руху (1897 – 1939 рр.). – Вінниця, 2005. – 456 с. (у співавтор. з В. В. Подольном); *Будівничі кооперації Вінниччини: Іполит Зборовський* // *Кооператор Поділля*. – 2006. – 27 червня; *Будівничі кооперації Вінниччини: Дмитро Маркович* // *Там само*; *До історії зародження кооперативного руху на Могилів-Подільщині* // *Друга Могилів-Подільська краєзнавча конференція*. – Могилів-Подільський; *Кам'янець-Подільський: Оіюм*, 2006. – С. 118 – 135; *Громадська діяльність кооператора та літератора Дмитра Марковича у Вінниці в 1914 – 1917 рр.* // *Наукові записки. Історія / ВДПУ ім. М. Коцюбинського*. – Вип. XI: *За матеріалами II Міжнародної наукової конференції “Національна інтелігенція в історії та культурі України у XIX – XXI століттях”*. – Вінниця, 2006. – С. 324 – 331; “З людьми і для людей...” (Дмитро Маркович в українському національно-визвольному русі: кінець XIX – початок XX ст.). – Вінниця: ПП

Балюк, 2006. – 408 с.; *Славний літопис гайсинських кооператорів (до 110-ї річниці створення першого на Вінниччині Гайсинського споживчого товариства // Кооператор Поділля. – 2007. – 3 липня; Споживча кооперація Вінниччини в умовах тоталітарного більшовицького режиму кінця 20-х – початку 30-х років XX ст. // Вісті... Діловий випуск. – 2007. – 29 червня. С. 1 – 24 (у співавтор. з В. В. Подоляном); Діяльність Д. Марковича в добу Директорії УНР (кінець 1918 – 1920 рр.) // Матеріали XII Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. – Т. 1. – С. 432 – 440; Вінницький етап державотворчої діяльності Дмитра Марковича (1918 – 1919 рр.) // Наукові записки. Історія / ВДПУ ім. М. Коцюбинського. – Вип. XII. – Вінниця, 2007. – С. 221 – 224; Особливості кадрової політики більшовиків та підготовка спеціалістів масових професій для споживчої кооперації Вінниччини у 1928 – 1933 рр. // Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. – Вінниця, 2007. – С. 265 – 273 (у співавтор. з В. В. Подоляном); Особливості діяльності споживчої кооперації Вінниччини в умовах Голодомору 30-х років XX століття. – Вінниця: ПП Балюк, 2008. – 408 с. (у співавтор. з В. В. Подоляном); Кооперативна та державницька діяльність П. П. Відибіди на Поділлі в добу Української революції (1917 – 1920 рр.) // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету: Історичні науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. – Т. 18: На пошану професора В. С. Степанкова. – С. 342 – 354; Від Стрільчинець до Нью-Йорка: життєві інститути й духовне сходження владика Палладія // Релігійне життя Поділля: минуле і сучасне... – Вінниця, 2008. – С. 217 – 225; Будівничий кооперації Поділля Іполит Зборовський // Подільська старовина. – Вип. IV. – Вінниця, 2008. – С. 277 – 296; “Світової зірниці” немеркнуче світло // Пульсуючі джерела. – 2008. – 12 листопада.*

КОЛЕСНИК Вікторія Василівна

(08.12.1969, м. Калинівка Вінницької області) – історик, бібліограф, музеєзнавець, краєзнавець. У 1991 р. закінчила історичний факультет Вінницького державного педагогічного інституту. З 1994 р. працювала в краєзнавчому відділі Вінницької обласної наукової бібліотеки ім. К. Тімірязєва. З 2000 р. працює у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї. Старший науковий співробітник. Член Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України. Досліджує національні меншини Поділля. Автор ряду музейних виставок, зокрема “Вінниччина і вінничани (кінець XIX – початок XX ст.).”

Тв.: Йоахим Волошиновський – визначний український громадський діяч першої половини 20 століття // *Подільська старовина: Науковий збірник*. – Вінниця, 2003. – С. 195 – 224; *Вінниця Яна Лозовського // Вінницький край*. – 2006. – № 2 (6). – С. 89 – 106; *Станіслав Стемпковський (1870 – 1952). Сторінки життя видатного подолянина // Вінниччина: Минуле та сьогодні. Краєзнавчі дослідження. Матеріали XX Вінницької наукової історико-краєзнавчої конференції*. – Вінниця, 2005. – С. 171 – 188; *Забутий герой 1812 року // Друга Могилів-Подільська краєзнавча конференція*. – Могилів-Подільський; Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006. – С. 204 – 208; *Подільське товариство сільського господарства і сільськогосподарської промисловості (1896 – 1918): Історичний нарис*. – Вінниця: Розвиток, 2007. – 160 с.; *Відомі поляки в історії Вінниччини: Біографічний словник*. – Вінниця: ВМГО “Розвиток”, 2007. – 1008 с.; *Здзіслав Грохольський (1881 – 1968), останній діяч П'ятничан // Подільська старовина*. – Вип. IV. – Вінниця, 2008. – С. 251 – 261; *Тадеуш (Тадеуш Пжемыслав Міхал) (1839 – 1913) – польський живописець і графік, громадський діяч // Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону...* – Вінниця, 2008. – С. 106 – 111.

ВОЙТОВИЧ Валерій Васильович

(28.05.1950, с. Вільківці Вільковецького району Хмельницької області) – педагог, краєзнавець. У 1972 р. закінчив історичний факультет Кам'янець-Подільського педагогічного інституту імені В. П. Затонського. Вчителював у школах Рівненщини і Вінниччини. З 1978 р. викладач історії Могилів-Подільського технологіко-економічного коледжу. Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Організатор та учасник ряду археологічних експедицій у Могилів-Подільському районі, I-ї – III-ї Могилів-Подільських регіональних краєзнавчих конференцій, керівник міськрайонного осередку Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка (“Просвіта”) (в 1989 – 1998 рр.), ініціатор краєзнавчих досліджень та проведення реставраційних будівельних робіт на території комплексу “Лядовський скельний монастир”. Активно пропагує історичне минуле Придністров'я.

Тв.: *Стан народної освіти в Могилівському повіті наприкінці XIX – на початку XX ст. // Друга Могилів-Подільська краєзнавча конференція*. – Могилів-Подільський; Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006. – С. 255 – 260 (у співавтор. з О. В. Войтовичем); *З історії санітарної справи Могилівщини (кінець XVIII – початок XX ст.) // Матеріали XII Подільської історико-краєзнавчої конференції / Ред. колегія: Завальнюк О. М. (співго-*

лова), Войтенко В. І., Баженов Л. В. (відп. ред.) та ін. – Кам'янець-Подільський: Оіум, 2007. – С. 284 – 290).

27 – 28 травня 2010 р.

У Вінниці проведено урочисте засідання, присвячене 140-річчю від дня народження фундатора кооперативного руху на Поділлі, просвітителя, громадського діяча Й. А. Волошиновського та науково-практичну конференцію «Споживча кооперація Поділля: через століття до майбутнього». З цієї нагоди під егідою Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України видано 2-томник вибраних творів та публікацій Йоахима Волошиновського «Розмови про кооперацію»:

(Волошиновський Й. А. Розмови про кооперацію / Упоряд.: В. В. Подолян, В. П. Рекрут; наук. ред. С. Д. Гальчак. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2010. – Т. 1. – 544 с.

Волошиновський Й. А. Розмови про кооперацію / Упоряд.: В. В. Подолян, В. П. Рекрут; наук. ред. С. Д. Гальчак. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2010. – Т. 2. – 360 с.).

Під час урочистого засідання відбулася презентація згаданого видання, яку здійснив науковий редактор видання С. Д. Гальчак. Він також вручив В. В. Подоляну, В. П. Рекруту відзнаки «Почесний краєзнавець України» та нові членські квитки.

За результатами конференції видано збірник статей «Споживча кооперація Поділля: через століття – до майбутнього».

2 червня 2010 р.

У Вінниці розпочалися IV Міжнародні Пироговські читання – науковий конгрес хірургів. У заходах по вшануванню пам'яті М. І. Пирогова взяли участь окремі краєзнавці Вінниччини.

5 червня 2010 р.

У м. Погребищі відбулося традиційне свято «День міста». У торжествах взяв участь голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, який виступив перед учасниками свята, подарував Погребищенсь-

ким районній та міській бібліотекам власні книги та праці низки краєзнавців області, що стосуються історичного минулого Погребища, Вінниччини.

7 червня 2010 р.

У м. Козятині відбулася презентація книги відомого на Вінниччині краєзнавця Павла Мельника «На споконвічних перехрестях», виданої після смерті автора. Її презентували дочка та син дослідника рідного краю Надія і Сергій, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, член ревізійної комісії обласної організації НСКУ Л. П. Макаревич, директор Центральної бібліотечної системи району Т. Дячук, голова районної ради В. Стахов, перший заступник голови райдержадміністрації М. Купчик, учителька Йосипівської середньої школи І. Яремчук, зав. бібліотекою с. Широка Гребля С. Дідик, методист РКМЦ Г. Пасічник.

20 червня 2010 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва відбулося **представлення громадськості міста та області Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України**. Виступаючи перед присутніми, голова правління Вінницької обласної організації НСКУ С. Д. Гальчак, зокрема, сказав:

– З приємністю хочу відзначити, що з кожним роком на нашій вінницькій землі множаться ряди людей одержимих і неспокоїної вдачі, справжніх патріотів не лише своєї малої батьківщини, але й України – ряди краєзнавців. Вони живуть і працюють в усіх куточках області.

Можна навіть говорити про найбільш активні краєзнавчі інституції. Так, сповна перейняв на себе функції провідного регіонального центру Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вивченням різноманітних аспектів історії, природи, фольклору, етнографії, народних традицій, побуту, ремесел, лексики Східного Поділля займаються, на-

самперед, його структурні підрозділи: інститут історії, етнології і права, інститут філології й журналістики, природничо-географічний факультет. Ними регулярно видаються «Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету» (серії: «Історія», «Філологія», «Географія»). До краєзнавства залучено десятки викладачів, студентів вузу. Їхній творчий диференційований пошук увінчується науковими, науково-краєзнавчими працями, організацією різноманітних конференцій, «круглих столів», семінарів, цікавими доповідями і повідомленнями на них.

Восени нинішнього року своє 15-річчя відзначатиме Центр історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, керівником якого є відомий поділлєзнавець, д. і. н., професор Л. В. Баженов. З 1 листопада 2006 р. у складі Центру як його структурний підрозділ функціонує Вінницька філія – науково-дослідна установа з функціями наукового закладу та громадської організації, очолювана мною. У її складі 65 осіб. Серед них 6 докторів, 32 кандидати наук, 11 професорів, 14 доцентів, 2 старших наукових співробітники. 11 чол. удостоєні почесного звання «Заслужений працівник...». В їх активі чимало наукових, науково-краєзнавчих праць.

Одним із провідних центрів краєзнавства нашого Східного Поділля став Державний архів Вінницької області. В активі архівістів теж чимало творчих здобутків, у тому числі в активі архівістів районної ланки. Вони зберегли для історії чимало унікальних, раніше невідомих документів, якими нині активно користується широке коло науковців та краєзнавців.

Значно зросла роль у розвитку краєзнавства регіону Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва, що в 2007 р. відзначила свій віковий ювілей, книгозбірень області. Зусиллями бібліотечних працівників проведено низку значимих міжнародних, Всеукраїнських, регіональних наукових, науково-практичних конференцій, проведено, можна сказати, безліч виставок, презентацій книг подільських авторів, у т. ч. краєзнавців.

Одним із провідних напрямків у діяльності ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва стала цілеспрямована робота по прищепленню любові до рідної мови. Так, щороку 9 листопада нею різноплановою палітрою заходів відзначається День української писемності і мови. У

2005 році започатковано науково-просвітницькі Подільські Кирило-Мефодіївські читання.

Активізувалася краєзнавча діяльність чи не всіх бібліотек області. Вони ведуть збір неопублікованих матеріалів свідків історичних подій, займають активну позицію в описі та збереженні матеріальних пам'яток історії, записують і відтворюють обряди та традиції краю, активно працюють з підростаючим поколінням в напрямку пізнання ним народної творчості й історії своєї «малої батьківщини». Оскільки на нашій зустрічі присутні представники усіх районних та міських бібліотечних закладів області, користуючись нагодою, хотів би висловити їм слова великої вдячності за їхню самовіддану працю!

Власне, краєзнавчою діяльністю в області займаються всі заклади культури й мистецтва. Своєрідним її координатором впродовж багатьох років виступає Вінницький обласний Центр народної творчості, який у січні 2009 р. відзначив своє 70-річчя. У свій час з ним плідно співпрацювали видатні подільські фольклористи Гнат Танцюра, Настя Присяжнюк, Марія Руденко, Мефодій Рябий та ін. З його ініціативи, а також управління культури і туризму обласної державної адміністрації на Вінниччині започатковано цілу низку культурно-мистецьких заходів. Серед них – фестиваль-конкурс автентичних колективів на приз Гната Танцюри, свята народного мистецтва «Українська витинанка» та «Великодня писанка», пленер скульпторів-каменотесів «Подільський оберіг», свято кобзарського мистецтва «Струни вічності» імені Володимира Перепелюка, хорової музики імені Миколи Леонтовича, мистецьке свято «Пісенні крила сивої зозулі», дні сатири і гумору ім. С. Руданського, симпозіум-практикум з народного гончарства «Бубнівська кераміка» та ін. Чимало заходів переросли у всеукраїнські й стали візитівками Вінницької області. Зрозуміло, що чи не найактивнішу участь у різноманітних краєзнавчих заходах бере й управління внутрішньої політики облдержадміністрації, зокрема, в особі присутнього на нашій зустрічі Володимира Івановича Лазаренка...

Таку ж провідну роль у розвитку краєзнавства відіграють музейні заклади області, насамперед, Вінницький обласний краєзнавчий музей, відомий як науково-освітній, науково-методичний та пам'ятко-охоронний центр східного регіону Поділля. Можна

гордитися, що його фонди нараховують біля 100 тис. одиниць зберігання, серед яких – унікальна колекція золотих прикрас доби бронзи та сарматського періоду, що експонувалась на шести міжнародних виставках. Славиться він й нумізматичною та етнографічною колекціями, колекцією зброї та мінералів.

Славиться він виставковою та науковою діяльністю. Досить сказати, що музей щороку відвідують понад 200 тис. осіб – вінничан та гостей міста, а праці науковців музею, насамперед Вікторії Колесник, Лариси Семенко, здобули, я б сказав, всенародне визнання.

Не менше уваги музейники Вінниччини надають також пам'яткоохоронній роботі. До речі, хочу відмітити, що станом на 01.03.2009 р. на державному обліку на Вінниччині перебувало 4302 пам'ятки: 1739 – археології, 1893 – історії, 574 – містобудування та архітектури, 96 – монументального мистецтва. Відповідно до чинного законодавства до Державного реєстру об'єктів культурної спадщини національного значення занесено 189 пам'яток, серед яких Немирівське городище скіфського періоду, палац Потоцьких у Тульчині, склеп-усипальниця М. І. Пирогова в м. Вінниці та ін. Крім того, 215 пам'яток національного і місцевого значення, що потребують спеціального режиму охорони, включені до Переліку об'єктів культурної спадщини України, які не підлягають приватизації. Ряд їх є об'єктами, включених до номінацій чудес та перлин Вінниччини.

Зрозуміло, що не стоять осторонь розвитку краєзнавства й громадські організації. Саме як громадська організація з жовтня 2006 року офіційно відродилось у Вінниці краєзнавче товариство «Поділля», об'єднавши спершу майже три десятки учасників – і колишніх, і молоде поповнення. Якщо на початку 90-х років її основні зусилля спрямовувалися на просвітницьку практику та об'єднання краєзнавців, то нині актуальності набуває наукова і видавнича діяльність.

У 2007 році у Вінниці з'явилася краєзнавча літературно-мистецька громадська організація «Велика рідня», головна мета якої – відродження та збереження духовної, історичної та культурної самобутності населення України, створення, збереження і поширення набутків української літератури і мистецтва інших етносів, які проживають на території України, розвиток і захист україн-

ської мови, збереження і популяризація культурно-мистецької спадщини минулого.

Успішно функціонує Вінницький обласний осередок Всеукраїнської екологічної ліги. У силу специфіки своєї діяльності він займається дослідженням екологічних проблем Вінницької області та України, екологічною освітою населення, прищеплюючи йому любов до рідного краю, бережливе ставлення до природних пам'яток малої батьківщини.

Є ряд напрацювань в активі обласної геральдичної комісії Українського геральдичного товариства, громадської організації «Асоціація музеїв Вінниччини».

Уже не один рік існує міжрайонний краєзнавчий центр «Соб».

Багато роблять місцеві краєзнавці в інших регіонах Вінниччини. Так, успішно провели три потужні краєзнавчі конференції з виданням матеріалів могилів-подільчани. Дві аналогічні конференції в активі барських краєзнавців.

А тепер про те, з нагоди чого ми, власне, й зібралися. 4 жовтня 2007 року відбулися установчі збори по створенню Вінницької обласної організації Всеукраїнської спілки краєзнавців України.

Порівняно недавно четвертий з'їзд Всеукраїнської спілки краєзнавців прийняв рішення про підвищення її статусу. Відтепер вона уже не аматорська, а творча професійна організація. Нова офіційна її назва: Національна спілка краєзнавців України. За статусом вона рівнозначна Спілці письменників, Спілці художників чи Спілці журналістів України. Нині в Україні триває перереєстрація обласних організацій.

Хочу повідомити, що Вінницька обласна організація зареєстрована головним управлінням юстиції у Вінницькій області 28 квітня 2010 року. Результатом цього акту стала видача відповідного свідоцтва про державну реєстрацію творчої спілки.

Тоді ж затверджено «Положення про Вінницьку обласну організацію Національної спілки краєзнавців України». В ньому, зокрема, говориться:

«Вінницька обласна організація Національної спілки краєзнавців України є добровільним об'єднанням професійних дослідників і літописців рідного краю за статусом творчої спілки як суб'єкта творчої діяльності, здійснює свою діяльність відповідно до Кон-

ституції України, Закону України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки», інших законодавчих актів.

...Діє на принципах самоврядування, взаємодопомоги та співробітництва, невтручання у творчий процес, вільного вибору форм творчої діяльності, визнання авторських прав... Незалежна у своїй статутній діяльності від органів державної влади й органів місцевого самоврядування, політичних партій, інших громадських організацій.

...Співробітничає з державними органами, науково-дослідними установами, закладами культури і освіти, політичними партіями та громадськими організаціями, зацікавленими в розвитку краєзнавства, збереженні безцінної національної історико-культурної спадщини українського народу, його унікальних природних скарбів.

Основною метою діяльності Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України є розвиток національної культури та краєзнавчого руху в органічному поєднанні всіх його державних, громадських і шкільних форм, використання досвіду, здобутого в цій галузі в Україні та за кордоном, створення та оприлюднення документально-публіцистичних та науково-популярних творів з історії та культури краю».

Сподіваюся, що обласна організація стане також дієвим координуючим центром краєзнавства на теренах Східного Поділля.

Керівними структурами організації є правління та ревізійна комісія. Дозвольте проінформувати вас про їхній чисельний і персональний склад.

І так, голова правління Гальчак Сергій Дмитрович – кандидат історичних наук, доцент, заслужений працівник культури України, депутат обласної ради.

Члени правління обласної організації Національної спілки краєзнавців України:

Бакалець Олексій Андрійович – кандидат історичних наук, м. Бар.

Верховлюк Володимир Михайлович – завідувач відділу Державного архіву Вінницької області.

Висоцька Катерина Іванівна – директор Вінницького обласного краєзнавчого музею.

Вільчинська Зоя Володимирівна – начальник архівного відділу Козятинської міської ради.

Войтович Валерій Васильович – викладач історії Могилів-Подільського монтажно-економічного коледжу.

Гедз Микола Сергійович – редактор краєзнавчої газети «Пульсуючі джерела», відмінник освіти України (Калинівський район).

Давиденко Віталій Володимирович – доктор політичних наук, професор (м. Вінниця).

Дан Олександр Юрійович – генеральний директор ТОВ «Укр-агроінвест», дослідник козацької доби, депутат обласної ради, пошукач (м. Вінниця).

Денисик Григорій Іванович – доктор географічних наук, професор (м. Вінниця).

Дорош Микола Никифорович – директор Воронівської загальноосвітньої школи Хмільницького району, відмінник освіти України, почесний громадянин Хмільницького району.

Завальнюк Костянтин Вікторович – працівник Державного архіву Вінницької області, кандидат історичних наук.

Зінько Юрій Анатолійович – директор Інституту історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського, кандидат історичних наук, доцент.

Козюк Володимир Євгенійович – заслужений художник України (Хмільницький район).

Легун Юрій Вікторович – директор Державного архіву Вінницької області, доктор історичних наук.

Морозова Наталія Іванівна – директор Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва, доцент.

Нагребецький Анатолій Никифорович – автор багатьох краєзнавчих книг (с. Плебанівка Шаргородського району).

Огороднік Василь Тимофійович – провідний бібліограф-краєзнавець Оратівської центральної районної бібліотеки, Почесний краєзнавець України.

Петренко Володимир Іванович – працівник Державного архіву Вінницької області, кандидат історичних наук, заслужений працівник культури України, відмінник освіти України.

Подолінний Анатолій Мусійович – кандидат філологічних наук, професор, заслужений працівник культури України (м. Вінниця).

Рекрут Валерій Пилипович – кандидат історичних наук, Почесний краєзнавець України (м. Вінниця).

Роговий Олександр Іванович – голова міжрайонного краєзнавчого центру «Соб», начальник архівного відділу Липовецької райдержадміністрації.

Творун Світлана Олександрівна – кандидат історичних наук, доцент (м. Вінниця).

Ткаченко Іван Петрович – колишній директор школи (с. Губник Гайсинського району).

Цвігун Тетяна Омелянівна – директор Вінницького обласного Центру народної творчості, заслужений працівник культури України.

Шевчук Федір Харитонович – заступник редактора Бершадської райгазети «Бершадський край», заслужений журналіст України.

Яковенко Тетяна Василівна – голова Вінницької обласної краєзнавчої літературно-мистецької організації «Велика рідня», кандидат філологічних наук, доцент, заслужений працівник культури України, депутат обласної ради.

Всього 27 чол.

До складу ревізійної комісії входять сім чоловік:

Паламарчук Василь Миколайович – заслужений журналіст України, голова комісії (м. Вінниця).

Вдовцов Михайло Леонтієвич – директор об'єднання «Вінницяагроліс», автор низки краєзнавчих книг.

Гоцуляк Марія Василівна – директор Могилів-Подільського музею етнографії і народної творчості.

Йолтуховський Микола Павлович – член президії правління Барської районної організації республіканського товариства охорони пам'яток історії та культури.

Калитко Сергій Леонідович – кандидат історичних наук, доцент (м. Вінниця).

Макаревич Лілія Павлівна – директор музею міста Козятин.

Секрет Ганна Василівна – тележурналіст, заслужений журналіст України (м. Вінниця).

Більш детально з їхніми біографіями та творчим доробком, а також із положенням про Вінницьку обласну організацію Національної спілки краєзнавців України, про діяльність краєзнавців

Вінниччини в останні роки ви можете довідатись із двох книг, які щойно зійшли з друкарського верстата і які пропонуються вашій увазі: **«Пізнаючи історію малої батьківщини»** та **«Регіонаознавча інституція Східного Поділля»**.

С. Д. Гальчак повідомив, що крім згаданих видань, у цьому році вийшли друком досить цікаві книги Олександра Івановича Рогового «Про що шумлять верби: Історичні нариси про Корчинці – Ротмистрівку – Вербівку» Липовецького району, Володимира Андрійовича Демчика з Оратівського району «Мервин та мервинчани: Замальовки з історії та життя східних слов'ян», Володимира Даниловича Мороза «Червоне – гордість моя» про своє рідне село Червоне Немирівського району. Їх презентація ще попереду.

Попереду також презентація книги, що стала плодом міжнародного проекту, в якому взяли участь С. Д. Гальчак та колишні вінничани, теперішні співробітники Інституту історії України НАН України Валерій Васильєв та Роман Подкур «Жизнь в оккупации. Винницкая область. 1941 – 1944 гг.». Книга вийшла в Москві. Дійшла до Вінниці, але поки що в єдиному екземплярі.

У планах також презентація книги члена правління обласної організації Національної спілки краєзнавців України Миколи Никифоровича Дороша «Битва на Синій Воді 1362 року: правда та домисли», яка стала переможцем Всеукраїнського пошукового конкурсу «У нас одне коріння» у номінації «Мій погляд на історію».

У рамках заходу в урочистій обстановці вручено посвідчення Почесного краєзнавця України Вікторії Василівні Колесник – автору фундаментальної енциклопедичної праці «Відомі поляки в історії Вінниччини» та грамоту Національної спілки краєзнавців України члену правління обласної організації НСКУ Валерію Васильовичу Войтовичу.

Групі краєзнавців області вручено нові членські квитки.

3 липня 2010 р.

В с. Правилівці Оратівського району відбувся перший обласний фестиваль «Мамині рушники», організований членом ревізійної комісії обласної організації Національної спілки краєзнавців України Ганною Василівною Секрет.

Серед почесних гостей фестивалю була член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Тетяна Цвігун.

12 липня 2010 р.

12 липня 2010 року в Колонному залі Київської міської ради за адресою вул. Хрещатик, 36 відбулися урочисті збори, присвячені 95-річчю від дня народження видатного державного та громадського діяча, відомого вченого, Героя України, Голови Національної спілки краєзнавців України, завідувача відділом регіональної історії України Інституту історії України НАН України, академіка НАН України, доктора історичних наук, професора Петра Тимофійовича Тронька.

В святковому зібранні взяли участь представники влади, громадськості, наукових установ та університетів України і міста Києва, делегації від обласних і міських осередків та члени правління Національної спілки краєзнавців України, послідовники, учні і друзі П. Т. Тронька.

Присутні ознайомилися з основними віхами життя-подвигу ювіляра, який в свої 95 років продовжує успішно і сумлінно, як завжди, віддавати себе праці на різних державних і науково-громадських посадах, справедливо заслужив і сьогодні користується загальною шаною і авторитетом в українському суспільстві, є взірцем для наслідування іншими. А далі урядові нагороди, ювілейні адреси, подарунки, квіти, щирі побажання... зайняли тривалий час й створили в залі урочисту та радісну атмосферу.

Від Вінницької обласної організації НСКУ в урочистостях взяв участь голова правління обласної організації НСКУ С. Д. Гальчак, який від імені краєзнавців області поздоровив іменинника з ювілеєм.

16 серпня 2010 р.

З ініціативи членів правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Катерини Висоцької та

Тетяни Цвігун в обласному краєзнавчому музеї відкрито виставку народного малярства «Славетні імена».

28 серпня 2010 р.

З ініціативи краєзнавця, голови Немирівського районного товариства «Просвіта» Володимира Яременка та завдяки його зусиллям у Брацлаві під час святкування Дня селища відкрито пам'ятник видатній українській письменниці Зінаїді Тулуб, яка в дитячі роки мешкала в Брацлаві.

9 вересня 2010 р.

В обласному краєзнавчому музеї відбулася міжнародна наукова конференція «Єзуїтський комплекс у Вінниці крізь призму століть». Із доповідями на ній виступили краєзнавці: С. Д. Гальчак («Державний архів Вінницької області в період нацистської окупації»), Вікторія Колесник («Польська і російська гімназії в Мурах в першій половині XIX ст.»), Юрій Легун («Зміна правового статусу Мурів на початку XX ст.»), Олександр Петренко («Вінницькі Мури на рубежі XVIII і XIX ст.»), Анатолій Лисий («Навчальні заклади в Мурах на початку XX ст.»), Лариса Семенко («Мури в 1917 р.»), Костянтин Завальнюк («Мури в 1918 – 1920 рр.»), Валерій Рекрут («Профспілкові установи в Мурах»), Тетяна Соломонова («Вінницька філія Всенародної бібліотеки України при ВУАН 1920 – 1930 рр.»), Катерина Висоцька («Вінницький обласний краєзнавчий музей: основні віхи післявоєнної історії, погляд у майбутнє») та ін.

11 вересня 2010 р.

Відбувся традиційний день міста Вінниці. У святкових торжествах взяли участь чимало краєзнавців міста та області. Тоді у сквері імені Козицького було встановлено пам'ятник видатному вінницькому архітектору Григорію Артинову. Оригінальну бронзову скульптуру було виготовлено та встановлено з ініціативи

головного архітектора Вінницької області, члена Національної спілки краєзнавців України Сергія Царенка.

12 вересня 2010 р.

Краєзнавцями доктором історичних наук, професором Вінницького державного педагогічного університету Іваном Мироновичем Романюком, головою ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Василем Миколайовичем Паламарчуком перед громадою сіл Микулинці та Ріжок Літинського району порушено проблему збереження пам'яті про колишній місцевий храм імені Олександра Невського, що впродовж століть був важливим осередком духовності. Цього дня на місці, де стояла велична культова споруда, було встановлено символічний хрест.

18 вересня 2010 р.

У с. Правилівка Оратівського району з ініціативи члена ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Ганни Василівни Секрет відбулося велелюдне свято борщу.

30 вересня 2010 р.

У м. Бар відбулася II Міжнародна науково-практична конференція «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку (до 470-ї річниці надання місту Бар Магдебурзького права)». З доповідями на ній виступили краєзнавці С. Д. Гальчак («Історичні аспекти становлення й розвитку місцевого самоврядування у Східному Поділлі»), С. О. Царенко («Місце головного управління містобудування та архітектури Вінницької області в розробці та реалізації проектів сталого розвитку Барського району»), А. К. Лисий («Бар на сторінках «Хроніки європейської Сарматії» Олександра Гваньїні»), К. В. Завальнюк («Український легальний часопис періоду німецької окупації «Тижневик Барської округи»), А. М. Подолинний («Переймену-

вання як складова частина ідеологічної політики держави в минулому і тепер»), Ю. А. Зінко «Перші півстоліття в історії Барського спиртзаводу»), О. А. Бакалець («Магдебурзьке право на території України в дослідженнях українських науковців і краєзнавців ХІХ – початку ХХІ ст.»), М. П. Йолтуховський («Магдебурзьке право і самоврядування в місті Бар та його околицях у ХVІ – на поч. ХХ ст.»).

14 жовтня 2010 р.

За значний внесок у розвиток краєзнавчого руху, збереження національної історико-культурної спадщини України нагороджено **грамотою** Національної спілки краєзнавців України члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України **Морозову Наталію Іванівну**.

(МОРОЗОВА Наталія Іванівна

(09.08.1955, с. Курашівці Мурованокуриловецького району Вінницької області) – бібліотекознавець, краєзнавець. Закінчила Київський інститут культури, здобувши фах бібліотекаря-бібліографа. З 1991 р. працює у Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва: бібліотекарем, головним бібліотекарем, завідуючою читальним залом, керівником служби інформаційно-бібліотечного сервісу, першим заступником директора. З 2007 р. директор Вінницької ОУНБ ім. К. Тімірязєва. За сумісництвом доцент Вінницького інституту МАУП. Автор ряду краєзнавчих публікацій, організатор науково-краєзнавчих конференцій.

Тв.: Бібліотечне краєзнавство: проблеми та перспективи розвитку // Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 21 – 23 жовтня 2008 р., Вінниця / Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. – Вінниця, 2008. – С. 10 – 17).

13 – 15 жовтня 2010 р.

У м. Вінниці в приміщенні Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва відбулась II-а Міжнародна

науково-практична конференція «Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку». З доповідями та повідомленнями на ній виступили краєзнавці Н. І. Морозова («Краєзнавча робота ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва: від традицій до інновацій»), С. Д. Гальчак («Зародження бібліотечного краєзнавства у Східному Поділлі»), Т. П. Марченко («Краєзнавчий видавничий сегмент публічних бібліотек області у 2008 – 2009 роках»), К. В. Завальнюк («Краєзнавець з Голубечого протоієрей М. І. Яворовський»), В. І. Петренко («Роль «буксирних» бригад у трагедії Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні»), Т. Р. Соломонова («Про бібліотеку освітнього діяча Адріанова Павла Олександровича (за фондами Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва)»), Л. І. Семенко («Матеріали до історії музичного життя в Україні 1920-х років у колекції Вінницького обласного краєзнавчого музею»), А. М. Подолинний («Вінницька обласна організація Національної спілки письменників України: основні етапи діяльності, постаті»), О. І. Роговий («Битва під Романовим Хутором (жовтень 1919 р.)»), С. І. Дровозюк («Людинознавчі аспекти у краєзнавстві 20-х років ХХ ст.»), Т. І. Журунова («Виставкова політика Вінницького обласного краєзнавчого музею як спосіб віддзеркалення культурно-мистецького життя регіону»).

Під час роботи конференції відбулася презентація книги власного кореспондента українського радіо у Вінницькій області, краєзнавця О. М. Дмитрука «Іван Богун – полковник».

За заслуги у розвитку краєзнавства голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак вручив грамоту Національної спілки краєзнавців України члену правління Вінницької обласної організації НСКУ директору Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва Н. І. Морозовій.

15 – 16 жовтня 2010 р.

У м. Черкасах на базі Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького відбулася Міжнародна наукова конференція «Україна – геополітичний і воєнний вектор Другої світової війни (до 65-ї річниці завершення Другої світової війни)». З повідомленнями на ній виступили краєзнавці Вінниччини С. Д. Гальчак («Закордонне життя українських «неповерненців»»), І. В. Мазило («Залізнична транспортна система УРСР: відбудова, вій-

ськові і господарські перевезення (1943 – 1945 рр.)), І. М. Романюк, Ю. А. Зінько («Піклування населення про поранених радянських військовослужбовців у роки Великої Вітчизняної війни»).

8 – 10 листопада 2010 р.

В м. Берліні (Німеччина) відбулася міжнародна наукова конференція «Примусова праця в гітлерівській Європі». В її роботі взяв участь голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак.

18 – 19 листопада 2010 р.

У м. Кам'янець-Подільському на базі Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка відбулася XIII-а Подільська історико-краєзнавча конференція. В її роботі взяла участь група вінницьких краєзнавців, які виступили з доповідями та повідомленнями: С. Д. Гальчак («Преса Вінниччини періоду Великої Вітчизняної війни (1942 – 1944 рр.)), А. К. Лисий («Кам'янець-Подільський на сторінках «Хроніки європейської Сарматії» Олександра Гваньїні»)), Ю. В. Легун («Друга частина спогадів В. Приходька «Під сонцем Поділля» як історичне джерело»), В. А. Косаківський («Архів Жмурко Аверкія Захаровича (1855 р. н.) та його сина Арехти (Арефи) (1846 – 1972) як джерело з історії м. Чечельника на Південно-Східному Поділлі першої половини XX століття»), В. І. Петренко («Добровільні» фінансові зобов'язання селянства України у 1927 – 1933 рр.)), В. П. Рекрут («Репресії більшовицької влади проти керівництва Вінницької облспоживспілки у 1936 – 1938 р.: причини, наслідки»), Я. А. Бранько («Александр Хиждеу: вчений, мислитель, публіцист»), К. В. Завальнюк («Отаман Брацлавщини Артем Онишук»).

С. Д. Гальчак був членом організаційного комітету конференції.

25 – 27 листопада 2010 р.

В Україні відбулися заходи, присвячені черговим роковинам голодомору в Україні 1932 – 1933 років, у яких взяли участь краєзнавці Вінниччини.

25 листопада у Вінницькому обласному художньому музеї проведено науково-краєзнавчу конференцію «Час скорботи». З науковими повідомленнями «Особливості споживчої кооперації Вінниччини в умовах голодомору 30-х років» та «Роль буксирних бригад у трагедії голодомору 1932 – 1933 рр.» відповідно виступили члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Валерій Пилипович Рекрут та Володимир Іванович Петренко.

26 листопада у м. Хмельницькому відбулася 9-а науково-теоретична конференція «Голодомор 1932 – 33 рр. в Україні: передумови, перебіг, наслідки (регіональний аспект)». В її роботі взяли участь члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Валерій Пилипович Рекрут та Костянтин Вікторович Завальнюк, які виступили з науковими повідомленнями. Тема виступу В. П. Рекрута «Кому голод, а кому гроші: із хроніки зловживань у системі продовольчого забезпечення населення Поділля під час голодомору 30-х років ХХ ст.», К. В. Завальнюка – «Малолітній бунтар з Великої Бушинки Іван Цвень».

27 листопада голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Дмитрович Гальчак взяв участь у м. Києві у меморіальних заходах «Запали свічку», де від імені вінничан підніс запалену свічку до підніжжя основного монумента меморіального комплексу жертв голодомору.

В аналогічних заходах, проведених у м. Вінниці та населених пунктах Вінницької області, взяли участь краєзнавці області.

У Вінницькому обласному краєзнавчому музеї, Державному архіві Вінницької області, Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва відкрито тематичні виставки.

9 – 15 грудня 2010 р.

Вийшли друком чергові наукові, науково-краєзнавчі дослідження краєзнавців області:

Гальчак С. Д. Визволення Вінниччини від нацистських загарбників (20 грудня 1943 р. – 28 березня 1944 р.): Монографія / 3-є вид.: доповн., переробл. – Вінниця: Консоль, 2010. – 420 с.

Нагребецький А. Н. Насіківка моя, Насіківка. – Вінниця: ПП Балук І. Б., 2010. – 300 с.

25 грудня 2010 р.

Хмільницькою аматорською кіностудією «Гіпаніс» створено документальний фільм «Ріка його долі», присвячений науково-краєзнавчій, громадській та педагогічній діяльності члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, члена Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті ім. І. Огієнка, директора Воронівської ЗОШ I – III ступенів Хмільницького району Миколи Никифоровича Дороша, а також з нагоди його 60-річчя.

Автори фільму: члени Національної спілки краєзнавців України Микола Андрійович Загородній (м. Хмільник), Віра Анатоліївна Степанук (с. Пагурці Хмільницького району).

КНИГИ КРАЄЗНАВЦІВ ВІННИЧЧИНИ, ВИДАНІ В 2010 РОЦІ

Вінницькі Мури – як джерело освіти в краї / 2-е вид.; Упоряд., вступ. ст., прим. В. Колесник. – Вінниця: ВМГО «Розвиток», 2010. – 154 с.

Вінниччина журналістська / Автор-упорядник В. Лисенко. – Вінниця: ФОП Горбачук І. П. – 318 с.

Волошиновський Й. А. Розмови про кооперацію / Упоряд.: В. В. Подолян, В. П. Рекрут; наук. ред. С. Д. Гальчак. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2010. – Т. 1. – 544 с.

Волошиновський А. П. Розмови про кооперацію / Упоряд.: В. В. Подолян, В. П. Рекрут; наук. ред. С. Д. Гальчак. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2010. – Т. 2. – 360 с.

Гальчак С. Д. Визволення Вінниччини від нацистських загарбників (20 грудня 1943 р. – 28 березня 1944 р.): Монографія / 3-є вид.: доповн., переробл. – Вінниця: Консоль, 2010. – 420 с.

Гальчак С. Д. Герої Поділля: Герої Радянського Союзу – уродженці Вінницької, Тернопільської та Хмельницької областей. – К.: Видавничий дім «АДЕФ-Україна», 2010. – 232 с.

Гальчак С. Д. Пізнаючи історію малої батьківщини: Діяльність краєзнавців Вінниччини у 2005 – на поч. 2010 рр. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2010. – 148 с.

Гальчак С. Д. Регіонаознавча інституція Східного Поділля: Вінницька філія Центру дослідження історії Поділля (2006 – поч. 2010 рр.). – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2010. – 160 с.

Ганна Годованець. Романівське весілля / Літ. ред. Ф. Х. Шевчук. – Вінниця, 2010. – 312 с.

Дорош М., Сметанін М. Розгойдані дзвони. – Вінниця: О. Власюк, 2010. – 176 с.

Жизнь в оккупации. Винницкая область. 1941 – 1944 гг. / Сост.: В. Ю. Васильев, Р. Ю. Подкур, С. Д. Гальчак, Д. Байрау, А. Вайнер. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2010. – 856 с. – (Документы советской истории).

Завальнюк К. В., Стецюк Т. В. Українська амазонка Олександра Соколовська (отаманша «Маруся»). – Вінниця: ФОП Данилюк В. Г., 2010. – 88 с.

Мороз В. Червоне – гордість моя. – Вінниця, 2010. – 148 с.
Нагребецький А. Н. Насіківка моя, Насіківка. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2010. – 300 с.

Невеличко Г. М., Погончик Г. О. Любов душі моєї – Баланівка. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2010. – 480 с.

Огороднік В., Синицький В. Відлуння подвигу. – Вінниця: Вінницька обласна друкарня, 2010. – 160 с.

Олександр Барнасюк. Історія міста Немирова від найдавніших часів до сьогодення / Вид. 3-є, випр. та доповн. – Вінниця, 2010. – 132 с.

Сторожук А. І. Непереможені... – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2010. – 176 с.

Сторожук А. Подільський Бар та його околиці: історія і сучасність (Події. Особистості. Факти). – К., 2010. – 282 с.

Українське Куликове поле: на берегах Синюхи чи Сніводи? До 650-річчя історичної битви на річці Сині Воді: Збірник документів, статей, уривків з наукових праць / Упоряд. С. Д. Гальчак. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2010. – 152 с.

2011 р.

17 січня 2011 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги краєзнавця, кандидата мистецтвознавства, доцента, викладача Барського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. М. Грушевського Антоніни Іванівни Сторожук «Непереможні...». Авторка повідомила, що матеріали для даного видання взято з підготовленого нею навчального посібника «Подільський Бар та його околиці: Історія і сучасність» і включено в книгу з урахуванням доповнень та доопрацювань окремих фактів періоду 1941 – 1945 рр. У виданні використано архівні документи, відомості зі статистичних збірників, документи обласного, районного військкоматів та селищних рад, свідчення живих на сьогодні очевидців кривавих історичних подій.

Викладені нею факти, які мали місце в період окупації та під час визволення району й міста Бар від нацистських загарбників, відомості про трагедію мирних громадян на окупованій території Барської землі, подвиг земляків-барчан на різних фронтах Великої Вітчизняної війни відтворено на сторінках книги заради пам'яті тих, хто сьогодні вже відійшов у Вічність.

Перші сторінки правомірно віддано живим, тим, хто боронив нашу землю, тим, хто, на щастя, у дні 65-ї річниці Великої Перемоги з нами.

Схвально відгукнулись про книгу голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців С. Д. Гальчак, краєзнавці В. П. Рекрут, В. І. Петренко, А. К. Лисий та інші.

20 січня 2011 р.

За значний внесок у розвиток краєзнавчого руху, збереження національно-культурної спадщини та природничих скарбів України постановою Президії правління Національної спілки краєзнавців України (протокол № 1 від 20 січня 2011 р.) члену правління

Вінницької обласної організації НСКУ, директору Воронівської ЗОШ І – ІІІ ст. **Миколі Никифоровичу Дорошу** присвоєно звання «Почесний краєзнавець України».

22 лютого 2011 р.

У Вінницькому державному педагогічному університеті ім. М. Коцюбинського відбулася презентація книги «Вінниччина журналістська» (*Вінниччина журналістська / Автор-упорядник В. Лисенко. – Вінниця: ФОП Горобчук І. П., 2010. – 320 с.*). Презентували видання редактор книги, голова ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Василь Миколайович Паламарчук, науковий консультант видання, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Дмитрович Гальчак та відомий на Вінниччині журналіст-краєзнавець Іван Степанович Волошенюк. Вони відзначили, що серед героїв книги чимало журналістів-краєзнавців: ті ж В. М. Паламарчук, С. Д. Гальчак, І. С. Волошенюк, а також С. П. Алексєєв, А. І. Анцибор, В. М. Барабан, О. С. Барнасюк, Ф. І. Бежнар, І. О. Безуглий, Л. О. Білозерова, Я. А. Бранько, І. В. Валько, М. Л. Вдовцов, Т. Г. Вишталюк, В. В. Вітковський, В. В. Вовкодав, десятки інших. Усі вони внесли вагомий внесок у розвиток не лише журналістики, а й краєзнавства в області.

2 березня 2011 р.

У Вінницькому державному педагогічному університеті ім. М. Коцюбинського відбулася презентація книги «Від військової контррозвідки до вивчення тасмниць тисячоліть», в якій вміщено праці колишнього професора Вінницького державного університету, члена Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті ім. І. Огієнка Івана Івановича Зайця та спогади про нього.

У презентації взяли участь дружина, внук, колеги відомого на Вінниччині науковця-краєзнавця, у тому числі ректор університету

проф. О. В. Шестоपालюк, науковці та краєзнавці І. М. Загородній, О. В. Коляструк, В. А. Косаківський, С. Д. Гальчак, народний депутат України І. Засць, колишній голова Вінницької облдержадміністрації О. Г. Домбровський.

У залі, де відбулася презентація, було розгорнуто виставку «З творчого доробку проф. І. І. Зайця».

17 березня 2011 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація наукових видань: міжнародного проекту – збірника документів «Жизнь в оккупации. Винницкая область. 1941 – 1944 гг.» (*Жизнь в оккупации. Винницкая область. 1941 – 1944 гг. / сост. В. Ю. Васильев, Р. Ю. Подкур, С. Д. Гальчак, Д. Байрау, А. Вайнер. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2010. – 856 с. – (Документы советской истории)*), серед авторів-упорядників якого члени Національної спілки краєзнавців України, Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті ім. І. Огієнка Валерій Юрійович Васильєв, Роман Юрійович Подкур, Сергій Дмитрович Гальчак, а також 3-го видання монографії голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, керівника Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля С. Д. Гальчака «Визволення Вінниччини від нацистських загарбників» (*Гальчак С. Д. Визволення Вінниччини від нацистських загарбників (20 грудня 1943 р. – 28 березня 1944 р.): Монографія / 3-є вид.: доповн., переробл. – Вінниця: Консоль, 2010. – 420 с.*).

Книгу «Жизнь в оккупации. Винницкая область. 1941 – 1944 гг.» презентував В. Ю. Васильєв, монографію – С. Д. Гальчак.

На презентації була присутня велика група краєзнавців та науковців Вінниччини, а також студентів вінницьких вузів.

В урочистій обстановці новоприйнятим членам Спілки краєзнавців України було вручено членські квитки.

22 березня 2011 р.

На базі Інституту філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Літературне краєзнавство Поділля в системі сучасної освіти: стан, проблеми, перспективи». У ній взяли участь науковці 4-х науково-дослідних інститутів Національної академії наук України (Інституту української мови, Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського, Інституту педагогічної освіти й освіти дорослих, Інституту педагогіки), 16-и університетів України, у тому числі 9-и національних: Київського імені Т. Г. Шевченка, педагогічного ім. П. М. Драгоманова, Київського ім. Б. Д. Грінченка, Національного авіаційного, Чернігівського, Прикарпатського, Глухівського, Кам'янець-Подільського, Київського лінгвістичного, Київського торговельно-економічного, 5-и педагогічних університетів (Переяслав-Хмельницького, Полтавського, Ніжинського, Луганського, Вінницького), інших вищих навчальних закладів України: Міжнародного гуманітарного (м. Одеса), Міжнародного економіко-гуманітарного (м. Рівне).

Учасниками конференції були також члени Національної спілки краєзнавців України, Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті ім. О. Огієнка, краєзнавчої літературно-мистецької громадської організації «Велика рідня», краєзнавчого товариства «Поділля» (С. Д. Гальчак, С. О. Гусев, О. А. Коляструк, І. Р. Романюк, Т. В. Яковенко, Т. Р. Соломонова, Т. П. Пірус, В. А. Косаківський та інші).

Обширною була тематика конференції: літературна карта Поділля: історія літературного процесу XIX – XX ст., книговидання, постаті, літературні організації, пам'ятки й пам'ятні місця; теоретико-методичні аспекти вивчення літературного краєзнавства в загальноосвітніх навчальних закладах різного типу та вищій школі; уроки літератури рідного краю в школі; позакласна робота з літературного краєзнавства; мовностилістичні особливості творів письменників-подільян.

На конференції заслухано низку доповідей та повідомлень: Миколи Дмитренка «Український фольклор як об'єкт краєзнав-

ства», Ольги Куцевол «Вивчення літературного краєзнавства в середній школі: здобутки й перспективи», Анатолія Подолинного «Гене́за мистецького слова на Вінниччині XIX – XX століття», Валентини Білоус «Краєзнавча діяльність бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського», Сергія Гальчака «Роль українських письменників та інших представників вітчизняної інтелігенції в зародженні краєзнавства на Східному Поділлі», Павла Ткачука «Тарас Шевченко в народній творчості подолян», Наталії Білоус «Вивчення літератури рідного краю у взаємозв'язках з історією», Людмили Неживої «Навчально-методична модель вивчення літератури рідного краю в загальноосвітній школі», Галини Комарчук «Збереження та пропагування літературних скарбів Поділля в контексті сучасних освітніх завдань», Антоніни Сторожук «Формувальний вплив автентичної подільської пісні на виховання національної гідності молоді» та ін.

У форматі програми конференції відбулася презентація книжкової виставки «Два століття подільського краєзнавства», підготовленої бібліотекарями університетської книгозбірні, круглий стіл «Електронні підручники з історії літератури», відвідини музею-садиби М. Коцюбинського, екскурсія до пам'ятних місць селища Браїлів (Жмеринський район).

За матеріалами конференції опубліковано збірник наукових праць (*Літературне краєзнавство Поділля в системі сучасної освіти: стан, проблеми, перспективи: зб. наук. праць / Ред. колегія: О. М. Куцевол (голов. ред.). – Вінниця: ТОВ «Ландо ЛТД», 2011. – 337 с.*).

31 березня 2011 р.

У Вінницькій обласній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги краєзнавця П. В. Синюка (Жмеринський район) «Станіславчик: погляд у минуле» (*Синюк П. В. Станіславчик: погляд у минуле. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2010. – 456 с.*). Перед присутніми (краєзнавцями Вінниччини, науковцями та студентами м. Вінниці) виступив автор видання, а також голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, члени правління організації

О. І. Роговий, М. Н. Дорош, які висловили високу оцінку праці краєзнавця-дослідника.

По завершенню презентації розглянуто організаційне питання: прийнято рішення про створення громадського краєзнавчого клубу при краєзнавчому відділі обласної універсальної бібліотеки.

18 квітня 2011 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбувся краєзнавчий звіт Літинського народного університету культури. Про здобутки на ниві народознавства розповіли керівник та члени цієї просвітницької громадської організації. Під час презентації експоновано виставку зразків подільського народного одягу, вишивки (Літинщина), а також експозицію «Великодня кулінарія», продемонстровано аматорські кінострічки, що повідують про діяльність літинських краєзнавців – членів народного університету на ниві народознавства.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, який з групою студентів взяв участь у заході, побажав літинчанам нових творчих успіхів.

19 – 21 квітня 2011 р.

Відбулася наукова конференція викладачів, аспірантів і студентів інституту філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського.

Низка доповідей та повідомлень, що були заслухані на конференції, присвячена краєзнавчим аспектам. Такими були повідомлення студентів Алли Занози («Назви мешканців міста Шаргорода Вінницької області в мовній картині світу українців»), Юлії Темченко («Власні назви мешканців села Красного Тиврівського району Вінницької області»), Людмили Ходаківської («Із спостережень над номінацією одягу, взуття та прикрас у говірці села Голодьки Хмельницького району Вінницької області»), Віти Паламарчук («Образи-символи в календарно-обрядовій поезії»), Вікторії Лисак («Вивчення творчості Володимира Забаштанського в

контексті літературного краєзнавства Вінниччини)), Ірини Копиці («Вивчення фольклорно-етнографічних праць Володимира Вовкова в літературній освіті учнів-подолян»), Віти Степанівської («Подільський гумор ХХ століття на уроках літератури рідного краю»), Олени Михайлець («Тематичні й жанрові обрії подільських пісень у дослідженні Насті Присяжнюк»), професора О. М. Куцевол («Методичні аспекти проблеми вивчення літературного краєзнавства Поділля»), доцентів, членів Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака («Краєзнавча тематика подільської преси»), В. О. Гандзюка («Історичний контекст функціонування часопису Української військової організації (УВО) «Сурма» (1927 – 1934 рр.)) та ін.

5 травня 2011 р.

У залі засідань Козятинської райдержадміністрації відбулася презентація книг голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака «Визволення Вінниччини від нацистських загарбників» (*Гальчак С. Д. Визволення Вінниччини від нацистських загарбників (20 грудня 1943 р. – 28 березня 1944 р.): Монографія / 3-є вид.: доповн., переробл. – Вінниця: Консоль, 2010. – 420 с.*), місцевих авторів: ветерана-фронтовика полковника Василя Івановича Нагоряньського «На крилах спогадів» (*Нагоряньський В. І. На крилах спогадів. – Козятин, 2011. – 68 с.*), краєзнавця Леоніда Павловича Кривова «Заради життя на землі» (*Кривов Л. П. Заради життя на землі. – Вінниця: Вінницька газета, 2011. – 368 с.*). Захід присвячено черговій річниці Великої Перемоги.

Презентація супроводжувалась художніми виступами та двома звітами юних слідопитів по розкриттю невідомих сторінок визволення м. Козятина, Козятинського, колишніх Комсомольського та Самгородоцького районів, збереженню пам'яті про воїнів-визволителів.

Захід, у якому взяли участь близько двохсот осіб (ветерани війни, учителі та учні шкіл району, бібліотечні працівники), пройшов досить цікаво, викликав позитивну оцінку присутніх.

Інтерес присутніх викликала також розгорнута в залі виставка книг згаданих авторів.

12 травня 2011 р.

На вулиці Богуна в с. Буші Ямпільського району урочисто відкрив двері музей народних ремесел, що став черговим важливим об'єктом Бушанського заповідника. У цьому чимала заслуга місцевих краєзнавців Надії та Олександра Пірняків, які доклали максимум зусиль по його організації.

У затишних музейних кімнатах згруповано за різною тематикою вишивки, домоткані килими і рушники, старовинні верстати та різноманітні пристрої, картини, витинанки, мотані ляльки та обереги, глиняні та кам'яні вироби.

Зусиллями краєзнавців-ентузіастів, місцевої влади історична Буша стає центром відродження національної духовності і культурної спадщини.

19 травня 2011 р.

На базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського відбулася науково-практична конференція «Трагічні сторінки історії Поділля радянської доби», в якій взяла участь велика група науковців та краєзнавців України, Вінницької області.

26 травня 2011 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги краєзнавця, заслуженого журналіста України А. Г. Гончара «Коріння, або «Ми – діти України», в якій автор всебічно розповідає про свою сім'ю, родину, свій рід, родинні коріння, які беруть життєдайні соки із родинних глибин української землі, конкретно – Літина і Селища, Поділля і Волині.

У презентації взяв участь та виступив перед присутніми голова ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України В. М. Паламарчук.

28 травня 2011 р.

У с. Зозові Липовецького району на приміщенні місцевої сільської ради відкрито меморіальну дошку відомому на Вінниччині механізатору Кирилу Шайдюку.

Ще до війни він був одним із кращих трактористів Вахнівської МТС. Потім воював на фронтах Другої світової війни. А після Перемоги відкопав розібраного, змащеного і захованого ще 1941 року в глинищі сталевого коня, на якому знову став передовиком. Згодом удостоївся ордена Леніна, звання заслуженого механізатора України. А врятований від фашистів трактор і нині експонується в обласному краєзнавчому музеї.

Помер К. Шайдук у грудні 1999 р.

У відкритті меморіальної дошки взяв участь член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Олександр Іванович Роговий.

17 – 19 червня 2011 р.

З 17 по 19 червня на Вінниччині проходив III Всеукраїнський фестиваль-конкурс автентичних колективів на приз Гната Танцюри до 110 річниці з дня народження видатного фольклориста. У фестивальных заходах взяли участь 33 фольклорно-етнографічних колективи та 25 окремих виконавців із 11 областей України – з Вінницької, Волинської, Донецької, Житомирської, Івано-Франківської, Миколаївської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Черкаської та Херсонської.

Спершу пісенне багатство, збережене аматорами, фольклористами, ентузіастами народної творчості, вихлюпнулось на широченній сцені концертної зали «Райдуга» (м. Вінниця), де особливо відзначилися місцеві творчі колективи, які демонстрували безліч обрядів, таких як «Весняні забави» («Джерельце» Барської ДМШ), «Весняної Явдохи» («Кумасі» Чагівського СБК Оратівського району), «Заклинання дощу» («Криниченька» Мелешківського СБК Гайсинського району), «Івана Купала» («Борщівчанка» Могилів-Подільського району).

Заключний день фестивалю пройшов на Гайсинщині, батьківщині Гната Танцюри, де відбулося свято «Народній пісні жити». Всі фольклорні колективи Гайсинщини та учасники фестивалю з областей України пройшли святковою ходою до музею-садиби відомого фольклориста. Зранку до вечора линули пісні, записані Танцюрою, бо й через століття вони не втрачають своєї життєдайної сили.

Одним із організаторів фестивалю стала член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Тетяна Цвігун.

22 червня 2011 р.

З нагоди 70-річчя початку Великої Вітчизняної війни в м. Козятині відбулася районна історико-краєзнавча конференція «Спеютне літо 41-го на Козятинщині». В її роботі взяли участь члени Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, М. М. Купчик, член Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті ім. І. Огієнка Л. П. Макаревич, місцеві краєзнавці, вчителі та учні району, ветерани Великої Вітчизняної війни (понад 150 чол.).

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак виступив із доповіддю про початок Другої світової війни, причини її виникнення, перебіг на українській землі в 1939 – 1941 рр., заступник голови Козятинської районної державної адміністрації Микола Мусійович Купчик – із доповіддю «Бойові дії частин Червоної армії на території Козятинщини у липні 1941 р.».

Цікавими були повідомлення директора музею історії міста Козятина Лілії Павлівни Макаревич «Перші дні війни у спогадах козятинців», краєзнавця Леоніда Павловича Кривога «Июльские дни 1941 года на территории Казатинского района», вчителя історії, заступника директора Флоріанівської СЗШ І – ІІІ ст. Віктора Антоновича Бальшанека «Партизанський рух та його діяльність у перші місяці війни», завідувачки бібліотеки с. Самгородок Юлії Андріївни Кирилюк «Червень – липень 1941-го у селі Самгородок», учителя історії Вернигородської СЗШ І – ІІІ ступенів Ірини

Іванівни Москалюк «Окупаційний режим на території сіл Вернигородок, Велике, Верболози», вчителя історії Глуховецької СЗШ І – ІІІ ст. Людмили Василівни Дрижук «Місто Козятин у перший місяць війни», спогади очевидців початку війни на Козятинщині Поліни Назарівни Васильчук (с. Комсомольське), Олексія Михайловича Пизюка (с. Жежелів), Галини Николімівної Давидової (с. Жежелів).

Учасники конференції з інтересом переглянули кінохроніку про перші дні війни, тематичну виставку книг, у т. ч. місцевих краєзнавців, науковців Вінниччини, про Велику Вітчизняну війну.

Вони взяли також участь у відкритті пам'ятного знака захисникам Козятини – червоноармійцям, які загинули на початку війни, презентації книги документів та спогадів про визволителя міста, Героя Радянського Союзу В. М. Підгорбунського, урочистій хвилині мовчання та вшанування жертв Великої Вітчизняної війни на меморіалі Слави, відвідали музей бойової слави, що функціонує в Козятинській школі-інтернаті-гімназії.

25 червня 2011 р.

У мальовничій місцині біля витоку річки Рось (Погребищенський район) проведено районний фольклорно-етнографічний фестиваль «Світанки над Россю», присвячений вшануванню видатної подільської фольклористки Насті Андріанівни Присяжнюк, яка впродовж десятиріч своєю невтомною працею сприяла розвитку краєзнавства в районі, а також на Вінниччині.

Передувало заходу покладання квітів до її могили. А потім були торжества у згаданому куточку Надросся.

У програму фестивалю органічно вписалися різноманітно оформлені світлиці, які представляли міська та сільські територіальні громади. Свої кращі художні номери демонстрували народні фольклорно-етнографічні, вокальні і танцювальні колективи з Степанок, Талалаїв, Чапаєвки, Дзюнькова, Андрушівки та інших сіл району.

Досить цікавою була виставка глиняного посуду, картин, на яких руками художників відтворено надроссянський край.

На свято були запрошені люди, котрі близько знали Н. А. Присяжнюк, співпрацювали з нею, спілкувалися. Це самодіяльний

композитор Володимир Тарасюк, який писав музику до окремих пісень, зібраних фольклористкою, Едуард Подільський – краєзнавець і журналіст, статті якого про Н. А. Присяжнюк друкувалися на сторінках районної та обласної преси, Віра Колісник – колишній директор централізованої бібліотечної системи, Ганна Волошенюк – з-під пера якої вийшла книга «Народної ниви жниця – Настя Присяжнюк», Сергій Гальчак – голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, автор збірки краєзнавчих нарисів «Земля над Россю» та ін. Вони поділилися спогадами про Н. А. Присяжнюк, схвально відгукнулись про чи не головну працю фольклористки – «Пісні Поділля».

Фестиваль, у якому крім гостей, взяли участь численні представники громадськості, став однією із сходинок у відродженні та збереженні народної спадщини подільського краю, розвитку краєзнавства в регіоні.

Червень 2011 р.

За дорученням правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Почесний краєзнавець України, член правління обласної організації Микола Никифорович Дорош – автор відомої праці «Битва на Синій Воді 1362 року: правда та домисли» (*Дорош М. Н. Битва на Синій Воді: правда та домисли. – Вінниця: О. Власюк, 2009. – 188 с.*) звернувся з листами до голови Вінницької обласної державної адміністрації М. В. Джиґи та керівництва Інституту археології НАН України, в яких порушив питання про встановлення історичної справедливості стосовно призабутої Синьоводської битви 1362 р.

В листі на адресу Інституту археології НАН України, зокрема, йдеться:

«Шановні очільники інституту археології!

Із глибини століть між народами Литви й України була тісна дружба, співробітництво і взаємодопомога. Досить важливе місце у давній історії займають часи правління у Литві князя Ольгерда (Альгідраса). Саме з його допомогою у 1362 році після битви русько-литовських військ з татарами на річці Синій Воді досить значна територія українських земель практично була визволена з-під ординського ярма. То – славна сторінка нашої спільної дружби. Про

неї потрібно знати всім – від юного школяра до сивочолого науковця.

Прискорено злітають роки. У 2012 році буде 650 років вікопомної битви. Проте на державному рівні в Україні поки що не видно активної підготовки до відзначення ювілею. Більше того, є чимало «науковців», які всіма силами прагнуть перекрутити, сфальсифікувати історичну правду, реальність і т. п. Вони без будь-яких доказів на те і аргументів стверджують, що битва відбулася аж біля річки Синюхи, що на нинішній території Кіровоградщини. Цим самим безпідставно відкидають справжнє місце грандіозної баталії. Археологічні розкопки на Кіровоградщині практично не принесли результатів у підтвердженні вікопомної битви.

Мені, історичу і краєзнавцю, досить боляче читати про невірне тлумачення перебігу тих далеких подій. Тому, провівши своє дослідження, видав книгу про цю січу – «Битва на Синій Воді 1362 року: правда та домисли». Нині підготував друге, доповнене і перероблене видання, де аргументовано вказую на місце битви та перебіг тих подій. У ті далекі часи нинішня річка Снівода, що на півночі Вінниччини, носила назву «Синя Вода». Саме тут відбулася битва, саме тут знаходяться святі могили наших далеких предків. Погано тільки, що могили розорюються й далі потужними тракторами господарників. Однак по багатьох селах вони ще є і, більше того, носять назву «руських» і «татарських».

Уже більше тридцяти років займаюся цією проблемою. Видавши книгу, надіявся, що науковці візьмуться вирішувати проблему встановлення місця битви, однак бачу, що її й далі продовжують заводити у тупик, аби світ не знав правди, аби й надалі вивчали неправдиві доводи попередніх «дослідників». Звичайно, їх теж можна зрозуміти, адже захистили свої дисертації, отримали наукові звання, стали визнаними, то ж знехтувати попередніми напрацюваннями не вистачає мужності. Великоросійська і радянська методології були для них головними. Бо ж як можна було допустити, щоби якась маленька периферійна Литва могла очолити величезний рух по створенню (відновленню) Руської держави? Як можна допустити, що мала Литва з народами нинішніх Білорусі й України завдали першої дошкульної поразки татарським ханам, за 18 років до захвалені Куликовської битви 1380 року? Це не було

пов'язано з Москвою, тому й перекручувалася реальність офіційною історичною думкою.

Від 1362 року ординці не були повноправними володарями на українських землях, тоді як московіти ще більше ста років платили данину татарам.

Вважаю, що нашим народам, а саме: литовцям, білорусам, українцям, які спільно вели боротьбу з татарами за українські землі, **ОБОВ'ЯЗКОВО** потрібно встановити до цього ювілею пам'ятні знаки на місці грандіозної битви русько-литовських військ з ординцями.

Ще й нині населення побіля річки Сниводи (Синьої Води) знаходить поржавілі наконечники списів, стріл, уламки мечів тощо. Є дещо й у мене. Однак зауважу, що такі речі скуповуються за безцінь у жителів Присниводдя. І цим самим зменшується кількість речових доказів-артефактів...

Звертаюся до Вас із проханням допомогти встановити справжнє місце історичної битви...»

Він також взяв участь у міжнародному круглому столі, що проходив у Києві, скликаному з ініціативи посольства Литви, на якому зібрались науковці з України, Литви, Білорусі та інших країн, де відстоював думку, що битва на Синій Воді відбулася не на кіровоградській, а на вінницькій землі – на берегах теперішньої невеликої притоки Південного Бугу Сниводи.

20 липня 2011 р.

У с. Круподеринцях Погребищенського району відкрито єдину в Україні експозицію музею графа М. П. Ігнат'єва – відомого російського дипломата XIX століття, який похований у місцевій церкві-мавзолеї. У відкритті взяли участь народний депутат України Г. Калетнік, заступник голови обласної державної адміністрації Л. Спірідонова, краєзнавці, нащадки графа.

20 вересня 2011 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги (бібліографічного покаж-

чика) «Кабінет виучування Поділля – яскрава сторінка краєзнавчого руху на Вінниччині (1924 – 1930)». Видання презентували працівники бібліотеки Г. М. Авраменко, М. Г. Спиця, науковці-краєзнавці Т. Р. Соломонова, Т. В. Кокус, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак.

21 вересня 2011 р.

У с. Правилівці Оратівського району відбулося традиційне свято борщу, організоване членом ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Ганною Секрет. Учасниками свята стали сотні мешканців населеного пункту, а також численні гості із сусідніх районів, Вінниці, Київської області.

29 вересня 2011 р.

У приміщенні Вінницького телерадіокомітету відбувся вечір пам'яті відомого вінницького краєзнавця та журналіста О. В. Пасічника, організований правлінням Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України.

4 жовтня 2011 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація документальної повісті професора Вінницького кооперативного інституту, Героя Соціалістичної Праці, учасника Великої Вітчизняної війни, зокрема, партизанського руху – Івана Афанасійовича Бондарчука «Непокоренные». Книга розповідає про партизанський рух проти німецько-фашистських загарбників на теренах українського Полісся та України в цілому в роки Великої Вітчизняної війни. В документальній повісті описані етапи формування партизанського руху, показана героїчна боротьба та внесок партизанів у перемогу над загарбниками.

У презентації взяли участь і виступили заступник голови Вінницької обласної державної адміністрації Л. М. Спірідонова, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор бібліотеки Н. І. Морозова, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, син командира партизанського загону Д. Ю. Посвятенко та ін.

11 жовтня 2011 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація монографії кандидата історичних наук, голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака «Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі: ХІХ – поч. ХХІ ст.». Враженнями від наукової праці під час презентації поділилися науковці Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського доктор історичних наук, професор І. М. Романюк, професор А. М. Подолинний, члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України М. Н. Дорош (Хмільник), О. І. Роговий (Липовець), В. В. Войтович (Могилів-Подільський), краєзнавець С. Царенко (Вінниця) та ін.

14 жовтня 2011 р.

У Вінницькому обласному краєзнавчому музеї з ініціативи члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директора Вінницького обласного Центру народної творчості Тетяни Цвігун відкрито обласну виставку образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. На виставці представлено майже 1000 робіт 83-х майстрів.

20 жовтня 2011 р.

З нагоди 100-річчя заснування Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського на базі університету проведено ХХІІІ Всеукраїнську наукову історико-крає-

знавчу конференцію «Освіта на Поділлі: минуле та сьогодення». Тематика об'єднала близько ста науковців, краєзнавців, учителів, студентів, учнів загальноосвітніх шкіл. Директор інституту історії, етнології і права доцент Ю. А. Зінько зазначив, що активними учасниками зібрання стали й випускники вузу, їхні спогади, наукові статті, присвячені історії освіти на Поділлі.

Під час роботи пленарного засідання були представлені доповіді О. А. Чорної – першого заступника начальника управління освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації («Стан та перспективи розвитку сучасної освіти Вінниччини»), В. І. Лазаренка – першого заступника начальника управління з питань внутрішньої політики та зв'язків із громадськістю облдержадміністрації («Освітня Вінниччина та їх роль у розбудові української незалежної держави»), В. О. Гандзюка – завідувача кафедри журналістики ВДПУ ім. М. Коцюбинського, доцента («Університет у новітню добу (2003 – 2011 рр.): основні вектори діяльності»), Л. І. Буряк – доктора історичних наук, завідувачки відділу Українського інституту національної пам'яті («Жіноча освіта в інтелектуальному просторі України: історичні колізії та історіографічна рецепція»), В. А. Тучинського – заступника директора з виховної роботи інституту історії, етнології і права ВДПУ ім. М. Коцюбинського, доцента («Інститут історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського: історія та сучасність»), Л. В. Баженова – академіка УАІН, професора кафедри всесвітньої історії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, директора Центру дослідження історії Поділля («Вчений-історик М. М. Кравець завжди в пам'яті і серці моїм»), О. І. Ковалю – вчителя історії та правознавства Гніванської середньої загальноосвітньої школи I – III ступенів № 2 («З досвіду історико-краєзнавчої роботи в сучасній загальноосвітній школі») та ін.

Секційні заняття зібрали чималу аудиторію зацікавлених даною проблематикою. Змістовними для слухачів та вагомими для історичного краєзнавства стали виступи Т. Р. Соломонової («Бібліотека Вінницького учительського інституту (1912 – 1917 рр.)»), А. К. Лисого («Історичний факультет ВДПУ у 1930-х – 1941 рр.»), Т. П. Пірус («Народознавство як вагомий чинник у вихованні май-

бутнього вчителя»), С. Д. Гальчака («Стан освіти на Вінниччині в період Другої світової війни») та ін.

За результатами конференції видано збірник наукових праць (*Матеріали XXIII Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції «Освіта на Поділлі: минуле та сьогодення» (До 100-річчя заснування Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського)*). – Вінниця, 2011. – 416 с.).

20 жовтня 2011 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України М. Н. Дороша «Ференц Ліст і Кароліна Вітгенштейн: драма великого кохання». Захід відбувся в рамках відзначення 200-річчя від дня народження відомого угорського композитора Ференца Ліста.

У презентації взяли участь директор Центру дослідження історії Поділля, професор Л. В. Баженов, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, краєзнавці О. І. Роговий, В. М. Маринич та ін.

24 жовтня 2011 р.

За позовом Державної податкової інспекції м. Вінниці відбулося засідання Вінницького окружного адміністративного суду, на якому розглянуто питання про припинення юридичної особи Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Причиною для позову послужило те, що за зареєстрованою адресою (вул. Соборна, 73) знаходиться не обласна краєзнавча організація, а Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. Тімірязєва. На суді голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців С. Д. Гальчак пояснив, що оскільки організація поки що не має власного офісу, за домовленістю із директором бібліотеки, членом правління обласної краєзнавчої організації Н. І. Морозовою у свідочстві про реєстрацію, як тимчасову, вказано згадану адресу. Як тільки вирішиться пи-

тання з офісом, буде здійснено перереєстрацію. Вінницький окружний адміністративний суд не задовольнив вимоги позивача.

27 жовтня 2011 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книг Почесного краєзнавця України, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України М. Н. Дороша «Битва на Синій Воді 1362 року (або таємниця річки Сниводи)» та «Витоки. Призабуті сторінки нашої історії. Хмільницький район. Дослідження, оповіді, версії» та голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака «Українське Куликове поле: на берегах Синюхи чи Сниводи».

У презентації також взяли участь і виступили перед присутніми А. М. Подолинний – кандидат філологічних наук, професор, заслужений працівник культури України, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, І. М. Романюк – доктор історичних наук, професор, В. М. Паламарчук – голова ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України О. І. Роговий, член НСКУ В. А. Степанюк та ін.

2 листопада 2011 р.

Вінницькі краєзнавці С. Д. Гальчак, М. Н. Дорош, В. А. Степанюк, В. М. Маринич взяли участь у Всеукраїнській науковій конференції «Локалізація місця Синьоводської битви 1362 року: Синюха чи Снивода», яка відбулася в Києві у Національному університеті оборони України, і виступили із доповідями: М. Н. Дорош «Маршрут походу русько-литовського війська 1362 року – ключ до локалізації літописних Корчева, Синьої Води, Білобережжя, Торговиці та Звенигорода», С. Д. Гальчак «Вітчизняна та зарубіжна історіографія щодо місця Синьоводської битви», В. М. Маринич «Давні могильники на берегах Сниводи як джерело локалізації Синьоводської битви 1362 року», В. А. Степанюк «Усна

народна творчість та топоніміка Присниводдя як ключ локалізації битви на Синій Воді 1362 року».

9 листопада 2011 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги краєзнавця, заслуженого журналіста України Анатолія Гончара «Служба на Новой Землі в бойовій частині ЮЯ 77510», в якій він поділився спогадами про нелегкі будні військового кореспондента, випробування на Новоземельному ядерному полігоні найпотужнішої в колишньому СРСР водневої бомби. У презентації також взяли участь і виступили перед присутніми вінничани-колишні бойові побратими по службі, а також голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак та голова ревізійної комісії обласної краєзнавчої організації В. М. Паламарчук.

12 листопада 2011 р.

У с. Дерібчин Шаргородського району відбулася презентація книги члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Анатолія Никифоровича Нагребського «Наш Дерібчин». У презентації взяли участь автор краєзнавчого дослідження та голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак.

22 листопада 2011 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги відомого краєзнавця, заслуженого журналіста України О. В. Пасічника «Полонянка». Працю презентували голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, дружина О. В. Пасічника Л. Є. Брендак.

26 листопада 2011 р.

Краєзнавці Вінниці та області взяли участь у Всеукраїнських меморіальних заходах «Запали свічку», приурочених черговій річниці голодомору в Україні 1932 – 1933 рр.

29 листопада 2011 р.

За позовом Державної податкової інспекції м. Вінниці, незадоволеної рішенням Вінницького окружного адміністративного суду від 24 жовтня, відбулося засідання Вінницького апеляційного адміністративного суду, на якому розглянуто апеляцію Державної податкової інспекції м. Вінниці про припинення діяльності Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців як юридичної особи.

Інтереси обласного краєзнавчого осередку відстоював у суді голова правління Вінницької обласної організації НСКУ С. Д. Гальчак.

Зваживши аргументи сторін, суд не задовольнив апеляційних вимог позивача.

22 грудня 2011 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація біобібліографічних покажчиків про творчість відомих на Вінниччині письменників-краєзнавців Миколи Рябого та Леоніда Пастушенка «Родом з України – країни козаків» (до 75-річчя від дня народження М. Рябого), «Леонід Пастушенко – прозаїк, публіцист, журналіст» (до 75-річчя від дня народження). У презентації взяли участь члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Н. І. Морозова, А. М. Подолинний, голова правління С. Д. Гальчак, працівники бібліотеки.

КНИГИ КРАЄЗНАВЦІВ ВІННИЧЧНИИ, ВИДАНІ В 2011 РОЦІ

Бабак И. А., Витковский В. Н. Чужбины для подвига нет. Non ce il paese stragniero per l'atto eroico: Документальная повесть. – Винница: ФЛП Горбачук И. П., 2011. – 96 с.

Книга рассказывает о сложной и трагической судьбе простого украинского паренька из г. Могилев-Подольского Николая Буянова, принудительно вывезенного фашистскими оккупантами на чужбину, где он, оказавшись на свободе, боролся за Победу в рядах итальянского Сопротивления. Погиб в неравном бою. Признан национальным героем Италии.

Бондарчук И. А. Непокоренные. – Винница, 2011. – 67 с.

Книга рассказывает о партизанском движении против немецко-фашистских захватчиков в Украине в годы Великой Отечественной войны, их вкладе в Победу над фашистской Германией.

Автор книги – бывший партизан, Герой Социалистического Труда, профессор Винницкого кооперативного института.

Вдовцов М. Л. Зерно з татових черевиків. – Вінниця: ТОС «Консоль», 2011. – 288 с.

В книзі йдеться про повоєнне придністровське село Кетроси (тепер: с. Довжок Ямпільського району), долю його мешканців.

Вінницькі Мури. Погляд крізь віки: Матеріали міжнар. наук. конф. «Єзуїтський комплекс у Вінниці крізь призму століть». 9 – 10 вересня 2010 р. / відп. ред. К. Висоцька; Вінницький обласний краєзнавчий музей. – Вінниця: ВМГО «Розвиток», 2011. – 512 с.

У збірнику опубліковано статті краєзнавців: Вікторії Колесник «Польська і російська гімназії в Мурах в першій половині XIX ст.», Анатолія Лисого «Навчальні заклади в Мурах на початку XX ст.», Лариси Семенко і Олександра Логінова «Мури в 1917 році», Костянтина Завальнюка «Мури в 1918 – 1920 роках», Валерія Рекрута «Профспілкові установи в Мурах (1919 – 1920 рр.)», Тетяни Соломонової «Вінницька філія Всенародної бібліотеки України при

УАН (ВУАН): створення, діяльність та працівники (1920 – 1930 рр.)», «Вінницький краєзнавчий музей під час німецько-фашистської окупації», Сергія Гальчака «Державний архів Вінницької області в період нацистської окупації», Катерини Висоцької «Вінницький краєзнавчий музей: шлях від післявоєнної розрухи до ХХІ століття».

Вітковський В. М. Дорога на Ельбрус: Нариси-спогади. – Вінниця: ФОП Данилюк В. Г., 2011. – 186 с.

Збірка краєзнавчих нарисів.

Гальчак С. Д. Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі: ХІХ – поч. ХХІ ст.: Монографія. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2011. – 788 с.

У монографічному дослідженні аналізується розвиток основних форм краєзнавства на теренах Східного Поділля (Вінниччини) з часу їх зародження (ХІХ ст.) до наших днів, повідується про персональний внесок найактивніших літописців рідного краю у поділезнавство, історичну науку в Україні.

Гедз М. С. Колосся вічності. – Вінниця: БФ «Спадщина», 2011. – 96 с.

У книзі йдеться про історію Новогребельської школи Калинівського району Вінницької області.

Дорош М. Н. Битва на Синій Воді 1362 року (або таємниця річки Сниводи). – Вінниця, 2011. – 212 с.

Багато літ триває полеміка стосовно локалізації місця битви 1362 року литовсько-руського війська на чолі з князем Ольгердом із татарськими ордами ханів Котлубуга, Качибєя і Дмитра Солтана на річці Синя Вода. Чимало дослідників робили спробу об'єктивного висвітлення місця, причин та перебігу подій. У своїй другій книзі автор у більш повній мірі проливає світло на непросту проблему, реальне місце вікопомної битви, наводить прямі і непрямі документальні підтвердження, розкриває ще одну важливу подію української давнини.

Дорош М. Н. Витоки. Призабуті сторінки нашої історії. Хмельницький район. Дослідження, оповіді, версії. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2001. – 324 с.

Книга розповідає про історію та топоніміку Хмельницького району на Вінниччині – походження усіх населених пунктів, великих урочищ, водних артерій краю.

Дорош М. Н. Ференц Ліст і Кароліна Вітгенштейн: драма великого кохання. – Вінниця, 2011. – 124 с.

У книзі зроблено спробу розповісти і узагальнити відомості про гостювання у 1847 – 1848 роках у маєтку Кароліни Івановської-Вітгенштейн славного сина угорського народу, всесвітньо відомого піаніста-віртуоза, музиканта і диригента Ференца Ліста (с. Воронівці теперішнього Хмельницького району Вінницької області). Тут, у Воронівцях, композитор створив прекрасні музичні твори, що увійшли в цикл «Колоски з Воронинець». Автор розповідає про долю закоханих, сповнену постійних хвилювань, невизначеності, турбот і відчаю сімейних невдач.

Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини: Хронологічний довідник / Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. М. Авраменко; ред. М. Г. Спиця, Г. М. Слотюк; відп. за вип. Н. І. Морозова. – Вінниця, 2011. – 232 с.

У довіднику вміщено довідково-бібліографічні матеріали до ювілейних дат Вінниччини 2012 року.

Кабінет виучування Поділля – яскрава сторінка краєзнавчого руху на Вінниччині (1924 – 1930): бібліографічний покажчик / укладачі Г. М. Авраменко, Т. Р. Соломонова. – Вінниця, 2011. – 112 с.

Матеріали, включені у видання, висвітлюють одну із важливих сторінок зародження і розвитку бібліотечного краєзнавства у Східному Поділлі в 20-ті – поч. 30-х рр. ХХ ст. та роль у цьому процесі Кабінету виучування Поділля, створеного при Вінницькій філії Всенародної бібліотеки України, що діяла при Всеукраїнській Академії Наук.

Поєднання текстової частини, в якій представлено наукові розвідки про діяльність Кабінету (голови правління Вінницької об-

ласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака «Зародження бібліотечного краєзнавства у Східному Поділлі», кандидата історичних наук, доцента кафедри етнології Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, вченого секретаря Вінницької ОУНБ ім. К. Тімірязєва Т. Р. Соломонової «Кабінет вивчення Поділля: кроки діяльності», асистента кафедри фізичної географії Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського В. В. Кокуса «Кабінет вивчення Поділля – центр природничих досліджень регіону у 20-х рр. ХХ ст.» і бібліографічної, підготовленої фахівцями Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, вперше подає розгорнуту палітру про початки наукового поділлєзнавства.

Кошалап О. Ф. Історія Печери. – Вінниця, 2011. – 432 с.

Монографія присвячена історії подільського села Печера від найдавніших часів до кінця ХХ ст.

Кривов Л. П., Нагорянський В. І. Заради життя на землі. – Вінниця: Вінницька газета, 2011. – 368 с.

В книзі розповідається про подвиги на фронтах Великої Вітчизняної війни уродженців та мешканців м. Козятина, Козятинського району Вінницької області.

Літературне краєзнавство Поділля в системі сучасної освіти: стан, проблеми, перспективи: зб. наук. праць / Ред. колегія: О. М. Куцевол (голов. ред.). – Вінниця: ТОВ «Ландо ЛТД», 2011. – 337 с.

У збірнику опубліковано статті науковців, а також краєзнавців: Анатолія Подолинного «Гене́за мистецтва слова на Вінниччині ХІХ – ХХ століття», Сергія Гальчака, Ніни Гальчак «Роль українських письменників та інших представників вітчизняної інтелігенції в зародженні краєзнавства на Східному Поділлі», Ольги Коляструк «Проблема мовленнєвої культури на сторінках преси 20 – 30-х рр. ХХ ст.».

Маніленко П. В. Добридень, Березівко!: Історико-краєзнавчий нарис. – Вінниця: Вінницька газета, 2011. – 272 с.

В книзі міститься розповідь про одне з мальовничих сіл Бершадського району на Вінниччині від минушини до сьогодення, долі

людей, знаних земляків, історію місцевого господарства, школи, творчі здобутки подолян.

Матеріали XXIII Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції «Освіта на Поділлі: минуле та сьогодення» (До 100-річчя заснування Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського). – Вінниця, 2011. – 416 с.

У збірнику опубліковано статті науковців, краєзнавців: Віталія Гандзюка «Університет в новітню добу (2003 – 2011 рр.): основні вектори діяльності», «Журналістика – не тільки професія, а спосіб життя», Юрія Зінька, Петра Григорчука, Віталія Тучинського «Інститут історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського», Тетяни Соломонової «Бібліотека Вінницького учительського інституту народної освіти (1922 – 1924 рр.)», Анатолія Лисого «Історичний факультет ВДПУ у 1930-х – 1941 рр.», «Ілля Шульга – історик України і Поділля», Ольги Коляструк, Валентини Гребецької «Етнологічні ситуації в інституті історії, етнології і права: наукові пошуки і здобутки, виклики і перспективи», Григорія Денисика «З історії розвитку антропогенного ландшафтознавства у Вінницькому педуніверситеті», Ігоря Мельничука «Діяльність народознавчого центру ВДПУ (1993 – 2005 рр.)», Віталія Тучинського «Місце Вінницької гімназії в розвитку освіти на Поділлі (1814 – 1847 рр.)», Костянтина Завальнюка, Тетяни Стецюк «Освіта у с. Сальник Вінницького повіту Подільської губернії (1795 – 1917 рр.)», Валерія Рекрута «Становлення кооперативної освіти на Вінниччині на початку ХХ ст.», Світлани Трухманової «Умови життя та діяльність освітян Поділля у 20-х рр. ХХ ст.», Сергія Гальчака «Стан освіти на Вінниччині в період Другої світової війни», Ігоря Мазила «Викладацька і наукова діяльність М. М. Мазила у ВДПУ імені Михайла Коцюбинського», Віктора Косаківського, Віталія Рудя «І. І. Заєць – дослідник трипільської культури на Поділлі», Сергія Калитка, Олександра Кравчука «Подільський період в житті та діяльності М. М. Кравця», Лариси Семко «М. З. Жук – найстаріший освітянин Вінниччини», Катерини Висоцької, Галини Гальчевської «Освіта на Вінниччині кінця ХVІІІ – ХХІ ст. в збірці музейних предметів Вінницького обласного краєзнавчого музею».

Нагорянський В. І. На крилах спогадів. – Козятин, 2011. – 68 с.
В книзі містяться спогади полковника-фронтовика, мешканця м. Козятина Вінницької області про його участь та бойових побратимів у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр.

НаGREбецький А. Н., Юніцька Н. М. Наш Деревчин. – Вінниця: ПП Балюк І. М., 2011. – 492 с.

В книзі йдеться про подільське село Деревчин (Шаргородський район Вінницької області), його історію та мешканців.

Низькошапка І. «Вервольф»: легенди та дійсність. – Вінниця, 2011. – 48 с.

Краєзнавчий нарис про ставку А. Гітлера «Вервольф» під Вінницею.

Пам'ятки історії та культури Вінницької області: словникова частина / Упорядники: Ю. А. Зінько, М. Р. Мудраченко, С. Д. Гальчак, С. О. Гусєв, П. М. Кравченко, А. В. Войнаровський, Т. Р. Соломонова та ін. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2011. – 400 с.

У виданні подано перелік пам'яток археології, монументального мистецтва, архітектури та містобудування Вінницької області. Опис пам'яток містить назву об'єкта, його адресу, видову належність та час створення, а також додаткову роз'яснювальну інформацію.

Пасічник О. В. Полонянка (жертovníк любові і пам'яті): Поема. – Вінниця: ФОП Данилюк В. Г., 2011. – 76 с.

Понад 600 років тому, в 1399 році, розпочалися спустошливі напади кримських татар на Поділля. Про династію кримських ханів Гіреїв, їх родове гніздо – Бахчисарай, про долю бранки гарему – подоланки, про долю України за часів Богдана Хмельницького йде мова в історико-художній поемі.

Прогова М. М., Нагорний Ю. П. Невловимий Саша Жалов. Розповідь доньки партизана. – Вінниця: Горбачук І. П., 2011. – 132 с.

Книга присвячена пам'яті підпільника, комісара 2-ї партизанської бригади ім. Сталіна, яка в роки Другої світової війни діяла на території Вінницької області, Максима Сергійовича Корнійчука (Саши Жалова).

Погончик Г. Дорога до храму. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2011. – 232 с.

В книзі йдеться про час заснування, походження назв населених пунктів та історію храмів Бершадського району Вінницької області.

Подільські джерела: Історії золотої провінції: Альманах (№ 1) / Ред. кол.: Л. М. Загородня (гол.), В. П. Буздиган та ін. – Вінниця: ПП «ПРАДА АРТ», 2011. – 208 с.

«Історії золотої провінції» – перший номер регіонального альманаху «Подільські джерела». Історія і краєзнавство, видатні земляки, мистецтво, традиції та звичаї рідного краю, а також художні твори подолян – це все на сторінках альманаху. Сукупність різножанрових публікацій відомих та маловідомих авторів розкриває цікаві сторінки життя рідного краю.

У збірнику опубліковано статті краєзнавців Анатолія Подолінного «Це був інтелект, могутній і тонкий...» (Образ Василя Стуса в дзеркалі його листів)», «Палімпсести» Василя Стуса», Валентини Сторожук (Буздиган) «Нитка Аріанди», «Дерево життя» Олександра Ковальчука».

Секрет Г. В. Правилівські придибенції. – Вінниця: Консоль, 2011. – 200 с.

Книга відомої подільської тележурналістки пропонує оригінальний жанр – «придибенції», в яких розповідається про сповнені вражень і життєвих уроків дитячі роки авторки, які стали «золотим місточком» у її покликання – бути піонером вінницького телебачення й створити унікальні на Україні явища: «Театр на городі», «Фестиваль борщу», «Свято тернової хустки» та багато інших, які визначають обличчя сучасної культури на Вінниччині.

Яцентюк Ю. В. Екомережі Вінницької області. – Вінниця: ПП «ГД Едельвейс і К», 2011. – 128 с.

У книзі розглянуто особливості екомережі Вінницької області, детально описано національні природні ядра, регіональні центри біорізноманіття, національні та регіональні екокоридори, відновлювальні території. Наведено карти регіональної екомережі Вінниччини та її структурних елементів.

2012 р.

3 січня 2012 р.

Дві меморіальні дошки встановлено на приміщенні загально-освітньої школи в селі Сиваківцях Липовецького району. Одна з них – на честь прославленого педагога, директора місцевої школи Володимира Никифоровича Берегового, який очолював її з 1958 по 1991 рік, друга – вихідця села, лауреата Ленінської премії, кавалера орденів Леніна і Червоного Прапора, трьох орденів Червоної Зірки, двох орденів Вітчизняної війни, депутата Верховної Ради Казахської РСР, кандидата технічних наук, генерал-лейтенанта Михайла Гнатовича Трофимчука.

У церемонії відкриття меморіальних дошок взяв участь член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців О. І. Роговий.

5 січня 2012 р.

Відбулася конференція Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, в роботі якої взяли участь 17 делегатів із 21-го обраного. На конференції розглянуто питання:

1. Про роботу Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України у 2011 році.

2. Про обрання делегатів на п'ятий позачерговий з'їзд Національної спілки краєзнавців України.

З доповіддю по першому питанню порядку денного виступив голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак.

В обговоренні доповіді взяли участь: Дорош Микола Никифорович (директор Воронівської загальноосвітньої школи Хмельницького району, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України); Завальнюк Костянтин Вікторович (старший спеціаліст Державного архіву Вінницької області, член правління Вінницької обласної організації Національ-

ної спілки краєзнавців України); Макаревич Лілія Павлівна (директор музею історії Козятина, член ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України); Подолинний Анатолій Мусійович (професор Вінницького державного педагогічного інституту імені Михайла Коцюбинського, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України); Роговий Олександр Іванович (начальник архівного відділу Липовецької райдержадміністрації, голова міжрайонного краєзнавчого центру «Соб», член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України); Ткаченко Іван Петрович (краєзнавець, с. Губник Гайсинського району, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України); Шевчук Федір Харитонович (заступник редактора Бершадської районної газети «Бершадський край», член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України).

У прийнятій ухвалі схвалено роботу Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України у 2011 році.

Обрано делегатів на п'ятий позачерговий з'їзд Національної спілки краєзнавців України:

Гальчака Сергія Дмитровича – голову правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, заслуженого працівника культури України, кандидата історичних наук, доцента Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

Рекрута Валерія Пилиповича – члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесного краєзнавця України, кандидата історичних наук, викладача Вінницького кооперативного інституту;

Рогового Олександра Івановича – члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, начальника архівного відділу Липовецької райдержадміністрації, керівника міжрайонного краєзнавчого центру «Соб».

17 січня 2012 р.

Традиційні Стусівські читання пройшли в обласній бібліотеці імені Тімірязєва, де відбулася презентація книги «І в смерті з рід-

ним краєм поріднюся»: Василь Стус і Вінниччина», упорядники Ніна Гнатюк – відома поетеса і краєзнавець та журналіст-краєзнавець Тарас Ковальчук.

До книги ввійшли вірші, уривки з листів видатного поета Героя України Василя Стуса, присвячені рідній землі, рідному подільському краю. У книзі подано матеріали про вшанування поета на рідній землі, хроніку Стусівських читань, спогади людей, які близько знали Василя Стуса.

Свічку пам'яті запалив Дмитро Стус – син поета, а відкрила Стусівські читання член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва Наталія Морозова. У читаннях також взяли участь члени правління обласної організації Національної спілки краєзнавців України Микола Гедз, Анатолій Подолинний, Тетяна Яковенко.

23 січня 2012 р.

Делегати від Вінниччини голова правління обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, члени правління О. І. Роговий, В. П. Рекрут взяли участь у роботі V позачергового з'їзду Національної спілки краєзнавців України.

С. Д. Гальчак обраний членом її правління.

* * *

23 січня 2012 р. голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак звернувся до голови правління Національної спілки краєзнавців України О. П. Реєнта з листом, в якому йшлося:

«Вінницьку обласну організацію Національної спілки краєзнавців України як юридичну особу зареєстровано 30 квітня 2010 року. За час, що минув відтоді, вона зросла до 47-и осіб. Серед її членів 4 доктори та 17 кандидатів наук, 4 професори, 8 доцентів, 5 заслужених працівників, 3 відмінники освіти України, 5 Почесних краєзнавців України. Організацією проведено значну роботу по розвитку любові до малої батьківщини: видано друком десятки науково-краєзнавчих книг (в т. ч. монографічних досліджень), опуб-

ліковано сотні статей, проведено низку презентацій краєзнавчих праць, реалізовано значну кількість інших культурно-освітніх, науково-пізнавальних заходів.

Однак через те, що організація не має свого офісу, то її юридичною адресою до цього часу є поштова адреса **Вінницької обласної універсальної бібліотеки імені К. А. Тімірязєва** (м. Вінниця, вул. Соборна, 73; за погодженням із дирекцією установи). Коли обговорювалося питання, то обумовлювалося, що таке перебування тимчасове, оскільки краєзнавці області сподівалися, що вони теж отримають свою кімнату, як, скажімо, члени Спілки письменників чи журналістів України. Однак справа загальмувалася.

Те, що обласна краєзнавча організація не має реальної юридичної адреси, дуже стурбувало Вінницьку міську податкову інспекцію, яка вирішила будь-що її закрити. Її зовсім не цікавить, що на обласну краєзнавчу організацію не виділяється жодна копійка з державного бюджету, що вона взагалі не має ніяких коштів на утримання уявного офісу, посади бухгалтера, який би звітував перед податковими органами.

З твердим наміром поставити на організації хрест, податкова інспекція зверталась у судові інстанції, але програла справи: 24 жовтня 2011 р. у Вінницькому окружному адміністративному суді та 29 листопада 2011 р. у Вінницькому апеляційному адміністративному суді. Не задовольняючись їхніми справедливими рішеннями, вона звернулась у Вищий адміністративний суд України, який 28 грудня 2011 року відкрив нове касаційне провадження.

Краєзнавці Вінниччини звертаються до з'їзду, новообраного керівництва Національної спілки краєзнавців України з проханням про невідкладну допомогу».

26 січня 2012 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги краєзнавця Віктора Сокола «Кальник – село подільське». Працю презентували автор краєзнавчого дослідження та голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак.

30 січня 2012 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак звернувся з листом до судді Вищого адміністративного суду України І. П. Шипуліної:

«Вінницьку обласну організацію Національної спілки краєзнавців України як юридичну особу зареєстровано 30 квітня 2010 року. За час, що минув відтоді, вона зросла до 47-и осіб. Серед її членів 4 доктори та 17 кандидатів наук, 4 професори, 8 доцентів, 5 заслужених працівників, 3 відмінники освіти України, 4 почесних краєзнавців України. Організацією проведено значну роботу по розвитку любові до малої батьківщини: видано друком десятки науково-краєзнавчих книг (в т. ч. монографічних досліджень), опубліковано сотні статей, проведено низку презентацій краєзнавчих праць, реалізовано значну кількість інших культурно-освітніх, науково-пізнавальних заходів.

Однак через те, що організація не має свого офісу, то її юридичною адресою до цього часу є поштова адреса Вінницької обласної універсальної бібліотеки імені К. А. Тімірязєва (м. Вінниця, вул. Соборна, 73; за погодженням із дирекцією установи). Коли обговорювалося питання, то обумовлювалося, що таке перебування тимчасове, оскільки краєзнавці області сподівалися, що вони теж отримають свою кімнату, як, скажімо, члени Спілки письменників чи журналістів України. Однак справа загальмувалася.

Дуже багато залежало у вирішенні питання від активності голови Національної спілки краєзнавців України, Героя України, академіка НАН України Петра Тимофійовича Тронька. Але через похилий вік (в кінці минулого року він помер на 97-у році життя), йому не вдалося реалізувати даний проект. Проте перемовини з вінницькою обласною владою велися. Вона, слід думати, нарешті відшукала можливість надати необхідну допомогу (копія листа начальника управління спільної комунальної власності територіальних громад В. Федоришина начальнику управління внутрішньої політики та зв'язків з громадськістю Вінницької облдержадміністрації І. М. Смірнову додається). Сподіваюсь, що після того, як відбудеться чергова сесія Вінницької обласної ради, питання буде вирішено. Тоді буде проведено перереєстрацію юридичної особи.

А поки що маємо те, що маємо: те, що обласна краєзнавча організація не має юридичної адреси, дуже турбує Вінницьку міську податкову інспекцію. Її зовсім не цікавить, що на обласну організацію не виділяється жодна копійка з державного бюджету, що вона взагалі не має ніяких коштів на утримання уявного офісу, посади бухгалтера, який би звітував перед податковими органами. На даний момент відсутня навіть печатка».

20 лютого 2012 р.

У фойє Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва відкрито книжкову виставку «Вінниччина ювілейна». Література систематизована за розділами, які відображають усі сторони життя області, що відзначає свій ювілей. Оглянувши виставку, можна глибше пізнати красу та велич Вінницького краю, досягнути героїчну минувшину й динамічну сучасність, познайомитися з постатями славних земляків і творчістю митців, які оспівують рідну Вінниччину в художньому слові, живописі, науково-краєзнавчих дослідженнях, фотомистецтві. Автор виставки – завідувачка відділу краєзнавчої літератури, керівник громадського науково-краєзнавчого клубу «Краєзнавець Вінниччини» Тетяна Котуз.

24 лютого 2012 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак на засіданні вченої ради Д 26.235.01 в Інституті історії України НАН України успішно захистив докторську дисертацію на тему «Становище цивільних примусових робітників Райху в Україні (1945 – 2010 рр.): історичні, соціально-побутові та правові аспекти».

28 лютого 2012 р.

Краєзнавці Вінниччини взяли участь у святкуванні 80-річчя утворення Вінницької області.

29 лютого 2012 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України розглянула у попередньому судовому засіданні касаційну скаргу Державної податкової інспекції у м. Вінниці на постанову Вінницького окружного адміністративного суду від 24.10.2011 року та ухвалу Вінницького апеляційного адміністративного суду від 29.11.2011 року по справі № 2а/0270/4195/11 за позовом Державної податкової інспекції у м. Вінниці до Вінницької обласної організації краєзнавців України про припинення юридичної особи.

Заслухавши доповідь судді Шипуліної Т. М., перевіривши доводи касаційної скарги щодо дотримання правильності застосування судами першої та апеляційної інстанції норм матеріального та процесуального права, колегія ухвалила:

Касаційну скаргу Державної податкової інспекції у м. Вінниці залишити без задоволення, постанову Вінницького окружного адміністративного суду від 24.10.2011 року та ухвалу Вінницького апеляційного адміністративного суду від 29.11.2011 року залишити без змін.

5 березня 2012 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак та член правління, директор Вінницького обласного краєзнавчого музею К. І. Висоцька взяли участь у похоронах відомого на Вінниччині краєзнавця, фольклориста, етнографа, музезнавця, колишнього директора сільського музею Устима Кармалюка (с. Кармалюкове Жмеринського району) Володимира Петровича Вовкодава, який помер 4 березня 2012 р. на 86-у році життя.

14 березня 2012 р.

У м. Хмільнику відбулась робоча нарада за участю керівництва району та міста, голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака, члена правління М. Н. Дороша, члена ревізійної комісії обласної

краєзнавчої організації, голови постійної комісії з питань культури, духовності та історичної спадщини Вінницької обласної ради М. Л. Вдовцова з приводу проведення в місті міжнародної наукової конференції, присвяченої 650-річчю Синьоводської битви. Визначено орієнтовну дату проведення конференції – 24 квітня 2012 р.

15 березня 2012 р.

У рамках проведення Шевченківських днів в Інституті філології і журналістики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського відбулася зустріч члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, начальника архівного відділу Липовецької райдержадміністрації О. І. Рогового зі студентами вузу. О. І. Роговий розповів їм про досліджені ним сторінки перебування у 1846 році Т. Г. Шевченка на Вінниччині.

* * *

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася зустріч голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, автора монографічних досліджень «Східні робітники з Поділля у Третью рейху», «На узбіччі суспільства» С. Д. Гальчака та колишнього керівника Вінницького відділення Українського фонду «Взаєморозуміння і примирення» В. М. Чехівського зі студентами вінницьких вузів. Зустріч присвячена 70-річчю вивезення цивільного населення краю нацистськими окупантами на каторжні роботи в гітлерівську Німеччину.

16 березня 2012 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак та член правління М. Н. Дорош взяли участь у засіданні комісії з питань духовності і культури Вінницької обласної ради, на якому обговорено питання створення оргкомітету по проведенню міжнародної наукової кон-

ференції з нагоди 650-річчя історичної битви на Синіх Водах, а також перемоги козацького війська у битві під Батогом.

21 березня 2012 р.

Проведено засідання правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України з приводу підготовки до відзначення 650-річчя Синьоводської битви, видання тематичної друкованої продукції.

29 березня 2012 р.

У Вінницькій міській бібліотеці, розташованій у житловому районі «Вишенька», відбулася презентація монографій голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака «Украинские оstarбайтеры Подольского региона», «На узбіччі суспільства: Доля українських «остарбайтерів» (Поділля, 1942 – 2007 рр.)), «Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі: XIX – поч. XXI ст.».

30 березня 2012 р.

У Могилів-Подільському медичному коледжі відбулася краєзнавча конференція «Наш край в роки війни», присвячена 68-й річниці визволення міста над Дністром від гітлерівських загарбників. У її роботі взяли участь і виступили із повідомленнями член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України В. В. Войтович, член ревізійної комісії обласної краєзнавчої організації М. Л. Вдовцов, член Національної спілки краєзнавців України М. В. Гоцуляк.

3 квітня 2012 р.

За підписом голови Вінницької обласної державної адміністрації М. В. Джиги прийнято розпорядження «Про відзначення на Вінниччині Дня Українського козацтва та знакових подій національно-визвольної боротьби українського народу», а також за-

тверджено склад організаційного комітету. До його складу увійшли голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, члени правління М. Н. Дорош, Ю. А. Зінько, О. І. Роговий.

* * *

По Вінницькому обласному радіо прозвучало інтерв'ю голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака. Мова йшла про необхідність перевидання започаткованої академіком П. Т. Троньком серії «Історія міст і сіл УРСР. Вінницька область» в оновленому варіанті – «Історія міст і сіл України. Вінницька область», про те, що робиться у цьому плані науковцями та краєзнавцями Вінниччини.

4 квітня 2012 р.

Члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Н. І. Морозова, А. М. Подолинний, Т. О. Цвігун, Т. В. Яковенко, член ревізійної комісії Г. В. Секрет взяли участь у святкуванні 170-річного ювілею українського композитора, фольклориста, громадського діяча Миколи Лисенка.

В обласній бібліотеці для юнацтва оформлено книжкову виставку «Народжений для вічності».

19 квітня 2012 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація краєзнавчого доробку члена Національної спілки краєзнавців України, мешканця с. Довжка Ямпільського району Юрія Пилиповича Зозулі на тему «Історія села Кетроси (Довжка)». У презентації також взяли участь голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, члени правління Н. І. Морозова, В. В. Давиденко, К. В. Завальнюк, С. О. Творун, член ревізійної комісії С. Л. Калитко.

20 квітня 2012 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак виступив з інформацією про підготовку міжнародної наукової конференції, присвяченої Синьоводській битві 1362 року, на засіданні організаційного комітету з підготовки і відзначення на Вінниччині Дня Українського козацтва та знакових подій національно-визвольної боротьби українського народу.

24 квітня 2012 р.

У м. Хмільнику за участю науковців України та Білорусі відбулася міжнародна наукова конференція «Синьоводська битва 1362 року – визначальна подія в історії України», ініційована Вінницькою обласною організацією Національної спілки краєзнавців України, низкою владних структур, наукових установ, товариств, громадських організацій.

З вітальними словами до учасників конференції звернулися заступник голови Вінницької облдержадміністрації Любов Спіридонова, голова Хмільницької райдержадміністрації Олег Томашук, Хмільницький міський голова Василь Грушко, голова постійної комісії з питань культури, духовності та історичної спадщини Михайло Вдовцов.

Науковці та краєзнавці виступили з доповідями та повідомленнями: Сергій Литвин «Синюха чи Снивода? Коли ж локалізуємо місце Синьоводської битви 1362 року?», Сергій Гальчак, Олександр Лисенко «Вітчизняна та зарубіжна історіографія щодо місця Синьоводської битви», Мікалай Ліннік «Битва на Сініх Водах у беларускій гісторыяграфіі», Анастасія Rogozovska-Kosunets, Іван Романюк «Історія Поділля в джерелах та історіографії XVII – початку XX століття в контексті битви на Сініх Водах 1362 року», Анатолій Лисий «Синьоводська битва на сторінках енциклопедичних видань», Віталій Гандзюк «Історична битва на Сниводі: полеміка на сторінках сучасної вінницької преси», Микола Пашковець «Загальноісторичне тло Синьоводської битви», Микола Дорош – «Особливості та маршрут походу русько-литовського вій-

ська 1362 року на татарські володіння в Україні», Віталій Давиденко «Чи «въ лето 6871... Литва» Корець «взяша»?», Юрій Зінько, Олександр Кравчук «Проблеми демографії Поділля XIII – XIV століть», Василь Паламарчук «Занапашена таємниця Сниводи», Василь Маринич «Давні могильники та кургани на Сниводі як можливі джерела локалізації історичної битви 1362 року», Віра Степанюк «Народна творчість та топоніміка Присноводдя щодо Синьоводської битви», Лев Баженов «Кам'янець за Коріатовичів», Євгеній Антонюк, Павло Поліщук «Зброя учасників битви біля Синіх Вод», Сергій Соколюк «Синьоводська битва та її значення в контексті воєнної історії України», Олег Побережний «Хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього», Руслан Зелінський «Відновлення історичної пам'яті як складова державної гуманітарної політики».

Виступаючи переважно схилялись до думки, що історична битва відбулася на берегах р. Сниводи.

Учасники конференції, в роботі якої взяли участь також учителі історії шкіл Хмельницького району, музейні працівники міст Вінниці та Хмельника, прийняли резолюцію такого змісту:

«Враховуючи важливе історичне та міжнародне значення перемоги українсько-литовсько-білоруського війська у Синьоводській битві, в результаті якої з-під золотоординського іґа було визволено Поділля, та з огляду на її 650-річчя, що виповнюється у вересні 2012 року, рекомендувати органам влади, громадськості міста Хмельника та Хмельницького району:

1. Встановити в Уланові пам'ятний знак на честь визволителів Поділля від золотоординських загарбників.

2. Оскільки результати наукових досліджень та пошуків краєзнавців, поглиблений аналіз літописних джерел, вивчення наявної історіографічної спадщини, картографічне й польове обстеження Хмельницького району, дослідження культурних пам'яток, природних об'єктів, фольклору, топоніміки, гідронімів тощо дозволяють вважати найбільш вірогідним, що Синьоводська битва відбулася на пограниччі Волині, Київщини і Поділля на річці Снивода (Синя Вода), в районі сіл Уланів (град Синя Вода), Воронівці, Рибчинці, Зозулинці, Білий Рукав та інших, організувати археологічні розкопки на території Хмельницького району з метою остаточної локалізації місця битви.

3. Поскільки в історичних джерелах під 1362-м роком вперше згадується Хмільник, що був звільнений від монголо-татарських поневолювачів у результаті Синьоводської битви, широко відзначити із залученням представників Литви і Білорусі 650-річний ювілей міста.

4. Науковцям, краєзнавцям України, Вінниччини взяти участь у заходах, затверджених розпорядженням голови облдержадміністрації № 170 від 3 квітня 2012 року, з підготовки і відзначення на Вінниччині знакових подій національно-визвольної боротьби українського народу.

5. Подбати про упорядкування і збереження курганів і могильників, пов'язаних з битвою, включно із заборонаю розорювання та ведення сільськогосподарських робіт на місцях курганів та могильників у вірогідному районі битви.

6. Продовжити подальшу дослідницьку роботу з метою остаточної локалізації Синьоводської баталії. У разі позитивного результату подбати про створення в Уланові чи інших навколишніх населених пунктах меморіального комплексу, історичного музею та пам'ятних знаків на місці битви.

7. Рекомендувати науково-просвітницькому активу України та Вінниччини долучитися до правдивого висвітлення та популяризації цієї історичної події, яка повернула українські землі з-під східно-орієнтального напрямку розвитку до європейської перспективи, розширила та посилила унікальне конфедеративне політичне утворення – Велике князівство Литовське, Руське (білоруські та українські землі) та Жемайтійське, у складі якого остаточно сформувалися етнічні ознаки українського народу.

Видано книгу про роботу конференції (*Синьоводська битва 1362 року – визначальна подія в історії України: Матеріали міжнародної наукової конференції, м. Хмільник Вінницької області, 24 квітня 2012 р. / Відп. ред. С. Д. Гальчак. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 212 с.*).

1 травня 2012 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак та член правління В. В. Давиденко – голова Вінницької обласної організації Україн-

ського товариства охорони пам'яток історії та культури взяли участь в урочистостях з нагоди відкриття в Іллінцях Алеї Героїв, на якій встановлено три барельєфи Героїв Соціалістичної Праці – уродженців Іллінецького району Марії Плахотнюк, Федора Хоменка, Марії Коцюруби, розміщено бюсти Героїв Радянського Союзу Миколи Прицюка, Василя Гелети, Олександра Западинського, Григорія Шимка, двічі Героя Радянського Союзу Івана Бойка.

7 травня 2012 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбувся круглий стіл на тему «Велика Перемога в серцях вінничан». У його роботі взяв участь і виступив із науковим повідомленням голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак.

9 травня 2012 р.

Краєзнавці м. Вінниці та області взяли участь у заходах, присвячених Дню Перемоги.

17 – 18 травня 2012 р.

У Вінниці на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського відбулася міжнародна наукова конференція «Україна і Польща: історичне сусідство». На ній було заслухано доповіді та повідомлення великої групи краєзнавців Вінниччини: Анатолія Лисого «Єзуїти у Вінниці», Олени Стадник «З польських джерел про початки козацтва на Поділлі», Віталія Тучинського «Хмельницький літопис як джерело до історії україно-польських відносин на Поділлі напередодні та у початковий період визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького», Богдана Хіхлача «Взаємовідносини поляків та уніатів на Поділлі у XVIII ст.», Віктора Косаківського «З історії костелу у містечку Чечельник на Південно-Східному Поділлі», Олександра Барнасюка «Болеслав Потоцький (1805 – 1893) – меценат подільської освіти та культури», Олександра Рогового «Дороги Юліуша

Струтинського», Миколи Йолтуховського «Поділля – колыска польських поетів-романтиків», Сергія Гальчака «Подільські сторінки в біографіях Джозефа Конрада та Марка Соколовського», Петра Григорчука, Вікторії Єрмакової «Ігнацій Ян Падеревський – уродженець Вінниччини, видатний державний діяч і композитор Польщі», Олександра Кравчука «Ігнацій Ян Падеревський: патріот, митець, державний діяч Польщі», Івана Романюка, Богдана Романюка «Східне Поділля в польському повстанні 1863 – 1864 рр.», Віталія Іванчишена, Віктора Косаківського «Пам'ятки каменотесного мистецтва у с. Буша Ямпільського району Вінницької області», Ірини Батиревої «Відоображення міжетнічних взаємин українського та польського населення Поділля у місцевій періодиці другої половини XIX ст. (етнографічний аспект)», Тетяни Каросєвої «Приватні книжкові зібрання у контексті бібліотечної етнології (на прикладі польської спільноти Поділля другої половини XIX – початку XX ст.)», Віталія Гандзюка «Польсько-українське військо у боротьбі з більшовиками навесні 1920 р. (за матеріалами подільських газет)», Петра Григорчука, Наталії Герасимової «Репресії проти польського населення Поділля у 20 – 30-ті рр. XX ст.», Василя Черняка «Вихідці з Поділля – викладачі Познанського університету (1919 – 1939 рр.)», Олександра Неприцького «Співпраця місцевих громад Вінницької області та Свентокшинського і Великопольського воєводств у 2003 – 2009 рр.», Володимира Петренка «Гене́за українсько-польських відносин на Вінниччині в останні десятиріччя», Тетяни Соломонової «Родова бібліотека Собанських з Ободівки (за матеріалами Вінницької ОУНБ ім. К. Тімірязєва)», Алли Ліпської «Науково-дослідницька робота Вінницької культурно-просвітницької спілки поляків» та ін.

За матеріалами конференції видано науково-краєзнавчий збірник *Україна і Польща: історичне сусідство. Збірник матеріалів міжнародної наукової конференції. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2012. – 623 с.).*

25 травня 2012 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, члени правління А. М. Подолинний, Т. В. Яковенко взяли участь у науково-тео-

ретичній конференції, присвяченій 100-річчю від дня народження Михайла Стельмаха, яка відбулася у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського.

26 травня 2012 р.

У с. Дяківцях Літинського району, де народився Михайло Панасович Стельмах, відбулося літературно-мистецьке свято «Велика рідня». Його епіцентром стала площа перед літературно-меморіальним музеєм видатного письменника, відкритого 24 травня 1989 року, а також меморіальна садиба Стельмахів, де пройшли дитячі та юнацькі роки майбутнього майстра слова.

У торжествах взяла участь група краєзнавців Вінниччини: С. Д. Гальчак, О. М. Подолинний, Т. В. Яковенко, В. М. Паламарчук та ін. Голову ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Василя Миколайовича Паламарчука удостоєно звання лауреата Стельмахівської премії (за літературно-краєзнавчу книгу «Йшла колона городом»).

27 травня 2012 р.

У с. Буші Ямпільського району гостинно відкрив двері павільйон трипільської культури – четвертий музей, організований на території державного заповідника «Буша». Меценатом з оформлення музею виступив член ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України М. Л. Вдовцов. В урочистостях взяли участь сам Михайло Вдовцов, директор заповідника Олександр Пірняк. У планах – створення Будинку бушанських легенд. У різних виданнях уже опубліковано 20 цікавих версій про виникнення села та його історію. Передбачається, що публікації стануть основою експозиції майбутнього музею.

30 травня 2012 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація бібліографічного видання, присвяченого 65-річчю від дня народження письменниці, автора чис-

ленних краєзнавчих творів Ніни Юхимівни Гнатюк. Видання презентували члени Національної спілки краєзнавців України Н. І. Морозова, М. С. Гедз, А. М. Подолинний, С. Д. Гальчак, Т. В. Яковенко, а також вінницькі письменники.

1 червня 2012 р.

У Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського відбулася XXIV Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Козацтво в історії України (до 360-річчя битви під Батогом)».

На науковому форумі всебічно проаналізовано різноманітні аспекти та сторінки історії українського козацтва. Зокрема, роль козацтва в історії українського народу, унікальність формування даного феномену та його значення в державотворчих традиціях, діяльність видатних особистостей, Батозьку битву як один з визначальних моментів історії України, здійснено ретельний аналіз джерел та історіографії окресленої проблеми.

На конференції заслухано доповіді та повідомлення вітчизняних науковців і краєзнавців, у тому числі дослідників історії малої батьківщини вінничан – кандидатів історичних наук та краєзнавців С. Л. Калитка, О. М. Кравчука «Батозька битва в історико-краєзнавчих публікаціях 60-х рр. XX ст. – початку XXI ст.», Ю. А. Зінька, І. С. Кушка «Батозька битва і її значення для національно-визвольної війни 1648 – 1657 рр.», А. К. Лисого «Батозька битва на сторінках енциклопедичних видань», К. В. Завальнюка, Т. В. Стецюк «Аномальні явища і Батозька битва», М. В. Потупчика «Поле Батозької битви 1652 р.: визначення та польові дослідження», В. А. Косаківського «Батозька битва очима її сучасника», В. А. Косаківського, С. В. Рудя «Поле Батозької битви», І. П. Мельничука «Битва під Липовцем 1651 р.», І. М. Романюка, Б. І. Романюка «Вінниччина у визвольній боротьбі українського народу 1648 р.», докторів історичних наук С. Д. Гальчака «Прославлений предок Миколи Гоголя – козацький полковник Остап Гоголь» та О. А. Коляструк «Образ козака-героя у народній творчості», науковців Л. М. Романець, М. П. Лозовика, І. М. Романюка «Становлення особистості уродженця Вінниччини, славного кошового Січі За-

порозької Івана Дмитровича Сірка», Н. П. Кузьмінець «Формування правової культури козацької доби» та ін.

За матеріалами наукової історико-краєзнавчої конференції прийнято відповідну резолюцію, в якій підкреслено важливість вікопомної битви під Батогом, її роль в історії України, Вінниччини, значимість для патріотичного виховання сучасного і майбутніх поколінь славних нащадків героїчних козаків – мужніх захисників рідної землі.

За матеріалами конференції опубліковано збірник наукових, науково-краєзнавчих статей (*XXIV Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Козацтво в історії України (до 360-річчя битви під Батогом)»*). Збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції. – Вінниця, 2012. – 228 с.).

2 червня 2012 р.

У рамках XXIV Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції «Козацтво в історії України (до 360-річчя битви під Батогом)» відбувся виїзд групи українських істориків та краєзнавців Вінниччини у с. Четвертинівку Тростянецького району, на околицях якого біля гори Батіг відбулася історична Батозька битва.

3 червня 2012 р.

У с. Четвертинівка Тростянецького району відбулися урочистості з нагоди 360-річчя битви під Батогом, в яких взяла участь велика група краєзнавців та науковців Вінниччини.

16 червня 2012 р.

У Гайсинському районі в с. Зятківці, на батьківщині славетного етнографа і фольклориста Гната Танцюри, проведено обласне свято «Народній пісні жити», влаштоване на честь 111-ї річниці з

дня його народження. У ньому взяли участь виконавці народної пісні з 23-х районів Вінниччини та обласного центру.

Одним із організаторів торжества стала член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Т. О. Цвігун.

17 червня 2012 р.

Відбулися торжества з нагоди 80-річчя Вінницької облспоживспілки. На честь ювілею зусиллями почесних краєзнавців України В. П. Рекрута, В. В. Подоляна та інших авторів видано книгу «Вінницька обласна спілка споживчих товариств», яка містить багату джерельну базу з історії становлення та розвитку кооперативних спілок на Вінниччині.

22 червня 2012 р.

На знак вшанування пам'яті жертв Великої Вітчизняної війни – розстріляних радянських військовополонених – на вулиці Чехова у м. Вінниці, де в роки нацистської окупації розміщувався концтраційний табір, відкрито пам'ятник жертвам нацизму. У церемонії вшанування пам'яті взяли участь члени Національної спілки краєзнавців України Я. А. Бранько, А. К. Лисий, С. О. Царенко та ін.

6 липня 2012 р.

Муровано-Куриловеччина – це територія колишнього Могилів-Подільського укріпрайону. Нині у ній відомо місцезнаходження сімнадцяти довготривалих вогневих споруд часів Великої Вітчизняної війни. Десять з них «прописані» в Мурованих-Курилівцях, по два – у селах Роздолівці та Володимирівці, три – в Курашківцях. Саме в такій незвичній споруді, в одному із дотів, що знаходиться в Мурованих-Курилівцях, відкрито музей, який містить тематичні експозиції «Поділля і партизанський рух нашого району», «Вони визволяли район», «Наші ветерани». До його створення доклали зусиль місцеві краєзнавці Леонід Власов, Анатолій

Драганюк, працівники архівного відділу Муровано-Куриловецької райдержадміністрації.

8 липня 2012 р.

У с. Правилівці Оратівського району відбулося традиційне фольклорно-етнографічне свято «Мамині обереги», започатковане членом ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Ганною Василівною Секрет. Воно знову дзвеніло на родинній садибі Г. Секрет. У ньому взяли участь відомі в державі люди: політики, краєзнавці, майстри декоративно-прикладного та ужиткового мистецтва, заслужені артисти України, лауреати всеукраїнських та міжнародних конкурсів естрадної пісні, численні аматорські та професійні колективи.

1 серпня 2012 р.

З ініціативи члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Катерини Висоцької в обласному краєзнавчому музеї відкрито обширну виставку «Сучасна ікона Вінниччини», приурочену 1204-річчю хрещення Русі князем Володимиром.

2 вересня 2012 р.

У Шаргороді відбувся 20-й фестиваль національних мистецтв «Всі ми діти твої, Україно», в якому взяли участь представники 130 національних культур, котрі мешкають на Вінниччині і об'єднані в 51 культурне товариство. Всі присутні із захопленням спостерігали марш-парад творчих колективів, які пройшлися центральною вулицею, що на той час перетворилася на рушникову доріжку єднання, адже народні майстрині з кожної територіальної громади вишили чотириметрові рушники. Кожен з них – справжній неповторний витвір невмирущого народного мистецтва. Було також облаштовано багато світлиць, кожна з яких вабила виворами сільських майстрів – вишиваними рушниками, килимами,

народними декоративними витворами і накритими найрізноманітнішими національними стравами столами.

Одним із організаторів торжества стала член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Т. О. Цвігун.

9 вересня 2012 р.

Цього дня виповнилося 65 років з часу відкриття Національного музею-садиби видатного хірурга, анатома, педагога і громадського діяча М. І. Пирогова. З нагоди ювілею у музеї відбулися урочистості, які відкрив його керівник, заслужений лікар України П. Гунько. Він повідомив, що останнім часом колективу вдалося активізувати пошукову і дослідницьку роботу, успішно провести дев'яту ребальзамацію тіла М. Пирогова, поліпшити екскурсійне обслуговування, налагодити зв'язок з нащадками Пирогова, які проживають у Греції, а також, що загалом з часу створення Національний музей-садибу відвідали понад 7,5 мільйона екскурсантів, серед яких представники 178 країн світу.

У торжестві взяли участь краєзнавці Вінниці.

15 вересня 2012 р.

В Іллінцях з нагоди 180-річчя від дня народження на площі перед місцевим районним будинком культури відкрито пам'ятник уродженцю с. Неменці Іллінецького району, відомому українському композитору П. І. Ніщинському. У відкритті пам'ятника взяли участь члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України В. В. Давиденко, Т. О. Цвігун, а також місцеві краєзнавці.

16 вересня 2012 р.

Відбулися торжества з нагоди 650-річчя першої літописної згадки про м. Хмільник. У ювілейних заходах взяли участь член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України М. Н. Дорош,

голова ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки України В. М. Паламарчук, члени Національної спілки краєзнавців України О. А. Михалиця, М. А. Загородній, В. В. Гальчевський, В. А. Степанюк, Є. І. Козюк та ін.

17 вересня 2012 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація Книги пам'яті воїнів-інтернаціоналістів Вінниччини, полеглих в Афганістані, «Чорний тюльпан – 2». Книгу презентували її автор – полковник у відставці, заслужений журналіст України, літератор, публіцист, краєзнавець А. Г. Гончар та голова ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України В. М. Паламарчук. У презентації також взяли участь голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, старший науковий працівник Вінницького обласного краєзнавчого музею (музею-філії воїнів-інтернаціоналістів) Н. С. Добровольська, член Національної спілки краєзнавців України С. І. Дровозюк, колишні воїни-афганці, учасники миротворчих операцій, рідні загиблих воїнів.

18 вересня 2012 р.

У Могилеві-Подільському відкрито меморіальну дошку вете-рану подільської журналістики, колишньому фронтовику та багаторічному редактору місцевої міськрайонної газети Івану Васильовичу Гуменюку. Меморіальний знак встановлено на будинку, де він мешкав.

У вшануванні пам'яті відомого майстра слова взяли участь голова ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України В. М. Паламарчук, місцеві журналісти та краєзнавці.

20 вересня 2012 р.

Вінницькі краєзнавці С. Д. Гальчак, Ю. В. Легун, К. В. Завальнюк, Т. В. Стецюк взяли участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні засоби збереження документів та нові методологічні підходи до наукових досліджень і застосування документів Національного архівного фонду України», присвяченій 75-й річниці утворення Хмельницької області та 90-річчю Державного архіву Хмельницької області, яка відбулася у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, і виступили із доповідями: С. Д. Гальчак «Державний архів Вінницької області в період нацистської окупації», Ю. В. Легун «Картографічні матеріали з історії Поділля у складі Російського державного архіву давніх актів у Москві», К. В. Завальнюк, Т. В. Стецюк «Сергій Смеречинський (1892 – 1954) – будівничий архівної справи на Поділлі».

21 вересня 2012 р.

Вшосте в селі Правилівка Оратівського району пройшов всеукраїнський фестиваль борщу, який започаткувала на спеціально створеному, імпровізованому Театрі на городі батьківської оселі відома тележурналістка-краєзнавець Ганна Секрет. Пісенно-кулінарні колективи, які прибули з різних куточків області, а також з Київщини та інших регіонів, представили на суд дегутаційного журі 28 духм'яних, смачнющих борщів. І кожний був «приправлений» піснями, танцями та жартами...

23 вересня 2012 р.

Відбулися урочистості з нагоди 650-річчя першої літописної згадки про с. Уланів Хмельницького району, в яких взяла участь велика група краєзнавців: М. Н. Дорош, М. А. Загородній, В. А. Степанюк, Є. І. Козюк, В. В. Гальчевський та ін.

Головою правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчаком та членом правління М. Н. Дорошом в рамках ювілейних заходів підготовлено

буклет «Древній Уланів на перехресті віків і шляхів. До 650-річчя першої згадки про селище Уланів (Синя Вода)».

27 вересня 2012 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак взяв участь у Всеукраїнській науковій конференції «Війна. Окупація. Пам'ять: Примусові робітники з України в окупованій Європі», що відбулася в Києві в Інституті національної пам'яті, де виступив із доповіддю «Вивезення населення з України на примусові роботи до Третього Рейху (на матеріалах Поділля)».

28 вересня 2012 р.

Відбулася Четверта Могилів-Подільська науково-краєзнавча конференція, на якій розглянуто новітні напрацювання науковців та краєзнавців, що стосуються історії, культури, природи, життя та діяльності видатних особистостей Могилів-Подільщини.

З доповідями та повідомленнями на ній виступили краєзнавці Вінниччини та Хмельниччини. Тема виступів вінницьких краєзнавців: Г. І. Денисика, Л. І. Стефанкова, О. П. Чиж «Сучасні природничо-географічні дослідження та їх значення у вирішенні регіональних проблем», С. Д. Гальчака «Політика румунської окупаційної влади на території Північної «Трансністрії», Ю. В. Легуна, О. М. Кравчука «Життя і творчість Л. Мозендза у 1922 – 1948 рр. за спогадами М. Мосендзової», О. В. Городинської «Розбудова осередку народного мистецтва Могилів-Подільського будинку народної творчості», Я. А. Бранька, М. Г. Домненка «Подвиг екіпажу 132-го швидкісного авіаційного бомбардувального полку в районі Могилева-Подільського у липні 1941 року», В. В. Войтовича «Репресії проти подільських селян», В. А. Тучинського, Ю. Б. Соколової «Події визвольних змагань 1917 – 1921 рр. у Могилеві-Подільському за спогадами Ісака Мазепи», А. В. Гудзевича «Ландшафтні особливості Східноподільського Придністров'я», А. П. Соляра «Гідроніми і ойконіми Могилів-Подільщини», М. П. Лозовик, М. П. Мельничук, І. М. Романюка «Становлення фізкультурно-

спортивного руху в селах Могилів-Подільщини у перше повоєнне десятиріччя», А. К. Лисого «Містечко Шаргород на межі двох століть», А. М. Бойти «Село Кричанівка Могилів-Подільського повіту в роки Першої світової війни», А. В. Сварчевського «Знахідки елліністичного клеймованого імпорту кераміки на поселенні Лядава», К. В. Завальнюка, Т. В. Стецюк «Родина Косачів та Східне Поділля», О. В. Войтовича, В. В. Войтовича «Іван Максимович Чебан – сторінки життя».

У рамках роботи конференції відкрито пам'ятний знак на місці розстрілу в серпні 1941 р. єврейського населення.

29 вересня 2012 р.

У с. Уланів Хмельницького району в урочистій обстановці відкрито пам'ятний знак визволителям Поділля від золотоординського іга.

Перед присутніми виступили директор Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, доктор історичних наук, професор Л. В. Баженов, директор Воронівської загальноосвітньої школи І – ІІІ ступенів, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України М. Н. Дорош, доктор історичних наук, професор, голова Вінницької обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України В. В. Давиденко, керівник білоруської делегації М. М. Купава, доктор історичних наук, професор, головний редактор журналу «Воєнна історія» полковник С. Х. Литвин, Уланівський сільський голова С. І. Голубенко та ін.

Того ж дня в приміщенні місцевої загальноосвітньої школи проведено міжнародний круглий стіл «Битва на Синій Воді 1362 року в контексті історії Поділля». В його роботі взяли участь науковці та краєзнавці Білорусі, Києва, Вінниці, Кам'янець-Подільського, Хмельницького, учителі історії Хмельницького району. З повідомленнями, зокрема, виступили доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії, директор Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'я-

янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, академік Української академії історичних наук, голова правління Хмельницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, член правління Національної спілки краєзнавців України Л. В. Баженов, кандидат історичних наук, полковник В. І. Кривобок, директор Воронівської загальноосвітньої школи, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України М. Н. Дорош, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної інформації Хмельницького національного університету О. П. Григоренко, голова ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України В. М. Паламарчук, член Спілки білоруських письменників В. Стрілко, голова громадського комітету «Велика Литва – історична пам'ять Білорусі» М. М. Купава, білоруський науковець М. М. Ліннік, член Національної спілки краєзнавців України В. А. Степанюк, доктор історичних наук, професор, головний редактор журналу «Воєнна історія», заступник координатора товариства воєнних істориків при фонді «Україна-ЮНЕСКО», полковник С. Х. Литвин, перший заступник голови Хмельницької райдержадміністрації В. М. Матяш.

Головував на засіданні круглого столу доктор історичних наук, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак.

Група учасників круглого столу нагороджені грамотами Хмельницької районної державної адміністрації та Хмельницької районної ради.

На завершення круглого столу прийнято резолюцію:

«Переможна битва русько-литовських військ на чолі з князем Ольгердом проти військ ординських ханів Котлубуга, Качибєя і Дмитра-Солтана, що відбулася у вересні 1362 року на берегах річки Синя Вода (Снивода), є спільною історичною подією українського, литовського і білоруського народів, яка має стояти в ряду славних героїчних подвигів і вселяти почуття гордості та великої поваги до наших далеких предків. Саме вона підірвала могутність Золотої Орди, прискорила її розпад, поклала початок звільненню руських (українських) земель від ординського впливу. Свято бережучи історичну пам'ять, вшановуючи героїчний подвиг визволи-

телів, враховуючи велике значення Синьоводської битви для України й Поділля зокрема, пропонуємо:

1. Органам державної влади та місцевого самоврядування Хмельницького району, Вінниччини, громадськості, інтелігенції краю, України спільно з литовцями та білорусами ще активніше долучитися до відзначення на різних рівнях 650-ї річниці цієї історичної події.

2. Науково-дослідним та адміністративним структурам віднайти можливість організувати і провести 2013 року археологічні розкопки на місці доленосної битви в районі сіл Уланів, Зозулинці, Воронівці, Білий Рукав, Маркуші, Рибчинці, Мар'янівка та ін.

3. Місцевій владі подбати про упорядкування і збереження могильників і курганів, пов'язаних з битвою, включно із заборонаю розорювання та ведення сільськогосподарських робіт на цих могилах.

4. Порушити перед Верховною Радою України нового скликання про прийняття відповідної постанови стосовно вікопомної Синьоводської битви 1362 року; створення меморіального комплексу в Уланові; відкриття туристичних маршрутів; виготовлення відповідної атрибутики, сувенірів тощо.

30 вересня – 1 жовтня 2012 р.

Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України О. І. Роговий взяв участь у засіданні Президії правління Національної спілки краєзнавців України та голів правлінь регіональних організацій НСКУ, яке відбулося в м. Черкасах.

3 жовтня 2012 р.

Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України М. Н. Дорош взяв участь у міжнародній науковій конференції «Синьоводській битві – 650: стан досліджень, дискусійні проблеми, перспективи», що відбулася у м. Києві.

5 жовтня 2012 р.

Вінницькі краєзнавці С. Д. Гальчак, С. Л. Калитко, О. І. Роговий, Ю. А. Зінько, А. К. Лисий, С. І. Дровозюк, В. І. Косаківський, В. С. Рудь, В. О. Гандзюк, В. А. Тучинський та ін. взяли участь у торжествах, присвячених 100-річчю Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

З нагоди ювілею у вузі відкрито три музеї: історії університету, етнографії Поділля та Михайла Коцюбинського, до чого доклали зусиль науковці та краєзнавці вузу.

10 – 12 жовтня 2012 р.

На базі Вінницької обласної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва відбулася III Міжнародна науково-практична конференція «Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону». Відкриваючи її, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак зачитав привітання Голови Національної спілки краєзнавців України О. П. Ресента, в якому йшлося:

«Шановні учасники та гості конференції!

Національна спілка краєзнавців України щиро вітає вас із початком роботи III Міжнародної науково-практичної конференції «Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону», яка відбувається на історичній землі Поділля.

Вивчення проблем локальної історії – вагомий внесок у розвиток краєзнавчого руху, оскільки питання, які розглядаються на конференції про комплексне дослідження краю, роль бібліотек та методу усної історії у краєзнавчих пошуках, основні напрями краєзнавства мають важливе значення для формування національної свідомості та відродження історичної пам'яті нашого народу.

Обговорення актуальних проблем краєзнавства сприятиме виробленню нових науково обґрунтованих концепцій для подальшого утвердження краєзнавства в системі соціо-гуманітарних наук.

Бажаємо учасникам конференції плідної роботи, цікавих наукових дискусій, щоб ваш форум став помітним кроком у розбудові сучасного українського краєзнавства».

Учасники конференції тепло привітали члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директора Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва Н. І. Морозову із присвоєнням її звання заслуженого працівника культури України.

В роботі конференції взяла участь велика група краєзнавців Вінниччини, які виступили із доповідями та повідомленнями: С. Д. Гальчак «Краєзнавство Східного Поділля у період перебудови (1985 – 1991 рр.)», О. А. Коляструк «Методика вивчення історії повсякденності в історичному краєзнавстві», А. М. Подолинний «Подільська шевченкіана: сторінки історії і постаті (до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка)», О. К. Струкевич «Батожська битва у контексті подільської і загальноукраїнської історії», В. М. Воловик «Історія вивчення сільських етнокультурних ландшафтів Поділля», А. В. Гудзевич «Географічне краєзнавство у регіональному вимірі», Ю. Д. Козак «Вінниччина на поштових мініатюрах світу», К. В. Завальнюк «Леонід Маркович Мосендз: сторінки біографії», Л. М. Денисова «Білий рояль для Білої зали (до 100-річчя будівлі Вінницької міської думи)», В. О. Гребеньова «Весільні традиції другої половини ХХ – початку ХХІ ст. (на матеріалах, записаних у с. Оксанівці Ямпільського району Вінницької області)», Т. Р. Соломонова «Книжкові склади у поширенні книг в Подільській губернії наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.», Т. В. Яковенко «Роль громадських організацій в популяризації краєзнавчих знань на прикладі діяльності ГО «Велика рідня», Т. В. Котуз «Щорічник «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини як міні-енциклопедія життя краю (до 50-річчя виходу першого випуску)», Г. М. Авраменко «Персональні біобібліографічні видання – складова краєзнавчої діяльності Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва (огляд видань 2007 – 2012 рр.)», Ю. П. Зозуля «Кетроси в плині століть», О. І. Роговий «Синоодська битва на Поділлі» та ін.

З доповідями та повідомленнями виступила також група польських науковців-краєзнавців.

В рамках роботи конференції відбулася презентація книги В. Я. Куликова «Оккупация Винницы (18.07.1941 – 20.03.1944):

свідетельство очевидця», яку, зокрема, презентували внук В. Я. Куликова Є. Г. Педаченко, Н. І. Морозова, С. Д. Гальчак.

Прийнято резолюцію конференції:

«10 – 12 жовтня 2012 року у м. Вінниці на базі ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва та бібліотек Мурованокуриловецького району (виїзне засідання) відбулася III Міжнародна науково-практична конференція «Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону».

Організатори конференції: управління культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації, Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва, Національна спілка краєзнавців України, ГО «Асоціація бібліотек Вінниччини».

У роботі конференції взяли участь заступник начальника управління культури і туризму Вінницької облдержадміністрації Г. Д. Куделя, провідні фахівці Національної історичної бібліотеки України, Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка, Закарпатської ОУНБ ім. Ф. Потушняка, Кіровоградської ОУНБ ім. Д. І. Чижевського, Сумської ОУНБ ім. Н. К. Крупської, наукової бібліотеки Львівського національного університету ім. І. Франка, обласної бібліотеки для дітей Житомирської обласної ради, Вінницької обласної бібліотеки для юнацтва, Вінницької обласної бібліотеки для дітей ім. І. Я. Франка, центральних районних (міських) Вінницької області, наукових бібліотек університетів м. Вінниці, м. Нью-Йорка (США), науковці вищих навчальних закладів міст Києва, Вінниці, Бережан (Україна), Кракова, Торуня, Вроцлава, Любліна (Республіка Польща), член правління Національної спілки краєзнавців України, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, голова Вінницького обласного комітету профспілки працівників культури, національно-культурних товариств, наукові співробітники музеїв, заповідників, Державного архіву Вінницької області, архівного відділу Липовецької райдержадміністрації, державні службовці, письменники, редактори, священнослужителі, краєзнавці, колекціонери.

Цікавою та змістовною була виїзна сесія конференції, що проходила на базі закладів культури Мурованокуриловецького району.

Заслухавши та обговоривши наукові доповіді, повідомлення, презентації, проаналізувавши стан краєзнавчої діяльності і виконання рекомендацій, прийнятих на I Міжнародній науково-практичній конференції «Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону» (2008) та узагальнених в резолюції II Міжнародної науково-практичної конференції «Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку» (2010), учасники конференції відмічають, що здійснюється подальша діяльність в усіх напрямках галузі краєзнавства, зокрема:

- вийшла друком низка фундаментальних краєзнавчих видань;
- на Вінниччині продовжує діяти обласна програма підтримки місцевих авторів, завдяки якій районні, міські, сільські книгозбірні поповнюють свої фонди новими краєзнавчими виданнями. Протягом двох останніх років (кінець 2010 – 2012) побачили світ понад 50 назв видань, серед яких 2-й і 3-й випуски книгознавчого альманаху «Подільський книжник», який готують фахівці ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. 2012 року ще чотири видання бібліотеки краєзнавчого змісту виграли конкурс і будуть видані в рамках обласної програми накладом 1000 примірників кожне;
- активізувалася робота з вивчення історії міст, сіл, підприємств, навчальних закладів, бібліотек та видання книг за матеріалами досліджень;
- відділом науково-методичної роботи та інновацій у бібліотечній справі ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва проведено методичну розвідку щодо виявлення джерел з історії населених пунктів, бібліотек та документів про видатних діячів у фондах публічних книгозбірень області;
- продовжується оперативний обмін краєзнавчого бібліографічною інформацією з використанням інформаційних технологій для створення регіональних краєзнавчих електронних баз даних;
- веб-сайти стали одними із важливих каналів реалізації краєзнавчої інформаційно-комунікативної функції регіональних бібліотек, де представлені краєзнавчі ресурси;
- поповнюються новими матеріалами повнотекстові електронні бази даних документів краєзнавчого змісту (видання бібліотек та окремих місцевих авторів);
- забезпечується розвиток електронних баз даних краєзнавчого змісту (електронні каталоги та картотеки) в мережі Інтернет, а са-

ме: поповнюються окремі розділи краєзнавчого змісту в меню веб-сайтів («Наші видання», блог відділу літератури та інформації з питань краєзнавства ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва та «Вінницький інформаційний портал»). Відділ літератури та інформації з питань краєзнавства ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва підготував навчальний ролик про методику ведення ЕБД «Календар знаменних і пам'ятних дат»;

- розпочато роботу щодо представлення діяльності бібліотек у соціальних мережах;

- надано додаткові можливості публічним бібліотекам для створення електронних краєзнавчих баз даних завдяки перемозі районних, міських, сільських книгозбірень Вінниччини та інших областей України у I, II, III раундах конкурсу програми «Бібліоміст»;

- проводиться збір та збереження краєзнавчих досліджень з використанням методу «усної історії», у тому числі за допомогою мультимедійних засобів для створення електронних архівів історико-краєзнавчого змісту – ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, науковці Кракова, Любліна, Вроцлава, працівники Іванівської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату Калинівського району, музею «Літературна Немирівщина» тощо;

- зміцнилися партнерські взаємозв'язки між бібліотеками, громадськими краєзнавчими організаціями, науковими установами, національно-культурними та громадськими краєзнавчими товариствами, творчими спілками, туристичними агенціями, музеями, архівами у напрямку розвитку краєзнавства.

ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва видала науковий збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку», який отримали всі бібліотеки-учасниці зібрання та автори наукових доповідей і повідомлень.

У той же час, учасники конференції відмічають необхідність подальшого розвитку краєзнавчої діяльності, констатують невиконання рекомендації щодо виділення коштів для придбання центральними районними бібліотеками програмного забезпечення «ІРБІС» з метою створення краєзнавчих електронних баз даних; недостатньо матеріальну базу та технічне оснащення багатьох пе-

риферійних бібліотек, що перешкоджає виконувати у повному обсязі всі сучасні напрямки краєзнавчої роботи.

Недостатня робота проводиться щодо виявлення, збору і акумулювання краєзнавчих матеріалів для видання колективних бібліографічних праць.

Не створені об'єднані обласні краєзнавчі сайти, які б слугували джерелами інформації, платформи для дискусій і спілкування, забезпечували постійно діючі системи обміну інформацією між краєзнавцями регіонів.

Недостатньо популяризуються на веб-сайтах бібліотек твори місцевості.

Учасники III Міжнародної науково-практичної конференції «Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону» наголошують на необхідності здійснення наступних заходів для подальшого розвитку краєзнавства в регіонах:

- Докласти зусиль до виконання у повному обсязі завдань, викладених у резолюції II Міжнародної науково-практичної конференції «Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку» (Вінниця, 2010 р.).

- Усіма формами і методами пропагувати краєзнавчі можливості бібліотек та інших учасників краєзнавчого руху в Україні й на Вінниччині.

- Обласним науковим бібліотекам згрупувати весь краєзнавчий контент в тематичний блок «Краєзнавство» на головних сторінках веб-сайтів і за допомогою посилянь подавати необхідну інформацію на відповідних сторінках.

- Більш широко використовувати соціальні мережі Інтернет для популяризації краєзнавчих знань, ресурсів та краєзнавчої діяльності.

- Розширити тематику та хронологічні рамки досліджень, здійснених методом «усної історії» та представити їх результати на IV Міжнародній науково-практичній конференції «Усна історія як важлива складова краєзнавчої діяльності», що відбудеться у 2014 році на базі ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва та інших бібліотек Вінниччини.

- Здійснити у кожній області підготовку іменних словників, інших довідкових видань регіональної Шевченкіани, присвяченої 200-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка.

- Бібліотечним, музейним, архівним закладам, науковцям, краєзнавцям, приватним колекціонерам, громадським краєзнавчим організаціям вивчати і запроваджувати в практику роботи кращий вітчизняний і зарубіжний досвід краєзнавчої діяльності з метою збереження історичної пам'яті народу, сприяння розвитку регіонів та держави України в цілому.

- Обласним і районним методичним центрам систематично здійснювати моніторинг краєзнавчої діяльності публічних бібліотек.

- Робочій групі з підготовки і проведення III Міжнародної науково-практичної конференції «Роль краєзнавства в соціально-економічному та культурному розвитку регіону» підготувати розширене повідомлення про її роботу до наукового журналу «Краєзнавство».

Висловити вдячність управлінню культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації, Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва за організацію та успішне проведення конференції; керівництву Мурованокуриловецького району, відділу культури і туризму Мурованокуриловецької райдержадміністрації та центральній районній бібліотеці – за проведення виїзної сесії конференції».

11 жовтня 2012 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги краєзнавця, заслуженого журналіста України П. В. Маніленка «Добридень, Березівко!»

12 жовтня 2012 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги члена Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України І. М. Загороднього «Втрачені покоління». В презентації крім автора взяли участь і виступили перед присутніми вінницькі науковці-краєзнавці А. Д. Ткаченко, І. М. Романюк, С. Д. Гальчак, член правління

Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Н. І. Морозова.

14 жовтня 2012 р.

З ініціативи члена ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, депутата Вінницької обласної ради М. Л. Вдовцова поблизу села Соболівка Теплицького району відкрито пам'ятний знак «Хутір Галини Журби» – на одному із мальовничих пагорбів встановлено меморіальну дошку з портретом Галини Журби та написом: «На цьому місці знаходився хутір Олександрія, де народилася і провела дитячі роки відома українська письменниця польського походження Галина Журба (Домбровська), 29.12.1888 – 9.4.1979». Ліворуч від меморіальної дошки встановлено великий дубовий хрест. Праворуч під молоденьким горіхом – символічне крісло і стіл письменниці – її «робочий кабінет».

В урочистостях взяли участь голова обласної літературно-краєзнавчої громадської організації «Велика рідня» Олена Вітенко та член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України поетеса Тетяна Яковенко.

Пам'ятний знак освятили православний та католицький священники, адже письменниця була полячкою, але стала великим українським патріотом, поборником української ідеї в світі.

14 жовтня 2012 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, члени правління О. Ю. Дан, К. В. Завальнюк, О. І. Роговий взяли участь у заходах по вшануванню пам'яті козацького полковника І. Богуна (м. Вінниця).

17 жовтня 2012 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак взяв участь у тор-

жествах з нагоди 95-річчя обласної газети «Вінниччина», на шпальтах якої впродовж десятиліть досить різнобічно висвітлювалась краєзнавча тематика. В обласній філармонії, де відбувалося торжество, вручив ювілярам – колективу редакції часопису вітальну адресу правління Вінницької обласної краєзнавчої організації та пам'ятний сувенір.

18 жовтня 2012 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак зустрівся у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського із вчителями історії Хмільницького району, ознайомив їх із нововідкритими університетськими музеями. Розповів також про діяльність та здобутки краєзнавців області.

Очолював вчительську делегацію директор Воронівської ЗОШ І – ІІІ ступенів Хмільницького району, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України М. Н. Дорош.

19 жовтня 2012 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги С. Д. Гальчака «Ступені мужності».

20 жовтня 2012 р.

На відзначення 68-ї річниці визволення України від німецько-фашистських загарбників зусиллями місцевих краєзнавців, громадськості та влади у селі Плискові Погребищенського району відкрито алею Пам'яті. До пам'ятників односельчанам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни, та пам'ятного знака жертвам голодоморів учасники дійства поклали квіти пам'яті.

2 листопада 2012 р.

У Погребищі в урочистій обстановці відкрито музей видатній подільській фольклористці, уродженці Погребища Насті Андріанівній Присяжнюк. У відкритті взяла участь і виступила перед численними присутніми член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор обласного краєзнавчого музею К. В. Висоцька.

14 листопада 2012 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак провів зустріч із юними читачами Вінницької міської бібліотеки ім. Т. Г. Шевченка (Вінниця, вул. Київська, 126), розповівши про творчі здобутки провідних краєзнавців області, а також про свої власні. Подарував бібліотеці добірку книг краєзнавчої тематики.

16 листопада 2012 р.

У Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського відбулася зустріч студентів інституту філології й журналістики з українськими письменниками-братами Капрановими, ініційована членом Національної спілки краєзнавців України В. О. Гандзюком.

20 листопада 2012 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбувся круглий стіл, присвячений відомому Нюрнберзькому процесу. В його роботі взяв участь і виступив голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак.

21 листопада 2012 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація нових книг хмільницьких краєзнавців – членів Національної спілки краєзнавців України М. Н. Дороша та В. А. Степанюк.

24 листопада 2012 р.

Вінницькі краєзнавці взяли участь у Всеукраїнському дні жертв голодоморів і політичних репресій.

Цього ж дня в храмі «Всіх скорботних радість» (Вінниця, вул. А. Медвідь) презентовано документальну книгу вінницького краєзнавця Вадима Вітковського «Вороги народу: вигадані і справжні», видану з благословення митрополита Вінницького і Брацлавського УАПЦ Романа. Всі кошти від її реалізації спрямовано на потреби храму «Всіх скорботних радість» УАПЦ, що охороняє вічний спокій невинно убієнних в період сталінських репресій.

13 грудня 2012 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці відбулася презентація книги краєзнавця М. Ястремського «Полинові шляхи вінничанок. Спогади бранок Чорнобиля», на якій перед присутніми виступили автор книги, керівники громадських чорнобильських організацій, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак та ін.

18 грудня 2012 р.

У Вінницькому обласному краєзнавчому музеї з ініціативи його директора, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України К. В. Висоцької відкрито виставку відомої на Вінниччині народної майстрині з Гнівані Лариси Поворозюк під назвою «Лялькова енциклопедія українського костюма». На виставці представлено п'ятдесят шість ляльок в іс-

торичних костюмах від доби палеоліту до українського народного костюма, який дійшов до нашого часу. Кожний період часу супроводжує докладний текст про історію костюма того чи іншого проміжку часу.

22 грудня 2012 р.

У Немирівській загальноосвітній школі-ліцеї № 2, де свого часу викладав географію чоловік Марії Вілінської (Марка Вовчка) Опанас Маркович, відбулися урочистості з нагоди 179-річчя народження Марка Вовчка, в яких взяла участь голова обласної літературно-мистецької краєзнавчої організації «Велика рідня» Олена Вітенко. Від імені правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, керівництва «Великої рідні» вона вручила грамоти провідним немирівським освітянам, журналістам, краєзнавцям, відмітила їхню участь у дослідженні своєї малої батьківщини.

23 грудня 2012 р.

У приміщенні Вінницької обласної філармонії підбито підсумки розпочатого в липні 2012 року з ініціативи краєзнавця, депутата обласної ради Наталії Гетце обласного генеалогічного конкурсу «Дерево роду», що проходив під гаслом «Пізнай свій рід – пізнай себе». Володарем гран-прі стала родина Мартинових з Бершадського району. Робота виконана оригінальним способом, на картині висотою в 2 метри Ольга Мартинова повідала (вишила атласною стрічкою) про 6 поколінь свого роду.

У номінації «За глибину дослідження» перше місце дісталось Віктору Долецькому, який досліджував 10 поколінь свого роду. «За колективну роботу» перемогу отримав Барський автомобільно-дорожній технікум, за те, що змогли організувати своїх студентів і представили 14 родоводів на конкурсі. Найоригінальнішою виявилась сім'я Кушнірів, а найбільш красномовною – сім'я Колісниченків, які яскравіше за всіх описали історію свого роду під назвою «Мій рід – крізь віки».

КНИГИ КРАЄЗНАВЦІВ ВІННИЧЧИНИ, ВИДАНІ В 2012 РОЦІ

Анатолій Тамтура, Олександр Коваль. Історія Тиврівщини. – Вінниця: Т. Баранівська, 2012. – 444 с.

У книзі зроблено спробу систематизувати й науково періодизувати історичні події, які відбулися на Тиврівській землі за останні 2000 років.

Архітектурна Вінниця: час, простір, особистості. Альманах. – № 4. – Вінниця: ПП «ПРАДА-АРТ», 2012. – 208 с.

Вінницький національний аграрний університет (1982 – 2012): становлення і розвиток / авторський колектив; Упор. О. І. Скоромна. – Вінниця: ТОВ «Консоль», 2012. – 424 с.

Вінницька обласна спілка споживчих товариств / Редколегія: В. В. Подолян, В. А. Кирилюк, М. М. Пашенко. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2012. – 156 с.

У книзі досліджується історія виникнення, становлення та розвиток кооперативних спілок Вінниччини.

Вітковський В. М. Вороги народу: вигадані і справжні. Повість-реквієм. – Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2012. – 256 с.

Про подолян – жертв політичних репресій.

Гальчак С. Д. Становище цивільних примусових робітників Райху в Україні (1945 – 2010 рр.): історичні, соціально-побутові, правові аспекти (на матеріалах Волині та Поділля): Монографія. – Вінниця: ПП Балук І. Б., 2012. – 512 с.

У монографічному дослідженні, виданому за сприяння міжнародної громадської організації «Міжнародний Фонд «Взаєморозуміння і толерантність», аналізується становище колишніх волинських та подільських «східних робітників» на завершальному етапі Другої світової війни, особливості їхньої репатріації на батьківщину, в тому числі, у період «холодної війни», процес адаптації у повоєнному радянському суспільстві, фактори перетворення їх у

забутий соціум в умовах тоталітаризму, а також реабілітація колишніх цивільних примусових робітників Райху в суверенній Україні.

Гальчак С. Д. Ступені мужності / 2-е вид., доповн., переробл. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 224 с.

У книзі вміщено розповіді про вінничан – повних кавалерів ордену Слави, а також імена вінничан – кавалерів ордену Слави II та III ступенів, уродженців та мешканців Вінницької області, удостоєних чотирьох, трьох та двох медалей «За відвагу».

Гандзюк В. О. Недоспівана пісня хор-ланки. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2012. – 80 с.

Гончар А. Г. «Чорний тюльпан-2». Книга пам'яті про загиблих в Афганістані воїнів-інтернаціоналістів Вінницької області / 2-е вид., виправлене та доповнене. – Вінниця: Вінницька обласна друкарня, Книга-Вега, 2012. – 528 с.

У книзі увічнено 170 воїнів – уродженців Вінницької області, які загинули в Республіці Афганістан, надаючи інтернаціональну допомогу.

Гороф'янюк І. В. Ботанічна лексика центральноподільських говірок: Матеріали до Лексичного атласу української мови. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 304 с.

У книзі подано лексику на позначення дикорослих і культурних рослин та понять, пов'язаних з ними, зібрану автором за спеціальною програмою (5500 номінативних одиниць, не враховуючи фонетичних й акцентних варіантів). Мережа обстеження – 94 населених пункти Вінницької області, що презентують центральноподільський діалектний ареал.

Гребельський С. А. Хмільник. – Вінниця: Книга-Вега, 2012. – 56 с.

Григорій Погончик. Село в краю Бершадським (Михайлівка, Романівка, Якубівка: історія та долі). – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 464 с.

У книзі розповідається про минуле й сучасне Михайлівки, Романівки, Якубівки, про людей із цих сіл, що працею прославили Бершадщину. Висвітлюється діяльність керівників сільськогосподарських підприємств та соціально-культурних установ з організації життя територіальних громад.

XXIV Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Козацтво в історії України (до 360-річчя битви під Батогом)»: Збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції. – Вінниця, 2012. – 228 с.

Збірник містить матеріали з історії українського козацтва. Автори статей досліджують роль козацтва в історії українського народу, унікальність формування даного феномену та його значення в державотворчих традиціях, діяльність видатних особистостей, аналіз джерел та історіографії окресленої проблеми, Батозьку битву як один з визначальних моментів історії України.

У збірнику вміщено статті краєзнавців: С. Л. Калитка, О. М. Кравчука «Батозька битва в історико-краєзнавчих публікаціях 60-х рр. ХХ ст. – початку ХХІ ст.», Ю. А. Зінька, І. С. Кушка «Батозька битва і її значення для національно-визвольної війни 1648 – 1657 рр.», А. К. Лисого «Батозька битва на сторінках енциклопедичних видань», К. В. Завальнюка, Т. В. Стецюк «Аномальні явища і Батозька битва», М. В. Потупчика «Поле Батозької битви 1652 р.: визначення та польові дослідження», В. А. Косаківського «Батозька битва очима її сучасника», В. А. Косаківського, С. В. Рудя «Поле Батозької битви», І. П. Мельничука «Битва під Липовцем 1651 р.», І. М. Романюка, Б. І. Романюка «Вінниччина у визвольній боротьбі українського народу 1648 р.», С. Д. Гальчака «Прославлений предок Миколи Гоголя – козацький полковник Остап Гоголь», Л. М. Романець, М. П. Лозовика, І. М. Романюка «Становлення особистості уродженця Вінниччини, славного кошового Січі Запорозької Івана Дмитровича Сірка», О. А. Коляструк «Образ козака-героя у народній творчості», Н. П. Кузьмінець «Формування правової культури козацької доби».

Денисик Г. І., Кізюн А. Г. Сільські ландшафти Поділля. – Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2012. – 200 с.

У монографії розглянуто особливості формування, розвитку та структуру сільських ландшафтів.

Діденко В. І. Стрижавка – перлина північно-східного Поділля: Історико-документальний нарис. – Вінниця: ТОВ «Консоль», 2012. – 176 с.

У книзі йдеться про історію с. Стрижавки Вінницького району.

Дорош М. Н. Битва на Синій Воді 1362 року: визволення України і Поділля зокрема. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 276 с.

Уже скільки років триває полеміка стосовно локалізації місця битви 1362 року русько-литовського війська на чолі з князем Ольгердом із татарськими ордами ханів Котлубуга, Качибєя і Дмитра-Солтана на річці Синя Вода. Чимало дослідників робили спробу об'єктивного висвітлення місця, причин та перебігу подій. У своїй переробленій і доповненій книзі автор у більш повній мірі проливає світло на непросту проблему, показує реальне місце вікопомної битви, наводить прямі і непрямі аргументи та документальні підтвердження вікопомної події української давнини.

Дорош М. Н. Битва на Синій Воді 1362 року: історична реальність. – Вінниця: Консоль, 2012. – 292 с.

У своїй переробленій і доповненій книзі автор у більш повній мірі проливає світло, показує реальне місце вікопомної битви, наводить прямі і непрямі аргументи та документальні підтвердження вікопомної події української давнини.

Дорош М. Н. Древній Уланів – на перехресті віків і шляхів: Нариси історії селища. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 172 с.

У книзі відтворено сторінки історії прекрасного давнього і мальовничого села. Спрямовано увагу на висвітлення головних етапів історії поселення, оскільки кожна людина повинна знати насамперед історію своєї малої батьківщини. Це, у свою чергу, допоможе краще знати і розуміти велику історію Хмельницького району, Вінниччини, України в цілому.

Дорош М. Н., Дорош В. М. Снивода – в житті моїм і долі. Природа, витоки, люди, художнє слово. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 184 с.

Структурно книга складається з трьох розділів. У першому повідуються про природничо-геологічні особливості регіону. У другому йдеться про походження назви річки, міститься літописна історія заснування Уланова, наводиться чимало переконливих аргументів, що саме тут, у районі Уланова, на берегах Сниводи, відбулася історична Синьоводська битва 1362 року. Детально розглядається топоніміка, історія, версії походження інших населених пунктів, розташованих у басейні ріки. Міститься інформація про відомих уродженців регіону. У третьому розділі вміщено поетичні твори, присвячені р. Сниводі.

Дорош М., Степанюк В. А. Битва на Синій Воді 1362 року в контексті історії Вінниччини: Навчально-методичний посібник на допомогу вчителю історії (до 650-річчя вікопомної битви). – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 168 с.

Древній Уланів на перехресті віків і шляхів. До 650-річчя першої згадки про селище Уланів (Синя Вода): Буклет / Уклад. Гальчак С. Д., Дорош М. Н. – Вінниця: ПП Балюк І. Б. – 6 с.

Завальнюк К. В., Стецюк Т. В. Яків Гальчевський у документах епохи. – Кам.-Под.: ПП «Медобори – 2006», 2012. – 224 с.

Книга містить документи із фондів Державного архіву Вінницької області, які доповнюють та уточнюють біографію, а також відомості про повстанську діяльність відомого українського діяча та письменника-мемуариста Я. В. Гальчевського – Орла (1894 – 1943).

Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2013 року: хронологічний довідник / Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; укладач О. Ю. Антонюк; відп. за випуск Н. І. Морозова. – Вінниця, 2012. – 288 с.

У довіднику вміщено довідково-бібліографічні матеріали до ювілейних дат Вінниччини 2013 року.

Іван Коломієць. Майдан-Супрунівський (Підлісне). Від найдавніших часів до сьогодення. – Вінниця: «Вінницька газета», 2012. – 324 с.

У книзі на основі фахової літератури та архівних джерел, численних спогадів громадян, висвітлено минуле одного із подільських сіл – Майдана-Супрунівського (Підлісного), що у Літинському районі. На тлі подій, що відбувалися на території Вінниччини, зображено життя і побут його мешканців, випробування, які випали на їхню долю в різні періоди української історії.

Козак Л. У. Війна. Поезія. Земля. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 156 с.

Автор – дитина війни – на сторінках книжки описує події евакуації в Казахстан на початку Великої Вітчизняної війни, тамтешнього нелегкого життя й побуту. Згадує працю на цілинних землях в 50-і роки, роботу агрономом у колгоспі «Дружба» (Уланів Хмільницького району Вінницької області). Ділиться спогадами про брата, відомого поета Володимира Козака.

Кочубейчик С. І. Я джерела краплина. – Вінниця: ТОВ «Меркюрі-Поділля», 2012. – 670 с.

Розповідь про мешканців сіл Черепашинці та Заливаниця Калинівського району Вінницької області.

Маніленко П. І. Добридень, Березівко! Історико-краєзнавчий нарис. – Видання друге, доповнене і перероблене. – Вінниця: Вінницька газета, 2012. – 272 с.

Нова книга заслуженого журналіста України, краєзнавця Петра Маніленка – цікава розповідь про одне з мальовничих сіл Бершадщини від минушини до сьогодення, долі людей, знаних земляків, історію місцевого господарства, школи, творчі здобутки подолян.

Марущак М. І. Історія села Гнаткова (З минулого по сьогодення). – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 316 с.

Автор досліджує історію рідного села Гнаткова Томашпільського району Вінницької області в контексті історичних подій, від першої згадки про нього до наших днів.

Мельник В. Ф. Мій любий край, моє Поділля. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 248 с.

Розповідь про Шаргородщину.

Олександр Роговий. Соб: Красзнавчі нариси. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 76 с.

Красзнавчі нариси про річку Соб, населені пункти, розташовані на її берегах у Липовецькому, Іллінецькому, Гайсинському районах, визначні події, які відбулися у них, відомих уродженців Присоб'я.

Остаповець Т. М., Остаповець О. С. Крізь епоху... Історія села Купчинці Іллінецького району Вінницької області. – К.: Видавництво «Дніпро», 2012. – 256 с.

У книзі, на основі архівних матеріалів, свідчень очевидців й учасників подій, відтворена історія одного із стародавніх українських сіл – Купчинці Іллінецького району Вінницької області. Розкрито версії походження назви села, повсякденне життя селян у ХІХ – ХХІ ст., їх участь у буремних революціях та війнах, трагедії людських втрат, відбудова господарства та трудові звершення.

Павло Ткачук. Шабля Богуна. Легенди рідного краю. – Літин, 2012. – 52 с.

Петро Слотюк. Дзялів: з історії Подільського порубіжжя (від найдавніших часів до 1946 року). – Вінниця: Консоль, 2012. – 148 с.

У книзі висвітлено історію села Дзялова (з 1946 р. с. Кам'яногірка Жмеринського району) в контексті історії Подільського порубіжжя з найдавніших часів до 1946 року.

Погончик Г. О. Сторінки життя Бершадської ЗОШ І – ІІІ ступенів № 1. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 536 с.

Подолінний А. М. Тарас Шевченко і Вінниччина: іменний словник / Вінницька обласна універсальна бібліотека ім. К. А. Тімірязєва. – Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2012. – 104 с.

Іменний словник «Тарас Шевченко і Вінниччина» приурочений до 200-річчя від дня народження великого поета. Його мета: показати внесок науковців і митців Вінниччини до загальноукраїнської Шевченкіани.

Річ Посполита: вінницький слід. Альманах. – № 3. – Вінниця: ПП «ПРАДА АРТ», 2012. – 224 с.

Роговий О. І., Іванюк М. М., Шпак-Мельник В. Х. Подільськими шляхами Богдана Хмельницького. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 120 с.

Роговий О. І. Соб. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 76 с.

У книзі нарисів містяться гідрогеографічний опис басейну р. Соб, інформація про її притоки, історичні події, що відбувалися на її берегах у різні історичні періоди, пам'ятки старовини, населені пункти.

Синьоводська битва 1362 року – визначальна подія в історії України: Матеріали наукової конференції, м. Хмільник Вінницької області, 24 квітня 2012 р. / Відп. ред. С. Д. Гальчак. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 212 с.

У збірнику вміщено статті краєзнавців: Сергія Гальчака, Олександра Лисенка «Вітчизняна та зарубіжна історіографія щодо місця Синьоводської битви», Анастасії Rogozovської-Косунець, Івана Романюка «Історія Поділля в джерелах та історіографії XVIII – XX століття в контексті битви на Синіх Водах 1362 року», Анатолія Лисого «Синьоводська битва на сторінках енциклопедичних видань», Віталія Гандзюка «Історична битва на Сніводі: полеміка на сторінках сучасної вінницької преси», Миколи Дороша «Особливості та маршрут походу русько-литовського війська 1362 року на татарські володіння в Україні», Віталія Давиденка «Чи «въ лето 6871... Литва» Корець «взяша»?», Юрія Зінька, Олександра Кравчука «Проблеми демографії Поділля XIII – XIV століть», Василя Паламарчука «Занапащена таємниця Сніводи», Василя Маринича «Давні могильники та кургани на Сніводі як можливі джерела локалізації історичної битви 1362

року», Віри Степанюк *«Народна творчість та топоніміка При-
сноводдя щодо Синьоводської битви».*

Синьоводська битва 1362 року в історії Поділля. Міжнародний науковий круглий стіл 29 вересня 2012 року: Буклет / Уклад. Гальчак С. Д., Дорош М. Н. – Вінниця: ПП Балюк І. Б. – 6 с.

Степанюк В. А. Погляд крізь роки. Історія школи в документах, нарисах і світлинах. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2012. – 68 с.

У книзі відслідковується історія освітнього закладу с. Пагуриці Хмельницького району від часу заснування в другій половині XIX ст. до наших днів.

Тиврівщина. Краєзнавчі нариси / Автор. кол.: Я. Й. Красовський, О. І. Коваль, В. В. Усатюк та ін. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2012. – 306 с.

Україна і Польща: історичне сусідство. Збірник матеріалів міжнародної наукової конференції. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2012. – 636 с.

Збірник містить матеріали з історії українського козацтва. Автори статей досліджують роль козацтва в історії українського народу, унікальність формування даного феномену та його значення в державотворчих традиціях, діяльність видатних особистостей, аналіз джерел та історіографії окресленої проблеми, Батозьку битву як один із визначальних моментів історії України. Зокрема, у збірнику опубліковано статті краєзнавців Вінниччини: Анатолія Лисого «Єзуїти у Вінниці», Олени Стадник «З польських джерел про початки козацтва на Поділлі», Віталія Тучинського «Хмельницький літопис як джерело до історії україно-польських відносин на Поділлі напередодні та у початковий період визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького», Богдана Хіхлача «Взаємовідносини поляків та уніатів на Поділлі у XVIII ст.», Віктора Косаківського «З історії костелу у містечку Чечельник на Південно-Східному Поділлі», Олександра Барнасюка «Болеслав Потоцький (1805 – 1893) – меценат подільської освіти та культури», Олександра Рогового «Дороги Юліуша Струтинського»,

Миколи Йолтуховського «Поділля – колыска польських поетів-романтиків», Сергія Гальчака «Подільські сторінки в біографіях Джозефа Конрада та Марка Соколовського», Петра Григорчука, Вікторії Єрмакової «Ігнацій Ян Падеревський – уродженець Вінниччини, видатний державний діяч і композитор Польщі», Олександра Кравчука «Ігнацій Ян Падеревський: патріот, митець, державний діяч Польщі», Івана Романюка, Богдана Романюка «Східне Поділля в польському повстанні 1863 – 1864 рр.», Віталія Іванчишена, Віктора Косаківського «Пам'ятки каменотесного мистецтва у с. Буша Ямпільського району Вінницької області», Ірини Батирєвої «Відображення міжетнічних взаємин українського та польського населення Поділля у місцевій періодиці другої половини XIX ст. (етнографічний аспект)», Тетяни Каросєвої «Приватні книжкові зібрання у контексті бібліотечної етнології (на прикладі польської спільноти Поділля другої половини XIX – початку XX ст.)», Віталія Гандзюка «Польсько-українське військо у боротьбі з більшовиками навесні 1920 р. (за матеріалами подільських газет)», Петра Григорчука, Наталії Герасимової «Репресії проти польського населення Поділля у 20 – 30-ті рр. XX ст.», Василя Черняка «Вихідці з Поділля – викладачі Познанського університету (1919 – 1939 рр.)», Олександра Неприцького «Співпраця місцевих громад Вінницької області та Свєнтокишинського і Великопольського воєводств у 2003 – 2009 рр.», Володимира Петренка «Генеза українсько-польських відносин на Вінниччині в останні десятиріччя», Тетяни Соломонової «Родова бібліотека Собанських з Ободівки (за матеріалами Вінницької ОУНБ ім. К. Тімірязєва)», Алли Ліпської «Науково-дослідницька робота Вінницької культурно-просвітницької спілки поляків».

Четверта Могилів-Подільська науково-краєзнавча конференція. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2012. – 288 с.

Збірник містить доповіді учасників Четвертої науково-краєзнавчої конференції, яка відбулася у місті Могилеві-Подільському 28 – 29 вересня 2012 року. Розглядається історія, культура, природа, видатні постаті Могилів-Подільщини.

У збірнику вміщено статті краєзнавців: Г. І. Денисика, Л. І. Стефанкова, О. П. Чиж «Сучасні природничо-географічні дослідження та їх значення у вирішенні регіональних проблем», С. Д.

Гальчака «Політика румунської окупаційної влади на території Північної «Трансністрії», Ю. В. Легуна, О. М. Кравчука «Життя і творчість Л. Мозендза у 1922 – 1948 рр. за спогадами М. Мосендзової», О. В. Городинської «Розбудова осередку народного мистецтва Могилів-Подільського будинку народної творчості», Я. А. Бранька, М. Г. Домненка «Подвиг екіпажу 132-го швидкісного авіаційного бомбардувального полку в районі Могилева-Подільського у липні 1941 року», В. В. Войтовича «Репресії проти подільських селян», В. А. Тучинського, Ю. Б. Соколової «Події визвольних змагань 1917 – 1921 рр. у Могилеві-Подільському за спогадами Ісака Мазепи», А. В. Гудзевича «Ландшафтні особливості Східноподільського Придністров'я», А. П. Соляра «Гідроніми і ойконіми Могилів-Подільщини», М. П. Лозовик, М. П. Мельничук, І. М. Романюка «Становлення фізкультурно-спортивного руху в селах Могилів-Подільщини у перше повоєнне десятиріччя», А. К. Лисого «Містечко Шаргород на межі двох століть», А. М. Бойти «Село Кричанівка Могилів-Подільського повіту в роки Першої світової війни», А. В. Сварчевського «Знахідки елліністичного клеймованого імпорту кераміки на поселенні Лядава», К. В. Завальнюка, Т. В. Стецюк «Родина Косачів та Східне Поділля», О. В. Войтовича, В. В. Войтовича «Іван Максимович Чебан – сторінки життя».

Ястремський М. М. Полинові шляхи вінничанок. – Кн. 2. – Вінниця: Консоль, 2012. – 160 с.

Видання – це чергова Книга пам'яті про вінничанок, які виявили щирий патріотизм, високий професіоналізм, самопожертву в боротьбі з наслідками Чорнобильської катастрофи.

2013 р.

4 січня 2013 р.

У с. Купчинцях Іллінецького району відбулася презентація книги члена Національної спілки краєзнавців України Тетяни Остаповець та краєзнавця Олександра Остаповця – уродженців с. Купчинець книги про рідне село «Крізь епоху...». Захід відбувся у сільському клубі за численної участі мешканців села. У презентації також взяли участь уродженець с. Купчинець нині уповноважений Президента України з питань контролю за діяльністю служби безпеки України, генерал-майор Олексій Обаль (головний спонсор видання), заступник голови Національної спілки краєзнавців України Григорій Клепак, член правління Національної спілки краєзнавців України Роман Подкур, член правління Національної спілки краєзнавців України, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, член правління обласної краєзнавчої організації Юрій Легун, голова Вінницької обласної ради Сергій Татусяк, сільський голова Валентина Мазур та ін.

5 січня 2013 р.

Традиційний, уже шостий, фестиваль «Подільський Святвечір. Багата кутя» відбувся у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї. Його ініціаторами виступили директор музею, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України К. І. Висоцька, співробітники музею. Присутні мали змогу ознайомитись із головними ритуалами, що передують Святвечору, скуштувати страв, які подаються на святковий стіл.

15 січня 2013 р.

У незвичному форматі пройшли цьогорічні ювілейні 25-ті Стусівські читання, присвячені 75-річчю від дня народження видат-

ного поета-земляка, Героя України В. С. Стуса. Літературно-мистецький вечір «Поет – це слово. Це – його життя...» відбувся у Вінницькій ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Учасники дійства – заступник голови Вінницької ОДА Любов Спірідонова, депутат Верховної Ради України п'яти скликань Анатолій Матвієнко, заслужений діяч мистецтв Василь Довжик, поетеса Ніна Гнатюк, український громадський діяч, член Української Гельсінської групи, політв'язень, публіцист, дослідник дисидентського руху Василь Овсієнко, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, вінницькі письменники, науковці і краєзнавці (письменник, літературознавець, заслужений працівник культури України, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Анатолій Подолинний; письменник, голова обласної організації конгресу української інтелігенції й літературно-мистецького об'єднання ім. Стуса Василь Кобець) наголошували на тому, що Василь Стус – людина непересічного таланту, його вірші протискалися через ґрати і летіли до України, несли слово правди своїм співвітчизникам.

Передував цьому заходу мітинг-реквієм «І я гукну, і край почує...» за участю представників влади, письменників, краєзнавців, громадськості, який відбувся біля пам'ятника Василю Стусу на майдані його імені.

29 січня 2013 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація монографічного дослідження голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака «Становище цивільних примусових робітників Райху в Україні (1945 – 2010 рр.): історичні, соціально-побутові, правові аспекти (на матеріалах Волині та Поділля)».

3 лютого 2013 р.

Під головуванням заступника голови облдержадміністрації Л. М. Спірідонової, за участю членів правління Вінницької облас-

ної організації Національної спілки краєзнавців України В. Давиденка, В. Легуна та ін. відбулося засідання оргкомітету з підготовки до відзначення на рівні області 1025-річчя Хрещення Русі та 1000-ліття Лядовського монастиря. У рамках відзначення ювілеїв передбачено низку заходів: на 5 липня заплановано проведення в обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва круглого столу про історичне значення Хрещення Київської Русі; до вересня передбачено перевидання монографічного дослідження В. Давиденка про Лядовський монастир; 15 серпня має відбутися традиційний хресний хід в Йосафатовій долині; на 11 вересня намічено проведення християнського ярмарку «Свято урожаю» біля Лядовського монастиря; 15 вересня, у день пам'яті преподобних Антонія та Феодосія Печерського, має відбутися основне святкування ювілею Лядовського монастиря.

8 лютого 2013 р.

Вийшла у світ книга «Хроника Достоевских», одним із співавторів якої є член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України О. І. Роговий. У книзі досліджено 500-літній родовід письменника, наведено 17 генеалогічних таблиць, розповідається про понад 600 представників роду. У ній також йдеться про те, що родовід Достоевських крім Липовецького, пов'язаний із сусідніми Вінницьким, Немирівським, Іллінецьким, Оратівським, Погребищенським районами Вінниччини.

20 лютого 2013 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги Анатолія Тамтури та Олександра Коваля «Історія Тиврівщини». Виступаючи перед численними присутніми, автори наголосили, що історія Тиврівщини – це історія віковичної боротьби її жителів за своє місце під сонцем. Протягом віків життя краю містило немало героїчних і трагічних сторінок. Його жителі разом з київськими князями ходили походами на Візантію, боролися з монголо-татарами, були під владою

Литовської держави і Речі Посполитої, потім тут господарювали Османська, а пізніше Російська імперії. Населення краю зазнавало утисків та знущань від багатих панів, лихоліть численних війн, повстань, голодоморів, сталінських репресій і свавілля іноземних загарбників, які під час Другої світової війни топтали наші землі. Підкреслили, що книга написана на основі наукового матеріалу: історичних праць відомих істориків, архівних документів, зібраних під час історико-етнографічних експедицій, матеріалів із вуст очевидців, що вона, врешті, є спробою авторів систематизувати й науково періодизувати історичні події, які відбулися на тиврівській землі за останні 2000 років.

У презентації взяли участь та виступили перед присутніми завідувачка відділу краєзнавства ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, керівник науково-краєзнавчого клубу «Дослідник краю» Т. В. Котуз, заступник голови Тиврівської райдержадміністрації В. В. Киришов, начальник відділу культури Тиврівської райдержадміністрації Л. Г. Захарчук, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, член правління обласної краєзнавчої організації К. В. Завальнюк та ін.

6 березня 2013 р.

У Вінницькій ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у рамках засідання науково-краєзнавчого клубу «Дослідник краю» відбулася презентація книги Миколи Деніса «Марковичі: Немирівський слід».

Книга присвячена 190-річчю від дня народження О. В. Марковича, 155-річчю перебування Марковичів на славетній землі Немирівського краю та 155-річчю з дня виходу «Народних оповідань» Марка Вовчка, знайомить читача з родоводом Марковичів, розповідає про перебування цієї відомої родини на Вінниччині.

Немирівський період був найпліднішим у науковій діяльності Опанаса Марковича: практично увесь вільний час він разом із дружиною займався збиранням фольклору. В історію української культури Опанас Маркович увійшов як фольклорист, етнограф та музикознавець. І хоча доля відміряла йому недовгий вік – усього 55 років, на теренах українистики він зробив чимало. Його перу належать праці «Описание Малороссии» та «Записки о дворянском

сослови Черниговской губернии», які свого наукового значення не втратили й до сьогодні. Він написав музику до «Наталки Полтавки», саме в Немирові було здійснено постановку опери «Наталка Полтавка», яку критика оцінювала досить високо. У Немирівському краї була написана збірка перших творів Марка Вовчка, яка вийшла в Петербурзі під назвою «Народні оповідання» (1857), збірка «Рассказы из народного русского быта», (1859), повість «Институтка», яку письменниця почала писати 1858 р. у Немирові, а завершувала наступного року в Петербурзі та справила велике враження на літературно-громадську думку.

Книга М. Деніса «Марковичі Немирівський слід» написана на основі архівних та довідкових матеріалів, зібраних у ході історико-етнографічних досліджень, матеріалів з вуст очевидців.

Про це розповів сам автор Микола Федорович Денисенко (Микола Деніс) – педагог, журналіст, письменник, краєзнавець-дослідник, спеціаліст з питань охорони культурної спадщини та розвитку туристичної діяльності при Немирівському районному будинку культури.

Перед присутніми також виступили завідувачка відділу краєзнавства Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва Тетяна Котуз, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, кандидат філологічних наук, поет, літературознавець, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Анатолій Подолинний, кандидат філологічних наук Тетяна Яковенко, краєзнавець, почесний президент громадської організації «Велика рідня» Олена Вітенко.

12 березня 2013 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак та керівник науково-краєзнавчого клубу «Дослідник краю», завідувачка відділу краєзнавства Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва Т. В. Котуз провели у читальній залі «тімірязєвки» краєзнавчу бесіду зі студентами вінницьких вузів на тему «Православні святині Східного Поділля».

21 березня 2013 р.

Члени Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України О. А. Бакалець, В. В. Войтович, К. В. Завальнюк, А. К. Лисий, В. П. Рекрут, В. В. Черняк взяли участь у Всеукраїнській науково-краєзнавчій конференції «Деражнянщина: минуле і сучасне», що відбулася в смт Деражні Хмельницької області, та виступили з науковими повідомленнями: О. А. Бакалець («Нові знахідки західноєвропейських монет другої половини XVII – XVIII ст.»), А. К. Лисий («Деражня на сторінках Подільської енциклопедії «Приходы и церкви Подольской епархии»»), В. В. Войтович («Столипінська аграрна реформа і Деражнянщина»), К. В. Завальнюк («Яків Гальчевський і Деражнянщина»), В. В. Черняк («Золотих справ майтер»), В. П. Рекрут («Діяльність споживчої кооперації Деражнянщини в умовах нової економічної політики 1921 – 1928 рр.»).

Березень 2013 р.

Відновлено роботи, припинені раніше через брак коштів, по спорудженню на місці колишньої ставки Гітлера «Вервольф» історико-меморіального комплексу «Пам'яті жертв фашизму», ініційованого вінницькими краєзнавцями, зокрема членом правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України К. В. Висоцькою та ін. Історико-меморіальний комплекс, як філія Вінницького обласного краєзнавчого музею, складатиметься з двох об'єктів: із залишків ставки Гітлера «Вервольф» і братських могил за кілометр від цього місця, де поховані військовополонені, яких фашисти примушували працювати на будівництві «вовчого лігва».

4 – 5 квітня 2013 р.

Відбулася наукова конференція викладачів, аспірантів і студентів інституту філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського.

Низка доповідей та повідомлень, що були заслухані на конференції, присвячена краєзнавчим аспектам. Такими були повідомлення голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України доктора історичних наук С. Д. Гальчака («Журналісти Вінниччини періоду Другої світової війни»), доктора філологічних наук Н. А. Павликівської («Мікрогідроніми Вінниччини»), студентів Н. Фатич («Лінгвальні особливості говірки села Сошанськ Козятинського району Вінницької області»), О. Коваленко («Лексика говірки села Важне Теплицького району Вінницької області у світлі варіативності номінативних одиниць»), О. Бунич («Зі спостережень над номінацією рис людини в говірці села Вербка Чечельницького району Вінницької області»), В. Курдибахи («Особливості лексичної номінації в говірці села Пеньківка Шаргородського району Вінницької області (на матеріалі ботанічної лексики)»), В. Бевзи («Мовлення жмеринчан Вінницької області крізь призму особливостей подільського говору»), О. Паламарчук («Мовлення мешканців села Сербинівці Жмеринського району Вінницької області крізь призму діалектичних особливостей подільського говору»), О. Мельник («Подільські відантропонімічні ойконіми»), О. Нікітіної («Офіційний антропонімон (на матеріалі прізвищ мешканців села Великі Хутори Вінницького району Вінницької області)»), А. Карпини («Образи-символи в українських народних весільних піснях»), Т. Гуцол («Образи-символи української календарно-обрядової творчості»), В. Чугункіної («Краєзнавча тематика в сучасній пресі Вінниці») та ін.

11 – 12 квітня 2013 р.

У Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського відбулася III Всеукраїнська конференція «Літературні контексти ХХ століття: проза Галини Журби в ідейно-естетичному контексті міжвоєнної доби (до 125-ї річниці від дня народження письменниці)». В її роботі взяли участь вінницькі краєзнавці С. Гальчак, В. Гандзюк, І. Руснак та ін.

19 квітня 2013 р.

У Вінницькому державному педагогічному університеті відбулася Друга регіональна студентська наукова конференція «Подільська регіональна лексикологія: стан та перспективи», в якій взяли участь науковці та студенти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Вінницького національного медичного університету імені Миколи Пирогова, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Житомирського державного університету імені Івана Франка, Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Хмельницького національного університету.

Краєзнавчим аспектам присвятили свої доповіді та повідомлення професор Вінницького держпедуніверситету Н. М. Павликівська («Словник гідронімів Вінниччини: досвід укладання»), асистент цього ж вузу І. В. Гороф'янюк («Евристичний потенціал матеріалів до «Лексичного атласу української мови»: ботанічна лексика центральноподільських говірок»), доцент Вінницького національного медичного університету імені Миколи Пирогова Г. П. Краєвська («Польські запозичення в подільських говірках: сфера ремесел»), студенти Д. Кравчук («Фольклорні тексти як джерело вивчення діалектичного мовлення (на матеріалі записів, здійснених у с. Чечелівка Гайсинського району Вінницької області»), М. Буздиган («Мікротопонімікон села Сосонка Вінницького району Вінницької області»), О. Дмитрієва («Семантика прізвиськ сучасного Поділля»), А. Григоренко («Говіркові особливості мовлення мешканців села Високе Томашпільського району Вінницької області»), А. Мирошина («Особливості подільського та волинського говорів очима діалектоносія») та ін.

20 квітня 2013 р.

З ініціативи члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Катерини Висоцької, краєзнавців Тетяни Журунової, Людмили Денисової в обласному краєзнавчому музеї розгорнуто фотовиставку «Дерев'яна сакральна архітектура Вінниччини». Майже вісімдесят фотосвітлин, що

демонструють зодчество, інтер'єри, хрести, частково церковне начиння, збирали дослідники архітектури краю.

Як відзначила К. І. Висоцька, відкриваючи виставку, в області збереглося 137 дерев'яних церков, що входять до реєстру охоронних пам'яток. На виставці представлено здебільшого повернуті конфесіям, які належать до перлин сакральної культури краю. Це перш за все ті, які дійшли з доби бароко – тридільні і трибання, їх можна зустріти лише на Поділлі.

25 квітня 2013 року

У Вінницькій ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва відбулася презентація краєзнавчих досліджень Євгена Федоровича Годованого – педагога, перекладача, поета, науковця і краєзнавця.

Народився Євген Федорович Годований 2 жовтня 1949 року в сім'ї службовців (батько працював прорабом на елеваторі, мати – бухгалтером) в с. Зеленянка Крижопільського району. Першим навчальним закладом у його житті була школа у рідному селі, другим – Крижопільська середня школа, яку закінчив 1967 р. У 1967 – 1972 рр. навчався в Одеському державному університеті ім. І. Мечнікова (історичний факультет). У 1972 – 1977 рр. – вчитель історії у Крижопільській СЗШ № 1; 1977 – 1980 рр. – перекладач уповноваженого уряду СРСР у справах перебування радянських військ у Польщі; 1980 – 1982 рр. – викладач іноземної мови в Ша-рапанівській ЗОШ; 1982 – 1993 рр. – учитель історії у Крикли-вецькій ЗОШ; 1993 – 1999 рр. – методист відділу освіти Кри-жопільської РДА; 1999 – 2004 рр. – викладач Рівненського інсти-туту слов'янознавства (кафедра загальної історії); з 2004 року методист Заболотненського ВПУ № 31. Кандидат історичних наук (2007 р.).

Досліджує минуле українських земель через призму польської і європейської історії. Автор книг «Український світ у польському дзеркалі», «Питання української історії в європейській пресі».

Перед присутніми виступили Є. Ф. Годований, бібліограф-краєзнавець Крижопільської ЦРБ Л. М. Слободян, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, завідувачка відділу краєзнавства Вінницької ОУНБ ім. К. Тімірязєва Т. В. Котуз та ін.

7 травня 2013 р.

Напередодні Дня Перемоги у Вінниці на будинках, де мешкали Герої Радянського Союзу Микола Сергійович Сищиков (вул. 40-річчя Перемоги) та Федір Пилипович Бруй (вул. Чкалова), з'явилися меморіальні дошки, що увічнюють їхню пам'ять. Встановлені вони з ініціативи голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака, члена правління В. В. Давиденка, ветерана Другої світової війни І. А. Бондарчука.

9 травня 2012 р.

Краєзнавці м. Вінниці та області взяли участь у заходах, присвячених Дню Перемоги.

15 травня 2013 р.

У Верховній Раді України відбулися парламентські слухання «Українська книга: реалії сучасності й перспективи розвитку вітчизняного книговидання і книгорозповсюдження». У їх роботі взяла участь та виступила член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор обласної бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва Н. І. Морозова.

15 травня 2013 р.

У приміщенні Хмельницького інституту імені Митрополита Київського і всієї України, Предстоятеля православної Церкви Блаженнішого Володимира Міжрегіональної академії управління персоналом відбулася VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Історія, культура та освіта: християнський вимір», яка була присвячена 1025-річчю Хрещення Київської Русі та 20-річчю Хмельницької єпархії. У її роботі взяли участь науковці-джерелознавці, краєзнавці, представники духовенства, викладачі та студенти вишів України. В ході конференції працювали секції: «Хрещення Русі: духовні, культурні, освітні паралелі», «Першоджерела

у дослідженні історії Поділля», «Духовна педагогіка», «Просвітителі та сповідники Подільської землі».

В роботі конференції взяв участь і виступив із доповіддю «Природні явища та катаклізми на Поділлі в літописних джерелах» голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак.

16 травня 2013 р.

З ініціативи голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака у музейно-просвітницькому центрі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського відкрито персональну виставку народної майстрині-вишивальниці Любові Павлівни Шаламай (м. Вінниця), на якій представлено більше тридцяти її унікальних робіт із серії «Видатні особистості України».

23 травня 2013 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація літературно-мистецького альманаху «Сузір'я бершадських талантів», автор якого Петро Васильович Маніленко – заслужений журналіст України, колишній редактор бершадської райгазети «Бершадський край», краєзнавець (його перу налягають краєзнавчі книги «Джулинка всміхається століттям», «Добридень, Березівко!» та ін.). Виступаючи перед присутніми, він наголосив, що альманах присвячений літературно-мистецькій Бершадщині. До нього увійшли матеріали про знаних земляків – письменників, художників, митців, кращі аматорські колективи району. Зокрема, повідується про творчість композитора Родіона Скалецького, народної артистки України, камерної співачки Олександри Фоменко, письменників Наталки Поклад, Миколи Студецького, Володимира Красіленка, Ніни Ткаченко, Василя Троянського, Василя Думанського, художника Прокопа Колісника, скульптора Степана Печеного, майстринь ткацького мистецтва Фросини Пелех та Настасії Манзенко. З історією Бершадщини пов'язаний також життєпис Героя України Віри Роїк –

заслуженого майстра народної творчості України, заслуженого художника АР Крим. Йде мова також про 20 аматорських колективів, удостоєних почесних звань «народних», «зразкових».

У презентації взяли також участь голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, заслужений журналіст України, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки журналістів України Василь Паламарчук, заслужений журналіст України Іван Волошенюк, завідувачка відділу краєзнавства Вінницької обласної бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва Тетяна Котуз.

24 травня 2013 р.

У Немирові урочисто відзначено 150-річчя від дня народження архітектора Владислава Городецького – уродженця с. Шолудьки Немирівського району. Епіцентром святкових заходів став місцевий коледж будівництва та архітектури, де директор закладу Валерій Молодих, викладачі та студенти, численні гості, серед яких член Національної спілки краєзнавців України Сергій Царенко, краєзнавці Людмила Денисова, Петро Маніленко та інші, говорили про славний життєвий і творчий шлях великого зодчого, поклали до пам'ятника архітектору, встановленого на подвір'ї коледжу, живі квіти.

30 травня 2013 р.

Відбулося урочисте закриття персональної виставки вишиваних робіт народної майстрині Л. П. Шаламай. Тоді ж було презентовано книгу-альбом С. Гальчака та С. Костюк «Голкою, ниткою, серцем і душею. Пантеон видатних особистостей України Любові Шаламай».

1 червня 2013 р.

У Могилів-Подільському районі з ініціативи члена Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, голови місцевої райдержадміністрації М. Л. Вдовцова розпочався

збір виставкових експонатів, матеріалів історичної хроніки та інших з метою відкриття в недалекому майбутньому п'яти нових музеїв: в Слободі-Яришівській – музею ткацтва, в Суботівці – виноградарства, в Кукавці – видатного художника Василя Тропініна, в Садовій – українського поета і драматурга Михайла Старицького, у Вендичанах – самодіяльної художниці Ольги Леонової. На переконання Михайла Вдовцова, ці культурно-освітні заклади збагатять духовну інфраструктуру сіл та їхніх мешканців.

4 червня 2013 р.

На Базі практик табору «Гарт» Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (с. Світазь Шацького району Волинської області) відбулося засідання Президії правління Національної спілки краєзнавців України та голів правлінь регіональних організацій, в роботі якого взяв участь голова правління Вінницької обласної організації НСКУ С. Д. Гальчак.

У ході засідання було заслухано інформацію про діяльність Спілки за лютий – травень 2013 р., яку виголосив Голова Спілки, член-кореспондент НАН України О. П. Реєнт.

Заслухано доповідь заступника голови Спілки Р. В. Маньковської про підготовку збірника «Краєзнавча Шевченкіана України», присвяченого 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. С. Д. Гальчак проінформував присутніх про участь вінницьких краєзнавців у підготовці цієї фундаментальної праці.

14 червня 2013 р.

У Погребищі відбулися урочистості з нагоди відкриття першого пленеру Надросьянського краю, в якому взяли участь як відомі на Вінниччині художники, народні митці, так і краєзнавці, які відвідали музей славетної місцевої фольклористки Насті Присяжнюк, інші пам'ятні місця, зокрема музей-садибу графа М. П. Ігнат'єва в Круподеринцях, де й, власне, відбувся пленер, початок витоку річки Рось. Ініціатором цього культурно-мистецького заходу стала член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Тетяна Цвігун.

14 – 15 червня 2013 р.

У Меджибожі Хмельницької області відбулася IX конференція «Стародавній Меджибіж в історико-культурній спадщині України: пам'яткоохоронна справа в Україні – історія, методологія, проблеми». В її роботі взяли участь краєзнавці Вінниччини, які виступили із доповідями та повідомленнями: кандидат архітектури, начальник управління містобудування та архітектури Сергій Царенко («Комплексне освоєння територій на матеріалах двох пам'яток Вінниччини і ретроспективна гіпотеза з містобудування княжої доби: державотворчий слід Ольговичів на Поділлі»), доктор історичних наук, завідувач кафедри історії та культури України інституту історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Іван Романюк, кандидат історичних наук, викладач Вінницького коледжу Національного університету харчових технологій Людмила Романець («Пам'яткоохоронний рух на Вінниччині в 20-х роках ХХ ст.»).

22 червня 2013 р.

На знак вшанування пам'яті жертв Великої Вітчизняної війни – розстріляних радянських військовополонених – на вулиці Чехова у м. Вінниці, де в роки нацистської окупації розміщувався концентраційний табір, відкрито пам'ятник жертвам нацизму. У церемонії вшанування пам'яті взяли участь члени Національної спілки краєзнавців України Я. А. Бранько, С. О. Царенко та ін.

10 липня 2013 р.

У с. Правилівці Оратівського району відбулося традиційне фольклорно-етнографічне свято «Мамині обереги», започатковане членом ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Ганною Василівною Секрет. Воно знову дзвеніло на родинній садибі Г. Секрет. У ньому взяли участь відомі в державі люди: політики, краєзнавці, майстри декоративно-прикладного та ужиткового мистецтва, заслужені ар-

тисти України, лауреати всеукраїнських та міжнародних конкурсів естрадної пісні, численні аматорські та професійні колективи.

23 липня 2013 р.

У рамках відзначення 1025-ліття хрещення Київської Русі у Вінницькій ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва відбувся круглий стіл «Роль і значення хрещення Київської Русі в подальшому історичному та культурному розвитку держави». В його роботі взяли участь вінницькі краєзнавці Сергій Гальчак, Віталій Давиденко, Анатолій Лисий.

9 вересня 2013 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася науково-практична конференція «Роль та місце Свято-Усікновенського Лядівського скельного чоловічого монастиря у культурно-духовному житті Подільського краю», присвячена 1000-літтю з часу заснування православної святині. Її мета – розкриття ролі Подільського афону в історичному та культурному житті краю, об'єднання зусиль державних установ, закладів культури та освіти, громадських організацій, національно-культурних товариств, релігійних громад, науковців, краєзнавців задля збереження історичної пам'яті народу, сприяння виявленню, збору та популяризації інформації про святиню українського православ'я XI – XXI ст., одного із 7-и чудес Вінниччини. В роботі конференції взяли участь члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Віталій Давиденко, Валерій Войтович.

12 вересня 2013 р.

У приміщенні Вінницького телерадіокомітету відбувся вечір пам'яті відомого вінницького краєзнавця та журналіста О. В. Пасічника, організований дирекцією телерадіокомітету, правлінням Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, обласною організацією Національної спілки журналістів

України. Захід відбувся з нагоди 65-річчя від дня народження О. В. Пасічника.

15 вересня 2013 р.

Всьоме в селі Правилівка Оратівського району пройшов всеукраїнський фестиваль борщу, який започаткувала на спеціально створеному, імпровізованому Театрі на городі батьківської оселі відома тележурналістка-красзнавець Ганна Секрет. Пісенно-кулінарні колективи, які прибули з різних куточків області, а також з Київщини та інших регіонів, представили на суд дегустаційного журі 28 духм'яних, смачнющих борщів. І кожний був «приправлений» піснями, танцями та жартами...

18 вересня 2013 р.

Красою України назвала безсмертна Леся Українка Поділля.

Справжньою його перлиною є Хмільниччина. Як і весь край, вона пройшла складний, багатогранний шлях свого історичного розвитку. В літописах минулого чимало яскравих сторінок, пов'язаних з мужньою боротьбою її мешканців за свою свободу і незалежність, синівською любов'ю до рідної землі, споконвічною відданістю хліборобському ремеслу.

На цьому наголосив голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, відкриваючи урочистості з нагоди презентації у Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва чергового доробку хмільницьких краєзнавців.

Спершу мова йшла про книгу «Тобой, краю мій, живу...» – енциклопедичне видання, в якому вперше в області здійснено спробу зібрати і узагальнити краєзнавчий матеріал про історичні події, особистості, топоніміку Хмільницького району. Її автори-упорядники – почесний громадянин Хмільницького району, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України та Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті ім. І. Огієнка, директор

Воронівської загальноосвітньої школи I – III ступенів Микола Дорош та член Національної спілки краєзнавців України, вчителька Пагурецької загальноосвітньої школи I – II ступенів Віра Степанюк, художник видання член Національної спілки краєзнавців України Микола Загородній – теж яскраві особистості, люди світлого розуму й неспокоїного серця.

Найбільша унікальність цієї книги у тому, як відзначали її творці, а також присутні на презентації краєзнавці К. В. Завальнюк, Т. В. Котуз, В. М. Паламарчук та ін., що в ній розкрито чимало «білих плям» історичного минулого регіону, віднайдено та введено в науковий обіг значну кількість практично невідомих архівно-документальних матеріалів, подано біографічні відомості про когорту кращих хмільничан – гордості та слави району, Вінниччини, Поділля, України.

М. Н. Дорош ознайомив присутніх із ще однією своєю працею – книгою «Місту Вінниці – 650 років». У ній автор на основі багаторічних досліджень спростовує напрацювання деяких науковців, наводить прямі і непрямі аргументи та документальні підтвердження витоків Вінниці, наголошує, що ця земля отримала неабиякий розвиток і суспільний злет саме за литовського володарювання, тобто після вікопомної Синьоводської битви 1362 року.

Схвально була зустрінута присутніми й нова книга хмільничанки Анжели Веремій – педагога, журналіста, поетеси, краєзнавця – «Заради добра і краси». Це своєрідна низка роздумів і глибоких вражень про життя сучасника: любов і ненависть, вірність і зраду, мить і вічність, щиру любов до рідного краю і покликання людини...

24 вересня 2013 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак взяв участь у Всеукраїнському круглому столі «Українські остарбайтери: доля і пам'ять», який відбувся в Українському інституті національної пам'яті, де виступив із доповіддю «Забутий соціум».

30 вересня 2013 р.

Рішенням Президії правління Національної спілки краєзнавців України від 30 вересня 2013 року (протокол № 3) за значний внесок у розвиток краєзнавчого руху, збереження національної історико-культурної спадщини та природних скарбів України присвоєно звання «**Почесний краєзнавець України**»:

Гальчаку Сергію Дмитровичу – доктору історичних наук, завідувачу кафедри журналістики Вінницького державного університету імені Михайла Коцюбинського, голові правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, керівнику Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка;

Войтовичу Валерію Васильовичу – викладачу Могилів-Подільського монтажно-економічного коледжу, члену правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, голові Могилів-Подільської районної організації Національної спілки краєзнавців України;

Роговому Олександру Івановичу – завідувачу архівним відділом Липовецької райдержадміністрації, заступнику голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України.

За активну науково-дослідницьку діяльність у популяризації історії рідного краю нагороджено Почесними грамотами:

Дороша Миколу Никифоровича – директора Воронівської загальноосвітньої школи Хмільницького району, Почесного краєзнавця України, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, члена Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені І. Огієнка, голову Хмільницької районної організації Національної спілки краєзнавців України, почесного громадянина Хмільницького району, почесного громадянина Уланівської територіальної громади;

Давиденка Віталія Володимировича – доктора політичних наук, кандидата філософських наук, професора Вінницького соціально-економічного інституту Відкритого міжнародного універ-

ситету розвитку людини «Україна», члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, голову Вінницької обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури;

Подольна Василя Васильовича – голову правління Вінницької облспоживспілки, кандидата історичних наук, Почесного краєзнавця України.

Висловлено подяки:

Маташу Сергію Петровичу – заступнику голови Хмельницької районної державної адміністрації;

Голубенку Сергію Івановичу – Уланівському сільському голові (Хмельницький район);

Бровку Петру Петровичу – Могилів-Подільському міському голові;

Вдовцову Михайлу Леонтіювичу – голові Могилів-Подільської районної державної адміністрації, члену ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України;

Власову Вадиму В'ячеславовичу – голові правління Могилів-Подільської райспоживспілки;

Вігуржинському Владіславу Олександровичу – бібліотекарю Тульчинської районної бібліотеки для дорослих, краєзнавцю;

Мельнику Миколі Євтихійовичу – колишньому керівнику СТОВ «Липівка» (Томашпільський район), голові Вінницької обласної Ради та обласної державної адміністрації, народному депутату України;

Редько Людмилі Анатоліївній – молодшому науковому співробітнику державного історико-культурного заповідника «Буша»;

Сварчевському Анатолію Вацлавовичу – голові Вінницького Церковно-Історичного Комітету, краєзнавцю.

3 – 4 жовтня 2013 р.

3 – 4 жовтня 2013 р. Вінниччина зустрічала поважних гостей – відомих вітчизняних істориків, пам'яткоохоронців, музейників, викладачів вищих навчальних закладів, працівників туристичної галузі на чолі з головою Національної спілки краєзнавців України, членом-кореспондентом НАН України, доктором історичних наук,

професором Олександром Петровичем Реєнтом. Тоді з ініціативи правління Національної спілки краєзнавців України було здійснено науково-краєзнавчу експедицію «Сакральна історія Поділля», присвячену 1000-літтю Лядовського Усіковенського скельного чоловічого монастиря. Безпосереднім же її організатором і координатором виступила Вінницька обласна організація НСКУ, очолювана доктором історичних наук, завідувачем кафедри журналістики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Сергієм Дмитровичем Гальчаком.

Першим населеним пунктом, де учасники експедиції зробили заплановану зупинку, став древній Уланів Хмільницького району, відомий з літописних джерел ще XIV століття, а також збудованим у 1777 р. Храмом Вознесіння Господнього. Тут гостей зустріли традиційним хлібом-сіллю. Серед зустрічаючих були заступник голови Хмільницької районної державної адміністрації Сергій Петрович Маташ, Уланівський селищний голова Сергій Іванович Голубенко, ветеран праці, колишній керівник уланівського колективного господарства «Дружба», Герой Соціалістичної Праці Володимир Тадейович Вільчинський, голова правління Вінницької обласної організації НСКУ Сергій Дмитрович Гальчак, члени правління обласної краєзнавчої організації, почесні краєзнавці України Микола Никифорович Дорош, Валерій Пилипович Рекрут, краєзнавець, директор Уланівської ЗОШ I – III ступенів Олександр Ярославович Тарнавський та ін.

В Уланові на гостей чекав сюрприз – їхнє знайомство з селищем розпочалося із відвідання... дитячих ясел (завідувачка Клавдія Борисівна Чоколенко), де любов до малої батьківщини прищеплюється малюкам ще з юного віку. Впродовж багатьох років у дошкільній дитячій установі успішно функціонує дбайливо оформлена його працівниками та місцевими краєзнавцями народознавча кімната. Серед її експонатів і портрет Великого Кобзаря, і виставкові козацькі шаровари, і місцеві вишиванки, і предмети народного побуту, і сплетена з лози дитяча колиска, і ляльки-обереги, і полотняні рушники тощо...

Тут же, в Уланові, Олександр Петрович Реєнт та перший заступник голови НСКУ Руслана Вікторівна Маньківська від імені учасників експедиції поклали квіти до підніжжя встановленого то-рік після проведених у Хмільнику та Уланові міжнародних нау-

ково-краєзнавчої конференції та круглого столу, приурочених 650-річчю вікопомної Синьоводської битви, яку все більше дослідників локалізують із мальовничою місцевою річкою Сниводою, пам'ятного знака визволителям Поділля від монголо-татарського іга.

Таку ж почесну місію вони виконали і в сусідньому селі Воронівці, поклавши живі квіти до пам'ятного знака, що увіковічне пам'ять колишньої власниці місцевого маєтку княгині Кароліни Івановської-Вітгенштейн та великого угорського композитора, піаніста-віртуоза, диригента Ференца Ліста, який створив тут цикл музичних творів під назвою «Колоски з Воронинець».

З великим інтересом учасники експедиції ознайомилися з роботою краєзнавчого музею, відкритого в приміщенні місцевої загальноосвітньої школи, створеного її директором, провідним краєзнавцем Вінниччини, головою Хмельницької районної організації НСКУ Миколою Никифоровичем Дорошем, а також з його численними науково-краєзнавчими працями, серед яких, зокрема, книги «Топонімічний довідник Хмельницького району», «Хмельницькі світовиди», «Історичні сторінки Хмельницького краю», «Хмельницький район в датах», «Хмельницький край – прабатьківська земля», «Запланований мор», «Червоний терор», «Святиня над Сниводою», «Колиска дитинства», «А пам'ять – жива», «Ференц Ліст і Кароліна Вітгенштейн: драма великого кохання», «Бути першою – її мрія», «Хмельницька земля в перекулі століть», «Воронівці – моє рідне село», «Роде, наш красний», «Битва на Синій Воді 1362 року (або таємниця річки Сниводи)», «Битва на Синій Воді 1362 року: визволення України і Поділля зокрема», «Витоки. Призабуті сторінки нашої історії. Хмельницький район», «Древній Уланів – на перехресті віків і шляхів», «Снивода – в житті моїм і долі» та ін. Він же автор-упорядник (у співавторстві зі членом НСКУ Вірою Анатоліївною Степанюк) енциклопедичного видання «Тобою, краю мій, живу... Хмельниччина: події, особи, час».

В актовій залі школи в урочистій обстановці відбувся обмін думками про стан та перспективи розгортання краєзнавчого руху в Хмельницькому районі, на Вінниччині.

А потім шлях учасників експедиції проліг до південної околиці області – берегів Дністра, в село Лядову Могилів-Подільського

району, де знаходиться чи не найдревніша в Україні християнська святиня – Лядовський Свято-Усікновенський скельний чоловічий монастир XI ст. Чимало цікавого довідалися про неї гості з розповіді автора монографічного дослідження «Монастир», доктора політичних наук, кандидата філософських наук, професора Вінницького соціально-економічного інституту Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна», академіка Української академії політичних наук, Міжнародної Кадрової Академії, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, голови Вінницької обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури Віталія Володимировича Давиденка.

За його словами, Поділля має християнські традиції, давніші київських. До Афону Антоній Печерський рухався не через *terra incognita*, а протореним шляхом паломників – саме через Наддністрянщину, в обхід Великого Степу, де була небезпека від кочівників. Антоній, представник молодого тоді покоління, пішов на заклик князя Володимира приєднатися до віри, що стала державною, замолювати гріхи та кровопролиття братовбивчих воєн. Коли отримав афонське благословення, тією ж дорогою 1013 року повертався додому. В дельті річки Лядової, лівої притоки Дністра, вражений дивовижною красою дністровських круч, він надовго зупинився у печері, висік у скелі келію, що донині носить його ім'я. Був тоді, мабуть, ієромонахом, згуртувавши навколо себе християнську братію. Аж потім дістався до Києва, заснував чернечий осідок – Києво-Печерську лавру. Отже маємо підстави стверджувати: Лядовський монастир давніший таки за київську святиню.

Його історія є досить цікавою і в пізніші часи. Виявляється, монастир був діючим і в період монголо-татарського іга. Мав великий вплив на нашу та інші культури. Так Литва, найбільша тоді в Європі язичницька держава, інкорпорувавши подільські землі, тут почала християнізуватися в православному обряді. У тому числі брати-князі Коріатовичі, які вважаються розбудовниками Вінниці, Брацлава та інших поселень краю.

З кінця XIV століття частина Поділля знаходилась під юрисдикцією Польщі. Відомо, що в 1734 році в Лядовських печерах існував уніатський базиліанський монастирок, настоятелем якого був суперіор Іосаф.

На початку XIX ст. монастир перейшов у православ'я.

І священників, і прихожан вражала цілісність давньої архітектури й ландшафту, поєднання природи і Духу. Тому не дивно, що протягом століть на скелі печерних церков відвідувачі залишили автографи – записи руською, польською, вірменською, молдавською та тюркською мовами, що збереглися до цього часу.

Окрема трагічна сторінка – це події, які розгорталися після Жовтневого перевороту в колишній Російській імперії. Тоді масово чинилася наруга над монахами, священниками, культовими спорудами. Саме на хвилі тієї істерії у 1938 році знайшлася особа, котра наважилася закласти під монастир вибухівку. Вибух зруйнував усі монастирські будівлі і вони попадали у Дністер...

Цікавими були й доповнення до розповіді про історію монастиря голови Вінницького Церковно-Історичного Комітету, краєзнавця Анатолія Вацлавовича Сварчевського, якого більшість вінничан знають як Пантелеймона – насельника Лядовського монастиря.

Нині Лядовський Свято-Усікновенський скельний чоловічий монастир практично повністю відреставрований, відремонтований, вражає численних відвідувачів своєю величчю. Непарма увійшов до номінації «Сім чудес Вінниччини». Учасники експедиції мали можливість власноруч доторкнутися до його сакральних цінностей, помилуватися неповторною красою.

Не менший інтерес викликало й знайомство зі Свято-Параскевинським храмом у с. Немія Могилів-Подільського району. Як повідав учасникам експедиції голова Могилів-Подільської районної організації НСКУ, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Валерій Васильович Войтович, побудований він у 1775 році. В 1820 – 1824 рр. його відвідував російський поет Олександр Пушкін, коли перебував у засланні в Молдавії. Тут брав шлюб відомий український письменник Михайло Старицький. Не раз бувала у ньому й мати Лесі Українки Олена Пчілка. Відвідували богослужіння невістка Олени Пчілки українська письменниця Олександра Судовщикова (Грицько Григоренко) і зять, мовознавець і фольклорист, чоловік Лесі Українки Климент Квітка.

У 1937 – 38 рр., коли закривали і громили храми, Свято-Параскевинську церкву не дали знищити, а ікони і церковні цінності

сховали люди. 1938 року, коли будували Могилево-Ямпільський укріпрайон, відомий генерал Карбишев, який очолював будівництво, молився у храмі св. Параскеви...

Неповторне враження залишила екскурсія Могилевом-Подільським, знайомство з найвідомішими храмами міста: збудованим у 1754 р. храмом Святителя Миколая, зведеними на початку 1800-х рр. храмом благовірного князя Олександра Невського, храмом великомученика Георгія Побідоносця (грецькою церквою), іншими історичними та архітектурними пам'ятками міста.

Корисною була зустріч із головою Могилів-Подільської районної державної адміністрації, членом ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Михайлом Леонтьйовичем Вдовцовим, який повідав гостям багато цікавого з історії району, розповів про його здобутки, видатні події. Депутат міської ради, згадуваний В. В. Войтович передав щирі вітання від імені міського голови Петра Петровича Бровка та голови правління Могилів-Подільської райспоживспілки Вадима В'ячеславовича Власова, які доклали зусиль, щоб гості відчували себе достатньо комфортно.

Потім маршрут експедиції проліг у с. Буша Ямпільського району – ще одну краєзнавчу «столицю» подільського краю, теж віднесену до переліку «Семи чудес Вінниччини», де гості впродовж багатьох годин спілкувалися з молодшим науковим співробітником державного історико-культурного заповідника «Буша» Люділою Анатоліївною Редько, відвідали найвизначніші об'єкти заповідника, ініціатором створення якого, а також його директором є відомий в області краєзнавець Олександр Олександрович Пірняк.

Цікавим видалося знайомство з музеєм трипільської культури, обладнаним над розкопками реального поселення тієї далекої пори, унікальною пам'яткою ранньослов'янської культури – язичницьким храмом з його наскельними зображеннями, залишками фортифікаційної споруди, оборонці якої прославилися винятковим героїзмом, не здавшись у нерівному бою на милість ворогові.

Тоді, в листопаді 1654 року, 60-тисячне військо Речі Посполитої при підтримці татар обложило Бушу. Оборону очолили сотники Гречка та Зависний. Коли під час однієї нічної вилазки керівники оборони загинули, керівництво залогою взяла на себе вдова Зависного Мар'яна. В кровопролитних боях значно поріділи ря-

ди захисників, і шляхтичам вдалося вдертися у фортецю. Тоді Мар'яна ціною власного життя підірвала пороховий льох. Під уламками фортеці знайшли смерть чимало ворогів.

Члени експедиції побували на могилі народної героїні.

Відвідали вони також інші музеї, ознайомилися з унікальними скульптурами українських каменотесів, які чи не щорічно проводять у Буші свої творчі пленери.

Проїздом побували вони й в іншому не менш відомому на Ямпільщині населеному пункті – Клембівці, що здавна славиться на весь світ роботами своїх вишивальниць, які ще на початку минулого століття завойовували почесні грамоти і золоті медалі на міжнародних виставках. У 1925 р. в с. Клембівці була створена промислова артіль «Жіноча праця». З кожним роком артіль розширювалася, в 1960 р. на її базі засновано фабрику художніх виробів. У 1968 р. на традиційному Лейпцігзькому ярмарку виробни фабрики удостоєні золотої медалі.

У райцентрі Томашпіль члени експедиції оглянули костел Матері Божої Святого Скапуларію – чи не найдавнішу в селищі культову споруду, а в Томашпільському районі – село Липівку, місцеве господарство якої впродовж багатьох років очолював колишній голова Вінницької обласної ради та обласної державної адміністрації, народний депутат України Микола Євтихійович Мельник – відомий в Україні господарник, політичний та громадський діяч, автор шеститомного літературно-публіцистичного роману «В диких заростях малини», що в значній мірі є захоплюючою, літературно оформленою краєзнавчою розповіддю про липівчан, саме село, яке, не зважаючи усі сьогоденні негаразди, успішно розвивається, торує шлях у майбутнє. Члени експедиції оглянули його соціально-господарські об'єкти, мали тривалу розмову з М. Є. Мельником.

А потім шлях учасників експедиції проліг через Тульчин, де чи не кожного вражає своєю величчю Свято-Різдва Христового кафедральний собор, побудований у 1786 – 1816 рр., відомий як колишній Домініканський монастир, переданий православним у 1832 році. За словами місцевого краєзнавця Владіслава Олександровича Вігуржинського, який підключився до експедиції, у 1928 році храм було закрито і в ньому впродовж багатьох років розмішувалися театр та будинок культури. В 1991 р. його знову передали пра-

вославній громаді. В 1994 р., у зв'язку з утворенням Тульчинської єпархії Української Православної Церкви, він став її головним храмом.

В. О. Вігуржинський звернув увагу на встановлений поруч із храмом пам'ятник О. В. Суворову. В 1796 – 1797 рр. генералісімус жив і працював у Тульчині. Тут знаходилася його штаб-квартира як командуючого Південно-Західного фронту, що охороняла край від турецьких посягань. Тут він написав славнозвісну книгу «Наука перемагати».

Оповідач також повідав, що у 1821 р. в Тульчині було створено очолене полковником П. І. Пестелем Південне товариство декабристів. Його члени обговорювали плани ліквідації царизму та кріпацтва, проект першої республіканської конституції Росії – «Руську правду», збройно виступили проти існуючого режиму.

У лютому 1821 р., серпні та листопаді 1822 р. у Тульчині бував великий російський поет О. С. Пушкін, де спілкувався з П. І. Пестелем, іншими декабристами.

З великим інтересом учасники експедиції ознайомилися з пам'яткою архітектури XVIII ст. – палацом Потоцьких, розташованому в мальовничій частині Тульчина. Це – ще один об'єкт, віднесений до переліку «Семи чудес Вінниччини».

Згодом вони скористалися можливістю ознайомитися зі ще одним унікальним історичним об'єктом, теж віднесеним до номінації «Сім чудес Вінниччини», – славнозвісним Немирівським городищем «Великі вали», розташованим на околиці Немирова та неподалік с. Сажки. Не зважаючи на більш, ніж солідний вік (фортифікаційна споруда виникла за скіфської доби, в VII – VI ст. до н. е.), й досі вражають її розміри: діаметр становить близько п'яти кілометрів, а земляні оборонні вали здіймаються над довколишньою поверхнею до 8 – 10-и метрів.

У самому Немирові учасники експедиції ознайомилися із зведеним у 1876 – 1881 рр. Свято-Троїцьким жіночим монастирем, нещодавно побудованим собором Архістратига Михаїла, іншими культурно-історичними пам'ятками, у селищі Вороновиця Вінницького району звернули увагу на місцевий триверхий дерев'яний храм Чуда архістратига Михаїла, створений руками зодчих ще в 1752 р., палац О. Ф. Можайського (винахідник першого в світі літака Олександр Федорович Можайський мешкав у Вороно-

вищі в 1869 – 1876 рр., де наполегливо працював над створенням літального апарату. Поблизу селища проводив численні дослід з птахоподібними літаючими моделями, зупинившись, врешті, на дерев'яному планері з нерухомими крилами, змонтованому на чотириколісному візку. В червні 1880 р. він подав заявку на винайдений ним моноплан. Незабаром, 3 листопада 1881 р., департамент торгівлі і мануфактури видав йому патент на винахід першого в світі літального апарату).

На завершення учасники науково-краєзнавчої експедиції відвідали під Вінницею місце розташування колишньої ставки А. Гітлера «Вервольф», перетворене з ініціативи вінницьких краєзнавців на філію обласного краєзнавчого музею (директор член НСКУ Катерина Іванівна Висоцька).

А потім була дружня вечеря, організована почесним краєзнавцем України, кандидатом історичних наук, головою правління Вінницької облспоживспілки, членом Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Василем Васильовичем Подоляном, на якій учасники експедиції обмінялися враженнями, підбили її попередні підсумки.

9 жовтня 2013 р.

«Повій, вітре... або тіні незабутих предків». Під такою назвою вийшла у світ книга журналіста, редактора Вінницького обласного журналу «Вінницький край», краєзнавця Вадима Вітковського. Це – схвильована документальна розповідь про його рідне село Борівку, мешканців придністовського населеного пункту, його славу історію.

Її презентація відбулася у Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва.

– Цю книгу я розпочав писати ще 37 років тому, – повідав присутнім її автор. – Бо якщо не має музею та книги про село, то воно приречене на забуття. Нашій Борівці пощастило: тут жив протоієрей Шипович, котрий записував усі важливі події, що траплялися, вів записи про людей, свої рядки в історію записали і краєзнавець Володимир Бондар, журналісти Михайло Свояченко, Юхим Красноштейн (нині мешкає в Канаді), родини Підгурських і Сойферів, які зберегли унікальні документи про село. У свій час

директор Борівської школи Яків Борисович Сойфер подарував світлої пам'яті Ніні Паладіївні Підгурській альбом «Історія Борівки». Цей експонат зберігає Тетяна Іванівна Антонєць (дівоче прізвище Підгурська) і саме вона виношувала також ідею написання історії села. Вона ж і «витягнула» наш проект із фінансової прірви... А писати історію рідної Борівки було надзвичайно цікаво. Чимало допомогли і власні спогади. Щороку в поминальні дні з'їжджаються-сходяться люди, і щороку меншає бабусь, дідусів, які були тітками та дядьками. А ще раніше – юними, дітьми. У пам'яті сходять вони незабутими нашими предками. Наше село – унікальне. Тут мирно жили українці, росіяни, поляки, євреї. Село дало Україні Героїв Праці, Радянського Союзу, видатних спортсменів, учених, лікарів, вчителів.

На презентацію розкішно виданої книги до обласної бібліотеки ім. К. Тімірязєва прийшли історики, краєзнавці, письменники, журналісти, меценати, артисти – вінничани і борівчани, всі, кому дорога доля сучасних сіл.

– Думаю, що ця книга видалася б і пізніше, якби не одна подія, – сказала у своєму виступі головний лікар обласної дитячої лікарні Тетяна Антонєць. – Якось мене запросили на презентацію брошури з історії села у Ямпільський район. Подумала – моя ж Борівка також заслуговує на видання книги – стільки героїв, потужна енергетика. Два з половиною роки тому дістала нашу сімейну реліквію – альбом, якому не має ціни, перші записи, датовані 1664-м роком. Тоді й дала собі слово – книга вийде, доживе до правнуків, дасть відповіді на запитання – якого ми роду-племіні, для чого живемо на світі. Знайшли і спонсорів – це Володимир Продивус, Микола Джига, Геннадій Ткачук, Леонід Банах, дружина мого брата, котрий так рано пішов із життя...

Своїми роздумами щодо історії подільських сіл поділилися письменники Микола Рябий, Віктор Тимчук, відомі краєзнавці Фаїна Винокурова, Анатолій Подолинний, журналіст, краєзнавець Микола Крижанівський та багато інших. У серці кожного – колиска дитинства – рідне село. «Сагою про Борівку» назвав книгу кандидат історичних наук, краєзнавець Анатолій Лисий. Благословив автора і видання Митрополит Вінницький і Брацлавський Роман.

11 жовтня 2013 р.

У Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського відбулася XXV Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження». В її роботі взяли участь і виступили з доповідями та повідомленнями вінницькі краєзнавці Ю. А. Зінько, С. Л. Калитко («Малі, але славні роковини: XXV вінницькій науковій історико-краєзнавчій конференції присвячується»), А. К. Лисий («Бона Сфорца на сторінках «Хроніки Європейської Сарматії» Олександра Гваньїні»), А. В. Войнаровський, В. В. Черняк («Чеслав Нейман – археолог, дослідник Поділля»), Л. М. Романець («Вінницький період в житті великого вченого Миколи Івановича Пирогова»), А. Л. Зінченко («Подільські сторінки мемуарів Олександра Лотоцького»), О. А. Бакалець («Археологічні пам'ятки Барщини»), О. А. Коляструк («Витинанки Дмитра Власійчука: мистецький погляд на історичні події та народні традиції»), Т. П. Пірус, С. В. Колногозюк («Колекція витинанок у фондах навчально-наукової лабораторії з етнології Поділля Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського»), В. А. Косаківський («До історії створення та функціонування етнографічного музею науково-навчальної лабораторії з етнології Поділля Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського»), Т. Р. Кароєва («Що, де і як читали вінничани на початку XX ст.?»), О. В. Логінов («Вибори до українських установчих зборів на Поділлі наприкінці 1917 – на початку 1918 рр.»), В. П. Рекрут («Політика репресій влади гетьмана П. Скоропадського проти кооперації Поділля: причини і наслідки»), Л. І. Семенко («Зародження театру імені Івана Франка у Вінниці»), О. А. Мельничук («Боротьба за землю на Поділлі у першій половині 1920-х рр.»), С. Д. Гальчак («Становище військовополонених червоноармійців на Вінниччині в роки Великої Вітчизняної війни»), І. В. Мазило («Методи керівництва залізничним транспортом України 1944 – 1950 рр.»), Я. А. Бранько («Танковий рейд на Уланів у січні 1944 р.»), П. М. Кравченко («До питання про голод 1946 – 1947 рр.»), В. В. Кононенко («Повсякденне життя євреїв Поділля у повоєнний період (1945 – 1953 рр.)»), В. В. Войтович, А. П. Соляр («Марія Гоцуляк: розмаїття талантів»), І. П. Плахотнюк («З досві-

ду поширення краєзнавчого руху: форми й методи активізації пізнавальної діяльності учнівської та студентської молоді в позаурочний час») та ін.

17 жовтня 2013 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва при широкій аудиторії істориків, краєзнавців, студентів вінницьких вишів відбулося зацікавлене і глибоке обговорення книги козятинського краєзнавця Зої Володимирівни Вільчинської «Наша історія». Високу оцінку цьому неординарному та унікальному дослідженню дали доктор історичних наук Сергій Гальчак, кандидати історичних наук Анатолій Коваль, Фаїна Винокурова, Костянтин Завальнюк, відомі краєзнавці Олександр Роговий та Василь Паламарчук, директор Вінницького будівельного технікуму В'ячеслав Шатило, зав. відділом краєзнавства обласної бібліотеки Тетяна Котуз, директор музею історії міста Козятина Лілія Макаревич та ін.

У своїй фундаментальній праці «Наша історія» З. В. Вільчинська фактами (часто маловідомими або раніше замовчуваними) переконує як тісно переплітається доля кожної людини, жителів певного села, селища, міста з долею всієї країни. Автор доводить, що чесна історія рідного краю, а відтак й України, слугуватиме об'єднанню людей, подальшому розвитку й укріпленню державотворчості, навчатиме поважати й любити землю, на якій народився.

Немало років, безсонних ночей, вихідних і відпусток покладено нею на скрупульозне дослідження та узагальнення історії України, а на її фоні – Козятина та сіл району. Проаналізовано в архівах тонни документів (праця нараховує понад 900 сторінок), відсіяно ожереди ідеологічної та політичної лопови, перекручень, на шарувань, підтасовок, щоб з різних джерел викристалізувати незаперечний і достовірний будівельний матеріал історії – факт. А ще ж до того треба уміло поєднати певний період в житті країни з подіями, скажімо, в Козятині, Махнівці, Сестринівці тощо, показати, наприклад, велич Михайла Грушевського і значення його наукової спадщини та державницької діяльності, його зв'язок з рідною землею. Особистість рівня Ярослава Мудрого, Богдана Хмельницького, Тараса Шевченка та Івана Франка і водночас людина – плоть

від плоті свого народу, який після перших відвідин Сестринівки, де народилася його мати Глафіра Захарівна, напише: «Українське село, ліси, води, український народ, українська мова – все це ввірвалося в мою душу, як якийсь інший, кращий світ, до которого я потім міг тільки душею і мрією тягнутися»... А потім добавить: «Об'їхавши родичів, засіли ми в дорогій моему серці Сестринівці, де ніколи не міг намилюватись українською природою, наслухатись українською мовою». Ось що надихало керманича Української Народної Республіки творити чесну історію свого народу, стійко переносити поневіряння і гіркоту поразок.

Завдяки безмежній любові до своєї справи, винятковій працелюбності автору вдається майстерно вплітати в історію України історію малої батьківщини, до всеукраїнської палітри додавати місцевий колорит, і завдяки цьому картина виходить зрозумілою і доступною не тільки фахівцям, а й пересічним громадянам, особливо ж – землякам Зої Володимирівни, бо ж йдеться про відомі населені пункти, відомих людей.

За твердженням Зої Вільчинської, головне місце в книзі відведено подіям, які відбулися в ХХ столітті, яке відзначалося війнами, революціями, крахом і розпадом імперій, різного роду політичними та економічними експериментами, які вивели на історичну сцену фашизм, сталінізм, призвели до розколу світу на дві системи, породили «холодну війну». Водночас історична наука цього періоду стала найбільш викривленою й однобокою, тому що ґрунтувалася на ідеологічних догмах та аксіомах і носила замовний характер. Саме наслідки такої викривленої історії заважають нашій молодій державі рухатися вперед, стоять на заваді державотворення. Тому, як вважає автор цитованого дослідження, вона й взялася за перо, щоб разом з іншими небайдужими істориками та краєзнавцями дати нашому народові справжню картину подій не такого вже й далекого минулого, яке неоднозначно трактується в різних регіонах нашої країни.

Велику фінансову допомогу у виданні книги про історію України та Козятинського району надала місцева райдержадміністрація, від імені якої автора з успіхом вітала заступник голови Аліна Діденко.

Зоя Володимирівна Вільчинська пообіцяла й надалі, не покладаючи рук, працювати у царині відновлення історичної справедливості.

1 листопада 2013 р.

1 листопада виповнилося 55 років Почесному краєзнавцю України, члену правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Олександру Роговому. Серед інших приїхали привітати його колеги в дослідженні життєвого шляху найвідомішого за кордоном російського письменника Федора Достоєвського. Це провідний науковий співробітник Російської національної бібліотеки, заслужений працівник культури Російської Федерації, академік Академії гуманітарних наук, професор, 77-річний Сергій Белов, який є автором 18 книг і трьохсот статей про життя і творчість Федора Михайловича. Понад 150 статей із фізіології, генеалогії, літературознавства та історії науки – в активі уродженця і жителя Москви доктора медичних наук 51-річного Миколи Богданова, який відкрив незліченну кількість невідомих сторінок у житті Достоєвських. У співавторстві з Роговим 2008 року він видав у Москві книгу «Родословие Достоевских: в поисках утеряных звеньев», яку за два роки там же випустили в світ вдруге. Донька співавтора Тетяна Рогова переклала її українською, і незабаром видання побачить світ.

З Достоєвськими на Вінниччині пов'язані населені пункти Скала і Новоживотів Оратівського району, Кальник – Іллінецького, Булаї і Чапаєвка – Погребищенського, Ольгопіль – Чечельницького, Немирів... Здебільшого по згаданих населених пунктах представники Достоєвських служили у церквах.

Що ж стосується Війтівців Липовецького району, то Микола Богданов наголосив: Олександру Роговому вдалося знайти документальний запис про народження тут батька письменника. Згодом Михайло Андрійович подався до Москви, де й став лікарем. До речі, також у листопаді виповнюється 225 років з дня його народження.

Перші кроки для створення музею Достоєвських у Війтівцях зроблені тим же Олександром Роговим давно, але справа просувалася повільно. І ось нарешті за участі російських гостей, заступ-

ника голови райдержадміністрації Олега Павлюка, заступника директора обласного краєзнавчого музею з наукової роботи Світлани Шароварської, наукового співробітника того ж музею Олени Ковтонюк у тутешній загальноосвітній школі I – II ступенів відкрито музей.

До презентації музею Достоевських та ювілею ініціатора його відкриття в серії «Видатні люди Вінниччини» обласним товариством філателістів були випущені спеціальні філателістичні конверти, погашення яких і відбулося 1 листопада 2013 р. у Війтівцях. До цієї дати «Укрпошта» випустила спецпечатку «М. А. Достоевський. 225 років з дня народження».

Разом із школярами дослідники також відвідали місце, де покоїться прах дідуся і бабусі великого письменника, поклали квіти. Того ж дня гості виступили і перед колективом та читачами районної бібліотеки в райцентрі.

Листопад 2013 р.

Легенди правічних часів про рідний Подільський край та його реальних і міфічних героїв зібрав у збірці «Шабля Богуна» краєзнавець, фольклорист Павло Ткачук (с. Уладівка Літинського району), що вийшла друком у листопаді 2013 р.

Читач зустріне тут і поетичні народні фантазії («У хвилях дівочої долі», «Як Чеснава паляниць напекла», «Як Влада скелею стала»...), художні версії виникнення Літина, Чеснівки, Сальниці, а також красиві подільські легенди про видатних історичних персонажів («Як Кармалюк пана одмолотив», «Устимова лавка», «Шабля Богуна», «Батьків заповіт», «Орел народної долі» тощо).

Великим подвижником української ідеї назвав автора-упорядника цієї книжки заступник голови Національної спілки письменників України Михайло Каменюк, а письменник Григорій Мовчанюк у передмові до видання висловив надію, що «представлена книжка зацікавить якнайбільше краян, надто тих, котрі вболівають за виховання юної зміни на живодайних джерелах народознавства».

12 листопада 2013 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація літературно-краєзнавчого збірника «Русалка Дністровая». Незвичайність видання у тому, що воно, образно кажучи, приймає до своїх рук естафету 175-річної давності, відновлює патріотичну справу, яку в XIX столітті розпочала знаменита «Руська трійця» у складі літераторів Якова Головацького, Івана Вагилевича та Маркіяна Шашкевича, котрі у важких умовах Австро-Угорської імперії видали однойменний альманах, що став на захист самотності українського цивілізаційного духу і слова, глибокої народності української культури.

Задум теперішнього видання виник у процесі підготовки та проведення Першого Всеукраїнського міжнародного літературного свята «Русалка Дністровая» у Могилів-Подільському районі. Ініціювала його Вінницька письменницька організація, а підтримали не лише Національна спілка письменників України, але й Рада Єврорегіону «Дністер», науковці, краєзнавці, митці, численні українські громади Молдови та невизнаної Придністровської Молдовської Республіки. Вони й стали авторами вміщених на шпальтах видання статей. Серед них лауреат Шевченківської премії, професор Степан Пушик (Івано-Франківськ), доктор історичних наук, професор Олексій Струкевич (Вінниця), професор Придністровського державного університету ім. Т. Шевченка Микола Бабілунга, кандидат історичних наук Н. Тельнов (Кишинів), заслужений працівник культури України Наталія Морозова, вінницькі краєзнавці Сергій Кокряцький, Анатолій Подолинний, Олександр Роговий, Ірина Зелененька, Алла Ліпська, Юрій Зозуля, Андрій Стебелев, Олександр Горобець, їхні колеги Володимир Парацій (м. Бережани Тернопільської області), Богдан Чепурко (Львів), О. Щербатюк (Тираспіль), В. Горбатюк (Хмельницький), письменники Тетяна Яковенко, Олена Вітенко, Василь Кобець та інші.

Збірник містить сім розділів: «Наддїстрянина крізь призму тисячоліть», «Подільська старовина», «Наші літературні пам'ятники», «Портрети видатних діячів, спогади, мемуари», «До історії сіл, селищ, містечок, міст краю», «Золоті джерела», «Фольклор та етнографія».

Презентував видання його упорядник письменник і краєзнавець Михайло Каменюк.

Під час презентації також виступили голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Гальчак, члени Національної спілки краєзнавців України М. Вдовцов, Н. Морозова, М. Гоцуляк, А. Подолинний та інші.

Літературно-краєзнавчий збірник «Русалка Дністровая» вийшов у світ завдяки сприянню Могилів-Подільської райдержадміністрації, Могилів-Подільської районної ради та народного депутата України Оксани Калетнік.

21 листопада 2013 року

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Миколи Гедза «Зі снівниці літ».

Микола Сергійович Гедз – письменник, журналіст, краєзнавець. Народився 13 лютого 1960 року в с. Нова Гребля Калинівського району на Вінниччині. Закінчив філологічний факультет Вінницького державного педагогічного інституту ім. М. Островського. Учителював у Липовецькому та Калинівському районах. Понад 19 років очолював Кіровську загальноосвітню школу на Калинівщині (1987 – 2006). Відмінник освіти України. Член Національної спілки краєзнавців України та Національної спілки письменників України. Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, керівник районного поетичного клубу «Сузір'я». Лауреат премії обласного літературно-мистецького об'єднання імені Василя Стуса «Подільська пектораль». Автор книг «Освячення пам'яті», «Колосся вічності», «Десна Богова засвідчить» та ін. Нагороджений грамотами Міністерства освіти і науки України, Вінницької обласної державної адміністрації, правління Вінницької обласної організації Товариства «Знання», Калинівського районного відділу освіти, Конгресу української інтелігенції Вінниччини.

Книга Миколи Гедза «Зі снівниці літ», присвячена 175-річчю переселення сім'ї Мрежуків на новогребельську землю, яка стала батьківщиною вдячним нащадкам, виплекала сівачів новизни в ре-

меслах і професіях, науці і мистецтві. Дев'ять поколінь представників одного роду – в іменах (а для декого – і десять!) постають на сторінках видання. Про старших із них – у ретроспективних поглядах на пройдені ними шляхи, на творення долі. Це основа інформаційного та духовного наповнення книги.

Крім автора на презентації виступили завідувачка відділу краєзнавства «тімірязевки» Т. В. Котуз, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, краєзнавці О. І. Роговий, К. В. Завальнюк, В. І. Петренко, В. І. Сторожук.

22 листопада 2013 р.

Відбувся черговий пленум Національної спілки краєзнавців України. В його роботі взяв участь і виступив голова Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак. На пленумі відзначено плідну роботу вінницького обласного краєзнавчого осередку по створенню книги «Краєзнавча Шевченкіана України».

26 листопада 2013 р.

Краєзнавці Вінниці та області взяли участь у Всеукраїнських меморіальних заходах «Запали свічку», приурочених черговій річниці голодомору в Україні 1932 – 1933 рр.

27 листопада 2013 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Анатолія Нагребецького «Село Ярове на Кучманському шляху».

Нинішнє село Ярове Шаргородського району на карті України француза Гійома де Боплана (1648 р.) позначене під назвою Кіцмань, ще одне давнє ім'я села – Чернече. Розташоване воно між густими шпиківськими і дерєбчинськими лісами, де у давнину проходив шлях татарських набігів, прозваний у народі Кучмансь-

ким шляхом. Саме воно стало центром уваги шаргородського краєзнавця Анатолія Нагребецького, автора численних дослідницьких праць з історії малої батьківщини, й саме про нього йшла мова на черговій презентації.

Як розповів голова Шаргородської райдержадміністрації Микола Слободянюк, у районі більше половини територіальних громад мають подібні книги, і автором більшості з них є Анатолій Никифорович. Матеріали для своїх праць він черпає з історичної дійсності – архівних документів, давніх видань, спогадів старожилів. Наприклад, чимало цікавого записав А. Нагребецький зі слів 103-річної жительки села Одарки Байбарзи...

А керівником літературно-дослідницького проекту про село Ярове став народний депутат Микола Джига, уродженець Ярового. Дослідження містить присвяту пам'яті його матері – сільської колгоспниці Марії Андріївни Джиги.

На долю жителів Ярового випало безліч негараздів, як і на долю інших сіл Поділля. Війни, революції, колективізація, голодомор, репресії, війна, партизанський рух, післявоєнна відбудова, перебудова, реформи... Усі ці сторінки відображено в книзі, доповнено спогадами та фотознімками.

– Таку книгу повинно мати кожне село, – сказав під час презентації видання Микола Джига. – Час іде, люди народжуються і вмирають, а вічні цінності залишаються назавжди. Книга є і залишається головним джерелом знань, тим джерелом, яке формує людину.

– Це надзвичайно важлива культурна подія, і влада має більше уваги приділяти саме таким подіям. Були періоди, коли влада всі свої зусилля спрямовувала тільки на битву за урожай, а в той час ми втрачали культуру села, втрачали заклади культури... Я впевнений: збережемо села, збережемо культуру – збережемо нашу рідну Україну, – зазначив голова облдержадміністрації Іван Мовчан, який подякував за дослідницьку працю краєзнавцю Анатолію Нагребецькому, а також народному депутату Миколі Джигі – за сприяння у книговиданні та за черговий урок патріотизму.

Вела презентацію директор Шаргородської районної бібліотеки Галина Волощук, участь у ній взяли також заступник голови облдержадміністрації Любов Спірідонова, Вінницький міський голова Володимир Гройсман, голова Вінницької обласної організації

Національної спілки краєзнавців доктор історичних наук Сергій Гальчак, професор-літературознавець та письменник Анатолій Подолинний, історик-архівіст Костянтин Завальнюк, директор обласної бібліотеки Наталія Морозова, голова Юліямпільської сільради (до якої належить Ярове) Валерій Ковальчук та жителі села.

А пісенні ілюстрації до презентації книги про подільське село подарували присутнім художні колективи Вінницького училища культури і мистецтв та маленька співачка Евеліна Сентемон.

17 грудня 2013 року

У Вінницькій ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва відбулася презентація книги С. Гальчака, В. Чехівського «У лещатах «нового порядку» населення Вінниччини під нацистським окупаційним режимом» у рамках засідання науково-краєзнавчого клубу «Дослідник краю».

...Друга світова війна не має собі рівних за нелюдською жорстокістю, кількістю жертв як серед військовослужбовців, так і серед цивільного населення. Вона обірвала життя десятків мільйонів людей, стільки ж – покалічила. Її трагічне відлуння відчуватиметься ще досить довго. Особливо в Україні, де пролито стільки безневинної крові та гірких сліз, спричинено стільки горя...

У збірнику документів і матеріалів аналізується становище цивільного населення Вінницької області, яке в роки Другої світової війни опинилося в нелюдських умовах нацистської окупації.

Книга видана Міжнародною громадською організацією «Міжнародний фонд «Взаєморозуміння і толерантність» у межах реалізації проекту Вінницького місцевого осередку по програмі підтримки «Збереження історичної пам'яті про жертв нацистських переслідувань періоду Другої світової війни».

Презентуючи книгу, перед присутніми виступили її співавтори-упорядники, студенти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України О. Роговий.

КНИГИ КРАЄЗНАВЦІВ ВІННИЧЧИНИ, ВИДАНІ В 2013 РОЦІ

Анатолій Нагребецький. Село Ярове на Кучманському шляху. – Вінниця: – ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2013. – 428 с.

Вадим Вітковський, Геннадій Ковальчук. Таємниці підпільного обкому: Документальна розвідка. Частина перша. – Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2013. – 120 с.

Вадим Вітковський. ПОВІЙ, ВІТРЕ... або ТІНІ НЕЗАБУТИХ ПРЕДКІВ. Про село Борівку і його людей. – Вінниця: ПП «ТД Едельвейс», 2013. – 480 с.

Науково-краєзнавче дослідження про село Борівку Чернівецького району Вінницької області та його мешканців.

Ветеранська звитяга. Віктор Марківський та його час: до 90-річчя Липовецького району / Автор-упорядник Олександр Роговий. – Вінниця, 2013. – 112 с.

Видання присвячене пам'яті колишнього голови ради ветеранів Липовецького району В. І. Марківського.

Вінниця у спогадах: у 3 т. – Т. І: ХІХ – початок – ХХ ст. / Упоряд. Вікторія Колесник. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 720 с.; іл. (Серія «Подільська старовина»).

Вінниччина в роки Великої Вітчизняної війни: біль втрат і велич подвигів: Альбом / Авторський колектив: К. Висоцька, С. Гареник, П. Мельник, С. Шароварська; Вінницький обласний краєзнавчий музей. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 112 с.; іл.

Альбом змальовує палітру подій Великої Вітчизняної війни на території Вінницької області, розповідає про трагічні та героїчні сторінки історії краю.

Вінниччина медична: під знаком Червоного Хреста. Альманах. – Вінниця: ПП «ПРАДА АРТ», 2013. – 216 с.

Черговий п'ятий номер альманаху присвячений одній з найважливіших граней життя-буття – охороні здоров'я, тобто тому, що ми називаємо медичною галуззю. У ньому багато цікавого про історію розвитку та становлення медицини на Вінниччині, нове й невідоме про знаних земляків-медиків, зокрема, про Миколу Пирогова, Степана Руданського, Данила Заболотного та багатьох інших.

Віталій Давиденко. Монастир / Третє вид., доповн. – Вінниця: Вінницька картографічна фабрика, 2013. – 280 с.: іл., фото; кол. вкл.

Книга представляє українському читачеві дослідження Віталія Давиденка, в якому історія одного монастиря перетворюється на історію про довгу путь нації. На тлі перших прикладів поширення християнства в Західному Надчорномор'ї, особливого значення набуває доля видатної пам'ятки християнської культури, згодом – святині українського православ'я XI – XIX століть – Свято-Усікновенського скельного чоловічого монастиря, що у селі Лядова Могилів-Подільського району Вінницької області. Опираючись на значний фактичний матеріал, автор робить переконливі аналітичні висновки, розкриває невідомі сторінки минувшини Східного Подністров'я в цілому і Лядовської обителі зокрема, пропонує нове визначення їх місця і ролі у вітчизняному та загальноєвропейському історично-релігійному процесі.

Гедз М. С. Зі снівниці літ. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2013. – 288 с.

Дев'ять поколінь представників одного роду – в іменах (а для декого – і десять!) постають на сторінках видання. Про старших із них – у ретроспективних поглядах на пройдені ними шляхи, на творення долі. Це основа інформаційного та духовного наповнення книги, присвяченої 175-річчю переселення сім'ї Мережуків на новогребельську землю Калинівського району Вінниччини, яка стала батьківщиною вдячним нащадкам.

Григорій Погончик. Бершадщина: з минулого – у майбутнє. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2013. – 958 с.

Григорій Погончик. Голодомор 1932 – 1933 рр. на Бершадщині: Спогади очевидців. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2013. – 424 с.

На основі документів та свідчень очевидців у книжці висвітлено події, що відбувалися у Бершадському районі Вінницької області під час Голодомору 1932 – 1933 рр.

Дідур Леонід. Вінницький край у світлинах: Літопис становлення і визнання. – Вінниця: ПП «ДТ «Едельвейс і К», 2013. – 240 с., іл.

Альбом присвячений фотографії, яка в Україні існує понад 170 років (на теренах Поділля перші світлини з'явилися у ХІХ ст.). У чудово ілюстрованому виданні віддано перевагу зображенням людей. Більшість фото раніше не друкувалася.

Завальнюк К. В., Кравчук О. М., Легун Ю. В. Леонід Мосендз у документах епохи. – Вінниця: ТОВ «Видавництво-друкарня Діло», 2013. – 272 с.

Книга містить документи із фондів Державного архіву Вінницької області, а також добірку друкованих матеріалів, які доповнюють та уточнюють біографію визначного українського письменника, вченого та громадського діяча Л. М. Мосендза (1897 – 1948).

Звитязці Чечельниччини... ішли у бій не ради слави... / Упоряд. Микола Охріменко. – Чечельник: Кодимська районна друкарня, 2013. – 319 с.

Книга містить спогади колишніх фронтовиків Чечельницького району, а також низку розповідей про них.

Зоя Вільчинська. Наша історія: Адміністративно-територіальний устрій, суспільно-політична історія Козятинщини в контексті історії України за найдавніших часів до сьогодення. – Вінниця: Вінницька картографічна фабрика, 2013. – 912 с.; кольор. вкладка.

Автором уперше зроблена спроба з наукової точки зору узагальнити історію України та Козятинського району Вінницької області і на підставі історичних документів змінити деякі існуючі уявлення про неї.

Коваль О. Тарас Шевченко на Вінниччині. – Вінниця: Консоль, 2013. – 48 с.

Козюк Є. І. Чеснівка: історія та сьогодення. – Вінниця: «Вінницька газета», 2013. – 168 с.

У книзі використано архівні джерела та численні спогади старожилів села Чеснівки Хмельницького району. Зокрема записи літописця Івана Филімоновича Ткачука, який прожив 91 рік і був свідком страшиного лихоліття в Україні та в древньому козацькому селі. У ній висвітлено випробування і життя селян та їхні долі в різні періоди української історії.

Костянтин Завальнюк. Селянська правда Івана Цвєня. – Вінниця: ТОВ «Видавництво-друкарня Діло», 2013. – 68 с.

Книга містить біографічні матеріали та літературні праці уродженця с. Велика Бушинка Немирівського району Вінницької області І. А. Цвєня, учасника антиколгоспного опору 30-х рр. та національного руху 40-х рр., одного з перших подільських літераторів, хто у своїх творах порушував тему голодомору та політичних репресій.

Крохмалюк Р. Село Житники – наш рідний край, наша історія жива. – Вінниця: Корзун Ю.Д., 2013. – 71 с.

Красзнавча розповідь про село Житники Мурованокуриловецького району Вінницької області.

Маринич В. М. Пам'ятає світ врятований. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2013. – 528 с.

У книзі в хронологічній послідовності подано історичні факти, свідчення очевидців, опис пам'ятників воїнам-визволителям, а також списки загиблих під час Великої Вітчизняної війни на теренах Хмельницького району.

Микола Дорош. Вінниця – 650 років: витоки. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2013. – 148 с.

У книзі висвітлюються древні витоки Вінниці, висловлюється нова версія походження назви міста, підкреслюється значимість її історії, вікопомної Синьоводської битви 1362 року.

Михайло Король. Рідна мати, рідна хата, рідне село... – Одеса: ВМВ, 2013. – 136 с.; 20 с іл.

Краєзнавча розповідь про село Думенки Хмельницького району Вінницької області.

Моргул В. А. МАР. «Поема вольного народу»: Вступ до сакральної історії України. – Київ – Донецьк: ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «ПРОМІНЬ», 2013. – 168 с.

Настрої та поведінка населення Поділля в умовах сталінської революції «згори». 1928 – 1940 / Авт. вступ. ст.: В. Васильєв, Р. Подкур; упоряд.: Р. Подкур, В. Васильєв, П. Кравченко, В. Петренко. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2013. – 528 с.

Збірник документів та матеріалів присвячений маловідомим проблемам настроїв та поведінки населення Поділля в умовах сталінської революції «згори» та здійснення політичних репресій в регіоні.

Немирівщина від витоків до сьогодення / Автор. колектив: О. І. Лесько, В. Ю. Дем'яненко, О. А. Коваль, Т. Г. Котик, А. О. Пасічник, П. В. Петльований, А. М. Собченко, Г. О. Шенк. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2013. – 246 с.

Нешик С. С., Вітковський В. М. Зелений рай. Про села Плоске і Млинівку Муровано-Куриловецького району Вінницької області. Серія «Село і люди» журналу «Вінницький край». Випуск перший. – Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2013. – 360 с.

Олег Антонюк. Із історії м. Жмеринка. «Без минулого немає майбутнього». – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2013. – 280 с.

Погончик Г. О. Джерело знань. Бібліотеки Бершадщини. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2013. – 196 с.

Подільський говір: Бібліографічний показник / Укладачі: І. В. Граф'янюк, Н. Д. Коваленко, Т. М. Тищенко. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2013. – 141 с.

Роговий О. І., Завальнюк К. В. Єдиний з вінничан: Українські шляхи Нобелівського лауреата. – Вінниця: Консоль, 2013. – 200 с.

Книга присвячена єдиному з вінничан Нобелівському лауреату Зельману Ваксману, який довгий час вважався уродженцем Прилук на Чернігівщині. Подаються найновіші факти про дату його народження, родові корені та вишавання на батьківщині. Достатньо уваги приділено науковій діяльності видатного вченого. Чимало матеріалів та архівних документів уведено в науковий обіг вперше.

Русалка Дністровая: літературно-краєзнавчий збірник / Упоряд.: М. Ф. Каменюк. – Вінниця: Видавництво-друкарня «Діло», 2013. – 400 с.; іл.

Сварчевский А. В. Языческая эпоха на Подолии: миф и реальность (Исторические очерки. Попытка анализа) / 2-е изд. – Винница, 2013. – 64 с.

Сергій Гальчак. Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі: ХІХ – поч. ХХІ ст.: Монографія / Вид. 2-е, доп. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2013. – 876 с.

У монографічному дослідженні аналізується розвиток основних форм краєзнавства на теренах Східного Поділля (Вінниччини) з часу його зародження (ХІХ ст.) до наших днів, повідується про персональний внесок найактивніших літописців рідного краю у поділлязнавство, історичну науку в Україні.

Сергій Гальчак, Світлана Костюк. Голкою, ниткою, серцем і душею: пантеон видатних особистостей України Любові Шаламай: Фотоальбом. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2013. – 28 с.

У фотоальбомі представлені роботи відомої вишивальниці Любові Павлівни Шаламай (м. Вінниця).

Сергій Гальчак. Словом і багнетом: журналісти Вінниччини у Другій світовій війні. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2013. – 100 с.

Сергій Гальчак. Український Прометей Т. Г. Шевченко і Вінниччина. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2013. – 100 с.

У науково-краєзнавчому дослідженні, присвяченому 200-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка, йдеться про перебування Великого Кобзаря на теренах Вінниччини, подільську тематику в його творах, внесок вінничан до наукової і літературно-мистецької Шевченкіани області.

Станіслав Кочубейник. Син солдата. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2013. – 500 с.

Станіслав Маишталер. Без вини звинувачені. Про репресії працівників ветеринарної медицини Вінниччини в період тоталітарного режиму ХХ століття. – Вінниця: «Вінницька газета», 2013. – 112 с.

Станіслав Маишталер, Василь Дорош. Спогади Коломийського шляху. – Вінниця: «Вінницька газета», 2013. – 80 с.

Чумаки, воли, хати, побут, звичаї, відносини, вірування... Україна прадавня... Саме про те, що близьке кожному українцю, йдеться в історичному нарисі. Автори відкривають читачеві цікаві сторінки прадавнього промислу – чумацтва, використовуючи науковий, краєзнавчий та ілюстративний матеріал.

Тобою, краю мій, живу... Хмільниччина: події, особи, час / Автори-упорядники: М. Н. Дорош, В. А. Степанюк; художнє оформлення М. А. Загороднього. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2013. – 248 с.; іл. 16 с.

Авторами-упорядниками зроблено спробу систематизувати, узагальнити відомості про знаних осіб, які жили і діяли на теренах Хмільницького району, його історичні пам'ятки, топоніми, визначні події, що відбувалися на Хмільницькій землі в різні історичні періоди. Книга по праву є довідково-краєзнавчим виданням, енциклопедією Хмільницького району.

У лещатах «нового порядку»: населення Вінниччини під нацистським окупаційним режимом: Збірник документів і матеріалів

/ Автори-упорядники: С. Д. Гальчак, В. М. Чехівський. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2013. – 336 с.

У збірнику документів і матеріалів аналізується становище цивільного населення Вінницької області, яке в роки Другої світової війни опинилося в нелюдських умовах нацистської окупації.

Федір Шевчук. Портрети. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2013. – 516 с.

Книга містить розповіді про земляків-бершадців, які своєю працею звеличували і звеличують рідний край та країну у різних сферах діяльності, були і залишаються прикладом вірного служіння справі і людям.

2014 р.

3 січня 2014 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулися урочистості з нагоди 10-річчя журналу «Вінницький край». Нині він виходить як щоквартальник. Журнал містить поетичну, прозову, мистецьку, літературно-критичну, історико-краєзнавчу рубрики, під якими друкуються відповідні матеріали.

Першим головним редактором часопису був письменник Петро Гордійчук, з 2012 року колектив (невеликий, з чотирьох осіб) очолює член Національної спілки краєзнавців України Вадим Вітковський.

Загалом за 10 років вийшло 35 номерів журналу, в яких було надруковано 720 публікацій (з них чимало краєзнавчої тематики) 350 авторів. На базі редакції під патронатом євро регіону «Дністер» у 2013 р. було відроджено та видано перший номер міжнародного літературно-краєзнавчого альманаху «Русалка Дністрова».

Під час ювілейних урочистостей голова обласної ради Сергій Татусяк подякував редакції «Вінницького краю» та його авторам за творчість і патріотизм, вручив з нагоди ювілею почесні нагороди облради та облдержадміністрації.

Слова вітань на адресу журналу-ювіляра мовили заступник Вінницького міського голови Валентина Балицька, заступник голови Спілки письменників України Михайло Каменюк, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, члени правління обласної краєзнавчої організації Анатолій Подолинний, Тетяна Яковенко, вінницькі письменники, представники читацького загалу.

10 січня 2014 р.

На засіданні правління рекомендовано до друку книги краєзнавців Вінниччини, присвячені 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка (протокол № 1):

Миколи Дороша «Зі словом великим Тараса – навчаюсь, працюю, живу... (У віночок Кобзареві);

Шевченкіана: На хрещатім Хмільницькім шляху / Упорядники: Дорош М. Н., Степанюк В. А.; художнє оформлення Загороднього М. А.

10 січня 2014 р.

У Ямполі в урочистій обстановці відкрито пам'ятник Богдану Хмельницькому. Як свідчать архівні джерела, досліджені місцевими краєзнавцями, у роки визвольної війни під проводом гетьмана Ямпіль став одним із центрів, де активно формувалися загони народних месників-козаків. Недаремно польський король направив свого часу на придушення волелюбного міста свої найкращі війська. З того часу й живе у душах ямпільчан світла пам'ять про козацьку звитягу та героїку тієї доби. Тому пам'ятник великому Богдану тут вважається народним, бо постав за народні кошти – працівників закладів культури, освіти, охорони здоров'я, місцевого самоврядування, управління Пенсійного фонду, районного центру зайнятості, райдержадміністрації і районної ради, краєзнавців, усіх бажаючих. Загалом громада району зібрала 100 тис. грн. Проте мова тут не стільки про посильну матеріальну підтримку, як про духовне єднання патріотичної, національно свідомої спільноти району і міста, для якої рідна мова, національна культура, народні традиції та обереги, наші моральні й духовні авторитети є найвищими святинями.

А ще варто зазначити, що на урочистому зібранні були різні покоління – і люди старшого віку, й ті, хто лише з підручників пізнає історію рідного краю. Проте в кожного залишилася в серці добра згадка про блискучого державного діяча й дипломата, який першим в історії України зміг підняти народ та об'єднати його проти засилля влади чужоземців, а також щира вдячність краєзнавцям Михайлу Вдовцову, Юрію Зозулі, Олександрю Пірняку та іншим за добру справу.

11 січня 2014 р.

У с. Слобода-Яришівська Могилів-Подільського району відкрито музей місцевої майстрині-художниці Фросини Онисько.

Перерізала стрічку новоствореного музею племінниця майстрині Ольга Кузь, яка допомагала у створенні виставки. З цією пам'ятною подією привітали слобідчан сільський голова Віктор Циганський, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор обласного краєзнавчого музею Катерина Висоцька, член Національної спілки краєзнавців України, народна майстриня Марія Гоцуляк, голова обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва Іван Горобчук та ін.

Ініціатором створення музею виступив член ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, голова Могилів-Подільської райдержадміністрації Михайло Вдовцов.

14 січня 2014 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулися 26-і Стусівські читання «Борітеся – поборете! Мені Тарас порадив у безсонній ночі». За традицією запалила свічку пам'яті поета та відкрила літературно-мистецький вечір директор бібліотеки, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Н. І. Морозова. У заході взяли участь науковці, краєзнавці, відомі вінницькі письменники – член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України А. М. Подолинний, Н. Ю. Гнатюк, краєзнавці В. П. Сторожук, О. М. Куцевол, О. А. Вітенко, студентська молодь. Упродовж вечора звучали вірші поета та музичні твори у виконанні творчих колективів та солістів.

Було також розгорнуто книжкові виставки, присвячені життю і творчості Василя Стуса, «Слово поета: від земного – до вічного», «Великий Українець – Василь Стус», «Не згасне свічка Стуса».

15 січня 2014 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася зустріч лауреата Національної премії ім. Т. Г. Шевченка, уродженця Калинівського району Вінницької області Степана Павловича Колесника з краєзнавцями, літераторами, журналістами, студентами Вінниці.

Гортаючи сторінки біографії прославленого земляка, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки журналістів України, голова ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Василь Паламарчук повідав присутнім, що Степан Павлович Колесник народився 12 лютого 1932 року в с. Мончинцях Калинівського району Вінницької області. З медаллю закінчив Корделівську середню школу, з відзнакою – факультет журналістики Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Працював у редакціях газет «Молодь України», «Патріот Батьківщини», «Радянська Україна», «Літературна Україна», журналів «Україна», «Новини кіноекрана», на кіностудії ім. О. Довженка, у видавництві «Молодь». З 1984 по 1999 рік читав спецкурс студентам свого рідного факультету. Паралельно викладав в Академії Збройних Сил України.

З 1986 року – доцент факультету журналістики Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка.

За сміливі, безкомпромісні статті, за публічні виступи двічі «піддавався остракізму» на засіданні Політбюро ЦК Компартії України. Був виключений із партії і вигнаний з роботи. Роками ходив безробітним.

У 1993 році одноголосно обраний головою Київської письменницької організації та секретарем Спілки письменників України. На цій посаді працював до 1999 року.

Автор книг «Медозбір» (1967), «Яблуневі кордони» (1968), «Доброкут» (1975), «Живу після смерті» (1980), «За Десною жито половіє» (1982), «На Севере жарко» (1983), «Довга кладка через літа» (1990), «Бунт середняків» (1990), «Обкрадені села» (1992), «Куди пливе ескадра» (1993), «Чи будемо пересівати волю» (2012).

Лауреат Національної премії ім. Т. Г. Шевченка – за книгу «Обкрадені села».

Автор документального фільму «Вдови», про який писали усі центральні газети СРСР, преса України. Стрічка демонструвалася в Організації Об'єднаних Націй.

Нагороджений орденом «За заслуги» (III та II ступенів). У журналістиці вшанований найвищим званням – «Зірка української журналістики».

Про найбільш пам'ятні сторінки свого життя, незрадливу любов до рідного краю, творчі задуми розповів С. П. Колесник.

Схвально відгукнулись про творчість шевченківського лауреата краєзнавець, головний редактор журналу «Вінницький край» Вадим Вітковський, письменник, журналіст, краєзнавець Іван Волошенюк, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України Сергій Гальчак та ін.

16 січня 2014 р.

В обласній бібліотеці ім. Тімірязєва в рамках чергового засідання науково-краєзнавчого клубу «Дослідник краю» відбулася презентація двох книг бершадських авторів – журналістів, педагогів, краєзнавців Федора Шевчука й Григорія Погончика.

До книги «Портрети» редактора районної газети «Бершадський край», члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Федора Шевчука увійшли словесні описи та фотопортрети славних земляків – тих, які «підіймали» район працею своїх рук, керівників і творчих особистостей.

– Люди, які потрапили на сторінки цієї книги, варті не лише нарисів. Це особистості неабиякого таланту й неординарної долі, – зауважив Федір Харитонович, тримаючи в руках видання, датоване 2013 роком. – Розповіді про цих людей з'являлися в різних центральних та місцевих друкованих засобах. Кажуть, що газета живе один день. А в круговерті подій і постійного спілкування з людьми не так просто зберегти раніше надруковане... Та й пам'ять людська – не вельми надійна річ. Так виник задум об'єднати розповіді про земляків в одній книзі...

Краєзнавець, директор Бершадської школи № 1 Григорій Погончик, де трудиться вже третій десяток років, своє творіння «Бершадщина: з минулого в майбутнє» адресував широкому колу чита-

чів з відповідними читацькими смаками, а передусім молоді. Збирати матеріали до книги дослідник розпочав ще зі студентських часів, а підготовкою до публікації зайнявся чотири роки тому. Результат вийшов дуже солідним, розвідка претендує на звання різнопланової, цілісної й дохідливої енциклопедії про Бершадський район.

В об'ємній за обсягом праці описано історію Бершадщини від найдавніших часів дотепер, природу, клімат, екологічні особливості, культуру, освіту, медицину тощо. Книга цінна також тим, що у ній зібрано унікальні фотографії людей, які зробили багато корисного для Бершадського району, відзначених державними нагородами, однак згадки про них до цього не було більш ніде.

Високу оцінку репрезентованим працям дали голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, голова ревізійної комісії обласної краєзнавчої організації Василь Паламарчук, директор видавництва «Меркьюрі-Поділля» Ігор Балюк, де книги вийшли друком, керівник науково-краєзнавчого клубу «Дослідник краю», що діє при Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва, Тетяна Котуз та ін.

8 лютого 2014 р.

У приміщенні Козятинського залізничного училища відбулося урочисте вшанування відомої в області особистості – педагога, архівіста, краєзнавця, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Зої Вільчинської – з нагоди 60 річчя від дня народження. Враховуючи її великий творчий доробок, у тому числі опубліковану фундаментальну працю «Наша історія: Адміністративно-територіальний устрій, суспільно-політична історія Козятинщини в контексті історії України з найдавніших часів до сьогодення» Президією правління Національної спілки краєзнавців України **Зої Володимирівній Вільчинській** присвоєно звання **Почесного краєзнавця України**. Високу відзнаку ювілярці вручив голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак.

ВІЛЬЧИНСЬКА Зоя Володимирівна

(06.02.1954, м. Козятин Вінницької області) – історик, педагог, архівіст, краєзнавець. Член Національної спілки краєзнавців України. В 1979 р. закінчила історичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Працювала на комсомольській роботі. В 1979 – 1996 рр. – викладач суспільних дисциплін Козятинського залізничного училища, 1996 – 2000 рр. – учитель історії Козятинської ЗОШ № 4. З 2001 р. працює начальником архівного відділу Козятинської міської ради. Активно захоплюється краєзнавством. Досліджує історію Вінниччини та рідного міста. Автор об'ємного (912 с.) монографічного видання «Наша історія: Адміністративно-територіальний устрій, суспільно-політична історія Козятинщини в контексті історії України з найдавніших часів до сьогодення» (2013 р.), книги «Голодомор на Козятинській землі 1932 – 1933 років», підготовлених до друку дослідницьких видань «Козятин – місто залізничників», «Сталінські репресії на Козятинщині», понад 300 публікацій краєзнавчої тематики в місцевій пресі. Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Відмінник освіти України.

16 лютого 2014 р.

До Вінниці цього дня прибули нардепи Володимир Яворівський і Олександр Бригинець («Батьківщина») та Андрій Мохник («Свобода»). За їхнього сприяння до міста привезено колону з погруддям Тараса Шевченка, яку під час велелюдного мітингу встановили на центральному майдані міста – Театральній площі. За словами представників Вінницької народної ради, цей монумент стоятиме на ній, поки новообрана влада не встановить на цьому місці пам'ятник Кобзареві.

17 лютого 2014 р.

З нагоди 350-річчя від дня трагічної загибелі кальницького (вінницького) козацького полковника Івана Богуна краєзнавці Він-

ниці, а також студенти історичного факультету Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського та інших вузів, поклали квіти до пам'ятного знака, встановленого у Вінниці на березі Південного Бугу.

23 лютого 2014 р.

Краєзнавці Вінниці взяли участь у жалобних заходах, приурочених пам'яті героїв Небесної Сотні. На Театральній площі, яка відтепер називатиметься площею Небесної Сотні, вони разом з усіма вінничанами попрощалися з Героєм Майдану Максимом Шемком.

Два похорони мужніх чоловіків, убитих на Майдані, Валерієм Брезденюком та Леонідом Полянським, відбулося у Жмеринці.

25 лютого 2014 р.

У Вінницькому обласному художньому музеї відкрито виставку відомого за межами області майстра різьби по дереву, уродженця с. Андрушівки Погребищенського району Петра Пипи «Шевченкіана Петра Пипи в деревообробленні на шкрябанні», на якій представлено понад 200 робіт, присвячених 200-річчю від дня народження Великого Кобзаря. У відкритті виставки майстра народної творчості взяли участь члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Катерина Висоцька, Тетяна Цвігун, директор художнього музею Ілля Безбах та ін.

4 березня 2014 р.

У Державному архіві Вінницької області відкрито виставку «Документальна Шевченкіана», основу якої склали архівні документи та газетно-книжкові матеріали.

За словами її організатора – головного спеціаліста відділу інформації та використання, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, кандидата історичних наук Костянтина Завальнюка, ідея виставки – показати

рідкісні документи, що є у фондах архіву. Експозиція створена за тематично-хронологічним принципом і складається з кількох розділів: «Шевченкіана у книжково-газетних виданнях», «Ставлення до Тараса Шевченка царського уряду», «Шевченкіана радянської доби», «Постать Шевченка у документах київських архівів». Найцінніші її експонати – це документи дореволюційного періоду, які стосуються заборони царським урядом вшанування пам'яті Шевченка, демонстрування портретів Шевченка, вивчення його творчості.

Цікавий також документ 1922 року, який свідчить про те, що мешканці села Столипіного зібралися і вирішили перейменувати своє село на Тарасівку на честь Шевченка. Це перший населений пункт в області, який отримав назву на честь великого поета. Це село – в Тульчинському районі.

Не менш цікаві й інші архівні документи. Усі вони викликають закономірний інтерес відвідувачів читального залу, де розгорнуто виставку.

9 березня 2014 р.

У Вінниці на 200-ту річницю з дня народження Великого Кобзаря скульптуру поета урочисто презентували вінничанам на площі перед краєзнавчим музеєм, яка віднедавна іменується площею Тараса Шевченка.

Пам'ятник, споруджений на зібрані кошти благодійними фондами «Велика родина» Віри Ульянченко та «Подільська громада» Віктора Бронюка, виявився свого роду унікальним для України – Шевченко постав не старим і похмурим, як це повелося у багатьох місцевих скульпторів, а ще молодим 35-річним митцем. Такою була позиція автора скульптури, лауреата Шевченківської премії Анатолія Гайдамаки.

Бачити «вінницького Шевченка» молодим зголосився і скульптор Володимир Цісарик, який працював над скульптурою у рідному Львові.

Композицію триметрової скульптури доповнюють двоє маленьких дітей, які із захопленням слухають Тараса. Пам'ятник виконаний у бронзі і розташований на великих гранітних брилах.

Одним пам'ятником у мерії обіцяють не обмежуватись. Секретар міської ради Сергій Моргунов запевнив, що до 24 серпня, Дня Незалежності України, буде проведено також повну реконструкцію площі Тараса Шевченка.

На відкриття пам'ятника Кобзареві прийшли близько тисячі вінничан, серед яких чимало краєзнавців.

11 березня 2014 р.

Літературно-мистецьке свято до 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка влаштувала обласна бібліотека ім. Тімірязєва спільно з національно-культурними товариствами Вінниччини.

Директор бібліотеки, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Наталія Морозова розповіла про оригінальний конкурс «В єднанні націй – «Кобзареве слово», в рамках якого всі охочі протягом лютого – березня могли записати і викласти в Інтернет-мережі «Фейсбук» відео свого виконання творів Кобзаря різними мовами. Кращі відеопрочитання демонстрували під час літературно-мистецького свята.

Також Наталія Морозова нагородила переможців обласного конкурсу бібліотечних заходів популяризації творчої спадщини Шевченка. Ними стали представники Тростянецької, Ямпільської та Липовецької районних бібліотек.

Пісні на слова Тараса Шевченка («Заповіт», «Зоре моя вечірняя», «Утоптала стежечку») виконала капела бандуристів Вінницького училища культури і мистецтв, а артисти обласного музичного театру ім. М. Садовського виконали уривок з драми у постановці народного артиста Віталія Селезньова.

– Сьогоднішнє свято – зі сльозами на очах і з присмаком, – сказала у своєму виступі заступник редактора журналу «Вінницький край», краєзнавець Валентина Сторожук. – Ще кілька тижнів тому ми були на грані війни, і зі словами Шевченка «Борітеся – поборите!» йшли у вічність хлопці зі Сходу і Заходу, серед яких і наші земляки, – за незалежну вільну Україну...

Зворушили присутніх вірші Шевченка та пісні на його слова у виконанні студентів з інвалідністю (незрячих та з ДЦП), що навчаються у Вінницькому університеті «Україна».

Читали вірші Кобзаря і студенти театрального відділу училища культури, пісню на вірш «Думка» у перекладі польською мовою виконав ансамбль «Срібні голоси» Вінницької культурно-просвітницької спілки поляків. А іноземні студенти Вінницького національного медичного університету зірвали шквал оплесків, продекламувавши «Заповіт» Тараса Шевченка азербайджанською, португальською, арабською, французькою, іспанською, туркменською, корейською, гінді та англійською мовами.

Яскравим завершальним акордом дійства стала вистава за поемою «Мар'яна-черниця» у виконанні юних акторів театру-студії «Сьоме небо» з медуніверситету та Театру книги «Прочитання», що діє при обласній бібліотеці.

13 березня 2014 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва в рамках 200-річного ювілею від дня народження Т. Г. Шевченка відбулася презентація праць краєзнавців Вінниччини, присвячених життю та творчості Великого Кобзаря.

Кандидат філологічних наук, заслужений працівник культури України, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Анатолій Подолинний (м. Вінниця) повідав присутнім про роботу над своєю книгою «Тарас Шевченко і Вінниччина: іменний словник», голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак – над книгою «Український Прометей Т. Г. Шевченко і Вінниччина».

Відразу дві книги презентував член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України Микола Дорош (с. Воронівці Хмельницького району): «Зі словом великим Тараса – навчаюсь, працюю, живу... (У віночок Кобзареві)», «Шевченкіана: на хрещатім Хмельницьким шляху». Останню презентували ще два упорядники: члени Національної спілки краєзнавців України Віра Степанюк (с. Пагурці Хмельницького району) та Микола Загородній (м. Хмельник), а також учителька української мови та літератури Хмельницької ЗОШ I – III ступенів № 2 Анжела Веремій – авторка крає-

знавчо-методичного дослідження «З любов'ю до землі, обличчям до людини»: вивчення літератури рідного краю у 10 класі».

Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України Олександр Роговий (м. Липовець) презентував новий альбом-буклет «Тарасовими шляхами Вінниччини».

14 березня 2014 р.

У с. Ометинці Немирівського району невідомі вандали знесли і забрали погруддя легендарного героя Кримської війни Петра Кішки.

Не стало бронзового Кішки напередодні чергової річниці визволення села від нацистських загарбників. У те, що погруддя знайдеться, віряться з трудом. Односельчани, а з ними краєзнавці області, насамперед Немирівського району, почали збирати кошти на нове погруддя.

15 березня 2014 р.

Вийшов у світ ювілейний випуск журналу «Вінницький край», приурочений 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка (головний редактор Вадим Вітковський, заст. гол. редактора Валентина Буздиган, відпов. секретар Віктор Тимчук; редакційна колегія ювілейного випуску: Світлана Василюк, Ніна Гнатюк, Анатолій Подолинний, Сергій Гальчак, Валентина Балан, Леонтій Гринюк, Віктор Григорчук (Румунія), Василь Панчук (Молдова), Степан Колесник, Павло Риков (Росія), Тетяна Яковенко.

У журналі вміщено науково-краєзнавчі, літературно-краєзнавчі статті: Петра Перебийноса «Поезіє, ти іскра між словами!», Павла Рикова «Тарас Шевченко: фамільные предания и не только», Сергія Гальчака «Тарасовими шляхами Вінниччини», Ніни Гнатюк «Це не забувається», «Шевченківські лауреати – наші земляки», Павла Ткачука «Що ми знаємо про Тараса Шевченка», Василя Кізки «Вчинки Мойсея і Шевченка – однотипні», Михайла Каменюка «З Кирилівки Тарас пішов у світ», Надії Чорної «Кольори темряви і сонця», Анатолія Подолинного «Тарас Шевченко та учасники

польського визвольного руху», Ірини Мироненко «За три місяці до незалежності», Миколи Крижанівського «Тихі оденьки з давнім товаришем та юною Катериною», Тетяни Журунової «Тарас Шевченко і Вінниччина: образотворча версія», Жанни Дмитренко «Моя любов до України – у моїх роботах», а також прозаїчні твори лауреатів Національної премії ім. Т. Г. Шевченка Володимира Яворівського «Друге пришествя», Степана Колесника «Заметіль», поезії Василя Кобця, Валентини Балан, Жанни Дмитренко, Наталки Поклад, Ірини Зелененької, Юрія Хмелевського, Василя Волочая, Мішші Юхма; фотокопії робіт вінницьких художників Леонтія Гринюка, Івана Грищука, Івана Горобчука, Михайла Бабія, Крістіни Жілінскайте, Олександра Рожкова.

17 березня 2014 р.

У Хмільнику відбулася презентація книги члена Національної спілки краєзнавців України, учителя історії з с. Великий Остріжок Хмільницького району Василя Маринича «Пам'ятає світ врятований» – про подвиги уродженців району-фронтовиків під час Другої світової війни, – яку він видав у співавторстві з учнями рідної йому Великоострожоцької школи – членами пошуково-волонтерського загону Хмільницької районної ветеранської організації.

19 березня 2014 р.

14 лютого 2013 р. стартувала Всеукраїнська естафета пам'яті «Слава визволителям України», приурочена 70-й річниці визволення України та 70-й річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні.

В рамках заходу від області до області, від району до району передаються символи акції: копія Прапора Перемоги, копія штандарту I-го Українського фронту, каска невідомого солдата-фронтовика, меморіальна гільза для наповнення землею із місць, де гриміли найбільш запеклі бої, чинився опір ворогові, а також альбом пам'яті естафети.

19 березня 2014 р., у день 70-ї річниці визволення від нацистських загарбників, естафету пам'яті приймав Могилів-Подільсь-

кий. Неподалік місцевого доту № 112 періоду Другої світової війни відбулася урочиста передача головного символу естафети пам'яті – меморіальної гільзи.

Традиційно в урочистостях взяли участь представники міської та районної влади, ветерани, прикордонники, краєзнавці, школярі, студенти, громадськість.

Особливо значуще у виступах проходила тема миру і спокою, яка, заважаючи на теперішні події в Україні, набрала особливого звучання.

Наповнюючи меморіальну гільзу подільською землею, що пам'ятає героїчний подвиг учасників Великої Вітчизняної війни, заступник міського голови Віталій Криган передав її співробітникам міського краєзнавчого музею, де вона зберігатиметься деякий час. Далі її шлях проляже в інші куточки України, адже Україна першою зустріла ворога, а тому має безліч героїчних областей, міст та сіл, земля яких священна.

Захоплено слухала молодь виступ ветерана-розвідника Михайла Семеренка, який на власні очі бачив та пережив усі жахіття війни.

Завершився урочистий мітинг хвилиною мовчання на знак шанси і пам'яті про загиблих та покладанням квітів до меморіалу «ДОТ № 112».

Продовженням урочистостей з нагоди визволення міста від нацистських загарбників стала краєзнавча конференція «70-річчя визволення Могилів-Подільського», що відбулася того ж дня в місцевому технолого-економічному коледжі Вінницького національного аграрного університету.

Її організаторами виступили член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України Валерій Войтович, член Національної спілки краєзнавців України, викладач історії Анатолій Соляр.

Конференцію відкрив заступник міського голови Віталій Криган, який наголосив, що минуло 70 років відколи в місті змовкли останні постріли гармат, настала тиша, прийшов мир. Ніколи не щезне в пам'яті людській, не сплине в небуття великий подвиг і велика трагедія нашого народу – його битва, його перемога.

У роботі конференції взяли участь та виступили Сергій Гальчак – доктор історичних наук, завідувач кафедри журналістики

Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Анатолій Бойта, член Національної спілки краєзнавців України, а також викладач коледжу Альона Кордонська, студентки Катерина Бойта, Єлизавета Муляр.

С. Гальчак презентував власну монографію «Визволення Вінниччини від нацистських загарбників».

23 березня 2014 р.

До 200-річчя від дня народження відомого українського поета Тараса Шевченка в читальній залі Вінницького педуніверситету відбулася зустріч студентів із краєзнавцями, які детально досліджували шляхи Великого Кобзаря на подільській землі та його творчі доробки, написані під враженням від перебування в цьому краї.

Завідувач кафедри журналістики, заслужений працівник культури України, історик, краєзнавець Сергій Гальчак презентував власну книгу «Подільський Прометей Т. Г. Шевченко і Вінниччина». Директор школи с. Воронівців Хмільницького району, Почесний краєзнавець України Микола Дорош представив збірку «Зі словом великим Тараса – навчаюсь, працюю, живу».

Почесними гостями заходу були Анжела Веремій – письменниця, педагог, краєзнавець та Василь Паламарчук – голова правління обласної організації Національної спілки журналістів України, краєзнавець.

2 квітня 2014 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак та краєзнавець, викладач Калинівського технологічного технікуму Олександра Павлуник взяли участь у роботі наукового симпозіуму «Проблеми туристичної галузі України: здобутки, стан, перспективи, що відбувся в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, виступили, відповідно із повідомленнями «Великі

вали Немирова як екскурсійно-туристичний об'єкт», «Лядовський скельний монастир – сакральна святиня Поділля».

4 квітня 2014 р.

У с. Корделівці Калинівського району відкрито пам'ятну дошку двом випускникам місцевої школи, лауреатам премії ім. Т. Г. Шевченка Степанові Колеснику та Євгенові Гуцалу.

«Уже третій рік Сашко та Марійка б'ють ноги в Корделівку. Доходилися з п'ятого – до сьомого, і щовечора, вертаючись із школи додому, із загуслою тугою оглядаючись на цегляні будинки на заводським селищі, де чудодійно висявала електрика і виспівувало радіо. А їхнім Мончинцям до цих благ житейських – як сім миль до неба пішки.

...Сашко з Марійкою мордуються в пустельних полях, прориваються крізь снігові закрути – і жодна душа не може знати, коли вони приплентаються додому».

Так в «глибоко автобіографічній повісті» «Заметіль» лауреат Національної премії ім. Т. Г. Шевченка Степан Колесник описує свої університети, коли він із сестрою долав шлях довжиною дванадцять кілометрів з Мончинець, де народився, в Корделівку, добираючись у школу.

З квітня Степан Колесник знову відвідав Корделівську школу. І нагода для цього була неабияка. У школі, в рамках відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка, відкрито пам'ятну дошку лауреатам премії імені Т. Шевченка видатним українським письменникам та публіцистам Степанові Колеснику та Євгенові Гуцалу.

Корделівська школа справді унікальна – невідомо чи в Україні є ще десь сільська школа, в якій навчалися б такі видатні майстри слова, лауреати Шевченківської премії. А Корделівська може пишатися, що її випускниками були Степан Колесник у 1950 та Євген Гуцало в 1953 році.

Вшанування в рідній школі цих двох постатей української літератури і публіцистики стало можливим завдяки зусиллям Корделівського сільського голови Людмили Дудар, яка опікувалась виготовленням та встановленням пам'ятної дошки.

З цієї нагоди у школі відбулися урочистості, на яких звучали поезії Євгена Гуцала та уривки прози Степана Колесника, виступали гості – перший заступник голови райдержадміністрації Микола Господарець, депутат Калинівської міської ради Костянтин Васюк, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки журналістів України, заслужений журналіст України Василь Паламарчук, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, однокласник Степана Колесника Володимир Жовтий, учні школи.

9 квітня 2014 р.

У великій виставковій залі Вінницького обласного краєзнавчого музею відбулася презентація книги Степана Нешика та Вадима Вітковського «Зелений рай».

Ця книга – помітне явище в регіональній, а можливо, і в загальноукраїнській літературі. Бо написана про те, що любо-дорого серцю майже кожного подолянина – колыску нашого народу – рідне село. Тому без перестанку хочеться розглядати фотознімки, листати розповіді очевидців про минуле рідного краю. Оті колгоспи, бурякові лани, художня самодіяльність – то все наше минуле життя, незалежно від того, як саме оцінюють його нинішні політики. Для нас воно було яскравим, урочистим – таким і залишиться у пам'яті назавжди.

Тому й презентація книги вийшла такою щемливою, трепетною, вражаючою у самісіньке серце. Автори, хвилюючись, розповідали про кожен описаний та пережитий епізод, про природу й людей двох віддалених сіл із Мурованокуриловецького району – Плоского та Млинівки.

– Поява таких книг – знаменна віха в житті нашого краю, – зазначив заступник начальника департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації Володимир Лазаренко. – Адже маємо найцінніше – відтворення подій, що вже стали історією, зображення людей, які цю історію творили. У книзі вміщено багато рідкісних документів, зібрано унікальний фактаж про минуле, прокладено дороги духовності, вимальо-

вано багатопортретну галерею, і, безперечно, «Зелений рай» матиме велике життя...

І на відкритті, і на завершенні презентації виступав зі своїм репертуаром фольклорний хоровий колектив «Осінні барви» під керівництвом Сергія Луцишина, у виконанні якого звучали «Заповіт» Тараса Шевченка й багато інших гарних пісень – про маму, рідне село, дитинство.

Співавтор книги, відомий на Вінниччині красзнавець Вадим Вітковський зачитав привітання від лауреата Шевченківської премії, земляка, відомого поета Петра Перебийноса, і закликав усіх, хто вмів і може писати, створювати подібні книги про свої рідні села.

Степан Нешик розповів про історію населених пунктів, де він народився, про копітку роботу, пов'язану зі збиранням історичних матеріалів до книги. Він подякував усім, хто підтримував і допомагав авторам у цьому благородному починанні.

Чимало гарних слів на адресу ініціаторів та авторів «Зеленого раю» прозвучало із вуст учасників свята. Спеціально на презентацію приїхав підполковник СБУ Дмитро Кривонос, котрий виступив від імені громади Плоского й поділився своїми враженнями від прочитання книги. Високо оцінив цей творчий доробок ректор Вінницького державного педагогічного університету Олександр Шестопалюк. Зі сльозами на очах говорила про своє відчуття, свою стежку до «Зеленого раю» директор Лучинецької середньої школи Мурованокуриловецького району Надія Країло.

– Хочу, щоб ця книга відродила село, щоб повернула втрачені традиції, щоб наші діти щоразу поверталися до своїх витоків, до джерел прабатьківських криниць.

Чимало гарних слів сказали літредактор журналу «Вінницький край» Віктор Тимчук, поети Михайло Каменюк та Василь Кобець, голова ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, голова обласної організації Національної спілки журналістів України Василь Паламарчук. До речі, Василь Миколайович зазначив, що на столі в кожній хаті мають лежати насамперед три найголовніших книги – Біблія, «Кобзар» Тараса Шевченка і книга про рідне село...

10 – 11 квітня 2014 р.

Відбулася наукова конференція викладачів, аспірантів і студентів інституту філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського.

Низка доповідей та повідомлень, що були заслухані на конференції, присвячена краєзнавчим аспектам. Такими були повідомлення голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, доктора історичних наук С. Д. Гальчака («Періодичні видання Вінниччини в роки фашистської окупації»), професора, доктора філологічних наук Н. М. Павликівської («Словник мікрогідронімів Вінниччини» – здобуток регіональної ономастики України), старшого асистента Л. І. Цибульської («Урок-діалог як форма вивчення літератури рідного краю (Т. Шевченко і Вінниччина)»), студентів І. Сіренко («Номінація вишивальних технік у подільському діалекті»), М. Павлишиної («Архаїчні особливості подільського діалекту в говірці села Студени Піщанського району Вінницької області»), В. Кузик («Весільна лексика говірки села Широка Гребля Хмельницького району Вінницької області»), Д. Гирича («Невідома Вінниця»), О. Серветник («Розвиток друкарства на Вінниччині»), В. Чугункіної («Краєзнавча тематика в сучасній пресі Поділля») та ін.

15 квітня 2014 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва в рамках засідання науково-краєзнавчого клубу «Дослідник краю» відбулася презентація книги голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, завідувача кафедри журналістики Вінницького державного університету ім. М. Коцюбинського Сергія Гальчака «Словом і багнетом»: журналісти Вінниччини у Другій світовій війні».

За словами автора, влітку 1941 року фашистське нашествя обірвало мирне життя, перекреслило плани та сподівання наших співвітчизників. Сторінки газет у той тривожний час зарясніли закликами: «Все для фронту, все для Перемоги!»

Редакції газет поступово порожніли. Всі, спроможні носити зброю, пішли в діючу армію, насамперед, журналісти, для яких бути на передовій – професійний обов'язок. Не стали винятком, як красномовно засвідчують спогади очевидців тих трагічних подій, й члени колективу провідного на Вінниччині часопису «Більшовицька правда», низки районних газет.

У книзі простежуються долі журналістів Вінниччини (понад ста осіб). Вони воювали чи не на всіх фронтах і чи не в усіх родах військ. Одні з них отримували призначення в дивізійні та армійські газети, другі – поповнювали ряди корпусу політруків, треті – командували ротами і батареями, четверті – ставали до гармат, бралися за штурвали танків. Нерідко гинули, отримували важкі поранення безпосередньо на полі бою, своїм життям та пролитою кров'ю наближаючи Перемогу. Чимало журналістів боролися з ворогом у рядах радянських партизанів, партійно-комсомольського, а також націоналістичного підпілля.

Книга розрахована на науковців і краєзнавців, студентську та учнівську молодь, а також усіх, хто вивчає, досліджує історію рідного краю.

Високо оцінили презентовану працю заслужений журналіст України, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки журналістів України, краєзнавець Василь Паламарчук, заслужений журналіст України, краєзнавець Іван Волошенюк, краєзнавці депутат Вінницької обласної ради Михайло Вдовцов, кандидат історичних наук, архівіст Костянтин Завальнюк, завідувачка відділу краєзнавства Вінницької ОУНБ ім. К. Тімірязєва Тетяна Котуз.

* * *

Цього ж дня проведено загальнобібліотечний День періодики «Багатоликий світ преси», в рамках якого у секторі журнальної періодики відбулася інформаційна зустріч з С. Д. Гальчаком, доктором історичних наук, зав. кафедри журналістики ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського та В. М. Паламарчуком, головою обласної організації Національної спілки журналістів України, заслуженим журналістом України. Для користувачів було презентовано прес-виставки: «Світ друкованого слова», «Екологія і суспільство: на

перехресті думок»; перегляд журналів «Журнали-ювіляри 2012 – 2013 рр.». У відділах бібліотеки відбулися презентації виставок «Періодика – надійний помічник у світі інформації», «Сучасні технології створення веб-сайтів», «Сторінками економічних журналів».

18 квітня 2014 р.

Група вінницьких краєзнавців на чолі із членом правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України К. В. Завальнюком взяла участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Хмельниччина в роки Другої Світової війни», присвяченій 70-річчю визволення Хмельницької області від нацистських загарбників. К. В. Завальнюк виступив із доповіддю «За волю України «з ідеєю в серці – зі зброєю в руках»: український військовий та громадський діяч Євген Алетіяно-Попівський (1905 – 1976)», В. В. Черняк – повідомленням «Син Брянської землі», О. М. Кравчук, І. І. Ратушняк, Н. М. Мельник «Подільянин В. Приходько про українську еміграцію в Празі в лютому – квітні 1945 р.».

22 квітня 2014 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак взяв участь у науково-краєзнавчій експедиції Національної спілки краєзнавців України до Житомирської області. У її складі відвідав Кмитівський музей образотворчого мистецтва ім. Й. Д. Буханчука, Житомирський обласний краєзнавчий музей, музей космонавтики ім. С. П. Корольова, меморіальні музеї С. П. Корольова, В. Г. Короленка, Б. М. Лятошинського.

24 квітня 2014 р.

У Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського відбулася Третя регіональна студентська наукова конференція «Подільська регіональна лексикологія: стан

та перспективи», в якій взяли участь науковці відділів діалектології та ономастики Інституту української мови Національної академії наук, науковці та студенти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Житомирського державного університету імені Івана Франка, Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Хмельницького національного університету.

Красназнавчим аспектам присвятили свої доповіді та повідомлення професор Вінницького держпедуніверситету Н. М. Павликівська («Мікрогідроніми Вінниччини крізь призму українського словотвору»), доцент цього ж вузу, кандидат філологічних наук О. А. Павлушенко («Антропоніми як засіб вираження художнього концепту в мовотворчості Михайла Стельмаха»), завідувачка навчально-наукової лабораторії з етнології Поділля Вінницького держпедуніверситету Т. П. Пірус («Писанкова мова Поділля»), кандидат філологічних наук І. В. Гороф'янюк (м. Вінниця) («Вербалізація концепту «голод» у подільських діалектних автобіографічних текстах»), студенти Д. В. Кравчук («Фольклорні тексти різночасової фіксації як джерело вивчення динаміки подільського говору»), К. Мельник («Топонімічний портрет села Лаврівки Вінницького району Вінницької області»), С. Ілюсь («Семантика прізвищ сучасного Поділля»), П. Купрійчук («Словник українських говорів Одещини» як джерело дослідження подільського діалекту»), Н. Проциш («Лексикон новоушицької говірки подільського говору Південно-Західного наріччя»), Ю. Білошицька («Назви вулика в середньополіських і східноподільських говірках»), Л. Семенко («Фразеологізми родильного обряду в говірках Монастирищенського району Черкаської області»), Т. Кльоц («Традиційна календарна обрядовість села Заможне Барського району Вінницької області») та ін.

25 квітня 2014 р.

У Вінниці відбувся круглий стіл «Вінничани у Другій світовій війні: проблеми історичної та національної пам'яті». В його роботі взяли участь, виступили із доповідями та повідомленнями голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки

краєзнавців України Сергій Гальчак, члени правління обласної краєзнавчої організації Костянтин Завальнюк, Олександр Роговий, науковці Олексій Струкевич, Анатолій Войнаровський, Ігор Мазило, Леонід Філонов, краєзнавці Іван Коломієць, Вадим Вітковський, Володимир Воловодюк та ін. Учасники круглого столу обговорили питання: внесок українського народу (вінничан) у перемогу над нацизмом; вінничани на фронтах Другої світової війни та у партизанській боротьбі і підпіллі; протидія сил національно-визвольного спрямування заходам німецької окупаційної влади на теренах Вінниччини; вінничани в європейському русі Опору; проблема українського колабораціонізму: міфи та реалії; наслідки Другої світової війни для Вінниччини і України; сучасні виклики Україні та загрози її суверенітету.

5 травня 2014 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак та член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України К. В. Завальнюк взяли участь у засіданні круглого столу «Тарас Шевченко і Поділля», що відбувся в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, присвяченому 200-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка, на якому розглянуто різні аспекти життя і творчості Великого Кобзаря, його археографічної подорожі 1864 року на Поділля та Волинь, поширення його творів у регіоні впродовж середини XIX – початку XXI століть, вшанування ювілеїв, значення його діяльності для національно-культурної розбудови нинішньої незалежної України. С. Д. Гальчак виступив із доповідями «Тарасовими шляхами Вінниччини» та «З «Немирівської колиски»», К. В. Завальнюк – «Вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка на Вінниччині в період Української революції (1917 – 1920 рр.)».

14 травня 2014 р.

У Вінницькій ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва в рамках засідання науково-краєзнавчого клубу «Дослідник краю» відбулася презен-

тація книги Г. Погончика та І. Кацапа «Кровоточащая рана», що розповідає про драматичне життя єврейського народу на території Трансністрії в період Другої світової війни. Її основу складають свідчення очевидців – колишніх в'язнів гетто і таборів смерті, а також архівні матеріали про Голокост. Видання містить також багато краєзнавчих матеріалів, у яких простежується допомога українського населення єврейському народу в його боротьбі за виживання.

У презентації книги взяли участь один із її авторів Григорій Погончик, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, член правління Вінницької обласної організації НСКУ, редактор газети «Бершадський край» Федір Шевчук, голова ревізійної комісії Вінницької обласної організації НСКУ Василь Паламарчук, завідувачка відділу краєзнавства Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва Тетяна Котуз та ін. Вони відзначали, що за роки нацистської окупації на Вінниччині розстріляно, закатовано 204780 мирних громадян, 45972 військовополонених, 64 167 – примусово вивезено на каторжні роботи до Німеччини. Із понад двохсот тисяч цивільних громадян, замордованих окупантами, майже половина була євреями. Зрозуміло, що масовий геноцид позначився, в першу чергу, на цивільному єврейському населенню. Чинили злочини окупанти й на території Трансністрії, де була чи не найбільша кількість гетто. Великі єврейські могили жертв нацизму є в багатьох містах і селах області. Пам'ятники та пам'ятні знаки, встановлені на них, красномовно нагадують про біль втрат.

15 травня 2014 р.

У Вінницькому державному педагогічному університеті ім. М. Коцюбинського відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку». З доповідями та повідомленнями краєзнавчого змісту на ній виступили голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак («Преса Вінниччини в роки нацистської окупації»), старший викладач кафедри української літератури Вінницького педуніверситету В. П. Крупка («Рецепція творчості Володимира Забаштанського у фахо-

вій періодиці»), студентка цього ж вузу В. А. Чугункіна («Особливості висвітлення краєзнавчих матеріалів у «Вінницькій газеті»).

20 травня 2014 р.

Вийшов друком спеціальний випуск краєзнавчого альманаху «Світлиця», приурочений 200-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка, підготовлений працівниками Вінницького обласного Центру народної творчості, краєзнавцями м. Вінниці. Крім численних фотосвітлин пам'ятників Великого Кобзаря на Вінниччині, репродукцій робіт художників, народних умільців області у ньому вміщено науково-краєзнавчі статті директора ОНЦТ, члена правління обласної організації Національної спілки краєзнавців України Тетяни Цвігун «Шевченко в народному мистецтві», письменника, журналіста, краєзнавця Івана Волошенюка «Шевченківський лауреат Віктор Наконечний», члена правління обласної організації Національної Спілки краєзнавців України, кандидата філологічних наук Анатолія Подолинного «Маловідома сторінка Шевченкового життя», аспіранта Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України Вадима Василенка «Подільська Шевченкіана», провідного методиста ОЦНТ Жанни Дмитренко «Шевченкова поезія у різьбленні Юрія Дяченка», «12 оберегів Антоніни Данилевич», «Дослідження Сергія Гальчака в контексті подільської Шевченкіани», «Тарас Шевченко у подільському фольклорі», «Тендітна гілочка Шевченкового древа», провідного редактора ОЦНТ Наталії Сентемон «Про те, що запало в душу», викладача Вінницького училища культури і мистецтв ім. М. Д. Леонтовича Юлії Власюк «Без золота, без каменю, без хитрої мови...», провідного методиста ОЦНТ Олесі Камської «І буде правда на рідній землі», керівника літературно-драматичної частини Вінницького обласного драматичного театру ім. М. К. Садовського Світлани Фицайло «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине!...», краєзнавця Галини Волошенюк «Тарас Шевченко і Володимир Перепелюк», художника Олександра Пелешка «Гортаючи сторінки «Кобзаря», провідного методиста ОЦНТ Ніни Джус «Подoliaни оспівують Шевченка». Досить доречним виявився й сценарій проведення урочистих зборів громадськості Вінниччини з нагоди 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка «Уклін тобі, Тарасе, про-

роче наш великий», підготовлений заслуженою артисткою України Марією Скрипник та головою циклової комісії режисерських дисциплін Тульчинського училища культури Любов'ю Прилипко.

12 червня 2014 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація монографічного дослідження члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, заступника директора Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті ім. І. Огієнка Валерія Пилиповича Рекрута «Іполит Зборовський (1875 – 1937). На перехресті двох епох». У праці йдеться про життєвий шлях, науково-краєзнавчу, громадську, кооперативну, музейну та просвітницьку діяльність розстріляного під час сталінських репресій Іполита Чеславовича Зборовського – засновника перших на Вінниччині кооперативних товариств, відомого в краї музейника, археолога-аматора, громадського діяча; про драматичні суспільно-політичні процеси, що відбувалися на Поділлі та в Україні в кінці XIX – першій третині XX ст. У презентації взяли участь і виступили перед присутніми: голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, член правління обласного краєзнавчого осередку, завідувач архівним відділом Липовецької райдержадміністрації О. І. Роговий, краєзнавці А. К. Лисий, К. В. Завальнюк, М. М. Пашенко (м. Вінниця), доцент Вінницького національного технічного університету Л. В. Філонов, старший науковий співробітник Вінницького обласного краєзнавчого музею В. В. Колесник, завідувачка відділу новітньої історії цього ж музею Л. І. Семенко, старший викладач Вінницького державного педагогічного університету О. М. Кравчук, голова ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України В. М. Паламарчук, директор видавництва «Меркьюрі-Поділля» І. Б. Балюк, завідувачка відділу краєзнавства Вінницької ОУНБ ім. К. Тімірязєва Т. В. Котуз.

26 червня 2014 р.

Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, кандидат історичних наук, головний спеціаліст Державного архіву Вінницької області Костянтин Завальнюк разом із вінницькими краєзнавцями Тетяною Стецюк та Ігорем Журавлівським взяв участь у V-й Всеукраїнській науково-практичній конференції «Минуле і сучасне Волині та Полісся. Олена Пчілка, Леся Українка і родина Косачів в історії української і світової культури», присвяченій 165-річчю від дня народження Олени Пчілки та 65-річчю з часу створення Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки, що відбулася в с. Колодяжне на Волині. Виступив із доповіддю «Родина Косачів та Східне Поділля».

15 липня 2014 р.

У Києві на Байковому кладовищі відбулося покладання квітів краєзнавцями держави до могили доктора історичних наук, академіка НАН України, Героя України П. Т. Тронька. Того ж дня у залі засідань Національної спілки краєзнавців України групі краєзнавців урочисто вручено премію його імені.

У номінації «За видання краєзнавчої літератури» лауреатом премії імені академіка Петра Тронька став голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, доктор історичних наук, завідувач кафедри журналістики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Сергій Дмитрович Гальчак.

Як і всі інші лауреати, грошову винагороду у розмірі 500 крб він передав на підтримку сил АТО.

26 серпня 2014 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва у рамках засідання науково-краєзнавчого клубу «Дослідник краю» відбулася презентація книги Майї Пирогової «Їх не злякав «Вервольф». Книга створена за документами та спогадами

учасників партизанського руху на Вінниччині під час Другої світової війни. Ведучим заходу був М. Ф. Каменюк, голова Вінницької обласної організації Національної спілки письменників України.

У презентації взяли участь голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, заступник голови правління обласного осередку НСКУ О. І. Роговий, історики-краєзнавці С. С. Гареник, Т. І. Моторна, земляки автора, колишні партизани-підпільники та члени їхніх сімей.

15 вересня 2014 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбувся літературно-мистецький вечір до 150-річчя від дня народження М. М. Коцюбинського «Зачарований красою» за участю представників письменницької організації, краєзнавців, журналістів, художніх колективів міста, творчої молоді.

У рамках вечора відбулася авторська презентація книги Людмили Любацької «Ласкава зірка України» про М. Коцюбинського.

20 вересня 2014 р.

Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України М. Н. Дорош у Києві взяв участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Битва під Оршею 1514 року – яскрава сторінка спільної боротьби проти московської агресії», присвяченій 500-й річниці битви литовсько-руського і польського війська під проводом князя Костянтина Острозького проти московського війська, на якій виступив із науковим повідомленням.

22 вересня 2014 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак взяв участь у пря-

мому ефірі обласного радіо в тематичній передачі, присвяченій дню партизанської слави.

25 – 27 вересня 2014 р.

У Бару відбулася III Міжнародна науково-практична конференція «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку», присвячена 520-річчю з дня народження Бони Сфорца та 120-річчю виходу у світ праці М. С. Грушевського «Барське староство. Історичні нариси XV – XVIII ст.», в роботі якої взяли участь науковці та краєзнавці Вінниччини, Хмельниччини, Черкащини, Сумщини, Києва, а також Польщі.

Захід проходив на базі відновленого районного історичного музею, який багато років очолює справжній ентузіаст краєзнавчої справи Наталія Коваль.

З привітанням до її учасників звернувся голова Барської райдержадміністрації Володимир Саволук.

– Перекидаючи умовний місток від минулого й до сьогодення, Барський район і досі називають «ворітьми Східного Поділля, а за багатство і квітучість садів – «яблуневою гілкою Поділля», – зазначив він. – З історією нашого краю пов'язані імена відомих постатей вітчизняної культури – братів Василя та Івана Григоровичів-Барських, Михайла Коцюбинського, Леоніда Мосендза, Аркадія Любченка, Генріха Яблонського. У Бару народився відомий російський математик Віктор Буняковський, у селі Верхівка творив польський поет Юліуш Словацький. Михайло Грушевський збирав тут матеріали для своєї магістерської дисертації «Барське староство, історичні нариси XV – XVIII століть»...

Також виступили голова районної ради Михайло Піддубний, віце-консул Республіки Польща у Вінниці Даміан Каргінські, заступник начальника управління культури і туризму облдержадміністрації Сергій Гарбулінський, керівник Центру соціокультурного проектування Міжнародного товариства прав людини, член-кореспондент УАННП Микола Мосунов, доктор історичних наук, доцент Вінницького державного педагогічного університету, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, директор державного меморіального музею Михайла Грушевського у Львові Марія Магунь,

доктор історичних наук, професор Арсеній Зінченко (м. Київ) та ін.

С. Д. Гальчак вручив грамоти Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті ім. І. Огієнка групі краєзнавців Барського району.

М. М. Мосунов за активну участь у підготовці та проведенні конференції відзначив грамотами члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, кандидата історичних наук, доцента Олексія Бакальця, фотохудожника, журналіста, почесного громадянина Бара Євгена Меснянкіна, вчителя навчально-виховного комплексу ЗОШ I – III ст. № 2 Романа Григор'єва.

Потім робота конференції продовжувалась у трьох секціях. Особливий інтерес в учасників конференції викликали виступи магістра архітектури Вроцлавського політехнічного інституту архітектури та містобудування Віти Цицюрської, яка представила власний дипломний проект «Відновлення фортеці в місті Бар», відомих краєзнавців кандидата історичних наук, доцента, викладача Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського Анатолія Лисого «Бона Сфорца на сторінках «Хроніки європейської Сарматії» Олександра Гваньїні», директора державного музею історії міста Козятини Лілії Макаревич «Родинні зв'язки М. Грушевського з Козятинщиною та увічнення його постаті в нашому краї», кандидата історичних наук Сергія Єсюніна «Місто Бар Могилівського повіту на початку XX століття» та ін.

10 жовтня 2014 р.

З нагоди 70-річчя звільнення Вінницької області від нацистських окупантів на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського відбулася XXVI Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Вінниччина в роки Другої світової війни. 1939 – 1945». Тематика об'єднала чимало науковців, краєзнавців, студентів.

Відкриваючи конференцію, з вітальним словом до її учасників звернулася член Національної спілки краєзнавців України, доктор

філологічних наук, професор, проректор із наукової роботи університету І. Є. Руснак.

Під час роботи пленарного засідання були представлені доповіді заступника директора департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю, начальника управління комунікацій з громадськістю Вінницької обласної державної адміністрації В. І. Лазаренка «70-річчя визволення України від нацистських загартбників як спонукальний фактор вивчення історичних документів», доктора історичних наук, професора, члена-кореспондента НАН України, заступника директора Інституту історії України НАН України, голови Національної спілки краєзнавців України О. П. Реєнта «Наукові проблеми історії Другої світової війни: сучасний стан та перспективи дослідження», доктора історичних наук, професора, завідувача відділу Другої світової війни Інституту історії України НАН України О. Є. Лисенка «Друга світова війна як сегмент наукового пошуку та суспільних рефлексій», старшого наукового співробітника відділу історичної регіоналістики Інституту історії України НАН України Р. Ю. Подкура «Деякі типи настроїв населення окупованої території України за матеріалами органів державної безпеки УРСР», доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри філософії, соціально-політичних дисциплін та етнології ВДПУ ім. М. Коцюбинського О. А. Коляструк «Повсякденне життя вінничан в умовах окупації (за офіційними документами та свідченнями очевидців)», доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії України Київського університету ім. Б. Грінченка О. О. Салати «Українське поетичне слово в окупаційній періодиці Вінниччини 1941 – 1943 рр.», кандидата історичних наук, доцента кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін Вінницького кооперативного інституту, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України В. І. Петренка «Спалені села Вінниччини в період нацистської окупації 1941 – 1944 рр.», кандидата історичних наук, доцента кафедри всесвітньої історії ВДПУ ім. М. Коцюбинського П. М. Кравченка «Указ 1948 р. як засіб репресивної політики радянського режиму», кандидата історичних наук, заступника директора Державного архіву Вінницької області Ф. А. Винокурової «Печера – євреї в пеклі: до мультимедійного проекту з історії Го-

локосту за часів німецько-румунської окупації Вінниччини 1941 – 1944 рр».

Секційні заняття продовжились у 6-и секціях, зібрали чималу аудиторію зацікавлених даною проблематикою дослідників. Зокрема, змістовними були виступи науковців доктора історичних наук, голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака «З думою про соборну Українську державу», кандидата історичних наук, директора інституту історії, етнології і права ВДПУ ім. М. Коцюбинського Ю. А. Зінька «Аграрна, соціальна та економічна політика німецьких окупаційних органів влади на території Вінниччини (1941 – 1944 рр.)», доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії та культури України ВДПУ ім. М. Коцюбинського І. М. Романюка «Органи місцевого самоуправління на Вінниччині в роки нацистської окупації (1941 – 1944 рр.)», кандидата історичних наук, заступника директора Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка В. П. Рекрута «Діяльність кооперативних установ та організацій Вінниччини в умовах нацистської окупації 1941 – 1944 рр.», кандидата історичних наук, доцента кафедри суспільних дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії Ю. І. Блажевича «Ліквідація фашистськими окупантами єврейського населення містечка Хмільник Вінницької області в 1941 – 1943 рр.», доктора історичних наук, професора Хмельницького національного університету О. П. Григоренка «Поділля в життєвій і науковій долі професора Радомира Івановича Сіліна», кандидата історичних наук, доцента Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом А. М. Трембіцького та кандидата історичних наук, члена Хмельницького міського відділу Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України Л. А. Іваневич «Пісні українських остарбайтерів в записах Тетяни Трембіцької», доктора географічних наук, доцента кафедри географії ВДПУ ім. М. Коцюбинського А. В. Гудзевича «Друга світова війна в топонімії Вінниці», кандидата історичних наук, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України К. В. Завальнюка «Бойовий шлях В. С. Пилипенка», члена правління Вінницької обласної організації

Національної спілки краєзнавців України, викладача Могилів-Подільського монтажно-економічного коледжу В. В. Войтовича «До історії Могилів-Ям-пільського укріпленого району», краєзнавця Я. А. Бранька «Бої за визволення Вінниччини від німецько-румунських окупантів (недосліджена Велика Вітчизняна)» та ін.

За результатами конференції видано збірник наукових праць (*«Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження»: Матеріали XXVI Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції «Вінниччина в роки Другої світової війни. 1939 – 1945». Вінниця, 10 – 11 жовтня 2014 р. / Ред. колегія: І. Є. Руснак (голова оргкомітету), Ю. А. Зінько (відповідальний редактор), А. В. Войнаровський (відповідальний секретар) та ін. – Вінниця, 2014. – 320 с.).*

13 жовтня 2014 р.

До дня українського козацтва в обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва влаштовано книжкові виставки «Лицарі козацького роду», «Де козак, там і слава», «Козацтво на Вінниччині: історія та сьогодення», «Українське козацтво – творець нової форми української державності».

17 – 18 жовтня 2014 р.

З ініціативи Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України проведено Першу Шаргородську наукову історико-краєзнавчу конференцію, яка відбулася в приміщенні місцевого районного будинку культури.

Відкриваючи її, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак зачитав вітання голови Національної спілки краєзнавців України О. П. Реєнта, в якому йшлося:

«Шановні учасники та гості конференції!

Від імені Національної спілки краєзнавців України щиро вітаю вас із початком роботи Першої Шаргородської наукової історико-краєзнавчої конференції, яка започатковується на історичній землі Поділля, зокрема Шаргородщини, і вкотре об'єднала всіх, хто

любить рідний край, долучається до вивчення його історії та сьогодення.

Поле діяльності вінничан, котрі досліджують свою малу батьківщину, надзвичайно велике і благодатне, адже Поділля славиться багатою історією, чудовою природою, талановитими людьми. У давнину цей куточок називали земним раєм, а річку Південний Буг наші далекі предки нарекли Богом. На цій благодатній землі відбувалися події, які впливали на подальший розвиток не лише краю, але й усієї держави та Європи в цілому.

Вінниччина стала колыскою для багатьох відомих постатей, котрі поповнили скарбницю не тільки вітчизняної, але й світової науки, культури, мистецтва. Це – Голова Центральної Ради УНР Михайло Грушевський, композитори Микола Леонтович і Петро Ніщинський, письменники Михайло Коцюбинський (150-річчя від дня народження якого у вересні цього року урочисто відзначили вдячні земляки), Степан Руданський, Михайло Стельмах, Петро Перебийніс, Василь Стус, архітектор Владислав Городецький, художник Василь Хмелюк, кінорежисер Ігор Савченко. Із краєм пов'язані імена видатного хірурга Миколи Пирогова, композитора Петра Чайковського, художника Тропініна, театрального діяча, актора, режисера Миколи Садовського. І цей перелік можна продовжувати, адже Вінниччина відома своїми непересічними талантами в усьому світі. Окремі із них мають пряму причетність до історії Шаргородщини.

А скільки збереглося природних заповідних куточків, архітектурних та історичних пам'яток, якими пишаються вінничани та докладають зусиль щодо їх збереження і представлення інформації про них в усьому світі!

Висловлюю щиру подяку всім, хто займається благодатною справою – досліджує історію населених пунктів, свої родоводи, збирає по крупинках, систематизує та оприлюднює інформацію про видатних людей, уродженців краю, та тих, чиї життя і діяльність пов'язані з Поділлям, збирає спогади, свідчення очевидців різних історичних подій.

Вивчення проблем локальної історії – вагомий внесок у розвиток краєзнавчого руху, оскільки питання, які розглядаються на конференції про комплексне дослідження краю, його конкретного регіону – Шаргородщини мають важливе значення для формуван-

ня національної самосвідомості та відродження історичної пам'яті нашого народу.

Обговорення актуальних проблем краєзнавства сприятиме виробленню нових науково обґрунтованих концепцій для подальшого утвердження краєзнавства у системі соціо-гуманітарних наук.

Від імені Національної спілки краєзнавців України бажаю учасникам конференції плідної роботи, цікавих наукових дискусій, а також щоб ваш форум став помітним кроком у розбудові сучасного українського краєзнавства».

З вітальним словом до учасників конференції також звернулися в. о. Шаргородської районної державної адміністрації М. Й. Гавліцький, голова Шаргородської районної ради В. О. Павельський, директор інституту історії, етнології й права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Ю. А. Зінько.

На пленарному засіданні із науковими доповідями виступили: доктор історичних наук, директор Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка Л. В. Баженов «Шаргородщина в археографічних та історичних дослідженнях науковців і краєзнавців XIX – початку XXI ст.», кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник Хмельницького обласного краєзнавчого музею С. М. Єсюнін «Містечко Шаргород на сторінках пам'ятних книжок Подільської губернії XIX – початку XX ст.», доктор історичних наук, професор, директор наукової бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка В. С. Прокопчук «Архієпископ Іоникій – перший архірей заснованої 12 квітня 1795 року Брацлавської і Подільської православної єпархії», кандидат історичних наук, заступник директора Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України Почесний краєзнавець України В. П. Рекрут «Політичні репресії проти працівників Шаргородської райспоживспілки у 1936 – 1938 рр.: причини і наслідки», член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України А. Н. Нагребецький (м. Шаргород) «Слава шаргородців – слава України», завідувач навчально-наукової лабораторії з етнології Поділля Він-

ницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Т. П. Пірус «Рукописні матеріали про Шаргородщину у фондах навчально-наукової лабораторії з етнології Поділля ВДПУ ім. М. Коцюбинського», доктор історичних наук О. А. Коляструк (м. Вінниця) «Повсякденне життя і звичаєва культура жителів сіл Мурафа та Клекотина Шаргородського району Вінницької області (за матеріалами спільної україно-польської етнографічної експедиції студентів Вінницького державного педагогічного і Варшавського університетів)».

Потім робота продовжилася у секціях «Джерела та наукові дослідження Шаргородщини, Подільського регіону, археологія, давня історія краю», «Новітній період в історії регіону», «Визначні діячі та особистості в історії Шаргородщини», «Культурно-освітнє, релігійне життя регіону та природа краю».

Особливий інтерес викликали доповіді та повідомлення Ю. В. Легуна (м. Вінниця) «Шаргород і передмістя у топографічному і камеральному описі 1799 р.», А. М. Трембіцького (м. Хмельницький) «Гостинні (заїжджі) двори (заїзди) на Поділлі», А. В. Войнаровського, І. В. Мазур (м. Вінниця) «Ян Замойський – засновник Шаргорода», К. В. Завальнюка, Т. В. Стецюк «Князь Р. Є. Сангушко (1800 – 1881) і Шаргородщина», А. В. Каленської «Верлан – ватажок гайдамаків на Правобережній Україні», А.- А. Климчука (м. Львів) «Польські шляхетські містечка Шаргорода», Ю. Л. Малиновського (м. Бар) «До питання про церковно-парафіяльну освіту в Могилівському повіті (XIX – початок XX ст.)», С. В. Олійника (м. Кам'янець-Подільський) «Українська Галицька армія на Шаргородщині», С. Д. Гальчака (м. Вінниця) «Боротьба подолян та уродженців Шаргородщини за державне відродження України під час нацистської окупації», О. В. Жукової (м. Харків) «Шаргородський замок як heritage-led regeneration в культурному житті регіону», Ю. І. Блажевича (м. Хмельницький) «Хресна дорога Ісуса Христа в Шаргороді» та ін.

З інтересом були сприйняті виступи групи польських дослідників.

Під час роботи конференції відомому шаргородському краєзнавцеві **А. Н. Нагребецькому** в урочистій обстановці було вручено відзнаку **«Почесний краєзнавець України»**.

Учасники конференції здійснили також екскурсійну мандрівку, відвідавши історичні, культурно-мистецькі, релігійні пам'ятки Шаргорода.

За результатами конференції видано збірник наукових праць (*Перша Шаргородська наукова історико-краєзнавча конференція / Матеріали конференції. 17 – 18 жовтня 2014 р., м. Шаргород Вінницької області / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова), Ю. А. Зінько (співголова), А. В. Войнаровський (відповідальний секретар) та ін. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2014. – 276 с.*).

21 – 22 жовтня 2014 р.

На базі Вінницької обласної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва відбулася IV Міжнародна науково-практична конференція «Усна історія як важлива складова краєзнавчої діяльності». Відкриваючи її, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак зачитав привітання Голови Національної спілки краєзнавців України О. П. Рєнта, в якому йшлося:

«Шановні друзі!

Щиро вітаю організаторів, учасників і гостей IV Міжнародної науково-практичної конференції «Усна історія як важлива складова краєзнавчої діяльності».

В Україні перші усноісторичні дослідження проводилися ще в 1960 – 1970-х рр., під час підготовки багатотомного видання «Історія міст і сіл УРСР». Методика усноісторичних досліджень набула широкої популярності в 1990-х. Саме тоді взялися реалізовувати потужні наукові проекти. Тематика цих проектів пов'язана з трагедіями, що їх зазнали наші земляки. Найбільше свідчень записано про колективізацію, голодомор 1932 – 1933 рр., репресії, Другу світову війну, повоєнний голод тощо.

Сьогодні усна історія стала важливим джерелом для краєзнавчої літератури. Чимало напрацювань потребують узагальнень, систематизації, наукового аналізу.

Переконаний, що ваш форум стане вагомою подією у популяризації та систематизації усноісторичних знань, сприятиме обміну

досвідом між дослідниками з різних областей України та інших країн.

Бажаю всім учасникам конференції натхнення, плідної роботи та вагомих результатів».

В роботі конференції взяла участь велика група науковців та краєзнавців Вінниччини, які виступили із доповідями та повідомленнями: О. А. Коляструк «Усна історія як напрям і метод історико-антропологічних досліджень», С. Д. Гальчак «Поневіряння подільських «остарбайтерів» на нацистській каторзі у матеріалах усної історії», С. І. Дровозюк «Усні свідчення учасників АТО як історичне джерело», О. К. Струкевич «Усна історія як засіб історичної дидактики, виховання та реконструкції умов праці й побуту в'язнів ГУЛАГу», Н. І. Морозова «Дослідження усної історії в бібліотечній практиці», В. П. Нагірняк «Роль усної історії у відтворенні Олександрівського парку – пам'ятки садово-паркового мистецтва», Ю. П. Зозуля «Кетросяни у вирі Другої світової війни (за спогадами очевидців)», А. М. Подолинний «Михайлина Коцюбинська – племінниця в житті і дочка в слові Михайла Коцюбинського», С. С. Гареник «Ставка «Вервольф» у спогадах місцевих жителів», В. А. Косаківський «Ткацтво та килимарство Чечельницького району на Вінниччині за збереженими пам'ятками і усними розповідями», Т. П. Пірус «1050 днів війни рядового Андрія Михайловича Піруса (сторінками історії родини)», О. І. Роговий «Легенди стародавньої Піщані», Т. П. Кристофорова «Тематика усноісторичних розвідок у бібліотечному краєзнавстві області», М. В. Кононова «Усноісторичні дослідження в Україні як специфічне джерело історії», Г. Д. Бадунь «Усна історія як метод дослідження генеалогії роду», Н. К. Білоус «Село Тиманівка в роки фашистської окупації (за спогадами очевидців)» та ін.

Широко були представлені й науковці та краєзнавці інших регіонів України, які теж виступили із доповідями та повідомленнями: О. М. Кузьменко (м. Київ) «Народні перекази про драми війни як об'єкт усноісторичних та фольклористичних досліджень», О. В. Лукачук (м. Львів) ««Львів – місто із рідним ароматом і бажанням повертатись сюди знов і знов»: конструювання уявлень приїжджих про місто на прикладі усноісторичних досліджень серед туристів з Литви», Т. В. Серебрякова (м. Миколаїв) «Історія та сьогодення Миколаївщини крізь призму усних досліджень», Г. І.

Пристай (м. Житомир) «Особливості формування і використання інформаційних ресурсів у вивченні церковного краєзнавства за допомогою нових бібліотечних технологій» та ін.

З доповідями та повідомленнями виступили також польські науковці-краєзнавці: В. Куделя-Свойнтек «Усноісторичні студії в краєзнавчій діяльності», А. Свойнтек «Використання усноісторичних досліджень у вивченні історії краю».

В рамках роботи конференції відбулася презентація книг доктора історичних наук, професора, провідного наукового працівника Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, уродженки Вінниччини В. К. Борисенко «Культура повсякдення села Хижинці (1950 – 1960-і рр.)», доктора історичних наук, кандидата філологічних наук, професора, зав. відділу культурологічних досліджень НДІ українознавства та всесвітньої історії МОН України, директора видавництва «Дуліби», члена національної спілки письменників, члена Канадської спілки етнологів М. В. Гримич «Поле: збірник наукових праць з історії, теорії та методики польових досліджень», професора Ягелонського Університету (Краків, Польща) М. Курковської «Біг навпрошки з перешкодами. Усна історія сільського спортивного активу у Польській Народній Республіці», польської дослідниці К. Кузько-Звєж «Розповіді місто. Усна історія однієї з дільниць Варшави».

Прийнято резолюцію конференції, в якій відмічено здобутки, упущення та перспективи діяльності науково-краєзнавчого загалу області.

25 жовтня 2014 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак взяв участь у радіопередачі «Подорож у минуле», присвяченій життю та подвигам уродженця Вінниччини, повного кавалера ордена Слави О. Лелеки, яка прозвучала в ефірі обласного радіо.

14 – 15 листопада 2014 р.

На базі Кам'янець-Подільського національного університету відбулася XIV Подільська наукова історико-краєзнавча конференція, присвячена 200-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка, 70-річчю визволення Хмельницької області від нацистських окупантів, 50-річчю Хмельницького обласного історико-краєзнавчого товариства. Одним із її співорганізаторів виступив С. Д. Гальчак – голова Вінницької обласної організації НСКУ, завідувач Вінницької філії Центру дослідження Поділля, доктор історичних наук, Почесний краєзнавець України.

В роботі конференції взяла участь група науковців та краєзнавців Вінниччини, які виступили із доповідями та повідомленнями: С. Д. Гальчак «Сакральна історія Поділля у працях науковців регіону», кандидат історичних наук, доцент Барського педагогічного коледжу ім. М. С. Грушевського, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України А. К. Лисий «Містечко Шаргород на межі двох століть», кандидат історичних наук, член НСКУ С. Л. Калитко (м. Вінниця), кандидат історичних наук, старший викладач кафедри всесвітньої історії ВДПУ ім. М. Коцюбинського О. М. Кравчук «Подільські епізоди у спогадах В. Кедровського «1919 рік», кандидат історичних наук, заступник завідувача Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля В. П. Рекрут «Робітнича кооперація Кам'янця-Подільського в добу непу (1921 – 1928 рр.)», викладач історії Могилів-Подільського монтажно-економічного коледжу, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України В. В. Войтович «З історії розвитку краєзнавчого руху на Могилів-Подільщині за роки державної незалежності України», краєзнавець А. В. Сварчевський (с. Лядова Могилів-Подільського району) «Писемні згадки про містечко Лядаву на Дністрі в другій половині XIV та XVI ст.».

21 листопада 2014 р.

У Хмельницькій районній бібліотеці для дорослих відбулася презентація книги голови ревізійної комісії Вінницької обласної

організації Національної спілки краєзнавців України Василя Паламарчука «Босоніж по стерні».

Чим величніша душа людини, тим більше у ній може вміститися любові до Батьківщини, історії рідного краю, свого народу. Адже немає майбутнього у тих, хто не зважає на своє минуле, хто не цінує та з пошаною не пригадує свого коріння, з якого виросло родинне дерево. Цю істину через усе життя несе та сповідує Василь Миколайович Паламарчук. Він вирішив, що любити рідний край – замало, його історію потрібно ретельно вивчати. І вивчав, досліджував, систематизував, аби достовірно зібрати інформацію про село Митинці, що у Хмільницькому районі, де пройшло босоного дитинство, про славний рід Паламарчуків.

Йому це вдалося – нещодавно книга «Босоніж по стерні» побачила світ і практично одразу ж відбулася її презентація. У читальному залі бібліотеки серед величчя книг та вікової мудрості листопадовий ранок зібрав чимало однодумців автора: прийшли керівники району та міста Хмільника, вірні друзі автора, колеги, шанувальники його творчості, рідня, споріднені душі та серця яких невимовно раділи появі ще одного краєзнавчого творчого доробку.

Захід розпочався з передмови завідувачки бібліотеки Зої Попової, яка кількома фразами охарактеризувала зміст книги: «Це розповідь Василя Миколайовича про свою маленьку батьківщину, душевно, сердечно, щиро і просто про життя кожного українця. Без сліз її читати просто неможливо... Рекомендую усім».

– «Босоніж по стерні» – це величний світ українців, зокрема великої родини Паламарчуків, їх дивовижна гілка української етнічної культури, – даруючи квіти автору, поділився враженням від прочитання заступник голови районної ради Юрій Дячок. – У кожен написаний рядок Василь Миколайович вклав глибокий зміст – він дивиться на все очима української людини, у його описах відчувається національний стрижень. Мудра книга, велична, як і весь рід Паламарчуків. Вважаю, що не одне підростаюче покоління щиро подякує вам за користь та цінність видання.

Того дня Василь Паламарчук отримав чимало вітань та зичень від члена Національної спілки краєзнавців України Миколи Загороднього, який підготував кінонарис-спогад; Маркушівський сільський голова Володимир Дрончак, окрім славних слів про зем-

ляка, на вишитім рушнику вручив запашний коровай, випечений у рідних Митинцях; друг та наставник журналіст і краєзнавець Іван Волошенюк, захопившись спогадами про спільно пройдені дороги, резюмував, що це, мабуть, найвагоміше з усього того, що написав автор впродовж своєї довгої творчої біографії... Говорили та бажали многая літ Василю Миколайовичу земляки: член правління обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України Микола Дорош, член Національної спілки краєзнавців України Віра Степанюк, поетеса Анжела Веремій, журналіст Сергій Гребельський та інші.

Кожен із присутніх хотів якомога більше розповісти про враження від прочитаних рядків у краєзнавчій книзі «Босоніж по стерні».

– Це глибока книжка-пам'ять, – відзначив голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак. – Це історія, яку треба перерахувати знову і знову. На майже двохсот сторінках описано невеликий епізод в історії рідного краю, і зроблено це філігранно, з натхненням та любов'ю автора. Це книга, яка пов'яже минулі, теперішні і майбутні покоління. Щиро дякую за таке творіння і бажаю подальшої плідної праці на ниві краєзнавства та письменництва.

Окрасою заходу стали пісні (одна з яких на слова В. Паламарчука «Пісня про Митинці») у виконанні жіночого фольклорного ансамблю Маркушівського сільського будинку культури.

– Пишіть, пишіть, окрилюйте свої думки, своє бачення та пускайте краєзнавчі кораблі в нестримні океани історії, – на завершення побажали Василю Миколайовичу присутні земляки, друзі, краєзнавці.

26 листопада 2014 р.

Краєзнавці Вінниці та області взяли участь у Всеукраїнських меморіальних заходах «Запали свічку», приурочену черговій річниці Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні.

4 грудня 2014 р.

Як відомо з історичних джерел, 1 – 2 червня 1652 р. неподалік гори Батіг і містечка Батіг (нині с. Четвертинівка Тростянецького району) відбулася славнозвісна битва українського війська під командуванням Богдана Хмельницького з польським військом, очолюваного коронним гетьманом М. Калиновським, яке налічувало близько 12 тис. кінноти, 8 тис. піхоти, 10 – 15 тис. озброєних слуг. У ній загинули М. Калиновський, його син Самуель, багато магнатів та шляхтичів, полягли майже вся піхота, половина гусарів Речі Посполитої і 5 – 6 тис. слуг. Такого розгрому польська армія ще не знала. Недарма сучасники порівнювали блискучу перемогу Б. Хмельницького з перемогою карфагенського полководця Ганнібала над римлянами в битві під Каннами 216 р. до н. е. Батозька битва ознаменувала виборення Українською козацькою державою незалежності.

Вона не зітерлася із пам'яті нащадків. На місці битви встановлено пам'ятний знак, тут проводяться різноманітні історико-меморіальні, патріотично-виховні заходи.

22 липня та 24 вересня 2014 р. членами постійної комісії обласної ради з питань культури, духовності та історичної спадщини, яку очолює член ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України М. Л. Вдовцов, обговорювалося питання надання місцевості особливого статусу, оскільки на землях с. Четвертинівки та його околиць містяться також об'єкти культурної і природничої спадщини. Розпорядженням голови обласної ради С. Свитка в листопаді 2014 р. було затверджено склад оргкомітету з вивчення питання щодо створення історико-культурного заповідника «Батіг» у с. Четвертинівці.

4 грудня під керівництвом заступника голови обласної ради Н. П. Солейко відбулося виїздне засідання оргкомітету, в якому взяли участь голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, член її правління директор Вінницького обласного краєзнавчого музею К. І. Висоцька, член ревізійної комісії, голова постійної комісії обласної ради з питань культури, духовності та історичної спадщини М. Л. Вдовцов, голова Вінницької обласної екологічної асоціації «Зелений світ Поділля» О. Г. Яворська, завідувачка відділу давньої

історії Вінницького обласного краєзнавчого музею Л. А. Гальчевська, завідувач сектору охорони культурної спадщини управління культури і туризму облдержадміністрації М. В. Потупчик, заступник директора департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації В. І. Лазаренко, голова Тростянецької районної ради Л. І. Лобань, Четвертинівський сільський голова О. І. Макух, краєзнавці Тростянецького району. Вони відвідали поле Батозької битви, Кутів яр, Кривавий яр, гору Батіг, сільський краєзнавчий музей, всебічно обговорили порушене питання.

Підготовлені пропозиції про створення історико-культурного заповідника «Батіг» передано на розгляд голови та сесії Вінницької обласної ради.

11 грудня 2014 р.

З нагоди відзначення Дня вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва відбулася презентація книги М. Ястремського «Полинові шляхи вінничанок». Як зазначив автор, понад шість тисяч вінничан, у тому числі бійці двох зведених загонів УМВС області, ліквідовували наслідки полинової біди. Серед них – понад 300 жінок-подолянок. Вже в перші дні техногенної катастрофи вони, виявляючи мужність, самопожертву, здійснювали громадський подвиг, стояли на сторожі здоров'я ліквідаторів полинового лиха, годували, забезпечували урядовий зв'язок, допомагали евакуювувати населення, вести дозиметричний контроль, заготовляти в кар'єрах пісок для гвинтокрилів, працювали малярами, журналістами, зробивши вагомий внесок у ліквідацію наслідків аварії. Їхній подвиг – це приклад молодому поколінню самовідданого служіння українському народові, своїй Вітчизні.

В обговоренні видання взяли участь голова обласної організації «Союз Чорнобиль України» В. В. Войтов, ліквідатори І-ї категорії Л. І. Німенко, Г. В. Жмурко, Т. Л. Зонова, заступник голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва.

зева Н. І. Морозова, автор передмови до книги, голова правління Вінницької обласної організації НСКУ С. Д. Гальчак та ін.

Учасники презентації ознайомилися також із книжковою виставкою «Чорнобильське відлуння в серцях вінничан», підготовленою фахівцями бібліотеки.

22 грудня 2014 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва за участю Центру народної творчості, обласного краєзнавчого музею, представників Погребищенського відділу культури, науковців, краєзнавців, письменників, журналістів та фольклорних колективів відбулося урочисте відзначення 120-ї річниці від дня народження славетної подолянки, фольклористки Насі Андріанівни Присяжнюк.

Зі словом про невтомну збирачку, дослідницю та пропагандистку народної творчості перед присутніми виступили члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Наталія Морозова, Анатолій Подолинний, Тетяна Цвігун, краєзнавці Галина Волошенюк, Валентина Бuzдиган та ін.

КНИГИ КРАЄЗНАВЦІВ ВІННИЧЧИНИ, ВИДАНІ В 2014 РОЦІ

Анатолій Бойко. Живий Кобзарів силует. – Вінниця: ФОБ Рогальська І. О., 2014. – 152 с.

Анатолій Нагребецький. Рахни-Лісові – яблунева перлина Поділля. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2014. – 512 с.

У книзі йдеться про виникнення та існування чарівного села Рахни-Лісові Шаргородського району Вінницької області від найдавніших часів до кінця ХХ століття.

Антоніна Сторожук. Народнописенна лірика Східного Поділля як фольклорна традиція: записи і коментарі: навчально-методичний посібник / Антоніна Сторожук. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 272 с.

Книга містить теоретичний і навчально-методичний матеріал з української народної музичної творчості та обрядового фольклору, який висвітлює минуле й сучасне автентичної народної ліричної пісні – унікального явища у фольклорному просторі.

Бакалець О. А. Барський районний історичний музей: Путівник. – Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2014. – 44 с.

У путівнику йдеться про те, що у Барському районному історичному музеї зібрані речові, етнографічні пам'ятки Барської землі Поділля, які відображають історію та культуру краю за 8 тисяч років. Музей містить десять основних експозицій, у яких відображена історія Барського краю, його видатних земляків, героїчні та трагічні сторінки життя і боротьби барчан.

Василь Паламарчук. Босоніж по стерні: Історико-краєзнавча розповідь про с. Митинці Хмільницького району Вінницької області. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2014. – 188 с.

У книзі відтворено сторінки історії давнього і мальовничого поселення – с. Митинці, що у Хмільницькому районі Вінниччини, а також долі його мешканців різних поколінь. При її написанні опрацьовано багато архівних матеріалів, спогадів старожилів, розповідей сучасників, які документально доповнюють авторську оповідь.

Валерій Рекрут. Іполит Зборовський (1875 – 1937). На перехресті двох епох. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2014. – 768 с.

У праці йдеться про життєвий шлях, науково-краєзнавчу, громадську, кооперативну, музейну та просвітницьку діяльність розстріляного під час сталінських репресій Іполита Чеславовича Зборовського – засновника перших на Вінниччині кооперативних товариств, відомого в краї музейника, археолога-аматора, громадського діяча; про драматичні суспільно-політичні процеси, що відбувалися на Поділлі та в Україні в кінці XIX – першій третині XX ст.

Вінниця і вінничани. Кінець XIX – початок XX ст. [Буклет] / Вікторія Колесник. – Вінниця: ФОП Грумінський Є. В., 2014. – 8 с.

«Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження»: Матеріали XXVI Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції «Вінниччина в роки Другої світової війни. 1939 – 1945». Вінниця, 10 – 11 жовтня 2014 р. / Ред. колегія: І. Є. Руснак (голова оргкомітету), Ю. А. Зінько (відповідальний редактор), А. В. Войнаровський (відповідальний секретар) та ін. – Вінниця, 2014. – 320 с.

Вінниччина туристична. Tourist in Vinnytsya region»: Альбом / Вінницький обласний краєзнавчий музей; [редакційна колегія: М. Скрипник (голова), К. Висоцька (відповідальна за випуск), О. Линник, Н. Морозова, М. Потупчик, Т. Цвігун; авторський колектив: О. Броздзь, К. Висоцька, Т. Журунова, Н. Захарчук, Т. Мельник, С. Шароварська]. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 80 с.

Альбом всебічно презентує туристичний потенціал Вінниччини – вабить чарівністю природи, принадами активного відпочинку, унікальністю історичних пам'яток, вишуканістю архітектури, величчю сакральних святинь, розмаїттям культурно-розважальних та оздоровчих закладів, дивує красою місцевих традицій.

Видання, розраховане на широке коло читачів, містить ґрунтовну інформацію про туристичну мережу краю.

Вінницький туризм. Там, за горизонтом...: Альманах. – № 6. – Вінниця: ПП «ПРАДА АРТ», 2014. – 216 с.

Черговий випуск альманаху присвячений історії та розвитку туризму на Вінниччині. Читачеві пропонуються розповіді про історію екскурсійної діяльності, спортивного туризму, альпінізму та про цікаві мандрівки.

Володимир Горлей. Літописець краю рідного: Літературно-мистецьке краєзнавство. – Вінниця: Вінницька обласна друкарня, 2014. – 172 с.

У книзі зібрано літературно-краєзнавчі розвідки М. П. Солоненка про видатних митців, які перебували в Жмеринському краї. Матеріали про перебування родини М. М. Коцюбинського у Ста-

ніславчику, російського поета С. Я. Надсона у Носківцях, російського композитора П. І. Чайковського у Браїлові та Сьомаках, лицаря українського духу Устима Кармалюка (с. Головчинці) лягли в основу його дослідницьких та художніх творів.

Волошенюк Г. Л., упорядник. Кобзарські щоденники Володимира Перепелюка / Г. Л. Волошенюк. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2014. – 348 с.

Ця книга – з архівів Володимира Максимовича Перепелюка, видатного музиканта, кобзаря, природолюбця, що 26 років був провідним солістом хору Верьовки. Все своє життя день при дні він занотовував усе, що діялось у хорі, про людей, які в ньому працювали, про гастролі та концерти, про керівників цього потужного творчого колективу Григорія Гурійовича Верьовку і Елеонору Павлівну Скрипчинську.

Сотні зошитів і блокнотів. Пречудовий вийшов літопис, побачений унятливим оком Перепелюка, зафіксований талановитою письменницькою рукою.

Г. Л. Волошенюк та її сім'я дружила з видатним кобзарем упродовж 25 років, тоді, коли з Києва він повернувся до рідної Вороновиці. Перед кончиною Володимир Максимович передав їй цілий лантух зошитів, сторінки якого й відтворила Ганна Леонтіївна.

Гавриш Л. Т., Пащенко М. М., Лисий А. К. Володарка – 90. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2014. – 240 с.

Художньо-документальна розповідь про Вінницьке швейне підприємство «Володарка», в якій зафіксована історія його розвитку з 1923 року до теперішнього часу.

Григорій Погончик, Ізя Кацап. Кровотоочая рана. Холокост в Транснистрії 1941 – 1944 гг. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2014. – 564 с.

Книга рассказывает о жизни и смерти еврейского народа на территории Транснистрии в период Великой Отечественной войны (1941 – 1945 гг.). Ее основу составляют свидетельства очевидцев – бывших малолетних узников гетто и лагерей смерти, а также архивные материалы о Холокосте.

Джерела духовності: Науково-краєзнавчі експедиції Національної спілки краєзнавців України 2009 – 2013 рр. Документи та матеріали / Нац. спілка краєзнавців України; за заг. ред. О. П. Рєнта; упоряд.: Є. В. Букет, С. Д. Гальчак, В. І. Дмитрук, Р. В. Маньковська. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2014. – 380 с.: 8 с. іл.

У збірнику подано матеріали та документи науково-краєзнавчих експедицій Національної спілки краєзнавців України в 2009 – 2013 роках на Полтавщину, Львівщину, Дніпропетровщину, Запорозжя та Херсонщину, Черкащину, Київщину, Вінниччину, висвітлюються актуальні питання розвитку українського краєзнавства в перших десятиліттях ХХІ століття та внесок краєзнавців у збереження і популяризацію історико-культурної спадщини України.

Дорош М. Н. Зі словом великим Тараса – навчаюсь, працюю, живу... (У віночок Кобзареві). – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2014. – 116 с.

Дорош М. Н., Степанюк В. А., автори-упорядники. Тарасове слово в серцях нащадків. Методичний посібник із вивчення творчості Тараса Шевченка в загальноосвітніх навчальних закладах / М. Н. Дорош, В. А. Степанюк. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2014. – 144 с.

У методичному посібнику репрезентовано оригінальні розробки уроків із творчості Тараса Шевченка із досвіду учителів української мови і літератури, історії шкіл Хмельницького району Вінницької області до 200-річного ювілею Т. Г. Шевченка.

Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2015 року: хронологічний довідник / Укладачі: О. Ю. Антонюк, Г. М. Авраменко; ред. С. В. Лавренюк; відп. за випуск Н. І. Морозова. – Вінниця, 2014. – 312 с.

У довіднику вміщено довідково-бібліографічні матеріали до ювілейних дат Вінниччини 2015 року.

Зоя Вільчинська. Наша історія (20-ті – 30-ті роки ХХ століття) (Трагічні сторіки історії українського села. Голодомор 1932 – 1933

років мовою документів та свідчень очевидців). – Київ: Центр ДЗК, 2014. – 848 с.

Іван Загородній. Накувала та сива зозуля. – Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2014. – 172 с.

Твір із такою лаконічною й промовистою назвою – схвильована розповідь про життя однієї з мільйонів простих сімей, на долю якої випали неймовірні випробування, – родину із Загородніх Крижопільського району Вінницької області.

Козюк Є. І. Чеснівка: історія та сьогодення. – Вінниця: «Вінницька газета», 2014. – 224 с.

У книзі використані архівні джерела та чисельні спогади старожилів с. Чеснівки Хмельницького району. Зокрема, записи літописця Івана Филимоновича Ткачука, який прожив 91 рік і був свідком страшиного лихоліття в Україні і в козацькому древньому селі. Висвітлено випробування і життя селян та їхні долі в різні періоди української історії.

Кароєва Т. Р. Провінція у галактиці Гутенберга: книжкова культура подолян другої половини XIX – початку XX ст. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 472 с.

У монографії досліджено книжкову культуру Подільської губернії на етапі, коли друковане слово увійшло до повсякденного побуту всіх верств населення. Подолян представлено й як творців, й як носіїв книжковості, охарактеризовано нормативно-правове та соціоекономічне тло її розвитку.

Кучер В., Дибський С. Педагоги Липовеччини у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945. – Липовець, 2014. – 132 с.

Майя Пірогова, Юрій Нагорний. Їх не злякав «Вервольф»... – Вінниця: ТОВ «Видавництво-друкарня «Діло», 2014. – 220 с.

Книга розкриває нові сторінки з історії підпільно-партизанської боротьби з німецько-фашистськими загарбниками на Вінничині в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. Фактично, це третє видання книги «Невловимий Саша Жалов», уточнене та доповнене новими розвідками й фактами.

Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку», присвячена 520-річчю з дня народження Бони Сфорца та 120-річчю виходу у світ праці М. С. Грушевського «Барське староство. Історичні нариси XV – XVIII ст.» / Ред. кол. Дмитрієнко М. Ф. (голова), Мосунов М. М. (співголова), Бакалець О. А. (відповідальний редактор), Коваль Н. О. (відповідальний секретар). – Київ – Бар, 2014. – 350 с.

Михайло Ястремський. Полинові шляхи вінничанок. – Вінниця: ТОВ «Консоль», 2014. – 280 с.

Видання – це чергова Книга пам'яті про вінничанок, які виявили патріотизм, високий професіоналізм, самопожертву у боротьбі із наслідками Чорнобильської катастрофи.

Міста і містечка нашого краю в другій половині XIX – на початку XX ст. / Вікторія Колесник. – Вінниця: ФОП Грумінський Є. В., 2014. – 8 с.

Нагребецький А. Н. Іменами багата земля Шаргородська. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2014. – 364 с.

На крилах одержимості: До 65-річчя від дня народження Сергія Дмитровича Гальчака – науковця, краєзнавця, архівіста, журналіста, літератора, педагога, громадського діяча / Укладачі В. М. Паламарчук, Т. В. Котуз. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2014. – 204 с.

Наталі Андрійчук. В її житті була пристрасть: Повість. – Вінниця: ТОВ «Видавництво-друкарня «Діло», 2014. – 120 с.

Художньо-документальна розповідь про графиню Софію Потоцьку, чиє життя тісно пов'язане з Тульчином.

Нешик С. С., Вітковський В. М. Зелений рай. Про села Плоске і Млинівку Муровано-Куриловецького району Вінницької області. Серія «Село і люди» журналу «Вінницький край». Випуск перший. – Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2013. – 360 с.

Олександр Роговий. Тарасові шляхи на Вінниччині: Фотоальбом-буклет. – Вінниця: НеоДизайн. – 2014. – 8 с.

«Палає пам'яті свіча. Вогонь – не згас»: Хрестоматія діалектних текстів очевидців Голодоморів / Упорядник І. В. Гороф'янюк. – Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2014. – 148 с., диск DVD.

У книзі вміщено діалектні тексти – свідчення 37 очевидців Голодомору 1932 – 1933 та голоду 1946 – 1947 рр. здебільшого з Вінницької обл. Записи здійснено на цифрові носії інформації у 2007 – 2013 рр., паспортизовано та передано фонетичною транскрипцією й паралельно засобами української графіки з максимальним збереженням говіркових відмінностей.

Перша Шаргородська наукова історико-красознавча конференція / Матеріали конференції. 17 – 18 жовтня 2014 р., м. Шаргород Вінницької області / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова), Ю. А. Зінько (співголова), А. В. Войнаровський (відповідальний секретар) та ін. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2014. – 276 с.

Погончик Г. О., Воробйова Н. Ф. Поташня – серцю рідний край. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2014. – 530 с.

У своєрідному літописі автори намагалися висвітлити розвиток села Поташні, що у Бершадському районі, з часу його заснування й донині. Події тісно переплітаються із загальним історичним процесом України та долею українського народу. У центрі уваги – мешканці села, з якими пов'язані успіхи соціально-економічного та культурного розвитку громади.

Сварчевский А. В. Подольские монахи Свято-Пантелеимонова монастыря на Афоне (вторая пол. XIX – первая пол. XX века). – Винница, 2014. – 104 с.

У книзі розкрито роль та значення у долі Свято-Пантелеймонового монастиря його монахів – вихідців із Поділля, починаючи з другої половини XIX – до першої половини XX століть. Вміщено короткі біографічні відомості про кожного із них, а також унікальні фотодокументи того періоду.

Світлиця. Альманах. Спеціальний випуск, присвячений 20-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка / Гол. ред. Тетяна Цвігун, відп. секретар Наталія Сентемон; ред. кол.: Жанна Дмитренко, Ніна Джус, Галина Хоменська, Любов Гречанюк, Тетяна Гец, Анатолій Подолинний; Вінницький обласний Центр народної творчості. – Вінниця, 2014. – 88 с.

Сергій Гальчак. Село Сосни у плині часу: від давнини до початку ХХІ ст. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2014. – 360 с.

У науково-краєзнавчому дослідженні повідується про історію села Сосни Літинського району на Вінниччині та його мешканців від давніх часів до початку ХХІ ст.

Українське поетичне слово в окупаційній періодиці Вінниччини 1941 – 1943 років / автор-упорядник Олена Салата. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 60 с.

Пропонований збірник поетичних творів українських митців періоду нацистської окупації 1941 – 1943 рр. є презентацією діяльності української інтелігенції, що опинилася на зайнятих німецькою армією територіях у роки Другої світової війни. Головний акцент у збірці робиться на те, що поезія, відображена в окупаційній періодиці, є невід'ємною частиною культурної спадщини українського народу і має право зайняти гідне місце в історії України та літературі.

Шевченкіана: На хрещатім Хмільницькім шляху / Упоряд.: Дорош М. Н., Степанюк В. А.; художнє оформлення М. А. Загороднього. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2014. – 112 с.

У книзі репрезентовано літературно-мистецький доробок митців слова та художників Хмільницького району Вінниччини до 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка.

Шевченко на всі віки: образ Великого Кобзаря в художніх і художньо-документальних творах: бібліографічний показник. 1861 – 2013 рр. / уклад. і вступна стаття О. М. Куцевол; відп. за випуск Н. І. Морозва; Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. – Вінниця: ПП Балюк, 2014. – 240 с.

2015 р.

3 січня 2015 р.

Уже вкотре у «Світлиці» обласного Центру народної творчості за традицією у новорічно-різдвяні свята ожило «Різдвяне диво». До нього долучили свій талант, знання і вміння народні майстри Вінниччини, представивши 156 робіт, серед яких особливо виділяється досконалістю робота вінничанки Любові Шаламай, котра вишила портрет знаного земляка, автора відомої в усьому світі подільської щедрівки Миколи Дмитровича Леонтовича. Для них ця виставка – славна нагода зустрітися у Новий рік та Різдво Христове, показати з якими набутками проводжають прожитий рік, поділитися планами на майбутнє.

Організатором виставки виступила директор Центру, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Т. О. Цвігун.

21 січня 2015 р.

У День Соборності та Свободи України у Вінниці в сквері Козицького поряд із меморіалом Слави відбулося урочисте відкриття пам'ятника Небесній сотні та героям АТО. Автори, архітектори Владислав Головащенко та Олександр Рекута, створили його у вигляді герба, на якому зображений птах, що падає. Це яскраво символізує ті події, які відбувались рік тому на Майдані та нинішню ситуацію на Сході. За цей буремний рік багато українців полягли на полі битви за незалежність країни.

Цього дня у сквер Козицького на урочисте відкриття прийшло багато вінничан. Прийшли і ті, хто на собі відчув той страшний біль втрати. Право урочисто відкрити пам'ятник доручили матері загиблого Героя України Максима Шимка Зої Кузьменко та сестрі Героя України Дмитра Майбороди Ірині. Після цього священники прочитали молитву біля меморіалу. Вони просили Бога вберегти наших захисників та послати мир на українські землі.

Урочиста частина завершилася покладанням квітів до пам'ятника.

У заході взяли участь керівники області та міста, громадськість Вінниччини, в тому числі чимало краєзнавців.

27 січня 2015 р.

У конференц-залі департаменту інформаційної діяльності та комунікацій із громадськістю Вінницької облдержадміністрації відбувся круглий стіл, присвячений битві під Крутами, в роботі якого взяли участь історики та краєзнавці Вінниці. Зокрема, своїми думками поділилися заступник департаменту інформаційної діяльності та комунікацій із громадськістю Володимир Лазаренко, доктор історичних наук, професор обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників, член Національної спілки краєзнавців України Олексій Струкевич, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії Донецького національного університету Роман Литвенко, доцент Вінницького національного технічного університету, заслужений працівник культури України Леонід Філонов, завідувачка відділу новітньої історії Вінницького обласного краєзнавчого музею, член Національної спілки краєзнавців України Лариса Семенко та ін.

6 лютого 2015 р.

Двох Василів, двох мучеників, пошанували в залі обласної бібліотеки ім. Тімірязєва на тематичному вечорі «Відлуння десятиліть», присвяченому 80-й річниці з дня народження Василя Симоненка та 77-річчю Героя України, уродженця Вінниччини Василя Стуса. Схвильовані, теплі, щирі слова на адресу видатних борців за українську незалежність висловили науковці Ірина Зеленська, Віталій Борецький, українська поетеса уродженка Вінниччини Ніна Гнатюк, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Тетяна Яковенко та ін.

14 лютого 2015 р.

У цей день виповнилося 100 років від дня народження Марії Оксентіївни Руденко – красзнавця, етнографа, педагога, майстрині декоративно-ужиткового мистецтва, заслуженого працівника культури України, лауреата премії імені Павла Чубинського.

Народилася в с. Слобода-Яришівська Могилів-Подільського району. В 30-х рр. закінчила Тульчинську педагогічну школу, у 1948 р. – Вінницький педагогічний інститут. Працювала учителькою в школі. З 1950-х років активно займалась фольклорно-етнографічним вивченням краю. З 1962 р. керівник самодіяльного ансамблю «Горлиця», удостоєного звання народного. Здійснила запис весілля (1963 р.; публ. *«Весілля в селі Слобода-Яришівська» у кн. «Весілля»*. – У 2-х кн. – К., 1970. – Т. 2). Зібрала кілька тисяч пісень, понад тисячу прислів'їв, приказок і загадок, багато казок, легенд, переказів, творів інших жанрів, частина яких опублікована в збірниках «Народні оповідання», «Балади. Родинно-побутові стосунки», «Пісні родинного життя» та ін. Авторка низки сценаріїв обрядових свят. Зібрала 54 зразки народної вишивки. Самобутня майстриня паперових витинанок, які демонструвалися на виставках в Україні та за її межами, відзначені нагородами. Популяризувала народні традиції та історію в науковій і місцевій періодиці. За рішенням Міністерства культури України її будинок з численними фольклорно-етнографічними колекціями перетворено на народний музей.

Ще за її життя до барвистої садиби Руденків збиралися на гостину десятки, сотні шанувальників. Одним із знакових було І-е Всеукраїнське свято витинанки, організоване в 1993 році Міністерством культури і обласним Центром народної творчості. В ореолі слави, завітчана вінком із цілющих трав і весняних квітів, йшла старенька вчителька-майстриня через усе село в супроводі земляків і гостей – найвідоміших в Україні майстрів витинанки. Ці свята були започатковані в її честь. Згодом, у 2011 р., вони переросли у міжнародні...

З великим пошануванням ювілей відзначався як в Слободі-Яришівській, так і в музеї етнографії та народного мистецтва імені Марії Руденко у Могилеві-Подільському. Одним із організаторів ювілейних торжеств виступила директор музею етнографії та на-

родного мистецтва імені Марії Руденко, член Національної спілки краєзнавців України, член ревізійної комісії Вінницької обласної організації НСКУ Марія Гоцуляк.

17 лютого 2015 р.

У Вінницькому обласному будинку вчителя відбулася презентація творчого доробку краєзнавця, учительки Хмільницької ЗОШ І – ІІІ ст. № 2 Анжели Веремій, в якій взяли участь і виступили перед присутніми голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, члени правління Микола Дорош та Тетяна Яковенко, голова ревізійної комісії обласного краєзнавчого осередку, заслужений журналіст України Василь Паламарчук, письменник-краєзнавець Петро Гордійчук. Вони високо оцінили подвижницьку працю полум'яної прихильниці малої батьківщини, побажали їй нових успіхів на ниві краєзнавства та художнього слова.

19 лютого 2015 р.

У читальній залі відділу документів із гуманітарних, технічних та природознавчих наук Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва відбулося літературно-мистецьке свято «Мови різні – душа одна», присвячене Міжнародному дню рідної мови. Учасники торжества виконували твори (читали вірші та співали пісень) різними мовами. Так, голова Вінницького обласного осередку Національної спілки письменників України Михайло Каменюк прочитав власні вірші «Що може слово?», «Молитва рідному слову», «Ліквідувати хворобу безмовності». Алла Ратинська, голова Вінницької культурно-просвітницької спілки поляків, представила на святі талановитих учнів з Вінницької школи № 12, які натхненно читали вірші польських поетів: «Обличчя батьків» Тадеуша Ружевича, «Балада про любов до батьківської землі» Віслави Шимборської. Ансамбль білоруської пісні «Купалінка» Вінницького земляцтва білорусів виконав українську пісню «Місяцю ясний» та білоруську народну «Купалінка». Приємною несподіванкою заходу була участь грузинської громади «Арго»,

представники якої читали твори грузинських майстрів слова рідною мовою. Подружжя Сенченків з Вінницького регіонального центру культури та мистецтва циганського народу «Девлеса, ромале!» українською мовою виконало літературно-музичну композицію «Пам'яті Небесної Сотні».

Одним із організатором заходу стала член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор Вінницької обласної універсальної бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва Наталія Морозова.

20 лютого 2015 р.

У Вінницькому музеї Михайла Коцюбинського відбулася презентація творчого доробку немирівського краєзнавця Миколи Деніса (Миколи Денисенка). Крім автора у ній взяли участь та виступили перед присутніми голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, член правління обласного краєзнавчого осередку Олександр Роговий, директор музею Федір Панчук, краєзнавці, заслужений журналіст України Іван Волошенюк, учитель Гніванської загальноосвітньої школи № 2 Олександр Коваль та ін.

25 лютого 2015 р.

У Чечельнику в урочистій обстановці на фасаді місцевої школи № 2 з ініціативи її директора краєзнавця Михайла Поворозного відкрито меморіальну дошку на честь героя-земляка Руслана Халуса – 37-річного капітана спецбатальйону «Миротворець», який навчався у ній і який 29 серпня 2014 року віддав життя за мирну Україну.

4 березня 2015 р.

У Могилів-Подільському технолого-економічному коледжі Вінницького національного аграрного університету з ініціативи його директора члена ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України М. Л. Вдовцова та

викладача історії, члена Національної спілки краєзнавців України А. П. Соляра відкрито краєзнавчу вітальню до 100-річчя від дня народження Марії Руденко – майстрині вишивки й витинанки, шанувальниці народної пісні, керівника вокального ансамблю «Горлиця» «Марія Авксентіївна Руденко – Горлиця Поділля».

5 березня 2015 р.

З нагоди 201-ї річниці від дня народження Т. Г. Шевченка в обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва відбулось літературно-мистецьке свято «Будеш, батьку, панувати...», в якому взяли участь науковці, краєзнавці, письменники, студенти вищих навчальних закладів обласного центру. Зокрема, знаний на Вінниччині науковець, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Анатолій Подолинний презентував присутнім книгу «З іменем Кобзаря. Вінничани про Тараса Шевченка», куди увійшли спогади про Т. Г. Шевченка та твори вінничан, присвячені поету.

Присутня на святі творча молодь підготувала справжній концерт на основі творів Тараса Шевченка. Сріблом дзвеніла бандура і звучали пісні та вірші Великого Кобзаря...

Вперше на Вінниччині у вшануванні Тараса Шевченка взяли участь викладачі та студенти Донецького національного університету.

8 березня 2015 р.

На підставі Указу Президента України № 126/2015 «Про відзначення державними нагородами України з нагоди Міжнародного жіночого дня» члену правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директору обласного краєзнавчого музею **Катерині Іванівній Висоцькій** присвоєно почесне звання

«Заслужений працівник культури України».

9 березня 2015 р.

З нагоди 201-ї річниці з дня народження Тараса Шевченка у Вінниці біля пам'ятника пророку українського народу зібралися керівники області й міста, численні краєзнавці, представники громадських організацій, студентська та учнівська молодь. До підніжжя скульптурної композиції вдячні вінничани поклали живі квіти, згадали безсмертного поета читанням його творів.

У рамках відзначення 201-ї річниці від дня народження Т. Г. Шевченка відповідно до розпорядження голови Вінницької облдержадміністрації за особистий внесок у збереження і розвиток української мови, вивчення і популяризацію творчості Великого Кобзаря Почесними грамотами обласної державної адміністрації та обласної ради нагороджено багатьох представників творчої інтелігенції та громадських діячів Вінниччини, в тому числі голову правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчака та членів правління Вінницької обласної організації НСКУ А. М. Подолинного, О. І. Рогового.

11 березня 2015 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбувся творчий вечір члена ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Михайла Вдовцова (з нагоди 60-річчя його народження). Про життєвий шлях ювіляра, творчі здобутки, активну діяльність на ниві краєзнавства говорили члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Анатолій Подолинний, Наталія Морозова, голова ревізійної комісії обласного краєзнавчого осередку Василь Паламарчук, інші учасники громадського заходу.

17 березня 2015 р.

У Вінницькому обласному краєзнавчому музеї відбулася презентація альбому «Вінниччина туристична. Tourist in Vinnytsya region».

«Це чудове видання – справжня фотоподорож із цікавими розповідями «екскурсовода» про історію, природу і мистецтво краю. Видання складається із багатьох розділів, кожен із яких висвітлює окрему сторінку, починаючи з давньої історії і до сьогодення. Тут показані всі сім чудес Вінниччини. Окремим розділом іде розповідь про традиції Подільського краю, якими опікується Вінницький обласний Центр народної творчості на чолі з його керівником членом правління обласної організації Національної спілки краєзнавців України Тетяною Цвігун. Тут мимоволі наголошується, що традиції і звичаї незримо вплетено у наше повсякденне життя: в побуті, у святах, в мові, в ставленні до людей і до життя, – на цьому наголосила один із членів авторського колективу, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор музею Катерина Висоцька.

Схвально відгукнулися про альбом й інші учасники презентації.

20 березня 2015 р.

У Вінниці в музеї М. Коцюбинського відбулася презентація книги члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Олександра Рогового «Подільські стежини Тараса Шевченка». Її рецензент доктор історичних наук, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак відзначив, що книга зворушує читача, в ній чимало цікавої інформації, малодосліджених архівних джерел.

Кандидат філологічних наук, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Анатолій Подолинний наголосив на тому, що автор довго збирав матеріали, вивчав архіви, досліджував сам шлях і вказав на карті Вінниччини всі поштові знаки, кургани, церкви, пам'ятні місця, записав пісні й легенди, з якими ознайомився наш незабутній пророк.

Краєзнавець Галина Волошенюк відзначила, що книга містить різноманітну цікаву інформацію: історичну, літературно-мистецьку, фольклорно-етнографічну, що вона – своєрідна подільська Шевченкіана.

Інформативність та цінність книги відзначили у своїх виступах також член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Валерій Рекрут, член Національної спілки письменників України Василь Кобець, директор музею Федір Панчук.

25 березня 2015 р.

З ініціативи члена Національної спілки краєзнавців України Анатолія Соляра та краєзнавця Альони Кордонської у Могилів-Подільському технолого-економічному коледжі Вінницького аграрного університету створено інтегрований гурток «Поділля». З метою вивчення та популяризації національних надбань українського народу його учасниками проведено Другу Придністровську краєзнавчу студентську конференцію «Їх імена в історії Придністров'я», на якій розглядалися питання про видатних уродженців лівого та правого берегів Дністра. У заході взяли участь 19 студентів України та Молдови, які виступили зі змістовними та цікавими доповідями.

3 – 4 квітня 2015 р.

У Вінниці на базі державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського відбулася Всеукраїнська конференція «Народи світу і Велика війна 1914 – 1918 рр.».

Однією із ключових на ній була доповідь доктора історичних наук, професора, члена-кореспондента НАН України, заступника директора Інституту історії України НАН України, голови Національної спілки краєзнавців України О. П. Реєнта «Перша світова війна і наслідки геополітичних катаклізмів початку XX ст. для України».

В роботі конференції взяла участь велика група вінницьких науковців та краєзнавців, які виступили із доповідями та повідомленнями, в котрих порушувались різні проблеми першого глобального конфлікту у XX ст. та його регіональний вимір, зокрема, П. М. Кравченко («Переддень Першої світової війни»), К. В. Завальнюк («Перша світова війна у пророцтвах»), Ю. А. Зінко,

О. М. Кравчук («Поділля в роки Першої світової війни у спогадах В. Приходька»), О. А. Мельничук («Події Першої світової війни та національно-визвольних змагань 1917 – 1920 рр. на Поділлі (за спогадами І. Д. Юрченка)»), Т. Р. Кароєва («Книжкова культура у підтримці патріотичних настроїв населення під час Першої світової війни (на матеріалах Подільської губернії)»), А. К. Лисий («Повітове місто Поділля в буремні 1914 – 1917 роки»), І. С. Кушко, І. М. Романюк («Становище сільського господарства Східного Поділля в роки Першої світової війни»), С. Л. Калитко («Карні експедиції на Поділлі в 1917 – навесні 1918 рр. та участь у них австро-угорської армії»), І. О. Яременко («Австро-угорська окупація Вінниці»), В. П. Рекрут («Кооперативна і громадсько-політична діяльність П. Відибіди на Поділлі у 1914 – 1918 рр.») та ін.

За результатами конференції видано збірник матеріалів (*Народи світу і Велика війна 1914 – 1918 рр.: матеріали Всеукраїнської конференції. 3 – 4 квітня 2015 р., м. Вінниця / Редколегія: Ю. А. Зінко (відп. ред.), О. А. Коляструк, П. М. Кравченко, О. М. Кравчук (відп. секр.), О. А. Мельничук, О. П. Реснт, І. М. Романюк, І. І. Поп. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 350 с.*).

14 квітня 2015 р.

В обласному краєзнавчому музеї розгорнуто стаціонарну ювілейну виставку «Шлях до перемоги», присвячену 70-й річниці Перемоги над нацизмом. До експозиції ввійшло понад 400 раритетів із колекції музею та матеріалів, які надали родини ветеранів Другої світової війни. На відкриття виставки запросили учасників бойових дій, очевидців окупації Вінниччини нацистськими загарбниками.

Ініціаторами виставки виступили завідувач відділу воєнної історії музею Павло Мельник та директор музею, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Катерина Висоцька.

15 квітня 2015 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України звернувся з листом до голови

Національної спілки краєзнавців Олександра Петровича Реєнта, в якому йшлося:

«...Прошу відзначити присвоєнням звання «Почесний краєзнавець України» членів правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України директора Вінницького обласного краєзнавчого музею Катерину Іванівну Висоцьку – за багаторічну сумлінну працю на ниві краєзнавства та професора Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Анатолія Мусійовича Подолинного – з нагоди його 75-річного ювілею.

ВИСОЦЬКА Катерина Іванівна

(09.01.1959, с. Михайлівка Шаргородського району Вінницької області) – історик, музеєзнавець, краєзнавець. Член Національної спілки краєзнавців України. У 1980 р. закінчила історичний факультет Вінницького державного педагогічного інституту. В 1983 – 1986 рр. працювала у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї, в 1987 – 1990 рр. – партійному архіві Вінницького ОК КПУ. В 1990 р. повернулася на роботу в музей. Працювала завідуючою відділом новітньої історії, з 1999 р. – заст. директора краєзнавчого музею з наукової роботи. З 2008 року директор музею. Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Делегат III-го та IV з'їздів Національної спілки краєзнавців України. Голова правління громадської організації «Асоціація музеїв Вінниччини». Вивчає проблеми історії краю першої половини ХХ ст., активно пропагує краєзнавство. Автор музейних експозицій «Поділля в добу визвольних змагань 1917 – 1921 рр.», «Репресії на Вінниччині», «Голодомор 1932 – 1933 рр. на Поділлі», стаціонарних та пересувних виставок «Подільський родовід: історія родини Кульматичьких», «Вінницька трагедія (репресії у Вінниці)», «Грошовий обіг на Поділлі в 1917 – 1920 рр.» та ін., низки краєзнавчих видань. Організатор численних науково-краєзнавчих конференцій.

ПОДОЛИННИЙ Анатолій Мусійович

(01.05.1940, с. Шипинки Барського району Вінницької області) – літературознавець, письменник, краєзнавець. Кандидат філологічних наук (з 1981 р.), професор (з 1998 р.). У 1966 р. закінчив фі-

логічний факультет Вінницького державного педагогічного інституту. Учителював у с. Ялтушкові Барського району (1966 – 1971 рр.), працював в обласній організації Товариства охорони пам'яток історії та культури (1971 – 1976 рр.). З 1976 р. – на кафедрі української літератури Вінницького державного педагогічного інституту (з 1998 р. – педагогічного університету ім. М. Коцюбинського). Професор кафедри методики філологічних дисциплін. Член Національної спілки краєзнавців України. Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Досліджує творчість письменників Вінниччини, займається вивченням історії, фольклору Поділля. Автор статей у пресі, енциклопедіях, ряду путівників, упорядник, головний редактор і основний автор книг «З-над Божої ріки: Літературний словник Вінниччини», «Тарас Шевченко і Вінниччина: іменний словник», упорядник видання «Подільські криниці: Хрестоматія з літератури рідного краю»: у 3 томах, до якої увійшли нариси про фольклористів, етнографів, письменників-земляків, а також їхні твори, головний редактор і співавтор книги «Вінниця: Історичний нарис». Учасник регіональних історико-краєзнавчих конференцій. Заслужений працівник культури України».

21 – 22 квітня 2015 р.

Відбулася наукова конференція викладачів, аспірантів і студентів інституту філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, на якій порушено низку краєзнавчих аспектів. Із доповіддю «Журналісти Вінниччини – учасники Другої світової війни» виступив доктор історичних наук, професор кафедри стилістики української мови й журналістики, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак. Теми повідомлень доктора філологічних наук, професора Н. М. Павликівської – «Мікрогідронімія Вінниччини: від емпірики до узагальнень», кандидата філологічних наук, старшого викладача І. В. Гороф'янюк – «Аграрні вірування і традиції подолян: етнолінгвістичний аспект», доктора педагогічних наук, професора О. М. Куцевол – «Постать Великого Кобзаря в бібліографічному полі літературної Шевченкіани», докторанта кафедри української

мови Т. В. Врублевської – «Топонімічний компонент концепту «Поділля» у текстах Михайла Стельмаха». Краєзнавча проблематика порушувалася й у виступах студентів (Ю. Хоменко «Патріотичні мотиви на шпальтах вінницьких видань», І. Козлівської «Пам'яткоохоронна проблематика ХХ ст. у регіональній періодиці», В. Куцик «Українська весільна обрядовість як предмет наукових досліджень у слов'янській лінгвістиці», О. Мовчан «Мовлення мешканців села Наддністрянське Муровано-Куриловецького району Вінницької області крізь призму діалектних особливостей подільського говору» та ін.).

24 квітня 2015 р.

У конференцзалі департаменту внутрішньої політики облдержадміністрації відбулася презентація книги голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергія Гальчака «Ратна слава Вінниччини: Час. Події. Особистості». Про те, які матеріали лягли в основу книги, роботу над нею розповів автор видання. Високо відгукнулись про своєрідну ратну енциклопедію краю заступник керівника департаменту Володимир Лазаренко, автор передмови, редактор журналу «Вінницький край» Вадим Вітковський, спонсори видання члени політичної партії «Громадянська позиція» Наталія Котенос, Віктор Медяний та ін.

28 квітня 2015 р.

У Бершаді відкрито дві меморіальні дошки на приміщенні міської школи № 3, яку закінчували її випускники Герой України Юрій Коваленко та В'ячеслав Дремлюх, які загинули на Сході України.

На урочистому, але сумному заході, були присутні батьки загиблих, їхні рідні, однокласники, друзі, педагоги, представники влади та громадськість. А найчисельнішою аудиторією стали учні школи.

Одним із ініціаторів встановлення меморіальних дошок виступив член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Федір Шевчук.

1 травня 2015 р.

На урочистостях з нагоди 75-річного ювілею від дня народження голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців С. Д. Гальчак вручив посвідчення **«Почесного краєзнавця України»** члену правління обласного краєзнавчого осередку **Анатолію Мусійовичу Подолинному**.

7 травня 2015 р.

У холі Вінницької обласної державної адміністрації розгорнуто виставку «Друга світова війна: вінницький вимір». Експозиція приурочена до 70-ї річниці Перемоги над нацизмом та 70-ліття завершення Другої світової війни.

Ініціатором виставки виступила член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України К. І. Висоцька.

* * *

У Липовці з ініціативи члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Олександра Рогового, інших місцевих краєзнавців відкрито меморіальні дошки полеглим в АТО землякам Роману Грушку та Володимиру Полупанову.

8 травня 2015 р.

Голова Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак у м. Хмільнику взяв участь в урочистостях з нагоди 70-річчя Великої Перемоги, вшанування жертв нацизму в період Другої світової війни, де в місцевому Будинку культури виступив із доповіддю, а також вручив квиток

члена Національної спілки краєзнавців України учительці української мови та літератури Хмельницької ЗСШ І – ІІІ ст. № 2 Анжелі Анатоліївній Веремій.

10 травня 2015 р.

У с. Клекотина Шаргородського району з ініціативи краєзнавців відкрито меморіальну дошку уродженцю села, представнику «розстріляного відродження», відомому українському письменнику, кіносценаристу, перекладачу Аркадію Захаровичу Добровольському. Перед присутніми виступили краєзнавці редактор журналу «Вінницький край» Вадим Вітковський, письменник Микола Рябий, бібліотекар Людмила Любацька та ін.

14 – 15 травня 2015 р.

На базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського проведено Всеукраїнський науково-теоретичний семінар «Історія радянської повсякденності: на перехресті джерел», організований науковцями вузу, краєзнавцями Вінниччини, співробітниками Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського, Державного архіву Вінницької області.

Мета семінару полягала в розкритті потенціалу історії повсякденності як новітнього явища для вивчення радянського минулого. У семінарі взяли участь науковці, краєзнавці із багатьох куточків України. Серед вінничан із доповідями та повідомленнями виступили О. Коляструк, Ю. Легун, Т. Кароєва, В. Кононенко, С. Дровозюк, О. Мельничук, В. Косаківський, Т. Пірус, В. Тучинський, Н. Жмуд та інші.

Захід складався з шести тематичних блоків, зокрема, розглядалися питання повсякденності крізь призму антропології, етнології та фольклористики. Учасники зібрання переглядали й обговорювали джерела у формі архівних, особових, візуальних документів щодо буднів радянської доби.

Після наукового семінару його учасники побували на XIII Міжнародному музичному фестивалі імені П. Чайковського та Н. фон Мек, що проходив у Вінниці.

18 травня 2015 р.

На урочистостях, що відбулися у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї з нагоди Міжнародного дня музеїв, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак вручив члену правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директору Вінницького обласного краєзнавчого музею **Катерині Іванівні Висоцькій** посвідчення «Почесного краєзнавця України» та привітав її із заслуженою нагородою.

22 травня 2015 р.

В актовій залі готелю «Поділля» (м. Вінниця) відбулася презентація книги С. Д. Гальчака «Жіноче обличчя війни. Вінничанки на захисті Вітчизни (1941 – 1945)», в якій взяли участь працівники засобів масової інформації, представники жіночих організацій Вінниці, студенти вузів міста.

Перед присутніми виступив автор книги, який розповів про працю над нею, героїчні вчинки її героїнь.

Автор передмови народний депутат України 5-го скликання Іван Бондарчук відмітив, що книгу не можна читати без хвилювання, адже не злічити, скільки випало горя на долю її героїнь, як і виміряти те, що їм довелося пережити, вистраждати, навіть тоді, коли Вінничину було уже звільнено від нацистської нечисті.

Інший виступаючий, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, головний спеціаліст Державного архіву Вінницької області Костянтин Завальнюк, підкреслив, що цінність книги «Жіноче обличчя війни» в тому, що вона ґрунтується на документальних фактах. У ній, зокрема, є чимало даних про наших землячок, які боролися не лише на території колишнього СРСР, а й у Югославії, Франції та інших країн Європи.

Схвально відгукнулися про видання відома поетеса, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Тетяна Яковенко, редактор часопису «Вінницька газета» Наталя Космина, викладач Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Тетяна Пірус та ін.

24 травня 2015 р.

У Вінниці відзначено День слов'янської писемності та культури. Просвітителів слов'ян, провідників християнства, творців слов'янської азбуки святих рівноапостольних Кирила та Мефодія вшановували в обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва, де проведено літературні читання. До свята долучилися науковці, краєзнавці, письменники, студенти обласного центру.

Відкриваючи торжество, перед присутніми виступив член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, заслужений працівник культури України, Почесний краєзнавець України, кандидат філологічних наук Анатолій Подолинний. Він повідав присутнім про історію створення слов'янської абетки та її значення, наголосив, що у слов'янських країнах свято відзначається як данина пам'яті братів-просвітителів, підкреслює історичне та культурне значення спадщини проповідників православ'я в національних культурах.

Після присутні читали вірші українських та зарубіжних поетів українською, чеською, білоруською, російською мовами. Зокрема, у виконанні Михайла Тишкевича прозвучав у білоруському перекладі «Заповіт» Тараса Шевченка.

Учасники торжества оглянули тематичні книжкові виставки «Шляхами святих Кирила і Мефодія – апостолів слова», «Діалог слов'янських спільнот», поклали квіти до барельєфу святим рівноапостольним Кирилу та Мефодію, встановленому 2005 року на фасаді бібліотеки.

27 травня 2015 р.

У Вінницькій академії неперервної освіти (донедавна: обласному інституті післядипломної освіти педагогічних працівників) відбулася науково-практична конференція, присвячена Батозькій битві, що сталася 2 червня 1652 р. неподалік нинішнього села Четвертинівки Тростянецького району. За словами голови Вінницької обласної ради Сергія Свитка, сучасники, без перебільшення, називають її «українськими Каннами», а тогочасного гетьмана Богдана Хмельницького – «руським Ганнібалом». Тоді 20-тисячне козацьке військо вщент розгромило більш ніж удвічі потужніші сили королівської Польщі. Такого нищівного удару Річ Посполита не зазнавала впродовж століть. Відтоді минає 353 роки. Нам потрібно пам'ятати свою історію, а надто – її героїчні сторінки, оскільки нація формується на героїчних діяннях предків...

Свої думки щодо передумов та наслідків Батозької битви висловили також провідні науковці та краєзнавці Вінниччини професори Олексій Струкевич, Іван Романюк, члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, кандидат історичних наук Костянтин Завальнюк, директор обласного краєзнавчого музею Катерина Висоцька, вчитель історії Гніванської ЗОШ № 2 Тиврівського району Олександр Коваль та ін.

14 червня 2015 р.

«Вишита сорочка – оберіг роду» – таким було гасло цьогорічного свята фольклору імені Гната Танцюри. Це яскраве дійство започатковане в 1981 р. у Зятківцях на Гайсинщині – в рідному селі видатного фольклориста. Три десятиліття тому свято стало обласним, а в 2001 р. (з нагоди 100-річчя від дня народження Гната Танцюри) тут відбувся Всеукраїнський фестиваль-конкурс автентичних колективів, який відтоді організовується раз на п'ять років.

В урочистому відкритті заходу, що вирував на подвір'ї Зятковецького будинку культури, взяли участь начальник управління культури і туризму облдержадміністрації Станіслав Городинський, завідувач відділу фольклористики інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії імені Максима Рильського НАН України,

уродженець с. Зятківець професор Микола Дмитренко, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор обласного Центру народної творчості Тетяна Цвігун, директор музею фольклору Гната Танцюри Наталя Громова та інші, а в концертній програмі «Пісенні джерела Поділля» – тридцять три фольклорних колективи Вінниччини.

Перлиною ж свята був показ традиційних чоловічих, жіночих вишитих сорочок.

8 липня 2015 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книжково-ілюстративної виставки «Хрещення Руси-України Володимиром Великим: першооснови духовної традиції», приуроченої до 1000-річчя з дня смерті Володимира Великого. Захід організовано членом правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директором ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва Н. І. Морозовою, краєзнавцями м. Вінниці, працівниками бібліотеки спільно з управлінням у справах національностей та релігій Вінницької обласної державної адміністрації та представниками духовенства.

Як наголошувала Н. І. Морозова, інші виступаючі, котрі взяли участь у відкритті виставки, князь Володимир був одним із найвизначніших державних діячів не лише України, а й тогочасної Європи. Він увійшов в історію як князь-Святитель, який охрестив Русь-Україну і ввів її у християнську цивілізацію. За успішну політичну, державну та реформаторську діяльність князя ще за життя народ назвав Володимиром Великим, а після смерті ввів його до лику святих.

Внесок князя у розбудову державного устрою Київської Русі мав велике значення на шляху створення багатой та сильної середньовічної європейської держави Руси-України, в дипломатичних стосунках з якою були зацікавлені могутні держави тогочасної Європи.

Володимир Великий відійшов у вічність 15 липня 1015 р. у день пам'яті святих мучеників Кирика й Улити.

Життю і діяльності Володимира Святославовича присвячено багато творів історичної та художньої літератури, чимало з них є у фондах ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва.

На презентованій виставці було представлено 61 видання. Це – книги та журнальні публікації, присвячені постаті Володимира Великого та темі хрещення Руси-України. Експозиція складалася із трьох розділів. Перший розділ «Напередодні: від язичництва до християнства» висвітлює історичні передумови запровадження християнства у Київській Русі та події, за яких відбувалось хрещення Руси-України. Матеріали другого розділу ілюструють культурний розквіт Русі після запровадження християнства. Третій розділ експозиції присвячений безпосередньо постаті самого Володимира Святославовича – Хрестителя Руси-України.

Під час презентації виступили: Ігор Олександрович Салецький, начальник управління у справах національностей та релігій Вінницької обласної державної адміністрації; бібліотечні працівники Оксана Олегівна Зінківська, завідувачка відділу документів із гуманітарних, технічних та природничих наук; Тетяна Олександрівна Марчук, завідувачка відділу рідкісних і цінних видань; Ярослава Сергіївна Бондарчук, бібліотекар сектору медіаресурсів; церковні діячі Симеон, митрополит Вінницький і Барський Української Православної Церкви; Роман, митрополит Вінницький Української Автокефальної Православної Церкви; Михаїл, єпископ Вінницький Української Православної Церкви Київського Патріархату; Микола Дуркалець, пресвітер Вінницького пресвітеріанства Української Греко-Католицької Церкви.

12 липня 2015 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відкрито виставку книг краєзнавців області, приурочену 100-річчю від дня народження колишнього Голови Національної спілки краєзнавців України, Героя України, академіка Петра Тимофійовича Тронька.

Зі спогадами про видатного корифея краєзнавчого руху в Україні виступив лауреат премії імені академіка П. Т. Тронька, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак

14 липня 2015 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація нових науково-краєзнавчих видань С. Д. Гальчака «Ратна слава Вінниччини. Час. Події. Особистості», «Жіноче обличчя війни. Вінничанки на захисті Вітчизни (1941 – 1945)», «Словом і багнетом. Журналісти Вінниччини у Другій світовій війні» (друге видання). Вони, як підкреслювалось під час презентації, – вагомий вклад у створення історичної енциклопедії Подільського краю. У літописі Вінниччини є чимало ратних сторінок, незліченна кількість імен у когорті героїв, які у різні історичні часи прославилися своїми подвигами, відстоюючи цілісність та незалежність суверенної Української держави. На жаль, і сьогодні на Сході країни продовжується ця боротьба, йде неоголошена війна, в кривавих боях АТО гинуть вінничани. Бійцями переднього краю називають журналістів, на долю яких випав і трагізм Другої світової війни. Серед учасників бойових дій, героїчних працівників тилу були десятки журналістів-вінничан, які стали на захист рідної Батьківщини, проливали кров, жертвуючи життям в ім'я її цілісності й незалежності. Героїні, трудівниці, матері, тисячі вінничанок у лиху годину війни були завжди готові стати на захист Вітчизни. Чимало їх полягло смертю хоробрих, загинули в катівнях гестапо. Вони віддали найдорожче – життя заради кращого майбутнього. Кожен рядок згаданих досліджень пройнятий почуттям патріотизму, служить джерелом розширення нашого світогляду, промовисто закликає до славних діянь в ім'я Матері-України.

Презентовані книги розраховані на широке коло читачів, студентів, краєзнавців, молоде покоління вінничан.

Під час презентації виступили: автор книг С. Д. Гальчак, завідувачка відділу краєзнавства Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва О. Ю. Антонюк, головний редактор журналу «Вінницький край» В. М. Вітковський, заслужений журналіст України В. М. Паламарчук, кандидат історичних наук, доцент А. К. Лисий, Почесний краєзнавець України О. І. Роговий, полковник запасу В. А. Стебелев.

16 липня 2015 р.

У Державному архіві Вінницької області відкрито виставку, присвячену 25-річчю Декларації про державний суверенітет України.

Виставка складається із кількох тематичних блоків.

На ній, зокрема, широко представлені документи періоду національно-визвольних змагань 1917 – 1920-х років, які залишили яскравий слід в історії нашої державності. Це – універсали Української Центральної Ради, Закон Української Держави від 2 квітня 1918 року про тимчасовий державний устрій України, закони і постанови уряду УНР, прийняті у Вінниці (24 грудня 1918 – 21 лютого 1919 рр.), декрети і постанови Директорії УНР тощо.

Чільне місце займають документи місцевих органів влади, які дозволяють охарактеризувати непросту соціально-економічну та політичну ситуацію на Вінниччині напередодні прийняття доленого для нашої країни акта – Декларації про державний суверенітет України. Для відвідувачів підготовлені підшивки газет того часу, де розміщені відгуки громадськості на прийняття Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 року Декларації про державний суверенітет України.

За словами одного із її організаторів, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Костянтина Завальнюка, характерною особливістю виставки є те, що вона має державницький характер, висвітлює найвагоміші, найзнаменніші події в історії держави.

25 серпня 2015 р.

У Вінниці на фасаді адміністративної будівлі по вул. Зодчих, 22 відкрито меморіальну дошку славному сину України Костянтину Прокоповичу Василенку. Ініціаторами виступили трудові колективи соціальної сфери, Вінницька обласна організація Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Вінницька обласна організація Національної спілки краєзнавців України.

* * *

Є у світі величне, ні з чим незрівнянне почуття, – любов до своєї Батьківщини, рідної прабатьківської землі, свого народу. Такий же величний і священний обов'язок – захищати Вітчизну від посягань ворога, не шкодуючи найдорожчого – життя, боротись до останньої краплини крові та останнього подиху за її незалежність, цілісність, щасливе майбутнє.

Україна може пишатися своїми справжніми синами. Ще у сиву давнину славний князь Київської Русі Святослав, прориваючись крізь набагато численніші лави супротивників, звертався до воїнів дружини: «Не зганьбимо слави предків наших... Краще покласти голову в чесному бою, аніж спалюжити честь землі своєї».

Що зник знімати шапку й схилятися лише перед Богом, не раз заявляв ворогам славетний козацький полковник, мужній захисник Вінниці Іван Богун.

Несхибно не відступають від клятви й наші незламні сучасники – героїчні воїни АТО.

Так, на суверенітет та територіальну цілісність нашої держави, провісницею якої була легендарна Київська Русь, що простягалась від Сяну до Дону, від Білого до Чорного морів, вороги зазіхали постійно. Також постійно кращим синам українського народу доводилось проливати свою кров, жертвувати власним життям, щоб жила і процвітала вона – Матір-Україна. Так було і в драматичні часи золотоординського іґа, і в козацьку добу, і в лихоліття Першої та Другої світових війн, і в період Української національно-демократичної революції та громадянської війни 1917 – 1921 рр., коли, насаджуючи свою владу в Україні, більшовики застосували геноцидні дії: під Крутами по-звірячому знищили 300 студентів та учнів, які зі зброєю в руках стали на захист рідної землі; коли муравйовці стратили у Києві 1918 р. як контрреволюціонерів близько 5 тис. осіб, коли у м. Базар розстріляли 359 українських вояків після того, як жоден не захотів «каятися»...

Саме у цей драматичний період заявив про себе ще один славний син України – **Костянтин Прокопович Василенко**, нині ще маловідомий громадськості, – журналіст, громадський та політичний діяч.

Народився він 2 квітня 1877 р. на хуторі Есмань (тепер с. Червоне) Глухівського повіту Чернігівської губернії. 1895 р. закін-

чив Глухівську гімназію, у 1895 – 1902 рр. навчався на медичному та юридичному факультетах Київського університету св. Володимира.

Студентом прилучився до соціал-демократичного руху. Від 1897 р. – член київського «Союзу боротьби за визволення робітничого класу», брав участь у виданні «Рабочей газеты», підготовці I з'їзду РСДРП. Після II з'їзду РСДРП (1903) – меншовик, провідний діяч Київського комітету партії, редактор журналу «Вперед». У 1903 – 1905 рр. – на засланні.

По поверненні працював у газетах «Киевское слово» (1905), «Киевские отклики» (1906). В 1907 р. – редактор журналу «Друг народа», в 1908 – 1918 рр. – співробітник, зав. міжнародним відділом, з 1910 р. – член редколегії й помічник редактора газети «Киевская мысль», з 1917 р. – редактор газети «Рабочее знамя».

Від травня 1917-го до січня 1918 р. він – голова Київського обласного комітету РСДРП (меншовиків), гласний Київської міської думи. Від червня 1917 до квітня 1918 – член Малої ради, з серпня 1917 р. – член Української Центральної Ради. З 12 вересня по 2 жовтня 1917 р. – генеральний секретар праці Української Центральної Ради. З 12 жовтня по 17 листопада 1917 р. – комісар Тимчасового уряду в Києві.

У січні 1918 р. вийшов із партії й припинив політичну діяльність. У 1919 р. – конторник Київського народного університету, відповідальний редактор газети «Киевская жизнь». В 1921 р. працював в Одеському губернському статистичному бюро, в 1922 – 1923 рр. – постійний співробітник Комісії звичаєвого права ВУАН.

1923 року заарештований у так званій справі «Київського обласного центру дії» і разом зі старшим братом Миколою Прокоповичем – членом Центральної Ради, академіком ВУАН, засуджений до 10 років суворой ізоляції. Утримувався у Лук'янівській тюрмі у Києві, в 1929 – 1932 – на засланні в Сибіру. Щоправда 24 листопада 1924 р. Миколу Прокоповича звільнили, і він помер 3 жовтня 1935 року в Києві. Клопочучись за Костянтина, в листах до Катерини Павлівни Пешкової писав:

«Я уже два раза беспокою Вас своими просьбами помочь моему брату, Василенко Константину Прокофьевичу, и Вы любезно обещали мне содействие... Его выслали в августе 1929 г. в Сибирь, в Канский округ, в село Фаначет. Жизнь там оказалась крайне

тяжелой для него, здоровье его, надорванное многолетними сидениями в царских тюрьмах и Допре, еще более расшаталось...»

«...Его перевели из села Фаначет в еще более глухое место. Причем, вели его пешком, в течении 5 недель он сделал пешком свыше 700 верст по морозу в 35 градусов и выше. Перевод туда по распоряжению, которое он получил внезапно, заставил его побросать много вещей, запасов, без которых в местных условиях нельзя жить. Новый район, куда он попал, находится в глухом участке Сибири на Ангаре, куда даже почта приходит раз в неделю, а на время весенней и осенней распутицы на месяц-полтора прекращается всякие сношения с внешним миром. Поселенный в небольшой деревне, он лишен даже медицинской помощи, что при его состоянии здоровья может грозить большими неприятностями... Новый адрес моего брата: Канский округ, почтовое отделение Богучаны, Кежемский район, деревня Заимка».

30 травня 1938 знову заарештований. 26 березня 1939 р. Київським обласним судом засуджений до 5 років ув'язнення. Спершу термін відбував у Житомирській колонії, а в червні 1940 р. переведений у Вінницьку в'язницю, де у липні 1941 р. розстріляний, як і тисячі інших політичних в'язнів у Львові, Луцьку (щоб не зміг бути використаним гітлерівцями, котрі нестримно наступали).

Реабілітований в 1991 р.

По собі залишив низку спомінів і статей (Статті. Спогади. Листування, ч. 1 – 2, К., 2002).

Про захисників молодої Української Держави, яка постала на уламках колишньої царської імперії, її кращих синів, з почуттям гордості писав Головний Отаман Військ УНР С. В. Петлюра, відзначаючи їхній неоціненний вклад у врятування західної цивілізації: «Ми виступили на арену історії тоді, коли весь світ не знав, що таке Україна. Ніхто не хотів її визнати, як самостійну державу, ніхто не вважав нашого народу за окрему націю. Єдино боротьбою, упертою й безкомпромісною, ми показали світові, що Україна є, що її народ живе й бореться за своє право, за свою свободу й державну незалежність. Ті, що легковажили наш рух, тепер побачили, що ми така сила, якої не можна не брати на увагу. Самі російські большевики словами Леніна заявляють, що тільки через боротьбу з Україною большевизм не дійшов до Західної Європи. Признаймося без гордоців і без зайвої скромности, що за час

двохлітньої нашої боротьби ми створили українську націю, яка й надалі активно боротиметься за свої права самостійно й ні від кого незалежно порядкувати на своїй землі».

Сказані слова однаковою мірою стосуються як вояків та старшин Дієвої Армії УНР, безстрашних «польових командирів» повсталого населення України, яке не змогло примиритися з московсько-більшовицькою окупацією своєї Батьківщини, так і активних прихильників української незалежності, у когорті яких Костянтин Прокопович Василенко.

* * *

Напередодні відкриття пам'ятної дошки голова Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак та голова Вінницької обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури В. В. Давиденко виступили із публікаціями про К. П. Василенка у вінницькій пресі (Сергій Гальчак, Віталій Давиденко. Міністра праці УНР було розстріляно у Вінниці // 33-й канал. – 2015. – 19 серпня. – С. 7; Сергій Гальчак, Віталій Давиденко. Меморіальна дошка на честь першого міністра України // Вінниччина. – 2015. – 19 серпня. – С. 8; Сергій Гальчак, Віталій Давиденко. Нескорений // Вінницька газета. – 2015. – 21 серпня. – С. 3). 25 серпня С. Д. Гальчак дав інтерв'ю журналістам телеканалу ВІНТЕРА з приводу згаданої події.

2 вересня 2015 р.

Традиційні вересневі Стусівські читання цього разу були приурочені до сумного ювілею: 30 років тому в радянському таборі побіля Пермі трагічно завершився земний шлях видатного поета-дисидента Василя Стуса. Є чимало доказів, що це було сплановане вбивство нескоримого політв'язня.

Стусівські читання у Вінниці влаштовує один із центрів краєзнавства Східного Поділля – обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва. Відбуваються вони двічі на рік – в січні, до дня народження поета-земляка, та в перші дні осені, в річницю його загибелі.

Чергове зібрання під назвою «Журавлем небесним на Вкраїну вернись...» відбулось на майдані Василя Стуса біля пам'ятника

поета. У ньому взяли участь письменники, краєзнавці, студенти та школярі Вінниці. Серед його учасників були літератори-краєзнавці Василь Кобець, Петро Гордійчук, Андрій Стебелев, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України Анатолій Подолинний, автор монумента Василю Стусові скульптор Анатолій Бурдейний, етнограф Зоя Красуляк та ін. Учасники Стусівських читань поклали квіти до підніжжя пам'ятника поетові, посмертно удостоєному звання Героя України.

4 вересня 2015 р.

З нагоди Дня міста в обласному краєзнавчому музеї відкрито виставку «На гостини до подільських міст і містечок», ініційовану членом правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесним краєзнавцем України К. І. Висоцькою. Вона містить спеціально обладнані куточки, які відтворюють інтер'єри вітальні, фотоательє, аптеки кінця XIX – початку XX століть, реалії повсякденного життя й побуту городян, які жили в цей порубіжний період. Так, зокрема, романтичну атмосферу фотоательє створюють фотографічне обладнання та численні світлини городян. Серед експозиції раритети – німецька фотокамера 1923 року та знімки відомого фотографа Феліціана Гетца, власника фотостудій у Тульчині й Немирові... Духом того часу дихають й інші раритети, зібрані працівниками музею, краєзнавцями, колекціонерами.

9 вересня 2015 р.

Голова Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак звернувся з листом до голови спілки О. П. Реєнта, в якому йшлося:

«Шановний Олександр Петровичу!

Зусиллями краєзнавців Вінниччини 25 серпня 2015 р. у Вінниці відкрито меморіальну дошку відомому політичному діячу, першому міністру праці уряду УНР, журналісту Костянтину Василенку, розстріляному влітку 1941 р. у Вінницькій тюрмі.

17 вересня в обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва відбудеться чергова презентація нових праць краєзнавців області.

22 вересня у м. Хмільнику пройде краєзнавча науково-практична конференція «Хмільницький палац Ксідо – перлина архітектури України».

23 вересня там же, у Хмільнику, відбудеться Перша Хмільницька науково-краєзнавча конференція.

24 – 25 вересня у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї відбудеться науково-краєзнавча конференція «Міста і містечка Поділля: від доби середньовіччя до початку XX ст.».

16 – 17 жовтня пройде чергова п'ята Могилів-Подільська науково-краєзнавча конференція.

На жовтень також планується проведення в обласній раді міжнародного круглого столу за участю науковців, краєзнавців Вінниці, Білорусі, Молдови, Литви, а також відкриття пам'ятника Т. Г. Шевченку в с. Уланові Хмільницького району.

З метою заохочення, прошу відзначити таких краєзнавців Вінниччини:

За значний внесок у розвиток краєзнавчого руху, збереження національно-культурної спадщини та природних скарбів України присвоїти звання «Почесний краєзнавець України»

Завальнюку Костянтину Вікторовичу, кандидату історичних наук, члену Національної спілки краєзнавців України, члену правління Вінницької обласної організації НСКУ, головному спеціалісту Державного архіву Вінницької області.

За активну науково-дослідницьку діяльність у популяризації історії рідного краю, активну участь у підготовці та проведенні Першої Хмільницької наукової історико-краєзнавчої конференції нагородити Почесною грамотою Національної спілки краєзнавців України

Дороша Миколу Никифоровича, директора Воронівської ЗОШ І – ІІІ ст. Хмільницького району, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України;

Грамотами Національної спілки краєзнавців України:

Загороднього Миколу Андрійовича, керівника народної аматорської кіностудії «Гіпаніс» при Хмільницькому районному Будинку культури, члена Національної спілки краєзнавців України;

Веремій Анжелу Анатоліївну, учительку української мови та літератури Хмельницької ЗОШ І – ІІІ ст. № 2, члена Національної спілки краєзнавців України;

Маринича Василя Миколайовича, учителя історії Велико-Острожоцької ЗОШ І – ІІІ ст. Хмельницького району, члена Національної спілки краєзнавців України;

Степанюк Віру Анатоліївну, учительку Пагурецької ЗОШ І – ІІІ ст. Хмельницького району, члена Національної спілки краєзнавців України.

За активну науково-дослідницьку діяльність у популяризації історії рідного краю, активну участь у підготовці та проведенні краєзнавчої науково-практичної конференції «Археологічно-архітектурне надбання м. Хмельника. Палац Ксїдо» нагородити Почесною грамотою Національної спілки краєзнавців України:

Редчика Сергія Борисовича – начальника управління праці та соціального захисту населення Хмельницької міської ради.

За активну науково-дослідницьку діяльність у популяризації історії рідного краю, активну участь у підготовці та проведенні науково-краєзнавчої конференції «Міста і містечка Поділля: від доби середньовіччя до початку ХХ ст.» нагородити грамотами Національної спілки краєзнавців України:

Колесник Вікторію Василівну, старшого наукового співробітника Вінницького обласного краєзнавчого музею, члена Національної спілки краєзнавців України;

Семенко Ларису Іванівну, завідувачку науково-дослідницьким відділом новітньої історії Вінницького обласного краєзнавчого музею, члена Національної спілки краєзнавців України;

Хіхляча Богдана Миколайовича, кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника Вінницького обласного краєзнавчого музею.

За активну науково-дослідницьку діяльність у популяризації історії рідного краю, активну участь у підготовці та проведенні П'ятої Могилів-Подільської науково-краєзнавчої конференції нагородити грамотами Національної спілки краєзнавців України:

Войтовича Валерія Васильовича, викладача Могилів-Подільського монтажно-економічного коледжу, члена Національної спілки краєзнавців України, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України;

Бровка Петра Петровича, міського голову міста Могилева-Подільського;

Бойту Анатолія Миколайовича, педагога (с. Кричанівка Могилів-Подільського району), члена Національної спілки краєзнавців України;

Колесника Володимира Миколайовича, краєзнавця, члена Національної спілки краєзнавців України (м. Могилів-Подільський);

Соляра Анатолія Петровича, викладача Могилів-Подільського технолого-економічного коледжу Вінницького національного аграрного університету, члена Національної спілки краєзнавців України».

15 вересня 2015 р.

Шаргород – чи не єдине місто в Східному Поділлі, уславлене перебуванням тут у свої молоді роки трьох велетів нашої національної культури – Михайла Коцюбинського, Миколи Леонтовича, Степана Руданського. Кожен з них свого часу навчався в Шаргородському духовному училищі. І саме в цей час, зачаровані красою місцевих народних звичаїв, вони відчули потяг до творчості.

Напередодні 151-ї річниці від дня народження Михайла Коцюбинського в райцентрі з ініціативи місцевих краєзнавців, зокрема члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України А. Н. Нагребецького, відкрито композицію-пантеон, що увічніює пам'ять тріади українських митців – на фасаді приміщення районного музею образотворчого мистецтва облаштовано оновлені меморіальні стели і погруддя, виготовлені скульптором Володимиром Оврахом та його синами.

17 вересня 2015 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація краєзнавчого фотоальбому «Тиврівщина» (автор-упорядник Андрій Валентинович Стебелев, колишній військовий за фахом, поет, журналіст, краєзнавець за покликанням; у його краєзнавчому доробку – розвідки про подільсь-

ких літераторів Олену Ачасову, Юлію Броварну, Леоніда Борозенцева, Петра Гордійчука, Валентину Сторожук, Василя Кобця, Бориса Хоменка та ін., відомого російського художника театру і кіно, майстра книжкової ілюстрації, скульптора Натана Альтмана, а також про населені пункти Тиврівського району Дзвониха, Канава, Пилява, про перебування на Поділлі російської поетеси Анни Ахматової).

Видання включає ґрунтовний історичний нарис, показчик маршрутів, покликаних розкрити туристичний потенціал Тиврівського району, висвітлює історію пам'яток краю, подає матеріали про історичні, археологічні, архітектурні, природничі пам'ятки, духовні святині, передусім переможців конкурсу «Сім чудес Тиврівщини». Книга насичена ексклюзивними роботами фотомайстрів, багатим ілюстративним матеріалом зі збірок музеїв, архівів і приватних колекцій: родини Очеретних, В. Постернака, А. Тамтури, В. Шпортька, містить багатий краєзнавчий матеріал, сприяє всебічному ознайомленню з визначними історико-культурними та природничими об'єктами Тиврівщини.

У презентації взяли участь та виступили: А. В. Стебелев, автор-упорядник фотоальбому, О. М. Зелена, в. о. зав. відділом краєзнавства Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, С. Д. Гальчак, голова правління Вінницької обласної організації НСКУ, Н. Ю. Гнатюк, поетеса (м. Київ), А. В. Ліпська, науковий співробітник Вінницького обласного краєзнавчого музею, В. П. Сторожук, заступник редактора журналу «Вінницький край» та ін.

21 вересня 2015 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак та референт Національної спілки краєзнавців України В. П. Рекрут відвідали Літинський район. У с. Дяківцях вони побували в меморіальному музеї М. П. Стельмаха та місцевій загальноосвітній школі I – III ступенів, де зустрілися із працівниками музею та педагогами навчального закладу. Розповіли про здобутки краєзнавців Вінниччини, подарували музею добірку власних науково-краєзнавчих книг.

Того ж дня відвідали Літинський районний краєзнавчий музей ім. У. Кармалюка, цікавилися проблемами музейного закладу, зустрілися з провідними краєзнавцями райцентру.

С. Д. Гальчак подарував музею 15 своїх книг науково-краєзнавчої тематики.

22 вересня 2015 р.

У м. Хмільнику відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Хмільницький палац Ксідо – перлина архітектури України», організаторами якої стали Хмільницька міська рада, Українська академія архітектури, Вінницька обласна організація Національної спілки краєзнавців України, Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, Національний університет будівництва та архітектури, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. В її роботі взяли участь провідні фахівці з архітектури, будівництва, історії, а також краєзнавці та археологи. В центрі уваги роботи конференції був палац Ксідо – найцікавіша споруда Хмільника, його візитна картка, яка нині знаходиться в напівзруйнованому стані та продовжує руйнуватись, яку необхідно зберегти для майбутніх поколінь. Про відомі й невідомі сторінки її історії та міста, шляхи вирішення проблеми йшлося у виступах доповідачів та виступаючих. Так, голова Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак повідав про історію Хмільника в описах Ю. Сіцінського, О. Мальченка, А. Швенцона; член правління Вінницької обласної організації НСКУ, Почесний краєзнавець України М. Н. Дорош – про маловідомі сторінки палацу Ксідо; про сучасні підходи до реставрації та реконструкції пам'яток архітектури розповів заслужений архітектор України, завідувач відділу державного підприємства «Укрпроектреставрація» (м. Київ) О. Є. Молож. Тема доповіді доктора архітектури, професора, дійсного члена української академії архітектури, завідувача кафедри теорії архітектури Київського національного університету будівництва та архітектури Л. М. Ковальського – «Архітектурно-містобудівничі та соціально-економічні основи створення у Хмільнику культурно-просвітнього музейного комп-

лексу «Замкова гора»; кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника Інституту археології НАН України Л. І. Виногородської – «Особливості проектування та реставраційно-відновлювальних робіт із врахуванням стану об'єкта. Археологічні дослідження на території Хмільника (завдання і перспективи)». Цікавими були також доповіді кандидата архітектури Л. Г. Василенко «Ескізні пропозиції щодо можливого використання палацу Ксідо»; заслуженого архітектора України, професора С. Ф. Юнакова «Досвід проектування нових об'єктів в історичному середовищі зі збереженням пам'яток архітектури»; кандидата архітектури М. Я. Ксєневича «Перспективи містобудівного розвитку м. Хмільника та збереження пам'яток архітектури»; члена Національної спілки краєзнавців України А. А. Веремій «Перлина української архітектури – палац Ксідо – у творчому доробку хмільницьких художників» та ін.

За матеріалами конференції прийнято відповідну ухвалу.

23 вересня 2015 р.

У м. Хмільнику відбулася Перша Хмільницька наукова історико-краєзнавча конференція, ініціаторами якої виступили Вінницька обласна організація Національної спілки краєзнавців України, Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, інститут історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Хмільницька районна державна адміністрація, Хмільницькі районна та міська ради.

Відкриваючи її, з привітаннями до науковців та краєзнавців звернулися співголови оргкомітету Хмільницький міський голова Василь Грушко, голова Хмільницької районної ради Василь Чмелюк, перший заступник голови райдержадміністрації Юрій Дячок.

Співголова оргкомітету, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак зачитав привітання голови Національної спілки краєзнавців України Олександра Реєнта, а референт спілки Валерій Рекрут вручив відзнаки Національної спілки краєзнавців України: свідоцтво «Почесного краєзнавця України» **Костянтину Вікторовичу**

Завальнюку – кандидату історичних наук, члену правління Вінницької обласної організації НСКУ, головному спеціалісту Державного архіву Вінницької області; грамоти: **Миколі Андрійовичу Загородньому** – керівнику народної аматорської кіностудії «Гіпаніс» при Хмільницькому районному Будинку культури, члену Національної спілки краєзнавців України, **Анжелі Анатоліївні Веремій** – учительці української мови та літератури Хмільницької ЗОШ І – ІІІ ст. № 2, члену Національної спілки краєзнавців України, **Василю Миколайовичу Мариничу** – учителю історії Велико-Острожоцької ЗОШ І – ІІІ ст. Хмільницького району, члену Національної спілки краєзнавців України, **Вірі Анатоліївні Степанюк** – учительці Пагурецької ЗОШ І – ІІІ ст. Хмільницького району, члену Національної спілки краєзнавців України, **Сергію Борисовичу Редчику** – начальнику управління праці та соціального захисту населення Хмільницької міської ради, члену оргкомітету конференції; подяку – **Миколі Никифоровичу Дорошу** – Почесному краєзнавцю України, члену правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директору Воронівської загальноосвітньої школи, члену оргкомітету конференції.

Пролунали також привітання народного депутата України Миколи Юрчишина та голови постійної комісії з питань культури, духовності та історичної спадщини Вінницької обласної ради Михайла Вдовцова.

Під час пленарного засідання були представлені доповіді Миколи Дороша – члена правління Вінницької обласної організації НСКУ, депутата Хмільницької районної ради («На хрещатій дорозі: Бозький Острів – Хмелин – Хмільник»); Лева Баженова – доктора історичних наук, професора, академіка Української академії історичних наук, директора Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті ім. О. Огієнка, Почесного краєзнавця України («До 170-річчя визначного релігійного та освітнього діяча, історика-краєзнавця, уродженця Хмільниччини Митрофана Васильовича Сімашкевича»); Сергія Гальчака – доктора історичних наук, професора, члена-кореспондента Української академії історичних наук, заслуженого працівника культури України, Почесного краєзнавця України («Історичні аспекти становлення й

розвитку місцевого самоврядування у Східному Поділлі в дорядянський період»); Валерія Рекрута – кандидата історичних наук, референта Національної спілки краєзнавців України, Почесного краєзнавця України («Історичні аспекти зародження та розвитку кооперативного руху на Хмельниччині»); Анатолія Лисого – кандидата історичних наук, доцента Барського гуманітарно-педагогічного коледжу («Агонія костьолу Святої Трійці»); Лариси Виногородської – кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника Інституту археології НАН України («Археологічні дослідження на території м. Хмельника (завдання і перспективи)»); Михайла Загнибороди – начальника управління містобудування та архітектури, головного архітектора міста Хмельника («Хмельник: містобудівничий розвиток на тлі історії»).

Зацікавлену аудиторію зібрали секційні заняття, які проводились у трьох секціях («Історичні джерела. Давня історія краю. Хмельниччина у новий час», «Новітній період в історії регіону», «Образотворче та народне мистецтво, етнографія, фольклор краю»). Змістовними для слухачів та вагомими для поділлєзнавства, історичного краєзнавства стали виступи Василя Маринича («Хмельницька фортеця XVI – першої половини XVII ст.»), Миколи Дороша («Тарас Шевченко на хрещатій хмельницькій землі»), Сергія Гребельського («Стессель і Порт-Артур»), Володимира Леванчука («Великі подвижники, святителі віри, втрачені святині Хмельницької землі»), Костянтина Завальнюка («Народний месник отаман Яків Шепель (1896 – 1921) та Хмельниччина»), Анатолія Коломійця («Біль і подвиг: окремі сторінки історії Хмельницького району в період нацистської окупації»), Івана Романюка («Повоєнний голодомор на Вінничині (1946 – 1947 рр.)»), Віри Степанюк («Народна творчість та топоніміка Присноводдя щодо Синьоводської битви»), Євгенія Козюка («Весілля у селі Чеснівці»), Тетяни Пірус («Пісенний фольклор Хмельницького району Вінницької області у рукописному фонді навчально-наукової лабораторії з етнології Поділля Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського»), Анжели Веремій («Хмельницька земля й АТО») та ін.

Всього на пленарному та секційних заняттях прозвучало 65 доповідей та повідомлень.

За результатами науково-краєзнавчого форуму видано збірник матеріалів (*Перша Хмельницька наукова історико-краєзнавча конференція / Матеріали конференції. 23 вересня 2015 р., м. Хмельник Вінницької області / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова), Л. В. Баженов (співголова), Ю. А. Зінько (співголова), М. Н. Дорош (відповідальний секретар) та ін. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2015. – 340 с.).*

24 – 25 вересня 2015 р.

У Вінницькому обласному краєзнавчому музеї відбулась наукова конференція «Міста і містечка Поділля від доби середньовіччя до початку XX ст.». Під головуванням членів правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Катерини Висоцької та Юрія Легуна заслухано 72 доповіді та повідомлення. Теми виступів науковців були досить різноманітними: доктора архітектури, професора Петра Ричкова (м. Рівне) «Картографічні джерела до історії містобудування Східного Поділля XVIII – XIX ст.»; кандидата історичних наук Лариси Виногородської (м. Київ) «Археологічні дослідження Вінниці: проблеми та перспективи»; кандидата архітектури Сергія Царенка (м. Вінниця) «Першоджерела з історії розвитку регіональної містобудівної системи та її центрів і методологія синтезу галузевих знань: Вінницький осередок Подільського розселення княжих часів»; кандидата історичних наук Олени Кримської (м. Хмельницький) «Фонди Державного архіву Хмельницької області – важливе джерело для вивчення землеволодіння міст і містечок Подільської губернії кінця XVIII – початку XX ст.»; кандидата історичних наук, доцента Сергія Серякова (м. Харків) «Образ єзуїтських шкіл Поділля у польській історіографії XIX – XX ст.»; кандидата архітектури, доцента Олега Рибчинського (м. Львів) «Архітектура ринкових площ міст та містечок Поділля»; доктора історичних наук, професора Сергія Гальчака (м. Вінниця) «З історії розвитку інституцій місцевого самоврядування у найдавніших містах і містечках Вінниччини»; доктора історичних наук, професора Юрія Легуна (м. Вінниця) «Міста Поділля в «Камеральному топографічному описі» 1799 р.»; кандидата історичних наук, доцента Олени Прищепи (м. Рівне) «Середні навчальні заклади у формуванні ос-

вітньо-культурного середовища міських поселень Подільської губернії (перша третина XIX ст.)»; доцента Володимира Перерви (м. Біла Церква) «Міські та містечкові церковнопарафіяльні школи Поділля XIX – поч. XX ст.»; кандидата історичних наук Богдана Хіхляча (м. Вінниця) «Церковна унія в містах і містечках Поділля у XVIII – I пол. XIX ст.»; кандидата історичних наук, доцента Анатолія Лисого (м. Вінниця) «Василіани в Шаргороді: школа, її викладачі та учні»; кандидата історичних наук, доцента Анатолія Трембіцького (м. Хмельницький) «Заїзди (гостинні двори) на теренах Поділля (в межах сучасних Вінницької та Хмельницької областей)»; доктора історії Яцека Магдоня (Польща) «Командування етапів Польського війська в Україні з центром у Вінниці в 1920 р.»; кандидата історичних наук Костянтина Завальнюка (м. Вінниця) «Вінницька міська торгівля в останній третині XIX ст.»; доктора історичних наук, професора Ольги Коляструк (м. Вінниця) «Монументальне та садово-паркове мистецтво у візуальному образі міст і містечок Поділля»; кандидата історичних наук Валерія Рекрута (м. Київ) «Міста і містечка Поділля у становленні кооперативного руху (кінець XIX – початок XX ст.)»; кандидата історичних наук Віталія Рокосовського (Польща) «Римо-католицькі монастирі в містах і містечках Подільської губернії в XIX ст.»; кандидата історичних наук Сергія Єсюніна (м. Хмельницький) «Транспортне сполучення між містами Поділля: становлення та розвиток у другій половині XIX – на початку XX ст.»; кандидата історичних наук Анатолія Скрипника (м. Кам'янець-Подільський) «Квартирні комісії як підрозділи управління у містах і містечках Поділля в першій половині XIX ст.» та ін.

Активну участь у роботі конференції взяли краєзнавці Вінниччини. Так, тема виступу Почесного краєзнавця України Вікторії Колесник (м. Вінниця) «Польська мемуаристика як джерело з історії міст і містечок Поділля в XIX – на початку XX ст.», Почесного краєзнавця України Олександра Рогового (сміт Липовець) – «Липовець на Брацлавщині: шлях до магдебурії». Цікавими були також науково-краєзнавчі повідомлення їхніх колег Олександра Фіщука (м. Вінниця) «Археологічне вивчення міських населених пунктів сучасної Вінниччини: історія та перспективи»; Євгена Тичука (м. Вінниця) «Система оборони Великого князівства Литовського від татарської загрози як причина появи міст Східного Поділля»; Іри-

ни Лехіцької (м. Кам'янець-Подільський) «Вірмени Кам'янця-Подільського і правове регулювання відносин (XIV – XVII ст.)»; Ігоря Гуменюка (м. Козятин) «Заснування та розвиток містечка Козятина в другій половині XIX ст. у зв'язку з розбудовою Південно-Західної залізниці»; Владислава Вігуржинського (м. Тульчин) «Тульчинський фотограф Феліціан Гетце»; Тетяни Пірус (м. Вінниця) «З історії містечка Шпикова»; Світлани Шароварської (м. Вінниця) «Сакральна архітектура міст і містечок Поділля» та ін.

За активну науково-дослідницьку діяльність у популяризації історії рідного краю, активну участь у підготовці та проведенні науково-краєзнавчої конференції «Міста і містечка Поділля: від доби середньовіччя до початку XX ст.» нагороджено грамотами Національної спілки краєзнавців України:

Колесник Вікторію Василівну, старшого наукового співробітника Вінницького обласного краєзнавчого музею, члена Національної спілки краєзнавців України;

Семенко Ларису Іванівну, завідувачку науково-дослідницьким відділом новітньої історії Вінницького обласного краєзнавчого музею, члена Національної спілки краєзнавців України;

Хіхляча Богдана Миколайовича, кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника Вінницького обласного краєзнавчого музею.

26 вересня 2015 р.

В урочистій обстановці в Липовці встановлено пам'ятний знак польським та українським воїнам, загиблим у боротьбі з більшовицькими окупантами 95 років тому. Як наголосив, виступаючи перед присутніми, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України Олександр Роговий, після укладення військового союзу між Польщею та УНР (його підписали Петлюра та Пілсудський), війська двох держав улітку 1920 р. спільно витісняли більшовицьких окупантів з України і вийшли на лінію Ямпіль – Липовець – Київ. Саме в Липовці було міцне єднання армій Польщі та УНР, воїни двох союзницьких військ подавали тут один одному руки. Але більшовики прорвали польський фронт трохи північніше Ли-

повця, друга лінія прориву була біля Гайсина. Не маючи часу і можливості вивозити своїх загиблих, поляки урочисто поховали їх біля Липовецького костюлу. Згодом католицький храм зруйнували бомбардування Другої світової війни; за радянської влади про це поховання не можна було говорити. І лише тепер, до 95-річчя спільного походу українців і поляків проти більшовиків, у Липовці постав меморіальний знак – з ініціативи польського товариства «Кресовяци» та за підтримки фонду «Свобода і демократія».

28 вересня 2015 р.

У Тиврівському районному Будинку культури в рамках відзначення професійного свята бібліотечних працівників відбулася презентація фотоальбому А. Стебелєва «Тиврівщина». Перед присутніми виступили його автор А. Стебелєв, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Гальчак, заступник редактора журналу «Вінницький край» В. Буздиган, краєзнавець Ж. Дмитренко та ін.

5 жовтня 2015 р.

У Вінницькій академії неперервної освіти в урочистій обстановці відкрито «Музей освіти Вінниччини». У його відкритті взяли участь голова облдержадміністрації Валерій Коровій, голова обласної ради Сергій Свитко, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, краєзнавці ректор академії Степан Дровозюк, доктор історичних наук професор Олексій Струкевич, члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України директор обласного краєзнавчого музею Катерина Висоцька, директор Державного архіву Вінницької області Юрій Легун, педагоги Вінниці та області.

Як розповів один із ініціаторів його створення, член Національної спілки краєзнавців України, ректор академії, доктор історичних наук Степан Дровозюк, робота над його створенням тривала понад півтора року. До неї активно залучалися педагоги з усіх районів Вінниччини. Завдяки експонатам, які вони передали, вда-

лося сформувати цікаві спогади. В експозиції – не лише документи, книги, фото, а й предмети шкільного вжитку.

Під час урочистостей з нагоди відкриття музею голова облради Сергій Свитко презентував бойовий прапор із підписами бійців АТО, які ще вчора були учнями, а сьогодні захищають Україну.

Першу екскурсію для присутніх провів доктор історичних наук Олексій Струкевич. Він розповів, що в центрі експозиції – основні учасники освітнього процесу, тобто вчитель і учень, а за допомогою експонатів відображено дві сторони співпраці: духовний та предметний світ...

7 жовтня 2015 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, доктор історичних наук Сергій Гальчак побував у Літинській районній бібліотеці для дорослих. Під час зустрічі із її працівниками подарував книгозбірні двадцять п'ять своїх книг, написаних у різні роки.

9 жовтня 2015 р.

В Уланові Хмільницького району відкрито пам'ятник Тарасу Шевченку. В урочистостях з нагоди його відкриття взяли участь та виступили перед присутніми голова правління Національної спілки краєзнавців України Олександр Реєт, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, член правління обласного краєзнавчого осередку Микола Дорош та ін.

О. П. Реєт подарував районній бібліотеці для дорослих колективну монографію «Україна Тараса Шевченка», збірник матеріалів Всеукраїнської науково-історичної конференції, присвяченій 200-річчю від дня народження Великого Кобзаря, аудіодиски з інформацією про діяльність Національної спілки краєзнавців України з часу її зародження до сьогодення, С. Д. Гальчак – власну книгу «Український Прометей Т. Г. Шевченко і Вінниччина».

З нагоди відкриття в Уланові пам'ятника Т. Г. Шевченку С. Д. Гальчаком та М. Н. Дорошем підготовлено тематичний буклет «Борітеся... Поборете...»

9 – 10 жовтня 2015 р.

У смт Віньківцях Хмельницької області відбулася наукова історико-краєзнавча конференція «Віньковеччина: від давнини до сьогодення». В її роботі взяли участь науковці та краєзнавці Вінниччини. Теми виступів: кандидата історичних наук, старшого викладача кафедри правознавства Вінницького соціально-економічного інституту Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» Олександра Вітюка та кандидата історичних наук, докторанта кафедри історії та культури України Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Тимофія Герасимова «Висвітлення історії Ушицького повіту в добу Першої світової війни 1914 – 1917 рр. на сторінках подільської преси»; викладача Могилів-Подільського монтажно-економічного коледжу, Почесного краєзнавця України Валерія Войтовича «Петро Староста – поет і краєзнавець»; доктора історичних наук, професора, голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергія Гальчака «Валерій Васильович Войтович – діяч краєзнавчого руху на Поділлі»; кандидата історичних наук, головного спеціаліста Державного архіву Вінницької області, Почесного краєзнавця України Костянтина Завальнюка та культуролога Ігоря Журавлівського (м. Вінниця) «Я. В. Гальчевський (1894 – 1943) і Віньковеччина»; голови Вінницького церковно-історичного комітету Анатолія Сварчевського «Пустельник Ілля Амінський – невідомий святий Віньковеччини»; вчителя історії Білянської ЗОШ І – III ст. Чернівецького району Вінницької області, члена Національної спілки краєзнавців України Василя Черняка «Придворний художник турецького султана».

Ініціатором проведення конференції став уродженець Віньковеччини, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Валерій Войтович.

За результатами конференції видано збірник матеріалів *(Віньковеччина в історії Поділля. Матеріали наукової історико-крає-*

знавчої конференції / Ред. колегія: Л. В. Баженов (відп. ред.), В. В. Войтович (відп. секретар), О. М. Григоренко, О. М. Завальнюк, С. Д. Гальчак, І. В. Рибак, П. Я. Слободянюк та ін. – Віньківці, 2015. – 312 с.).

14 жовтня 2015 р.

У Вінниці відбулося урочисте відкриття меморіальної дошки герою Небесної сотні Максиму Шимку. Пам'ятний знак встановлено на будинку № 3 на вул. Андрія Іванова, де мешкав Максим.

В урочистостях взяли участь краєзнавці, громадськість обласного центру.

15 жовтня 2015 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги бершадського краєзнавця Петра Маніленка «Незгасна зірка Василя Думанського», присвячена пам'яті відомого на Бершадщині поета та філософа. Перед присутніми виступили її автор Петро Маніленко, а також голова Вінницької обласної організації Національної спілки письменників України Михайло Каменюк, ректор Вінницької академії неперервної освіти професор Степан Дровозюк, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, голова Вінницької обласної організації Національної спілки журналістів України Василь Паламарчук, меценат Олександр Кавун та ін.

В урочистій обстановці С. Гальчак вручив квиток члена Національної спілки краєзнавців України вінничанину Андрію Стебелеву.

16 жовтня 2015 р.

У селі Маркуші Хмільницького району відбулася презентація книги голови ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, заслуженого журналіста України Василя Паламарчука, члена правління Вінницької облас-

ної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесного краєзнавця України Миколи Дороша та краєзнавця, почесного громадянина Хмельницького району Василя Федоришина «Летять лелеки в рідні Маркуші».

16 – 17 жовтня 2015 р.

Відбулася П'ята Могилів-Подільська науково-краєзнавча конференція.

Вступним словом відкрив її голова оргкомітету, міський голова Могилева-Подільського Петро Бровко.

Головуючий на конференції голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак зачитав привітання голови Національної спілки краєзнавців України Олександра Реєнта та вручив нагороди спілки (грамоти): **Петру Петровичу Бровку**, міському голові Могилева-Подільського, **Валерію Васильовичу Войтовичу**, викладачу Могилів-Подільського монтажно-економічного коледжу, члену правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесному краєзнавцю України, **Анатолію Миколайовичу Бойті**, педагогу (с. Кричанівка Могилів-Подільського району), члену Національної спілки краєзнавців України, **Володимиру Миколайовичу Колеснику**, члену Національної спілки краєзнавців України (м. Могилів-Подільський); **Анатолію Петровичу Соляру**, викладачу Могилів-Подільського технологічно-економічного коледжу Вінницького національного аграрного університету, члену Національної спілки краєзнавців України.

На пленарному та секційних засіданнях заслухано 69 доповідей та повідомлень. Зокрема, на пленарному засіданні було заслухано доповіді міського голови Могилева-Подільського Петра Бровка «Місту Могилеву-Подільському – 420 років», доктора історичних наук, професора, директора Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка Лева Баженова «Краєзнавчий розвій Могилів-Подільщини (2012 – 2015 рр.)», доктора історичних наук, професора, голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергія Гальчака «Зародження краєзнавства на теренах

Могилівщини (Східного Поділля)», доктора історичних наук, професора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Петра Брицького «Окупаційна політика румунської влади на території «Трансністрії»», директора Могилів-Подільського районного музею етнографії та народного мистецтва імені Марії Руденко, члена Національної спілки краєзнавців України Марії Гоцуляк «Подільська Горлиця (100 років від дня народження М. А. Руденко)».

З не менш цікавими доповідями та повідомленнями науковці та краєзнавці виступили під час роботи секцій «Історіографія, історичні джерела про минуле Могилів-Подільщини, наукові дослідження регіону доби середньовіччя та нового часу», «Новітній період в історії Могилівщини. Видатні постаті краю», «Культура, освіта, релігійне життя, топоніміка, природа регіону». Тематика виступів була різноманітною: голови Вінницького церковно-історичного комітету, церковнослужителя Анатолія Сварчевського – «Могилівська сотня 1659 року»; завідувача відділенням Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського Юрія Маліновського – «Церковний літопис Могилева-Подільського»; викладача суспільних дисциплін Могилів-Подільського монтажно-економічного коледжу, Почесного краєзнавця України Валерія Войтовича – «З історії санітарної справи Могилівщини (кінець XVIII – початок XX ст.)»; здобувача кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, вчителя Кульчицької ЗОШ I – III ст. Кам'янець-Подільського району Хмельницької області Юрія Клімчука – «Подолляни в антифашистському русі Опору в Італії (1943 – 1945 рр.)»; старшого викладача кафедри фізичного виховання Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Михайла Лозовика – «Фізкультурно-спортивна робота в сільських населених пунктах Могилів-Подільщини в середині 20-х – на початку 50-х рр. XX століття»; члена Національної спілки краєзнавців України, вчителя Білянської ЗОШ I – III ступенів Чернівецького району Вінницької області Василя Черняка – «Могилів-Подільські сторінки Грицька Григоренка»; кандидата історичних наук, доцента, члена Національної спілки краєзнавців України Сергія Калитка (м. Вінниця) – «Могилівський епізод в житті Василя Касіяна»; кандидата історичних наук, провідного співробіт-

ника Хмельницького обласного музею Сергія Єсюніна – «Могилів-Подільське комерційне училище: створення та перші роки існування (1904 – 1906)»; кандидата історичних наук, доцента кафедри теорії та історії держави і права Хмельницького університету управління та права, докторанта Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України Лілії Іваневич – «Традиційний комплекс убрання буковинських подолян»; вчителя історії Романа Крохмалюка (с. Вербоваць Мурованокуриловецького району) – «Поклонні хрести Могилівщини»; кандидата історичних наук, доцента, декана-директора інституту історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного інституту імені Михайла Коцюбинського Юрія Зінька – «Заходи більшовицької влади щодо здійснення масової атеїзації та ліквідації релігійних організацій на Могилів-Подільщині 1920 – 1930-х рр.»; кандидата історичних наук, доцента Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського Анатолія Лисого – «Останні могікани Чернівецького Свято-Михайлівського костюлу»; кандидата технічних наук, доцента, ієрея Бориса Пентюка (с. Павлівка Калинівського району) – «Голичинське диво»; завідувачки навчально-наукової лабораторії з етнології Поділля інституту історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Тетяни Пірус – «Матеріали з топоніміки Могилів-Подільського району в рукописному фонді навчально-наукової лабораторії з етнології Поділля інституту історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського» тощо.

Змістовними та цікавими були доповіді та повідомлення й інших учасників конференції.

Цікавою виявилась також екскурсія у Могилів-Подільський музей етнографії та народного мистецтва імені Марії Руденко.

Ініціаторами проведення конференції традиційно виступили Могилів-Подільська міська рада, Могилів-Подільська районна рада, Могилів-Подільська районна державна адміністрація, інститут історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, Вінницька обласна організація Національної спілки краєзнавців

України, Державний архів Вінницької області, Вінницький обласний краєзнавчий музей.

За результатами конференції видано збірник матеріалів (*П'ята Могилів-Подільська науково-краєзнавча конференція / Матеріали конференції, 16 – 17 жовтня 2015 р., м. Могилів-Подільський / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова), Л. В. Баженов (співголова), Ю. А. Зінько (співголова), В. В. Войтович (відповідальний секретар) та ін. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2015. – 536 с.).*

19 жовтня 2015 р.

З ініціативи директора Вінницького обласного краєзнавчого музею, Почесного краєзнавця України, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Катерини Висоцької в обласному краєзнавчому музеї відкрито фотовиставку Піотра Жиценського (Польща) «Мовчки кличуть», присвячену результатам пошуку та ідентифікації останків жертв комуністичного режиму. Дослідження проводилися у 2012 – 2014 роках Інститутом національної пам'яті (Польща) та Радою охорони пам'яті боротьби та мучеництва в рамках проекту «Пошук невідомих місць поховань жертв комуністичного терору 1944 – 1956 років» на полі «Л» Повонзковського військового кладовища у Варшаві.

20 жовтня 2015 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки журналістів України, професор кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського С. Д. Гальчак взяв участь у телепередачі Вінницького обласного державного телебачення «Бастіони», присвяченій 25-річчю студентського протесту в столиці України – «Революції на граніті».

26 жовтня 2015 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відкрито відразу дві тематичні книжкові виставки:

«Краєзнавство на теренах Вінниччини» та «Герої забуття не знають». Експозиція першої складається із чотирьох розділів: «Мій край – моя історія жива», «Дослідники історії краю», «Становлення наукового поділлєзнавства (20-і – початок 30-х років ХХ ст.)», «Бібліотечне краєзнавство Вінниччини», другої – із двох: «Вінниччина у вирі Другої світової війни», «Їхня провина – любов до України, їхня плата – життя». Остання приурочена Дню захисника Вітчизни та черговій річниці визволення України від гітлерівських загарбників.

Ініціаторами виставок стали член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор бібліотечного закладу Н. І. Морозова та завідувачка краєзнавчого відділу бібліотеки О. Ю. Антонюк.

28 жовтня 2015 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак виступив в ефірі Вінницького обласного державного телебачення із коментарями, приуроченими черговій річниці визволення України від нацистських загарбників.

30 жовтня 2015 р.

У Хмельницькій районній бібліотеці для дорослих відбулася презентація книги голови ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, заслуженого журналіста України Василя Паламарчука, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесного краєзнавця України Миколи Дороша та краєзнавця, почесного громадянина Хмельницького району Василя Федоришина «Летять лелеки в рідні Маркуші».

Перед численними присутніми виступили автори книги, перший заступник голови Хмельницької районної ради Юрій Дячок, новообраний Хмельницький міський голова Сергій Редчик, сільський голова с. Маркушів Володимир Дрончак, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців

України Сергій Гальчак, члени Національної спілки краєзнавців України Анжела Веремій та Віра Степанюк, краєзнавці, заслужений журналіст України Сергій Гребельський, Василь Гальчевський, директор видавництва «Меркьюрі-Поділля» Ігор Балюк та інші. Виступаючи високо оцінили творчий доробок авторів.

7 листопада 2015 р.

У Вінниці на базі обласного Центру народної творчості відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Роль обласних центрів народної творчості та культурно-освітньої роботи як інституції народної культури у процесі децентралізації державного управління». З доповідями на ній виступили члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Т. О. Цвігун, К. І. Висоцька, вінницькі краєзнавці В. А. Косаківський, Т. П. Пірус, К. Л. Пірус, О. В. Городинська та ін.

10 листопада 2015 р.

У Літинській районній бібліотеці для дорослих відбулася презентація книг голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергія Гальчака. Серед них монографії «Поділля: природа, людина – еволюція, історичний розвиток (кліматичний фактор в історичному антропосоціогенезі)» (2006), «Східні робітники» з Поділля у Третньому рейху: депортація, нацистська каторга, опір поневолювачам» (2004), «Украинские оstarбайтеры Подольского региона (Вторая мировая война, послевоенный период)» (2009), «На узбіччі суспільства: Доля українських «остарбайтерів» (Поділля, 1942 – 2007 рр.)» (2009), «Становище цивільних примусових робітників Райху в Україні (1945 – 2010 рр.): історичні, соціально-побутові, правові аспекти (на матеріалах Волині та Поділля)» (2012), «Визволення Вінниччини від нацистських загарбників (20 грудня 1943 р. – 28 березня 1944 р.)» (2010), «Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі: ХІХ – поч. ХХІ ст.» (2011), краєзнавчі книги «Ратна слава Вінниччини. Час. Події. Особистості» (2015), «Жіноче обличчя війни. Вінни-

чанки на захисті Вітчизни. 1941 – 1945» (2015), «Словом і багнетом. Журналісти Вінниччини у Другій світовій війні» та ін.

С. Д. Гальчак відповів на численні запитання присутніх, поділився творчими планами на майбутнє.

19 листопада 2015 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак та член Національної спілки краєзнавців України, вчитель Білянської ЗОШ І – ІІІ ступенів Чернівецького району Вінницької області Василь Черняк взяли участь у міжнародній науково-краєзнавчій конференції «Південно-Східна Волинь: від давнини до сучасності», яка відбулася в м. Шепетівці Хмельницької області, та виступили відповідно із доповідями «Репатріація примусових робітників із Німеччини: поневіряння у довгій дорозі додому» та «Полювання у шепетівських лісах».

20 листопада 2015 р.

З нагоди Дня Гідності та Свободи у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї влаштовано виставку, присвячену пам'яті Героїв Небесної Сотні. На виставку прийшли батьки, друзі загиблого Героя України, учасника клубу історичної реконструкції «Білий вовк» Максима Шимка, студенти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Вінницького училища культури і мистецтв імені Миколи Леонтовича, технічного ліцею.

– Нам не вистачає Максима, але Бог забирає найкращих – із тих, хто зрадити свій народ не смів. Максим був справжнім козаком. Він вважав козаків особливими людьми, які захищали свою Батьківщину. І тому не міг залишитися осторонь подій на Майдані. Нам переслали багато фотографій кореспонденти різних країн. Ми вдячні, що нашого сина пам'ятають. Наш святий обов'язок зберегти пам'ять про кожного вінничанина, що загинув під час Євроволлюції та вшанувати подвиг всіх учасників тих подій, які, захищаючи ідеали демократії, відстоюючи права і свободи людини,

Європейське майбутнє України, докорінно змінили свідомість українців, – сказала мати Максима Шимка Зоя Семенівна.

Виставку присвятили лицарям Небесної Сотні Валерію Брезденюку, Леоніду Полянському, Максиму Шимку, Роману Оліху, Юрію Нечипоруку. Трьом вінничанам-патріотам, художнику та підприємцю Валерію Брезденюку, залізничнику Леоніду Полянському, майстру і реконструктору Максиму Шимку, які загинули від куль снайперів у центрі столиці, посмертно присвоєно звання Героя України.

В музейній експозиції були представлені листівки, газети, документальні світлини про національно-патріотичні акції протесту Євромайданівців 2013 – 2014 рр., як у Києві, так і у Вінниці.

Окремий розділ присвячений землякам-бійцям Вінницького куреня, які були активістами Євромайдану з першого до останнього днів революції. За волю, єдність і честь вони вистояли в найжорстокіші морози і найстрашніші палаючі ночі.

По завершенню заходу присутні переглянули документальні кадри з історії буремних подій Майдану під час Революції Гідності.

Ініціатори виставки – член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор музею Катерина Висоцька, завідувачка науково-дослідницьким відділом новітньої історії музею, член Національної спілки краєзнавців України Лариса Семенко.

20 листопада 2015 р.

У Вінницькому обласному Центрі народної творчості відбулася презентація «Кобзарських щоденників Володимира Перепелюка. 1961 – 1967 р.», упорядкованих та виданих відомою дослідницею історії малої батьківщини вінничанкою Ганною Леонтівною Волошенюк. Вона повідала про роботу над збірником документів, особисті зустрічі зі славетним кобзарем – багаторічним учасником українського народного хору Григорія Верьовки.

Поділилися спогадами та особистими враженнями про Володимира Максимовича також присутні на презентації член правління Вінницької обласної організації Національної спілки крає-

знавців України, директор Центру народної творчості Тетяна Цвігун, заслужені журналісти України Ганна Секрет, Василь Паламарчук, Іван Волошенюк, голова правління обласної організації Національної спілки краєзнавців України, заслужений працівник культури України Сергій Гальчак. Свої вірші, присвячені Володимиру Максимовичу Перепелюку, прочитала провідний методист обласного Центру народної творчості, поетеса, краєзнавець Жанна Дмитренко.

Під час презентації дзвеніла бандура, лунали пісні, які любив виконувати Володимир Максимович. Ніби живий, поглядав він у переповнену залу із портрета, майстерно виконаного художником Федором Панчуком (м. Вінниця).

23 листопада 2015 р.

Минає 180 років від дня загибелі Устима Кармалюка. На вшанування великого сина України, славного подолянина, у глядачкій залі Жмеринського районного Будинку культури відбулося дійство, яке зібрало в одному колі краєзнавців, просвітян, учнів міських шкіл, інших шанувальників Кармалюка. Приїхали до Жмеринки й гості – делегація із сусіднього Літина.

Колектив районного Будинку культури підготував до цього дня виставу «Устим Кармалюк» за мотивами п'єси жмеринчанина Михайла Солоненка. Добрим словом згадали славного народного месника керівники району та Жмеринки, а також начальник відділу культури і туризму Літинської райдержадміністрації О. І. Гвоздінська, директор Літинського краєзнавчого музею ім. У. Кармалюка В. А. Ткач. Завідувачка відділу давньої історії Вінницького обласного краєзнавчого музею Л. Гальчевська розповіла про трагічний шлях легендарного борця за соціальну справедливість до всенародної слави.

Тоді ж відбулася презентація книги заслуженого журналіста України Володимира Станіславовича Шевченка «Ой, Кармалюче, по світу ходиш...».

А потім учасники торжества переїхали в с. Кармалюкове Жмеринського району, де відвідали меморіальний музей, створений з ініціативи місцевого краєзнавця Володимира Вовкодава, поклали квіти до підніжжя пам'ятника славетному народному герою.

24 листопада 2015 р.

У Вінницькій академії неперервної освіти відбулася презентація п'ятого тому видання «Реабілітовані історією», в якій взяли участь науковці та краєзнавці обласного центру, члени редакційної колегії. Як відзначали виступаючі, вінницька редакція проекту «Реабілітовані історією», мета якого – повернути чесні імена мільйонам українців, котрих свого часу затаврували як «ворогів народу», «куркулів», «зрадників», «шигунів» тощо, створена ще в 1992 році. В багатьох регіонах проект згорнув свою роботу через брак коштів та інші причини... Але у Вінниці знаходили й знаходять кошти, щоб комісія, у складі якої відомі історики, краєзнавці, архівісти, продовжувала роботу доти, доки не буде встановлено, перераховано і надруковано імена усіх подолян, яких свого часу арештували, закатували, заслали до Сибіру.

– Коли ми починали цю роботу, то й гадки не мали, скільки насправді таких безневинно репресованих у нашій області, – ніби виправдовувалися керівник вінницької редакції, кандидат історичних наук Валерій Лациба, також історик, доктор наук Олексій Струкевич, секретар редакційної колегії, кандидат історичних наук, член правління Національної спілки краєзнавців Роман Подкур, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, кандидат історичних наук Володимир Петренко. – Більше того, попереду ще й шоста книга, адже до попередніх не втрапили, наприклад, ті, кого навмисне засуджували за статтями Кримінального кодексу (наприклад, за те, що привів назад з колгоспу власну, забрану активістами корову), та багато інших категорій.

Автори книги розповіли чимало цікавих і, разом з тим, моторошних подробиць. Наприклад, як виглядали камери в сталінських в'язницях, якою була тюремна і табірна пайка, в що вдягалися в'язні ГУТАБу, з чого робили собі постели, як намагалися вижити...

Вони також зізналися, що коли опрацьовували документи, вчитувалися в долі, що поставали за абсолютно абсурдними судовими справами (керівника джазового ансамблю з Вінниці арештували за те, що в репертуарі його колективу не було пісень про Сталіна, наприклад), з ними, бувало, траплялися містичні речі. Хтось чув

тихий плач, хтось – скрип возів, на яких вивозили з рідного села розкуркулені родини...

Велике враження на присутніх справила особиста розповідь Валентини Ратової, голови ради Вінницького обласного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів. Були у цій розповіді голод і війна, фашистський концтабір і сталінська каторга, втрата сім'ї та найдорожчої людини – мами, яку більшовики засудили до розстрілу.

«Реабілітованих історією» неможливо читати без валер'янки. Однак потрібно, бо, як зауважив один із істориків, незнання того, що сталося з дідами, призводить до амнезії онуків і правнуків.

У книзі, яка розійдеться по усіх бібліотеках, є прізвища не тільки жертв, а й тих, хто катував, вбивав, знущався над невинними людьми. Автори переконані, що вчинили правильно, оприлюднивши ці імена.

В рамках презентації книги спеціально запрошеним свідкам Голодомору 32 – 33 років вручили почесні грамоти за виявлені мужність, стійкість, волю до життя, а також грошову підтримку від обласної державної адміністрації й обласної ради.

25 листопада 2015 р.

У фойє приміщення облдержадміністрації та обласної ради працівники обласного краєзнавчого музею відкрили виставку, присвячену трагічним подіям в Україні 20 – 30 років минулого століття.

Центральна частина її спрямована на висвітлення Голодомору 1932 – 1933 років. Однак, по-перше, в Україні був ще один голод, хоча й не такий масштабний, на початку 20-х років. А по-друге, вся історія нашої Батьківщини за цей період така, що її, за висловом Володимира Винниченка, «без броду читати неможливо». Отож музейні працівники мовою архівних документів, історичних джерел, світлин, спогадів, наказів, розпоряджень і спробували передати дух тогочасної епохи.

Зокрема, виставку розподілено на півтора десятка тем, де детально розповідається про настрої суспільства, дії тогочасної влади і її каральних органів та наслідки цих дій для широких верств населення.

Окремий інтерес у відвідувачів викликають розділи, де йдеться про протести та спротив «убивству голодом», причому у багатьох випадках говориться про збройні виступи проти радянської влади.

Втім, навіть у нелюдський час багато вінничан залишалися людьми і чим могли допомагали знедоленим. Цю тему розкрито у розділі «Людяність у нелюдський час».

26 листопада 2015 р.

Краєзнавці Вінниці та області взяли участь у Всеукраїнських меморіальних заходах «Запали свічку», приурочену черговій річниці Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак дав інтерв'ю з приводу трагедії 1932 – 1933 рр. на Вінниччині телекомпанії «Еверест» (Вінниця).

Член Національної спілки краєзнавців України А. А. Веремій (м. Хмельник) взяла участь у прямому ефірі телерадіокомпанії «ВІНТЕРА» (м. Вінниця) у тематичній передачі, присвяченій Голодомору-Геноциду 1932 – 1933 рр.

Зусиллями краєзнавців відкрито тематичні виставки в обласному краєзнавчому музеї, універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва, вищих і середніх навчальних закладах області.

1 грудня 2015 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак побував у Тиврові, де домовився із головою місцевої районної державної адміністрації Л. С. Мачасем про дату та місце проведення Першої Тиврівської науково-краєзнавчої конференції, видання матеріалів районного краєзнавчого форуму.

2 грудня 2015 р.

В Дяківецькому музеї Михайла Стельмаха (Літинський район) відкрито виставку робіт місцевої вишивальниці Надії Іванівни

Димкової. Виступаючи перед присутніми, працю народної майстрині високо оцінили голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, заслужений працівник культури України Сергій Гальчак, референт Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України Валерій Рекрут, директор Бершадської ЗОШ І – ІІІ ст., член Національної спілки краєзнавців України Григорій Погончик, майстриня-вишивальниця Подільського народного університету культури (сmt Літин) Людмила Томляк та ін.

С. Гальчак та В. Рекрут вручили музею комп'ютер, виділений Національною спілкою краєзнавців України та її головою О. П. Рентом, а також вручили Н. І. Димковій подяку НСКУ.

Піснею привітали майстриню учні місцевої школи.

Надія Іванівна Димкова поділилася творчими планами на майбутнє, щиро подякувала за теплі слова.

3 грудня 2015 р.

У музейно-просвітницькому центрі Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського відкрито фотовиставку «Каменотесний промисел і поминальні хрести Муровано-куриловеччини», підготовлену краєзнавцем, учителем історії Романом Володимировичем Крохмалюком за участі аспіранта Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України Віталія Іванчишена в межах реалізації культурно-освітньої програми кафедри філософії, соціально-політичних дисциплін та етнології «Народна культура Поділля у національному вихованні дітей та молоді».

15 грудня 2015 р.

Заступник голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Олександр Роговий у Сан-Петербурзі (Російська Федерація) на запрошення Фонду Достоевського в рамках Четвертого міжнародного Петербурзького культурологічного форуму взяв участь у роботі Шостого міжнародного конгресу «Русская словесность и мировая культура», де

виступив із доповіддю «Новые архивные изыскания о подольских родственниках Достоевского».

16 грудня 2015 р.

У Хмільницькому районному Будинку культури відбувся творчий вечір Почесного краєзнавця України, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Миколи Дороша «Плекаючи словом...», присвячений 65-річчю від дня народження невтомого дослідника малої батьківщини. М. Н. Дорош презентував низку своїх праць, поділився планами на майбутнє.

Тепле слово про ювіляра, його творчий здобуток висловили голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, голова ревізійної комісії обласного краєзнавчого осередку Василь Паламарчук, члени Національної спілки краєзнавців Анжела Веремій, Віра Степанюк, Микола Загородній, колишній голова Уланівського колективного господарства, Герой Соціалістичної Праці Володимир Вільчинський, керівники міста та району, рідні, друзі, колеги по роботі.

С. Д. Гальчак вручив М. Н. Дорошу Грамоту Національної спілки краєзнавців України.

18 грудня 2015 р.

У приміщенні Тиврівського районного будинку культури відбулася Перша Тиврівська науково-краєзнавча конференція, ініціаторами якої виступили Вінницька обласна організація Національної спілки краєзнавців України, Вінницька філія Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, інститут історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Державний архів Вінницької області, Тиврівська районна державна адміністрація, Тиврівська районна рада.

Відкриваючи її, з привітанням до науковців та краєзнавців звернулися голова оргкомітету, голова Тиврівської районної дер-

жавної адміністрації Леонід Мачай та голова Тиврівської районної ради, кандидат історичних наук Ярослав Красовський, які вручили Почесні грамоти райдержадміністрації та райради групі місцевих і вінницьких краєзнавців.

Співголова оргкомітету, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак зачитав привітання голови Національної спілки краєзнавців України Олександра Реєнта та вручив відзнаку Національної спілки краєзнавців (грамоту) голові організаційного комітету конференції Леоніду Мачаю.

Під час пленарного засідання заслухано доповіді та повідомлення: Андрія Стебелева – члена Національної спілки краєзнавців України («Містечка Середнього Побужжя Ворошилівка, Красне, Тиврів, Черленків у плині часу»); Сергія Єсюніна – кандидата історичних наук, провідного співробітника Хмельницького обласного краєзнавчого музею («Історія костелу св. Михайла у Тиврові на Східному Поділлі»); Костянтина Завальнюка – члена правління Вінницької обласної організації НСКУ, Почесного краєзнавця України («Отаман Брацлавщини Артем Онищук»); Анатолія Лисого – кандидата історичних наук, доцента Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського («До питання про закриття Гніванського костелу св. Йосипа у 1935 році»); Олександра Ковалю – учителя історії Гніванської ЗОШ № 2 I – III ступенів («Гніванський концтабір»); Олександри Павлунік – директора школи с. Польова Лисіївка Калинівського району Вінницької області («Грабіжницька політика румунської окупаційної влади на Вінниччині в роки Другої світової війни»); Олександра Рогового – заступника голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, начальника архівного відділу Липовецької райдержадміністрації, Почесного краєзнавця України («Танковий рейд Липовець – Гнівань – Жмеринка в січні 1944 року»); Михайла Лозовика – старшого викладача кафедри фізичного виховання Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського («Фізична культура та масовий спорт у Тиврівському районі Вінниччини в післявоєнні роки»); Олени Жаровської – кандидата педагогічних наук, асистента кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю Інституту філології й журналістики Вінницького державного педаго-

гічного університету імені Михайла Коцюбинського («Краєзнавці Тиврівщини (у монографічному дослідженні Сергія Гальчака «Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі: XIX – поч. XXI ст.»)); Лілії Іваневич – кандидата історичних наук, доцента кафедри теорії та історії держави і права Хмельницького університету управління та права, докторанта Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України («Регіональні особливості традиційних весільних головних уборів українців Поділля»).

Із повідомленнями також виступили провідний методист обласного Центру народної творчості, поетеса, краєзнавець Жанна Дмитренко, завідувач Сутисківського історичного музею «Слава» Анатолій Тамтура, юні краєзнавці Гніванської ЗОШ № 2 I – III ст. Наталія Горячкіна, Дарина Мартинович, Олександра Чорна та ін.

За результатами конференції видано збірник матеріалів (*Перша Тиврівська науково-краєзнавча конференція / Матеріали конференції, 11 грудня 2015 р., смт Тиврів Вінницької області / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова), Л. В. Баженів (співголова), Ю. А. Зінько (співголова), К. В. Завальнюк (відповідальний секретар) та ін. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2015. – 316 с.*).

24 грудня 2015 р.

У день професійного свята архівних працівників у Державному архіві Вінницької області презентовано перевиданий «Путівник Державного архіву Вінницької області» та відкрито тематичну виставку документальних матеріалів про розвиток архівної справи на Вінниччині.

Презентуючи «Путівник...», директор архівної установи, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Ю. В. Легун зазначив, що спершу було створено його електронну версію, яка містить в собі інформацію з 5607 архівних фондів від 1612 до 2010 року, потім побачила світ паперова – на 753-х сторінках...

У презентації «Путівника...» та тематичної виставки взяли участь також працівники архіву.

28 грудня 2015 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України **С. Д. Гальчак** підписав меморандум про наміри щодо збору, збереження і популяризації свідчень усної історії, в якому йдеться:

«...Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва в особі директора **Морозової Наталії Іванівни**

Кафедра філософії, соціально-політичних дисциплін та етнології Інституту історії, етнології і права ВДПУ ім. М. Коцюбинського в особі зав. кафедри **Коляструк Ольги Анатоліївни**

Державний архів Вінницької області в особі директора **Легуна Юрія Вікторовича**

Комунальний вищий навчальний заклад «Вінницька академія неперервної освіти» в особі ректора **Дрозозюка Степана Івановича**

Обласна організація Національної спілки краєзнавців України в особі голови правління **Гальчака Сергія Дмитровича**

Обласна краєзнавча організація «Поділля» в особі голови **Легуна Юрія Вікторовича**

Громадська організація «Асоціація бібліотек Вінниччини» в особі президента **Морозової Наталії Іванівни**

(далі – «Сторони»),

усвідомлюючи важливість здійснення усноісторичних досліджень, вироблення більш чіткої системи цього напрямку краєзнавчої діяльності для забезпечення збереження національної пам'яті, подальшого проведення і запису опитувань очевидців, свідків та учасників історичних подій, у тому числі Революції гідності, анти-терористичної операції (АТО) та інших завдань, викладених у Резолюції IV Міжнародної науково-практичної конференції «Усна історія як важлива складова краєзнавчої діяльності» (2014 р.) та оприлюднення і популяризації отриманих матеріалів, домовилися про об'єднання творчих, інтелектуальних, матеріально-технічних ресурсів для:

- Проведення досліджень з використанням методу усної історії, що стосуються збереження колективної пам'яті, подальшого вивчення історії держави, регіону, окремих населених пунктів, пересічних людей – учасників, очевидців різних історичних подій;

- Розробки проекту щодо відзначення 150-річчя від дня народження видатного українського історика, державного і політичного діяча, голови Центральної Ради УНР М. С. Грушевського;

- Формування джерельної бази за рахунок збору журналістських інтерв'ю з учасниками різних історичних подій, особливо на Сході України, у друкованих та електронних ЗМІ, матеріалів власних досліджень тощо;

- Привернення першочергової уваги до вивчення історії повсякдення – особливо Революції гідності, АТО з метою вшанування пам'яті загиблих та патріотичного виховання молоді;

- Залучення до збору усних свідчень учасників Революції гідності та АТО студентської й учнівської молоді, що матиме не тільки наукове, а й виховне значення та сприятиме формуванню національної й історичної свідомості, патріотизму;

- Залучення дослідників, краєзнавців кожного села, міста, району, області до проведення усноісторичних досліджень та забезпечення організації й координації їх діяльності задля збереження національної пам'яті, вироблення механізмів підтримки виконавців та учасників усноісторичних досліджень, фіксування максимальної кількості усних свідчень за допомогою сучасних технічних засобів та здійснення ретельного джерелознавчого аналізу зібраних матеріалів, що є важливим джерелом для вивчення історичних подій;

- Розширення використання соціальних мереж, засобів масової інформації, у тому числі друкованих, для оприлюднення і популяризації результатів усноісторичних досліджень;

- Проведення науково-практичних конференцій, теоретичних семінарів, інших наукових заходів для обміну результатами усноісторичних досліджень;

- Видання наукових збірників, у тому числі матеріалів науково-практичних конференцій, поповнення фондів неопублікованих матеріалів, відео-, фонотек;

- Забезпечення навчальних закладів, бібліотек, музеїв, архівів, організаторів та виконавців усноісторичних досліджень необхідним інструментарієм для проведення аудіозаписів, відеозйомок тощо;

- Створення єдиного архівного фонду усних свідчень на базі Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, переведення їх на електрон-

ні носії та забезпечення вільного доступу до цих матеріалів усім зацікавленим користувачам.

Меморандум набирає чинності з дня його підписання Сторонами...»

КНИГИ КРАЄЗНАВЦІВ ВІННИЧЧИНИ, ВИДАНІ В 2015 РОЦІ

Богдан Хіхляч. Уніатська церква на Поділлі (1700 – 1840 рр.): віхи історії та соціокультурний портрет. – Вінниця: ТОВ: «Нілан-ЛТД», 2015. – 404 с.

У монографії викладені основні етапи розвитку Уніатської церкви та її структури на Поділлі у XVIII – першій половині XIX ст. Показана роль уніатського духовенства в українських соціокультурних процесах, встановлено основні етапи просування унії в подільському регіоні, комплексно вивчена культурно-освітня діяльність уніатських священиків та ченців-василіан на Поділлі.

Борітеся... Поборете... До відкриття пам'ятника Тарасу Григоровичу Шевченку / Гальчак С. Д., Дорош М. Н. – Уланів, 2015. – 6 с. [Буклет].

Браїлівська осінь Володимира Забаштанського: Слово про поета-подолянина / упорядник В. Горлей, передмова В. Крупки. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 140 с.

Збірник матеріалів літературного краєзнавства «Браїлівська осінь Володимира Забаштанського...» – це, власне, спогади сучасників про життя і творчість поета-подолянина, людину легендарної долі, лауреата Національної премії України імені Т. Шевченка. Видання проілюстроване світлинами з сімейного архіву родини поета та літературно-меморіального музею В. О. Забаштанського (сmt Браїлів Жмеринського району).

Василь Величко. Чупринівка. Історія села в документах. Частина I. Кінець XVIII ст. – 1851 р. – Вінниця: Т. П. Барановська, 2015. – 80 с.

Пропонований читачеві збірник документів з історії села Чупринівки Липовецького району хронологічно охоплює період від заснування слободи поміщиком Леоном Завістовським, у 1820-х рр., до продажу села його спадкоємцем – сином Йосипом (Юзефом) Завістовським у 1851 р. Добірка виявлених документів, на жаль, не може скласти цілісну картину тогочасного життя Чупринівки, але значною мірою висвітлює його основні сторони.

Василь Паламарчук, Василь Федоришин, Микола Дорош. Летять лелеки в рідні Маркуші. Історико-краєзнавча розповідь про с. Маркуші Хмельницького району Вінницької області / Василь Паламарчук, Василь Федоришин, Микола Дорош. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2015. – 272 с.

У книзі відтворено сторінки історії прекрасного і давнього села, що у Хмельницькому районі Вінниччини. Спрямовано увагу на висвітлення головних етапів історії, оскільки кожна людина повинна знати, насамперед, минувшину своєї малої батьківщини. Це, у свою чергу, допоможе краще знати і розуміти історію Хмельницького району, Вінниччини, України в цілому.

Віктор Барабанцев, Вадим Вітковський. Тисячолітні П'ятничани / Історичний нарис. Серія «Село і люди» журналу «Вінницький край». Випуск четвертий. – Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2015. – 256 с.

П'ятничани – «зелений» і дуже затишний район м. Вінниці, колишнє село Вінницького району, перша письмова згадка про яке зустрічається 1510 року. Але на його місці відоме давніше поселення Ситниця, що існувало у першій чверті XI століття, і саме воно дало початок П'ятничанам.

Окрім історичного екскурсу, на сторінках видання міститься чимало цікавої інформації про відомі особистості – уродженців та мешканців П'ятничан.

Володимир Леванчук. Вірую... во єдину, святу, соборну і апостольську церкву. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2015. – 60 с.

У фотоальбомі вміщено короткі відомості про кожну існуючу нині в Хмельницькому районі церкву. Подаються також їхні фото-зображення.

Володимир Мазур. Спочатку була залізниця... / Видання друге, доп. – Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2015. – 178 с.

Книга розповідає про історію Жмеринського залізничного вузла, найвідоміших його працівників.

Волошенюк І. С. Партитура вроди. – Вінниця: Балюк І. Б., 2015. – 100 с.

Художньо-документальна повість знайомить читачів із хвилюючими сторінками життя члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, заслуженого працівника культури України, директора Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва Наталії Іванівни Морозової, представленими в літературному запису українського публіциста і письменника Івана Волошенюка.

Гальчак С. Д. (автор-упорядник). Ратна слава Вінниччини: Час. Події. Особистості. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2015. – 608 с.

У науково-краєзнавчому дослідженні йдеться про героїчні сторінки минулого Вінниччини, подвиги її уродженців, визволителів, захисників, які прославилися мужністю та ратною доблестю у численних битвах із ворогом, захисті рідної Вітчизни.

Гальчак С. Д. Жіноче обличчя війни: вінничанки на захисті Вітчизни (1941 – 1945). – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2015. – 460 с.

У науково-меморіальному дослідженні йдеться про мужність, нескореність, героїзм вінничанок в роки Другої світової війни, їхню боротьбу на полях битв, антифашистському підпіллі, в партизанських лавах, самовідданість на трудовому фронті, внесок у Перемогу. Згадуються численні імена славних патріоток.

Гальчак С. Д. Словом і багнетом. Журналісти Вінниччини у Другій світовій війні / 2-е вид., доповнене. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2015. – 100 с.

*Журавлівський І. М., Нескородюк І. Т., Завальнюк К. В. Нев'я-
нуча гілка родини Потоцьких. – Вінниця, 2015. – 120 с.*

*У книзі на основі нововідкритих архівних документів, чисель-
них публікацій вітчизняних та зарубіжних дослідників висвітлю-
ються невідомі раніше сторінки біографії представників тульчин-
ської гілки графів Потоцьких, зокрема, встановлено ім'я та біо-
графію другої дружини Мечислава Потоцького – Марфи (Мотрі)
Хіміч, а також простежено долі її нащадків.*

*Ігор Радзіх. На гостину до Ніщинського. – Вінниця: «Кон-
соль», 2015. – 52 с.*

*Книга розкриває велич самобутнього подільського села Немен-
ка Іллінецького району, де народився відомий всьому світу компо-
зитор, поет-перекладач Петро Іванович Ніщинський.*

*Ілліначчина. Минуле та сьогодення / М. М. Пашенко – автор-
упорядник; ред. колегія: С. А. Задорожнюк, О. В. Письменна, Я. Є.
Дуднюк, Р. О. Гобеляк, О. Г. Рудник. – Вінниця: ПП Балюк І. Б.,
2015. – 400 с.*

*У нарисах краєзнавців, істориків, журналістів висвітлюється
минуле Ілліначчини з найдавніших часів і до сьогодення, розкрива-
ється формування краю як адміністративно-територіальної оди-
ниці аграрно-промислового району.*

*Київський археологічний з'їзд 1874 р. (100 коротких біографій
учасників) / Укладач О. В. Серов; відп. редактор О. П. Рєснт. –
Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2015. – 268 с.*

*У бібліографічному покажчику подано 100 коротких біографій
учасників III археологічного з'їзду в Києві, в т. ч. подолян Воло-
димира Антоновича, Івана Лучицького, Болеслава Поповського,
Леона Романовського, Данила Синицького, Володимира Стрель-
чевського. Відображено основні життєві віхи багатьох вчених,
імена яких на сьогодні призабуті. Викладено засади формування
археологічного з'їзду як провідного наукового форуму і першого
огляду українських наукових сил, його науковий потенціал та роль
у суспільному розвитку України, громадсько-політичному русі
1870-х років. Окрім життєвого шляху кожного з його учасників*

розглянуто їх внесок в гуманітарну галузь знання. Також висвітлено роль окремих громадських організацій у підготовці з'їзду.

Видання приурочене 140-річчю III археологічного з'їзду і розраховане на широке коло читачів.

Кобзарські щоденники Володимира Перепелюка 1961 – 1967 рр. / Упорядник Г. Л. Волошенюк. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2015. – 408 с.

Костянтин Матушак, Микола Репешко, Леонід Луцков. На витоках Сниводи. – Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2015. – 428 с.

У книзі відображено події минулих століть, які відбувалися в с. Мар'янівці Хмельницького району Вінницької області, вміщено цікаві розповіді про мешканців населеного пункту.

Крохмалюк Д. І. Словник говірки села Шендерівка та інших населених пунктів Могилівського Придністров'я / Дмитро Крохмалюк. – К.: ТОВ ВПЦ Літопис-XX, 2015. – 248 с.

Словник містить близько 2500 діалектних слів, деяких їхніх фонетичних варіантів та сталих виразів, записаних автором у рідному селі Шендерівка та інших населених пунктах Могилівського Придністров'я протягом останніх майже 40 років. Як ілюстрації використано речення зі зв'язного мовлення, прислів'я, приказки, зразки інших видів усної народної творчості, а також художні твори самобутніх письменників-земляків Леоніда Мосендза, Ніни Гнатюк, Михайла Каменюка, матеріали місцевих газет «Світова зірниця» та «Чернівецька зоря».

У додатку до словника як ілюстрацію живого мовлення носіїв говірки вміщено дослівну фонетичну розшифровку записаних у 1991 році на магнітофонну плівку спогадів мешканців села Шендерівки подружжя Крохмалюк Ірини Максимівни і Крохмалюка Пилипа Матвійовича.

Для мовознавців, фольклористів, етнографів, краєзнавців, учителів, студентів, усіх, хто цікавиться народною мовою.

Микола Дорош. Скарби прабатьківських криниць. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2015. – 148 с.

Книга пропонує читачам поринути у далеку минувшину до-християнських часів на терені чудового і мальовничого краю – Хмільницької землі Вінниччини. Сторінки її насичені цікавим до-слідницьким доробком витоків краю, сміливими версіями із топо-німіки прабатьківських назв, етимології, археології, етнографії, фольклору та інших допоміжних історичних дисциплін. Наше сьо-годення значною мірою залежить від знання наших коренів та ет-нічних витоків. Це призабута впродовж віків бездоганна криниця із тисячами безцінних таємниць.

Книга розрахована на допитливих читачів: учителів, студен-тів, краєзнавців, – усіх, хто цікавиться минулим Північно-Східного Поділля.

Михайло Пащенко. Дорога під царськими липами. – Вінниця: ПП Балук І. Б., 2014. – 208 с.

Невтомний пошуковець та охоронник родинної пам'яті Ми-хайло Пащенко доклав зусиль, щоб віднайти історичну пам'ять села Лука та її мешканців, спрямувавши основний напрямок на власну родинну пам'ять.

Михайло Тростогогон в документах епохи: збірник документів і матеріалів / Автори-упорядники Кравчук О. М., Завальнюк К. В., Тростогогон А. М. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 152 с.

Нагребецький А. Н. Політанки – життєві обрії. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2015. – 416 с.

Історико-етнографічний нарис про населені пункти Політан-ки і Галишов, здійснений шляхом переосмислення певних історич-них явищ і подій на основі опрацювання історичної літератури та архівних матеріалів, аналізу сучасного життя та з урахуванням досвіду раніше написаних літописів населених пунктів Шаргород-щини.

Народи світу і Велика війна 1914 – 1918 рр.: матеріали Всеук-раїнської конференції. 3 – 4 квітня 2015 р., м. Вінниця / Редколегія: Ю. А. Зінько (відп. ред.), О. А. Коляструг, П. М. Кравченко, О. М. Кравчук (відп. секр.), О. А. Мельничук, О. П. Реєнт, І. М. Ро-манюк, І. І. Поп. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 350 с.

Автори статей досліджують різні проблеми першого глобального конфлікту у ХХ ст. та його регіональний вимір.

Незгасна зірка Василя Думанського / Упорядник П. В. Маніленко. – Вінниця: ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2015. – 408 с.

У книзі зібрано та упорядковано матеріал про незвичайної долі людину, талановитого прозаїка, поета, журналіста, краєзнавця, філософа Василя Думанського із с. Серединки, що на Бершадщині, вшанування його пам'яті.

Видання розраховане на широке коло читачів, а найбільше тих, хто пропагує літературу рідного Поділля, – вчителів, учнів, студентів, бібліотекарів, краєзнавців.

Олександр Rogovий. Акт злуки утверджувався на Поділлі. Липовеччина у визвольних змаганнях 1917 – 1920-х років. – Липовець, 2015. – 20 с.

Олександр Rogovий. Наші земляки – герої воєнної пори. – Липовець, 2015. – 26 с.

Перша Тиврівська науково-краєзнавча конференція / Матеріали конференції, 11 грудня 2015 р., смт Тиврів Вінницької області / Редколегія: С. Д. Гальчак (голова), Л. В. Баженов (співголова), Ю. А. Зінько (співголова), К. В. Завальнюк (відповід. секретар) та ін. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2015. – 316 с.

Збірник містить матеріали Першої Тиврівської наукової історико-краєзнавчої конференції, яка відбулася в смт Тиврові 11 грудня 2015 року. Видання адресоване науковцям, краєзнавцям, учителям, учням, усім, хто цікавиться історією Подільського краю.

Перша Хмільницька наукова історико-краєзнавча конференція / Матеріали конференції. 23 вересня 2015 р., м. Хмільник Вінницької області / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова), Л. В. Баженов (співголова), Ю. А. Зінько (співголова), М. Н. Дорош (відповідальний секретар) та ін. – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2015. – 340 с.

Збірник містить матеріали Першої Хмільницької наукової історико-краєзнавчої конференції, яка відбулася в місті Хмільнику 23 вересня 2015 року. Видання адресоване науковцям, краєзнавцям, учителям, учням, усім, хто цікавиться історією Подільського краю.

Подольский патерик XX века или краткие жизнеописания новомучеников, исповедников и подвижников благочестия земли Подольской / редактор-составитель А. В. Сварчевский / 2-е изд., перераб. и доп. – Винница, 2015. – 420 с.

«Подольский Патерик XX века...» – это краткие жизнеописания святых новомучеников, исповедников и подвижников благочестия, имеющих отношение к Подольской земле. Вниманию читателей предоставлены материалы и фотографии того периода. Многие из них публикуются впервые.

Книга рассчитана на широкий круг читателей – всех, кто интересуется историей Православной Церкви на Подоллии.

П'ята Могилів-Подільська науково-краєзнавча конференція / Матеріали конференції, 16 – 17 жовтня 2015 р., м. Могилів-Подільський / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова), Л. В. Баженов (співголова), Ю. А. Зінько (співголова), В. В. Войтович (відповідальний секретар) та ін. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2015. – 536 с.

Реабілітовані історією: У двадцяти семи томах. Вінницька обл. / Редакція тому: І. В. Івасюк, В. П. Лациба, С. С. Нешик та ін.; Упорядники: В. П. Лациба, В. І. Білокінь, В. Ю. Васильєв, С. Л. Калитко, П. М. Кравченко, В. І. Петренко та ін. – Кн. 5. – Київ: Центр ДЗК, 2015. – 640 с.

Романець Л. М., Романюк І. М. Повсякденне життя та соціальний статус вчительства України повоєнного періоду (1944 – друга половина 1950-х років). – Вінниця: ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2015. – 220 с.

У монографії на основі джерел та літератури комплексно та системно розглянуто особливості повсякденного життя педагогічних працівників у повоєнні роки. Детально приділено увагу соціально-економічним аспектам, умовам праці вчителів та учнів.

Висвітлено морально-психологічний стан освітян 1944 – першій половині 1950-х років.

Сварчевский А. В. Подольские монахи-имяславцы (Исторический очерк) / Второе издание. – Винница, 2015. – 296 с.

Представленная работа впервые в отечественной церковной историографии раскрывает историю монахов-имяславцев, которая являлась государственной и церковной тайной на протяжении целого столетия. Прослеживается роль и значение афонов-имяверцев – выходцев из Подолии, в так называемом движении Имябожия, возникшего на Святой горе Афон в первой пол. XX века. В публикацию также включены уникальные документы, материалы и фотографии того периода, публикуемые впервые.

Сторожук А. Пісенно-обрядова традиція весни на Східному Поділлі: навчально-методичний посібник / Антоніна Сторожук. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 208 с.

Праця містить теоретичний і навчально-методичний матеріал з української народної музичної творчості та обрядового фольклору, що розглядає обрядово-пісенні види річного календаря. У ній сконцентрована інформація, яка висвітлює історичні аспекти еволюції, становлення, а також сучасний стан побутування пісень і обрядовості весняного періоду на конкретній території – Східному Поділлі.

Суворая правда про 14-й партизанський: документи радянських і трофейних архівів, факти, публікації, свідчення учасників Немирівського партизанського підпілля та очевидців подій / Упоряд.: Іван Назаренко. – Вид. 3-є, випр. і доп. – Вінниця, 2015. – 304 с.

Тиврівщина: Альбом / Стебелев А., Очеретний Є. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 80 с.

Створений до 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі та до Дня пам'яті та примирення альбом із ґрунтовним історичним нарисом і показчиком маршрутів з об'єктами туристичної уваги покликаний розкрити потенціал Тиврівщини у сфері туризму. Висвітлює історію пам'яток краю, матеріали про історичні, ар-

хеологічні, архітектурні, природничі пам'ятки, духовні святині, передусім, переможців конкурсу «Сім чудес Тиврівщини».

Книга насичена ексклюзивними роботами фотомайстрів, багатим ілюстративним матеріалом зі збірок музеїв, архівів і приватних колекцій.

Видання розраховане на широке коло читачів і мандрівників, містить багатий краєзнавчий матеріал, сприяє ознайомленню з визначними історико-культурними і природничими об'єктами краю.

Ткачук П. І. «Уладівко, доле моя!». – Вінниця: Вінницька обласна друкарня, 2015. – 448 с.

Книга про історичні події та видатних діячів краю, про складні випробування нашого народу в різні періоди української історії.

Трембіцький А. М., Завальнюк К. В. Отаман Яків Шепель. – Хмельницький: ФОП Мельник А. А., 2015. – 321 с.

У виданні розкрито життєві шляхи та діяльність повстанського отамана, полковника Армії УНР, командувача 6-м повстанським районом Якова Матвійовича Шепеля на теренах Подільського краю за незалежність України в 1918 – 1921 рр.

У першій частині подано біографічні матеріали про Якова Шепеля; в другій – хроніку бойового шляху в 1918 – 1921 роках; у третій – свідчення з архівно-слідчих справ; четвертій – спогади сучасників про Якова Шепеля. В додатках подано неповний список козаків і старшин загону Я. Шепеля, світлини, документи і статистичні дані про національно-визвольний рух у 1918 – 1921 рр.

Видання розраховане на істориків, краєзнавців, викладачів, аспірантів і студентів, учителів та учнів, усіх тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України, кому небайдуже минуле рідного Подільського краю.

Центри народної творчості та культурно-освітньої роботи України: Тези за результатами Всеукраїнської науково-практичної конференції директорів центрів народної творчості та культурно-просвітницької роботи України / Ред. колегія: Цвігун Т. О., Дмитренко Ж. В., Джус Н. І. – Вінниця: ТОВ «Консоль», 2015. – 148 с.

ЗМІСТ

Від автора-упорядника	3
2010 р.	5
Книги краєзнавців Вінниччини, видані в 2010 році.....	32
2011 р.	35
Книги краєзнавців Вінниччини, видані в 2011 році	56
2012 р.	64
Книги краєзнавців Вінниччини, видані в 2012 році	103
2013 р.	114
Книги краєзнавців Вінниччини, видані в 2013 році	152
2014 р.	160
Книги краєзнавців Вінниччини, видані в 2014 році	204
2015 р.	213
Книги краєзнавців Вінниччини, видані в 2015 році	273

Науково-красознавче видання

Гальчак Сергій Дмитрович,
автор-упорядник

**З любов'ю до малої батьківщини:
діяльність Вінницької обласної організації Національної
спілки красознавців України (2010 – 2015 рр.)
(Записки з щоденника)**

Комп'ютерний набір
О. С. Гальчака

Видавець: ПП Балюк І. Б.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2524 від 13.06.2006
Здано у виробництво 11.10.2016
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Ум. друк. арк. 20,75.
Друк офсетний. Наклад 100 прим. Зам. 80.
Друк ТОВ “Меркьюрі-Поділля”
Тел. / факс: (0432) 52-08-02